URSUL DIN ARKANSAS



COLECTIA WESTERN

URSUL DIN ARKANSAS

V.1.0

v.1.0

Antologie alcătuită şi tradusă de
ALFRED NEAGU

După volumul apărut la
EDITURA ALBATROS
1976



CUVÂNT ÎNAINTE

De la două secole distanţă, se poate distinge limpede rolul pe care l-a avut cucerirea vestului Americii de Nord în formarea Statelor Unite. Peregrinii de pe corabia Mayflower nu bănuiau că memoria pământului pe care debarcau la începutul secolului al 17-lea avea să-i treacă în rândul părinţilor unei noi naţiuni. Nu se voiau descălecători de ţară, ci fugeau de prigoana religioasă, deschizând astfel calea sutelor de mii de imigranţi de toate felurile, întemeind prima colonie stabilă, ei creau nucleul viitorului stat. Coloniile de pe coasta atlantică au fost punctele de plecare ale marşului spre vest. O frontieră în continuă mişcare, în pasul convoaielor de care, cu popasuri de ani, sau cel mult de decenii, a marcat exodul civilizaţiei de la un ocean la celălalt.

Istoricul american F. G. Turner[1] *descifrează semnificaţiile acestui proces astfel: „La început, frontieră a fost coasta Atlanticului. Era o frontieră a Europei, în adevăratul sens al cuvântului. Înaintând spre vest, frontiera a devenit din ce în ce mai americană. Mişcarea frontierei a însemnat o permanentă îndepărtare de influenţele Europei, o permanentă accentuare a independenţei pământului american".*

În acest sens, istoria colonizării vestului a fost însăşi istoria formării Statelor Unite şi adevăratul punct de perspectivă asupra acestui complex proces nu e coasta Atlanticului, ci Far Westul, pentru că acesta a fost uriaşa retortă în care valurile de emigranţi ai Lumii Vechi au căpătat trăsăturile comune care definesc specificul poporului american.

O imagine plastică a procesului succesiv de colonizare o putem găsi la acelaşi istoric, care subliniază: „Opriţi-vă la Cumberland Gap şi priviţi procesiunea civilizaţiei: bizonul bătând potecile spre lacurile sărate, pe urmele lui indianul, apoi vânătorul, crescătorul de vite, fermierul, după care frontiera se mută mai departe. Opriţi-vă la Trecătoarea de Sud, în Munţii Stâncoşi, un secol mai târziu, ca să vedeţi aceeaşi procesiune trecând la intervale şi mai mari. Ritmul inegal al înaintării ne obligă să distingem o frontieră a negustorului de blănuri, una a

---

[1] F. G. Turner, *The Significance of the Frontier în American History*, 1893.

fermierului, o frontieră a minerului şi o frontieră a crescătorului de vite, Când minele sau ocoalele de vite ajung aproape de linia de demarcaţie, carele negustorilor trec, în clinchet de clopoţei, peste Alegani... Poteca bizonilor devine poteca indienilor; apoi potecile se lărgesc devenind şleauri; acestea, la rândul lor, ajung drumuri, pentru ca şi ele să se transforme în căi ferate... Acesta este procesul formării continue a complexului sistem nervos al continentului care, la început, aştepta inert şi primitiv".

Pe de o parte, antologia de faţă vrea să ilustreze succint, prin mărturii ale unora dintre pionierii vestului, viaţa acestei frontiere în permanentă mişcare, fenomenul descoperirii unui continent de către un popor care se descoperea pe sine în acelaşi timp.

Pe de altă parte, cea de-a doua „descoperire" a vestului se datorează literaturii. De la Hawthorne la Mark Twain şi până astăzi, sunt rari scriitorii care să nu fi simţit mirajul vestului, cu izul său de aventură şi inedită experienţă umană. În acest sens, critica a distins între tradiţionalişti, care privesc spre Lumea Veche, spre Europa – exemplul clasic fiind Henry James – şi autohtoni, care s-au preocupat de cucerirea Lumii Noi, atitudinea faţă de vest fiind astfel criteriu de selecţie.

Autorii cuprinşi în antologia de faţă se numără printre cei care au căutat şi au dat la iveală filoanele puternic naţionale ale literaturii vestului.

Totodată titlul antologiei – Ursul din Arkansas *– trădează intenţia traducătorului de a oferi o deschidere spre vasta sinteză faulkneriană, care nu poate fi înţeleasă la adevărata ei dimensiune fără o familiarizare cu tradiţia vestului în spiritualitatea americană.*

ALFRED NEAGU

William Bradford[2]

PEREGRINII DE PE „MAYFLOWER”

După ce o vreme s-au bucurat de timp frumos şi vânt prielnic, de nenumărate ori au întâmpinat vânturi potrivnice şi i-au ajuns furtuni îngrozitoare care tare au mai zbuciumat corabia, că în partea ei de sus a început să se strecoare apa de-a binelea înăuntru, iar una din traversele mari din mijlocul corăbiei aplecată a fost şi a plesnit, stârnind mare spaimă în inimile tuturor că nu va putea săvârşi corabia drumul până la capăt. Şi văzând că năierii grozav se înspăimântaseră de slăbiciunea corăbiei, după cum se băga de seamă din crâcnelile lor, s-au luat câteva căpetenii şi au început a se sfătui cu căpitanul şi cu ofiţerii lui ca să cântărească din vreme primejdia şi să se întoarcă mai degrabă decât să se arunce în braţele unei morţi cumplite şi de neocolit. Şi cu adevărat, chiar şi printre năieri era multă tulburare, de nu puteau cădea la învoială ei între ei; bucuroşi ar fi făcut tot ce se putea face ca să-şi dobândească banii pentru săvârşirea călătoriei (fiind jumătate de drum peste mări împlinit), dar pe de cealaltă parte nu le dădea inima ghes să-şi primejduiască vieţile cu atâta primejdie. Iar după ce a cercetat gândul fiecăruia, căpitanul şi ceilalţi ai lui au spus că ei îşi ştiau corabia tare şi închegată în partea ei de sub apă. Cât despre traversa cea mare, s-a aflat un piron lung de fier, pe care îl aduseseră cu ei călătorii tocmai din Olanda, cu ajutorul căruia avea să se înţepenească traversa la locul ei. Aceasta fiind săvârşită, dulgherul şi căpitanul au spus că avea să ţină bine dacă se vira un drug sub ea, proptit straşnic sub punte şi legat în fel şi chip. Cât, despre punte şi partea de deasupra a corăbiei, aveau a le călăfătui cât de bine se pricepeau ei şi măcar că lemnăria nu mai era atât de zdravănă ca înainte, primejdie mare

---

[2] Unul din cei 102 colonişti veniţi în 1620 pe corabia *Mayflower* care au întemeiat prima aşezare permanentă în Noua Anglie. William Bradford (1590-1657) a fost mulţi ani guvernatorul coloniei Plymouth. Fragmentul face parte din cronica sa *History of Plymouth Plantation* 1620-1647, (n.t.).

nu mai era, de n-o puneau prea tare la încercare cu prea multe pânze. Şi într-aceea şi-au pus credinţa în Domnul şi au hotărât să meargă mai departe.

În multe rânduri, furtunile cele mari şi vânturile puternice s-au abătut atât de cumplit asupra lor, de n-au putut ridica un petec de pânză măcar, ci au fost nevoiţi să se lase în voia valurilor zile în şir. Şi într-una din zile, pe când erau la bunul plac al unei năprasnice furtuni, un tânăr bine legat, pe numele său John Howland, ducându-se odată până la parmalâc, la o legănare mai tare a corăbiei a fost aruncat în mare; dar a fost voia Domnului să-i îngăduie lui să apuce parâma pânzei gabier, care atârna peste bord şi se târa cât era de lungă în urmă. Şi el se ţinu cu toată nădejdea (măcar că se dusese mai multe braţe la fund), până fu tras cu funia aceea afară din apă şi apoi cu o cange de barcă şi cu alte, meşteşuguri s-a pomenit din nou pe corabie şi viaţa i-a fost cruţată. Şi măcar că de la încercarea asta a bolit o vreme, a trăit apoi ani mulţi după aceea, ajungând om de nădejde al bisericii şi al obştii. În toată această călătorie nu s-a săvârşit din viaţă decât unul singur dintre călători, anume William Butten, un tânăr, slugă la Samuel Fuller, când au ajuns aproape de ţărmuri.

Şi lăsând la o parte alte lucruri, ca să nu mă lungesc prea mult, după ce-au bătut cale lungă pe mare; au ajuns ei să vadă şi pământul numit Cape Cod şi dându-i ocol şi încredinţându-se că acela era, nu mică le-a fost bucuria. După ce-au ţinut sfat între ei şi eu căpitanul, au schimbat drumul şi s-au hotărât să o ia spre miazăzi, fiind vânt prielnic şi vreme bună, ca să găsească vreun loc de aşezare, la gura râului Hudson, pentru sălaşul lor. Dar după ce-au mers într-aceea parte mai vreo jumătate de zi, au nimerit printre primejdioase praguri de nisipuri ascunse sub apă şi printre talazuri care mugeau şi s-au pierdut atât de tare printre ele, că s-au socotit în mare primejdie. Şi într-aceea domolindu-se şi vântul, s-au gândit să se îndrepte din nou către Cape Cod şi fiind fericiţi, au socotit să iasă din locurile acelea cu primejdie înainte de a-i apuca noaptea şi aşa au şi făcut, cu mila Domnului. Şi a doua zi au intrat în limanul de la Cape Cod, unde s-au ştiut mântuiţi.

Şi acum o vorbă-două despre acest cap. A fost numit astfel, pentru prima dată, de căpitanul Gosnold şi soţii săi, anul 1602 şi apoi de căpitanul Smith a fost numit Capul James, dar printre năieri şi-a păstrat numele cel vechi. La fel, locul, care mai întâi

şi-a dezvăluit acele praguri cu primejdie, a fost botezat Capul Vegherii şi Groaza lui Tucker, iar francii şi olandezii până în ziua de azi îi zic Malabar, din pricina acelor praguri rele şi a pagubelor pe care le-au îndurat acolo.

Şi într-aceea ajungând ei la liman bun, teferi şi nevătămaţi pe pământ, s-au lăsat în genunchi şi au mulţumit Domnului din ceruri, care i-a călăuzit peste oceanul cel mare şi fioros şi i-a mântuit de toate primejdiile şi suferinţele, de-au ajuns să pună iarăşi piciorul pe pământ tara şi nemişcător, aşa cum erau ei obişnuiţi…

Şi nu mă pot împiedica să nu mă opresc aici să fac popas şi să mă minunez tare de halul în care au ajuns acum bieţii oameni şi aşa va face, socot şi cititorul când se va gândi mai bine la asta. Că după ce-au trecut oceanul cel întins şi au întâmpinat o mare întreagă de suferinţe care numai ce-i aştepta – aşa cum cititorul îşi poate aminti din cele petrecute mai înainte – ei n-au aflat acum aici nici prieteni care să-i întâmpine şi să le ureze bun venit, nici hanuri unde să se veselească şi să-şi întremeze trupurile lor mult încercate, nici case şi cu atât mai puţin oraşe spre care să se îndrepte şi să caute sprijin şi ajutor. În scriptură se pomeneşte că, spre mântuirea apostolului şi a soţilor săi aruncaţi pe ţărm de talazuri, păgânii le-au arătat nu puţină milă ospătându-i; dar acum, păgânii sălbatici – când aveau să-i întâlnească, aşa cum se va arăta la rândul său – aveau să fie mai degrabă gata să-i împăneze cu săgeţi decât să-i primească în alt chip. Cât despre vreme, era iarnă şi cei ce au ştiinţă de iernile acestui tărâm ştiu că sunt amarnice şi grele, răscolite de viscole crâncene şi neîndurătoare, primejdioase a călători pe drumuri cunoscute, darămite să baţi un loc neştiut. Şi încă pe deasupra ce le era dat să vadă decât o pustietate jalnică şi urâcioasă, plină de fiare sălbatice şi oameni sălbatici şi câte altele îi mai pândeau nici ei nu mai ştiau. Măcar nici nu puteau, ca să zicem aşa, să urce muntele Sinai şi să vadă din acea pustietate o ţară mai primitoare care să le hrănească nădejdile; fiindcă, ori încotro îşi întorceau ei ochii – în afară de ceruri – n-aveau decât puţină mângâiere şi mulţumire de la ţoale cele care-i înconjurau. Iar vara fiind departe în urmă, toate le arătau un chip încercat de asprimea vremii şi tot ţinutul, plin numai de codri şi hăţişuri, avea o înfăţişare sălbatică şi încrâncenată. Dacă îşi întorceau privirile în urmă, dădeau de oceanul grozav pe care-l trecuseră şi care stătea acum ca o stavilă de nebiruit, ca o prăpastie care-i

despărţea de întreaga lume civilizată. Şi dacă zice cineva că aveau măcar o corabie să le fie de ajutor, e adevărat. Dar ce le era dat să audă în fiecare zi din gura căpitanului şi a tovarăşilor lor? Că degrabă să-şi aleagă un loc de aşezare (umblând cu barca lor) oriunde ar fi, dar nu la mare depărtare; fiindcă vremea era în aşa fel, că nu se puteau mişca de acolo până când peregrinii nu găseau un adăpost sigur, fie oricare ar fi fost, încât căpitanul să poată pleca fără nici un neajuns; că merindele se împuţinau degrabă, dar el trebuia şi avea să facă aşa fel cât să păstreze îndestul pentru ai săi şi pentru întoarcere. Ba unii de pe corabie chiar murmurau că, de nu aflau un loc potrivit la vreme, aveau să-i dea pe călători şi boclucurile lor jos pe ţărm şi să-i lase acolo. Şi acum să socotim şi cât de slabă nădejde de ajutor şi de merinde lăsaseră în urmă ca să-i întărească în gândurile lor în acele grele împrejurări şi necazuri care-i încercau…

Şi ajungând ei astfel la Cape Cod la 11 noiembrie[3] şi nevoia îmboldindu-i să afle loc de aşezare – cum le cereau cu stăruinţă şi căpitanul şi năierii lui – cum aduseseră cu ei tocmai din Anglia o barcă mare, aşezată la locul ei pe corabie, acum au scos-o afară şi au pus dulgherii la treabă să o mai dreagă, dar fiind ea mai toată zdrelită şi crăpată peste tot, cum se izbise din hâţânarea corăbiei încercate de vremea proastă, au văzut, ei că era lucru mult până s-o dreagă. Într-aceea câţiva s-au luat să se ducă pe ţărm ca să afle acel loc la un mare depărtare de-acolo, în vreme ce alţii se munceau cu barca. Şi numai ce au cercetat acel liman şi au şi aflat un loc deschis la vreo două-trei leghe mai încolo şi căpitanul a socotit că era vreo apă curgătoare în partea aceea. S-a crezut că asemenea încercare putea fi cu primejdie, dar, văzându-i hotărâţi, li s-a îngăduit să meargă, fiind ei vreo şaisprezece şi bine înarmaţi, în frunte cu căpitanul Standish şi li s-au dat porunci cum s-a socotit mai bine la nevoie.

Au pornit la drum la 15 noiembrie şi, după ce-au mers vreo milă, tot mai mult pe lângă ţărm, au desluşit vreo cinci-şase oameni şi un câine venind către ei şi, aceia erau sălbatici, dar îndată s-au speriat de ei şi au fugit în pădure, iar englezii le-au luat urma, într-un fel să afle dacă puteau vorbi cu ei şi în altul să dibuiască de nu stăteau mai mulţi la pândă gata să le cadă în spinare. Dar indienii, văzându-se ei urmăriţi, au ieşit din pădure şi au luat-o la fugă prin nisipuri cât i-au ţinut picioarele, de nu s-

[3] De fapt, la 21 noiembrie 1620, după calendarul gregorian, şi această diferenţă de zece zile se păstrează peste tot, (n.t.).

au putut apropia de ei cu nici un chip, ci au tot mers după urmele lor mai multe mile şi au văzut că veniseră tot pe drumul acela, într-aceea lăsându-se noaptea şi-au aşezat tabăra şi au rânduit oameni de pază şi au odihnit în linişte noaptea aceea, iar a doua zi dis-de-dimineaţă iar s-au pornit după urme până au ajuns la un pârâu mâi mare şi aşa că au lăsat nisipurile şi au apucat spre pădure. Şi aici au mers după ei mai mult pe dibuite, nădăjduind să dea de sălaşul lor. Dar nu mult şi le-au pierdut şi urma şi s-au rătăcit şi ei, nimerind în nişte hăţişuri aşa de amarnice, de mai să le rupă hainele şi platoşele şi să le facă bucăţi, dar mai tare îi supăra setea. Până la urmă au aflat apă şi s-au mai întremat, aceea fiind prima gură de apă pe care au băut-o în Noua Englitera – şi acum la atâta sete le părea la fel de bună cum fusese vinul sau berea mai nainte.

După aceea au apucat-o aşa ca să ajungă, pe celălalt mal, fiindcă au chitit ei că aceea era o gâtuitură de pământ pe care trebuiau s-o străbată şi aşa s-a făcut că, până la urmă, au ajuns la ţărmul mării şi au pornit-o spre apa aceea bănuită a se afla într-acolo, iar în drumul lor au găsit o baltă eu apă bună şi curată şi îndată după aceea, o mare întindere de câmp deschis unde mai înainte puseseră indienii porumb şi aveau ei şi morminte. Şi mergând mai departe, au văzut şi un ogor proaspăt de pe care fusese cules porumbul semănat anul acela; au mai aflat şi locul unde nu de mult fusese o casă, unde mai erau de văzut nişte scânduri şi o oală mare şi grămezi de nisip bătut cu mâinile nu de multă vreme. Şi săpând acolo au aflat chiar mai multe coşuri indiene zdravene, pline cu porumb, parte încolţit din cel sănătos şi bun, cu color felurit şi le-a fost ochilor îmbucurătoare privelişte, fiindcă nu le mai fusese dat să vadă înainte ceva la fel. Şi locul acela era aproape de bănuitul râu în căutarea căruia se porniseră şi ducându-se într-acolo, îl şi aflară desfăcându-se în două braţe, cu o stâncă mare la vărsare, dar mai mult aducea a scurgere de ape sărate decât de apă dulce, după câte au putut să vadă şi au aflat şi liman bun pentru barca lor, dar au lăsat să-l cerceteze cu barca mai, apoi, când avea să fie ea gata. Şi, văzând ei, că vremea îngăduită lor se cam apropia de soroc, se întoarseră la corabie ca nu cumva să se îngrijoreze de soarta lor şi luară cu ei şi parte din porumb şi îngropară restul în pământ. Şi… au adus cu ei roadele pământului şi le-au arătat fraţilor lor, care, mult s-au bucurat şi s-au întărit în inima lor.

Într-aceea, luntrea fiind tocmită, au pornit-o din nou să

cerceteze mai îndeaproape locul şi căpitanul corăbiei pofti să meargă şi el. Şi se luară să se ducă vreo treizeci de oameni, dar aflară că limanul nu era bun pentru corăbii, ci numai pentru bărci. Aflară, de asemenea şi două locuinţe acoperite cu rogojini şi o groază de unelte de-ale lor, dar oamenii erau fugiţi şi nu se zăreau nicicum. Şi mai aflară încă şi mai mult porumb şi mai multe fasole felurită şi luară cu ei şi porumbul şi fasolea, gândind în gândul lor să-i răsplătească aşa cum se cuvenea când aveau să întâlnească pe careva dintre ei, după cum avea să se şi întâmple peste vreo şase luni spre mulţumirea inimii lor...

De-acolo au plecat şi au mers tot de-a lungul ţărmului, dar n-au aflat liman bun şi într-aceea s-au dus degrabă la un alt loc de care călăuzul lor, un oarecare Coppin, ce fusese prin părţile acelea şi mai înainte, îi încredinţase că era liman bun, în care el fusese şi că puteau ajunge acolo înainte de lăsarea serii. Şi s-au bucurat tare auzind asta, fiindcă începuse să se strice vremea.

După ce-au plutit mai multe ceasuri, a început să ningă şi să plouă şi pe la mijlocul după-amiezii vântul se înteţi şi marea se zburli şi li se frânse şi cârma şi au făcut cum au putut şi doi oameni au ţinut cârma cu două vâsle. Dar călăuzul le-a spus să se bucure fiindcă, iaca, vedea limanul, însă furtuna s-a întărit şi cum se cam lăsa seara, au ridicat ce pânze au avut, cât mai puteau vedea. Şi într-aceea li s-a frânt şi catargul, în trei bucăţi o dată şi pânzele au căzut peste bord în marea foarte înfuriată, aşa că ei erau în primejdie să-i zdrobească valurile de ţărm. Dar cu ajutorul Domnului, au stăpânit barca şi fiind şi ceasul de creştere a apelor mării, au ajuns la liman. Dar când au ajuns acolo, călăuzul pricepu că se înşelase asupra locului şi spuse că Domnul să-i aibă în pază, fiindcă ochii lui n-au mai văzut locul acela vreodată. Şi el şi ajutorul căpitanului au vrut să îndrepte barca spre mal, încotro bătea şi vântul, spre un adăpost unde se spărgeau talazuri înalte. Dar un năier zdravăn care ţinea şi cârma bărcii strigă la cei care vâsleau că, de erau bărbaţi, să se abată din locul acela, altfel aveau toţi să fie aruncaţi pe ţărm. Şi aşa şi făcură. Le spuse să nu-şi piardă curajul, ci să vâslească din răsputeri fiindcă acolo apa era destul de adâncă şi nu şovăi nici o clipă în credinţa că aveau să afle un loc sau altul unde să se adăpostească teferi şi nevătămaţi. Şi se lăsase întuneric şi ploua amarnic, dar până în cele din urmă ei au ajuns la adăpostul unei insuliţe şi acolo au mas noaptea aceea fără să li se întâmple nimic. Dar n-au cunoscut că aceea era o insulă până dimineaţa.

Şi fiecare în mintea lui altfel gândea. Unii voiau să rămână în barcă de teamă să nu se trezească printre indieni, însă alţii erau atât de pătrunşi de apă şi de frig, de nu mai puţeau. Îndura să stea în barca, ci au poftit la mal şi cu mare trudă au încropit un foc, toate fiind muiate de apă; iar ceilalţi soţi au fost bucuroşi să vină şi ei acolo fiindcă după miezul nopţii vântul s-a răsucit şi a început să bată dinspre miazănoapte şi apus tare îngheţat.

Şi deşi petrecuseră o zi şi o noapte zbuciumate şi cu mare primejdie asupra lor, Domnul s-a milostivit de ei a doua zi dimineaţă, fiindcă a doua zi a fost o zi frumoasă, însorită şi au văzut că erau pe o insulă, la adăpost de indieni, unde puteau să se zvânte, să-şi rânduiască lucrurile la locul lor şi să odihnească...

Luni au măsurat adâncimea limanului şi au văzut că era potrivit şi pentru corăbii şi au bătut locul şi au aflat câmpuri de porumb şi câteva pâraie şi au socotit locul numai bun în împrejurările acelea. Măcar era cel mai bun pe care l-au putut afla, iar după cum era vremea şi-i încercau nevoile, au fost bucuroşi şi cu atât. Şi într-aceea s-au întors la corabie cu bune veşti pentru ceilalţi ai lor, ceea ce tare le-a mai mângâiat inimile.

În cea de-a cincisprezecea zi a lui decembrie au ridicat ancora ca să pornească spre locul pe care-l aflaseră şi au ajuns la două leghe de acel loc, dar au fost nevoiţi să lase ancora din nou. În cea de-a cincisprezecea zi se porni un vânt prielnic şi intrară cu bine în liman. Iar după aceea au cercetat mai bine locul şi au ales unde să-şi dureze locuinţele. Iar în cea de-a douăzeci şi cincea zi s-au pornit să ridice prima casă pentru folosinţa tuturor, unde să se adăpostească fiecare cu bunurile sale.

Dar nu mult şi asupra lor se abătu o amarnică lovitură. Vreme de numai două sau trei luni a trecut şi jumătate din tovarăşii lor au murit, în bună parte de iarna grea care se lăsase cu osebire în ianuar şi februar, din lipsa caselor şi a altor înlesniri, parte din scorbut şi alte boli care au intrat în ei după călătoria lor cea lungă şi din greul pe care l-au dus. Că din toţi cei o sută şi mai bine de oameni, abia de-au rămas vreo cincizeci şi uneori mureau câte doi-trei pe zi. Iar când a fost nenorocirea mai mare, n-au rămas decât şase-şapte oameni în putere şi fie spre lauda lor că nu s-au ferit de nici o trudă, ziua şi noaptea, ba cu mare muncă şi primejdie pentru sănătatea lor au adus lemne, au făcut focuri, au gătit hrană pentru cei ce boleau, le-au făcut şi paturile, le-au spălat şi hainele pline de molimă, i-au îmbrăcat şi tot ei i-au

dezbrăcat, într-un cuvânt s-au îngrijit de toate trebile casei şi de celelalte trebi pe care nu suferă să le asculte un stomac gingaş ce se-ngreţoşează degrabă. Şi au făcut toate astea din voia lor şi cu bucurie, fără să crâcnească măcar, arătând dragoste prietenilor şi fraţilor lor, o pildă rară ce merită să fie pomenită.

Din cei şapte, doi erau preacuviosul părinte William Brewster şi Myles Standish, căpitanul şi comandantul lor militar, la care eu şi încă alţii ne-am îndatorat mult în starea proastă şi boala în care ne aflam. Şi Domnul s-a îndurat de ei şi le-a dat putere deşi, în nenorocirea care ne-a păscut pe toţi, pe ei boala i-a ocolit cu totul. Şi ce-am spus de aceştia puţini, trebuie să zic şi de mulţi alţii, de unii care şi-au aflat moartea în această pacoste ce ne-a încercat pe toţi, de alţii care au scăpat cu viaţă – care cât au avut putere şi sănătate nu s-au dat în lături când a fost nevoie de ei…

Dar nu pot să trec mai departe fără să pomenesc şi o altă întâmplare cu totul osebită şi de neuitat. Când s-a abătut nenorocirea asupra călătorilor, care aveau să fie lăsaţi să sălăşluiască aici, ei au fost îmboldiţi cu grabă să coboare pe ţărm şi să bea apă şi când vreun suferind în fierbinţeala bolii dorea măcar vreo ulcică mică de bere, i se răspundea că nici de-ar fi fost tatăl lor adevărat nu i-ar fi dat o picătură. Apoi molima a început să-i lovească şi pe năieri, că înainte de a pleca au murit jumătate din oameni şi mulţi dintre ofiţerii lor, dintre cei mai zdraveni, între care boţmanul, tunarul, trei cârmaci, bucătarul şi alţii. Tare a fost tulburat căpitanul de întâmplarea asta, încât a trimis bere celor ce boleau pe ţărm şi a zis guvernatorului că putea trimite după bere pentru cei în nevoie chiar de-ar fi fost ca tot drumul la întoarcere ei să bea numai apă.

Dar, în nenorocirea lor, năierii au avut altfel de purtare. Cei care au fost soţi buni de petreceri, dibaci în ale băuturii şi veselirii, s-au pornit acum să-şi lase de izbelişte tovarăşii, zicând că n-au să-şi primejduiască ei viaţa pentru cei loviţi de boală, să nu cumva să-i atingă molima de se duceau în încăperea lor să-i ajute. De mureau, n-aveau decât să moara! Însă călătorii aflători pe corabie le-au arătat toată îndurarea de care erau în stare şi asta a muiat inima în unii dintre ei, ca de pildă a boţmanului, un tânăr plin de trufie, care înainte îşi râdea de călători şi-i suduia, iar când l-a ajuns nevolnicia, s-au îndurat de el şi l-au ajutat. Şi atunci s-a mărturisit el că nu merita asta din mânile lor, fiindcă îi nedreptăţise cu vorba şi cu fapta. Şi le-a zis el: „Vai, acum văd eu că vă dovediţi dragoste creştinească unul altuia, ci noi i-am

lăsat pe alţii să zacă şi să moară ca nişte câini”.

Altul zăcea şi-şi blestema muierea, zicând că de nu era ea, el nu s-ar fi pornit niciodată în acea călătorie nenorocită şi îndată şi începu să-şi blesteme tovarăşii, zicând că el făcuse ba una, ba alta pentru unii şi se trudise atât şi atât de mult pentru ei, iar acum erau sătui de el şi nu-l ajutau la nevoie. Altul s-a învoit să lase după moarte toate câte erau ale lui unui soţ al său, numai să-l ajute în neputinţa lui şi aşa s-a făcut că soţul s-a dus şi a luat nişte miroase, de i-a gătit nişte hrană o dată sau de două ori şi cum nenorocitul nu dădea semne de moarte grabnică, după aşteptarea celuilalt, acesta se duse între tovarăşii săi şi începu să ocărască zicând că pungaşul poftea să-l înşele şi să nu-i mai dea moştenirea; dar avea să aibă el grijă să-şi dea duhul înainte de a-i mai face el ceva de mâncare. Şi în chipul acesta, nenorocitul a murit înainte de ivirea zorilor!

Şi în vremea asta, indienii porniră a se aţine la pândă în preajma celor aflaţi pe ţărm, câteodată întâmplându-se să se arate în depărtare, dar de voia careva să se apropie de ei, o luau la sănătoasa. Într-un rând au înşfăcat uneltele oamenilor, care le-au lăsat unde au lucrat şi s-au dus seara să mănânce. Pe la vreo şaisprezece a lunii mart, un anume indian s-a arătat cu îndrăzneală mare între dânşii şi le-a vorbit lor într-o englezească stâlcită pe care au priceput-o ei îndată, dar mult s-au minunat. Până la urmă, vorbind cu el, au înţeles că nu era de prin acele părţi, ci era din ţara de la răsărit, unde poposiseră nişte corăbii englezeşti la pescuit. Şi i-a ştiut pe unii englezi şi a fost în stare să spună numele unora din ei. De la ei deprinsese el limba.

Şi le-a fost de mare folos, ajutându-i să cunoască multe despre starea lucrurilor din acea ţară din răsărit de unde era el, despre oamenii de acolo, numele şi numărul lor, cum trăiau, cât de departe erau ei de acest loc şi cine era mai mare peste dânşii. Numele lui era Samoset. El le vorbi de un alt indian, pe nume Squanto, născut în acel loc, care fusese în Englitera şi putea vorbi englezeşte mai bine ca el. După ce şi-a petrecut şi s-a veselit el aşa un timp şi a fost trimis cu daruri înapoi, la un multă vreme s-a întors cu alţi cinci tovarăşi şi aceştia le-au adus înapoi toate uneltele pe care le-au luat mai înainte, netezind şi cale pentru sosirea căpeteniei lor celei mari, pe numele ei Massasoyt, care în patru cinci zile după aceea s-a şi arătat cu cei mai de vază dintre prietenii săi şi alţi soţi şi cu Squanto. Şi cu el, după ce s-au veselit ca nişte prieteni împreună şi i-au dăruit daruri, au

făcut pace care ţine de douăzeci şi cinci de ani.

George Washington[4]

PE VALEA FLUVIULUI OHIO

Miercuri 31 octombrie 1753. Am fost desemnat şi împuternicit de Excelenţa Sa, Robert Dinwiddie Esq., guvernator al Virginiei etc. Să fac o călătorie ca să înmânez o scrisoare comandantului forţelor armate franceze din Ohio şi am primit ordin să pornesc în numita călătorie în aceeaşi zi. A doua zi am sosit la Fredricksburg şi l-am angajat pe domnul Jacob Vanbraam drept tălmaci pentru franceză şi am mers mai departe cu el la Alexandria, unde ne-am procurat cele necesare. De acolo am purces la Winchester, am luat în primire bagajele, caii etc. Şi apoi am urmat noul drum spre pârâul Wills, unde am ajuns la 14 noiembrie. Aici l-am angajat pe domnul Gist ca să ne călăuzească, precum şi alţi patru însoţitori şi, în tovărăşia acestora, i-am părăsit a doua zi pe locuitorii acelei aşezări.

Ploile abundente, zăpada care a căzut din belşug ne-au împiedicat să ajungem până joi, 22, la aşezarea lui Frazier, un negustor indian, la vărsarea pârâului Broaştei Ţestoase în râul Monongahela. Acolo am aflat că numai cu câteva zile înainte fuseseră trimişi mesageri ca să le dea de veste negustorilor din josul râului despre moartea generalului franţuz şi întoarcerea celei mai mari părţi a armatei franceze în cantonamentul de iarnă.

Nu se putea traversa apa decât lăsând caii să înoate, ceea ce ne-a obligat să împrumutăm o canoe de la Frazier. Coborând din canoe, am rămas o vreme contemplând cursul apelor şi terenul

---

[4] Tânărul George Washington (1739-1797), cel care avea să fie primul preşedinte al Statelor Unite, a fost însărcinat în toamna anului 1753 de guvernatorul Virginiei, Robert Dinwiddie, să ducă un mesaj comandantului francez al Fortului Le Boeuf, Pennsylvania, întrucât acesta îşi aşezase tabăra într-un teritoriu reclamat de englezi. Anul următor, Washington, cu 400 de oameni, a fost trimis să întărească un post englez, pe care francezii l-au ocupat însă înaintea sa şi l-au obligat să se predea, însemnările sale au apărut în 1754 sub titlul „Jurnalul Maiorului George Washington”, (n.t.).

de la acea confluenţă (a râurilor Allegheny şi Monongahela), loc pe care-l socot foarte bine aşezat pentru ridicarea unui fort, întrucât ar avea controlul asupra ambelor râuri. Acel punct e cu 20-25 de picioare deasupra nivelului obişnuit al apelor, iar terenul din preajmă e neted şi bine împădurit, foarte nimerit pentru construcţie. Fiecare râu are vreun sfert de milă sau mai mult lăţime şi se întâlnesc aproape în unghi drept: Allegheny îndreptându-se spre N. E., iar Monongahela spre S. E. Primul are ape repezi, celălalt e adânc, liniştit, fără vizibilă diferenţă de nivel.

La două mile de acest punct, pe malul sud-estic al râului, unde Compania Ohio avea de gând să ridice un fort, îşi are sălaşul Shingiss, regele indienilor Delaware. I-am trimis vorbă, invitându-l la sfat la Loggs-Town.

Ieri am examinat cu foarte multă atenţie aşezarea confluenţei, curiozitatea făcându-mă să o studiez în mod deosebit şi o socot nepotrivită pentru apărare, neoferind, mai ales, o poziţie strategică. Un fort ar fi mai nimerit pe Ohio, de unde ar domina Monongahela, care se îndreaptă spre aşezările noastre, râul fiind numai bun pentru transporturi pe apă, deoarece e adânc şi liniştit. Pe lângă asta, un fort aici poate fi ridicat cu mult mai puţină cheltuială decât în cealaltă parte.

Natura a potrivit bine terenul din vale pentru apărarea dinspre apă, dar înălţimea pe care ar trebui ridicat fortul se întinde pe vreun sfert de milă şi apoi coboară treptat la vale şi face foarte dificilă şi costisitoare construirea unei fortificaţii corespunzătoare…

30 noiembrie. Noaptea trecută căpeteniile Delawarilor s-au strâns la sfatul lor, să se mai consulte asupra acestei călătorii şi cine anume urmează să meargă cu noi. Rezultatul a fost că din convoi fac parte numai trei căpetenii şi unul dintre cei mai buni vânători. Ne-au spus că motivul pentru care n-au desemnat mai mulţi era acela că un număr mai mare ar fi trezit bănuiala francezilor că se pusese ceva la cale şi i-ar fi îndemnat la o purtare mai dură. Dar cred mai degrabă că n-au putut să-şi convingă vânătorii să ne însoţească.

Am pornit pe la ora 9, împreună cu Juma-De-Rege, Jeskakake, Fulger-Alb şi vânătorul şi am luat drumul spre Venango, unde am ajuns, la 4 decembrie fără să avem de înfruntat nimic mai deosebit decât o continuă vreme proastă. Acesta e o veche

aşezare a indienilor la vărsarea pârâului Franţuzului în Ohio.

Am zărit culorile Franţei, fluturând deasupra unei case din care a fost scos John Frazier, supus englez. M-am îndreptat îndată într-acolo, să aflu unde locuia comandantul. Am dat de trei ofiţeri, iar unul dintre ei, căpitanul Joncaire, m-a informat că el avea comanda în Ohio, dar la cel mai apropiat fort se afla un ofiţer comandant şi acolo m-a sfătuit să cer răspuns. Ne-a invitat să cinăm cu ei şi m-au tratat cu cea mai mare politeţe.

Vinul, din care şi-au turnat cu destulă generozitate, a topit stânjeneala ce apăruse la începutul discuţiei şi le-a dezlegat limbile, făcându-i să-şi manifeste cu mai multă sinceritate sentimentele. Mi-au spus că plănuiau să pună mina pe Ohio şi, Dumnezeule, aveau s-o facă. Deşi îşi dădeau seama că englezii puteau ridica de două ori mai mulţi oameni decât aveau ei, ştiau că aceştia se mişcă prea încet, prea tărăgănează lucrurile ca să-i poată împiedica să-şi pună planul în aplicare. Pretind să aibă drepturi de netăgăduit asupra acestui râu, care a fost descoperit de un oarecare La Salle, cu 60 de ani înainte.

5 decembrie. Toată ziua ploaie fără oprire, ceea ce ne-a împiedicat să pornim la drum.

7 decembrie. Azi am văzut că era foarte greu să-i facem pe indieni să se urnească din loc, fiindcă franţuzii folosiseră toate tertipurile ca să-i împiedice să mă însoţească… La ora 11 am pornit totuşi spre fort, unde n-am putut ajunge decât pe data de 11 datorită ploilor abundente, ninsorii şi drumului greu prin numeroase mocirle şi mlaştini. Am fost obligaţi să le trecem pentru a evita traversarea pârâului, ceea ce nu era posibil nici prin vad nici pe plute, apele fiind foarte umflate şi repezi.

13. Ofiţerul comandant de la Fort Le Boeuf s-a retras să ţină un consiliu de război, ceea ce mi-a dat posibilitate să apreciez dimensiunile fortului, observând tot ceea ce am putut…

14. Zăpada a crescut foarte repede, caii noştri s-au şubrezit cu fiecare zi, aşa că i-am expediat fără poveri cu toată graba la Venango, ca să ne aştepte acolo, în eventualitatea că râul avea să îngheţe. Astăzi am primit răspunsul comandantului la scrisoarea Excelenţei Sale Guvernatorul.

15. Comandantul a dat dispoziţie să ni se pună în canoe o mare cantitate de lichior, provizii etc şi părea să fie plin de bunăvoinţă, deşi recurgea la orice stratagemă care-i trecea prin minte ca să-i stârnească pe indieni împotrivă-ne şi să-i împiedice astfel să plece o dată cu noi: daruri, recompense, orice puteau născoci el şi ofiţerii săi. Cred că niciodată până acum n-am încercat atâta nelinişte. Fiindcă indienii m-au înghesuit foarte tare ca să rămân şi astăzi şi să-i aştept şi pe ei; am consimţit, după ce mi-au promis că nimic n-avea să-i mai poată reţine a doua zi dimineaţa.

16. Franţujii nu şi-au pierdut vremea de pomană, căutând noi momeli să-i poprească pe indieni şi astăzi, dar l-am luat deoparte pe Juma-De-Rege şi atât de rău l-am îmboldit să-şi respecte promisiunea, încât s-a stăpânit şi a pornit cu noi aşa cum a făgăduit.

Pe pârâul Franţuzului la vale am avut o călătorie foarte grea şi obositoare. De mai multe ori am fi preferat să fim izbiţi de stânci; adesea am fost obligaţi cu toţii să coborâm şi să rămânem în apă câte o jumătate de oră sau chiar mai mult ca să trecem peste bancurile de nisip. Într-un loc s-au îngrămădit sloiuri făcând călătoria pe apă imposibilă, aşa că am fost nevoiţi să purtăm canoea peste o gâtuitură a uscatului, lată de vreun sfert de milă. N-am ajuns decât abia pe 22 la Venango, unde ne-am găsit caii. Pârâul a fost sinuos. Cred că, urmându-i meandrele, distanţa dintre fort şi Venango depăşeşte 130 de mile.

23. Caii noştri erau atât de slăbiţi şi şubreziţi, iar poverile atât de grele (am fost nevoiţi să luăm cu noi toate cele necesare călătoriei), încât ne îndoiam că vor fi în stare să răzbească până la capăt. Aşa că eu şi alţii am renunţat la caii de călărie pentru a fi folosiţi la poveri. Am îmbrăcat un costum indian de călătorie şi am luat-o pe jos vreo trei zile, până m-am dat seama că aşa nu aveam să ajung la capăt în timpul necesar. Cu fiecare zi, caii erau şi mai puţin în stare să călătorească, frigul s-a înteţit foarte iute, drumurile erau tot mai proaste, fiind tot mai troienite de zăpada îngheţată. Cum eram nerăbdător să mă întorc mai repede şi să raportez cele petrecute Excelenţei Sale Guvernatorul, m-am hotărât să apuc pe cea mai scurtă cale, prin păduri, pe jos.

Mi-am luat hârtiile necesare, am renunţat la hainele obişnuite,

adoptând ţinuta indienilor Algonquin. Apoi, cu puşca în mână şi în spate cu raniţa, în care mi-am pus hârtiile şi proviziile, am pornit la drum cu domnul Gist, la fel de gătit ca şi mine, miercuri 26.

29. A doua zi, îndată după ce am trecut de locul numit Oraşul Ucigaş, am dat peste o ceată de indieni din tabăra francezilor care poposiseră în aşteptarea noastră. Unul dintre ei a tras în domnul Gist sau în mine, de la nu mai mult de 15 paşi, dar, din fericire, n-a nimerit.

Am pus mina pe individul acela şi l-am poprit până la ora nouă seara. Apoi l-am slobozit şi toată noaptea am continuat să mergem fără nici un popas, aşa încât a doua zi să fim destul de departe ca să nu ne mai ajungă, fiind deplin încredinţaţi că, la prima geană de lumină, aveau să o ia pe urmele noastre. A doua zi am mers până la lăsarea întunericului şi am ajuns la râu. Ne aşteptam să găsim râul îngheţat bocnă, dar nu era aşa, ci avea numai o pojghiţă de gheaţă pe vreo 50 de yarzi de la mal. Bănuiesc că gheţurile se rupseseră mai din susul râului, fiindcă acum se porniseră la vale în mare număr.

Nu exista nici un alt mijloc de a trece dincolo decât cu o plută pe care ne-am şi apucat s-o încropim, folosindu-ne de-o amărâtă de secure şi am terminat-o chiar înainte de amurg. Ne-a luat o zi întreagă de trudă. Apoi am şi dat-o la apă, ne-am urcat pe ea şi am pornit-o. Dar înainte de a ajunge la jumătatea drumului ne-au prins gheţurile, încât ne aşteptam în fiecare clipă să vedem pluta intrând dedesubt, iar noi să pierim. Am apucat o prăjină, încercând să stăpânesc pluta şi astfel să las gheţurile să treacă mai departe, când iuţeala şuvoiului a izbit sloiurile de prăjină cu atâta putere, încât m-a azvârlit în apa adâncă de peste trei metri. Dar, din fericire, m-am salvat apucându-mă de unul din buştenii plutei. În ciuda tuturor eforturilor noastre, n-am putut îndrepta pluta nici către un mal, nici către celălalt, ci am fost nevoiţi să părăsim pluta şi să încercăm să ajungem cum puteam la o insulă care era foarte aproape.

Gerul era atât de straşnic, că domnului Gist i-au degerat toate degetele de la mâini şi chiar şi câteva de la picioare. Apa a îngheţat şi ea bocnă, încât a doua zi dimineaţă ne-a venit uşor să părăsim insula pe gheaţă şi să ne îndreptăm spre sălaşul domnului Frazier.

Joi 1 ianuarie. Astăzi am ajuns la pârâul Wills după o călătorie

cum nu se poate mai obositoare, mai ales din cauza vremii proaste. De la întâi la 15 decembrie numai o singură zi n-a plouat sau n-a nins fără întrerupere şi de-a lungul întregii călătorii n-am avut parte decât de-o serie nesfârşită de zile reci şi umede din care cauză popasurile ne-au fost foarte neplăcute, mai ales după ce am renunţat la cortul care ne adăpostea oarecum de urgiile vremii.

Pe data de 11 am ajuns la Belvoir, unde m-am oprit o singură zi pentru o necesară odihnă, apoi am pornit din nou şi am sosit la Williamsburg pe data de 16 şi am aşteptat pe Excelenţa Sa Guvernatorul să-i înmânez scrisoarea adusă din partea comandantului francez.

Zebulon Montgomery Pike[5]

SPRE IZVOARELE FLUVIULUI MISSISSIPPI

15 noiembrie. Pornit devreme. Traversat două pâraie şi mai multe înălţimi stâncoase. Mari cirezi de bizoni. Pe la două după-amiază mi s-a părut că zăresc un munte în dreapta noastră, care se înălţa ca un norişor albastru; l-am cercetat cu ocheanul, am fost întărit în bănuielile mele şi i-am spus asta şi doctorului Robinson, care era în faţa mea, iar după jumătate de oră muntele s-a arătat pe deplin vederii. Când mica noastră ceată ajunse pe o înălţime, toţi într-un glas au salutat cu trei urale munţii Mexicului. Cei care au traversat Aleganii îşi pot imagina uşor cum arată. Aceşti munţi, însă coastele lor sunt mai albicioase, parcă acoperite de zăpadă sau un fel de piatră albă.

Nu era decât un pinten din marele lanţ muntos care desparte râurile şi fluviile Atlanticului de cele ale Oceanului Pacific. Iar acest pinten separă apele care se varsă în Golful Sfântului Spirit de cele ale Mississippiului, aşa precum fac şi Aleganii eu apele ce se varsă în fluviul menţionat mai înainte şi cele ce se scurg drept în Atlantic. Aceşti munţi par să fie hotarul natural între provincia Louisiana şi New Mexico şi vor rămâne definitiv un hotar natural. Înainte de căderea serii am ajuns la o confluenţă (râul Purgatory) în partea de sud, coordonatele S 25° V şi cum trupele spaniole păreau să fi trecut pe-acolo, ne-am făcut tabăra pe malul râului la vreo milă de la vărsare, astfel încât să explorăm mai departe a doua zi. Omorât trei bizoni. Parcurs 24 mile.

Sâmbătă 16 noiembrie. După ce ne-am încredinţat că trupele spaniole au urcat braţul drept, sau cursul principal al râului, ne-am pornit la ora două. În această porţiune, Arkansasul pare să fie mai navigabil decât mai în aval, unde ne-am apropiat noi de el

[5] Zebulon Montgomery Pike (1779-1813), ofiţer în armata americană, a fost însărcinat, în 1306, cu explorarea râurilor Arkansas, Red şi Rio Grande. Fragmentul face parte din jurnalul său de călătorie, (n.t.).

prima oară. Şi cu toate piedicile pe care le-am întâmpinat pe cursul râului, n-aveam să ezit să mă îmbarc în februarie la gurile sale şi să urc până spre munţii Mexicului, cu vase bine întocmite. Distanţa 11,5 mile.

17 noiembrie. Pornit la ora obişnuită. Forţat marşul, cu gândul de a ajunge la munţi, dar seara descoperit că nu făcusem mai mult decât în ziua precedentă. Unul dintre cai s-a prăbuşit şi a fost lăsat într-o viroagă, dar am trimis apoi să-l aducă în tabără. Parcurs 23,5 mile.

18 noiembrie. Am descoperit urme proaspete ale sălbaticilor; ne-am gândit că era mai bine să ne oprim şi să împuşcăm nişte vânat, de teamă să nu ajungem într-o regiune unde să nu mai găsim vânat. Am trimis vânătorii, iar eu m-am urcat pe o înălţime, de unde am reperat drumul spre diferiţi munţi şi am făcut o mică schiţă a înfăţişării lor. Seara am văzut că vânătorii uciseseră fără milă, doborând 17 bizoni şi rănind cel puţin 20.

Adus în tabără mai mulţi bizoni, carne destulă pentru luna asta. M-am gândit că ar fi mai bine să stăm şi să uscăm carnea, caii fiind şi ei foarte osteniţi, iar cel adus înapoi pe 17 a murit.

20 noiembrie. Pornit la ora obişnuită. Dar cum povara cailor noştri a crescut prin pieirea unuia dintre ei şi având şi un surplus de 900 livre de carne, am mers încet şi am făcut abia 18 mile. Ucis doi bizoni, luat câteva alese bucăţi.

21 noiembrie. Pornit la ora obişnuită; trecut pe lângă două tabere spaniole, la vreo trei mile una de alta. Am descoperit iarăşi urmele a doi oameni care au urcat ieri râul. Asta ne-a făcut să ne mişcăm cu prevedere; în acelaşi timp ne-a sporit dorinţa de a-i găsi. Aici, râul era cu siguranţă navigabil, mult mai navigabil decât cu o sută de mile mai la vale; ceea ce, bănuiesc eu, se datorează faptului că pe o porţiune întinsă curge printre nisipuri, care probabil absorb o mare parte din apă, ceea ce face debitul mai mic mai la vale decât în apropierea munţilor. Parcurs 21 mile.

22 noiembrie. Pornit la ora obişnuită şi cu mai multă prevedere decât de obicei. După ce am străbătut vreo cinci mile prin prerie, am coborât în vale – numai cei din avangardă – când

Baroney strigă: „*Voila un sauvage!*[6]“ Văzurăm o seamă de indieni alergând dinspre pădure spre noi; am ieşit înaintea lor şi, întorcând capul către stângă, am zărit mai mulţi. Alergând pe un deal, de parcă ne-ar fi înconjurat; unul purta un fel de flamură. Aceasta a provocat o oprire de moment; dar, văzându-i pe cei din faţă întinzând mâinile, fără arme, am înaintat iarăşi; ne-au primit cu bucurie, înghesuindu-se în jur să ne atingă, sa ne ia în braţe. Păreau atât de curioşi, încât m-am coborât de pe cal; unul dintre ei l-a încălecat într-o clipă şi-a şters-o. Atunci am văzut că doctorul şi Baroney erau în aceeaşi situaţie. Indienii îmbrăţişau soldaţii. După o vreme, lucrurile s-au liniştit, ne-au restituit caii, aşa cum i-au luat, arătându-ne că erau o ceată de războinici din neamul Marilor Pawnee şi fuseseră în căutarea celor din neamul Tetan, dar, neaflându-i, se întorceau. O ceată de războinici nenorocoşi, pe drumul de întoarcere, e totdeauna gata să se răzbune pentru insuccesul suferit asupra primelor persoane pe care le întâlneşte.

Îndreptat spre pădure, despovărat caii, când cele două cete au început să depună strădanii ca să stârnească bâlciul; cu mare greutate au putut fi potoliţi şi nu înainte de a se încorda câteva arcuri. Când lucrurile s-au mai liniştit, am văzut că erau vreo şaizeci de războinici, jumătate cu arme de foc, jumătate cu arcuri, săgeţi şi suliţe. Noi eram şaisprezece cu toţii. Curând s-au rânduit în cerc în jurul nostru, iar eu m-am aşezat între doi războinici. Flamurile noastre au fost aşezate faţă în faţă; pe un scăunel dinaintea noastră au fost expuse ustensilele de fumat; până aici totul a ieşit bine. Apoi am dat dispoziţii să le fie dăruite o jumătate desagă de tutun, o duzină de cuţite, 60, de amnare cu cremene. Ei au pretins muniţie, porumb, pături, oale, etc., care le-au fost refuzate, în ciuda insistenţelor tălmaciului de a le mai da câte ceva.

Pipele zăceau neatinse, ca şi cum nu se hotărâseră încă dacă să ne socotească prieteni sau duşmani, dar după o vreme mi s-a oferit o oală cu apă, am băut, am fumat şi am mâncat laolaltă. În acest timp, doctorul Robinson rămase în picioare să le urmărească mişcările pentru a putea fi gata să pornim ostilităţile îndată ce le-ar începe ei. Apoi au luat darurile şi au început să le împartă, însă unii, nemulţumiţi, le aruncară în semn de dispreţ.

Am început să încărcăm poverile pe cai, când indienii ne-au înconjurat grăbindu-se să pună mâna pe ce apucau. Văzând că

---

[6] Uite un sălbatic! (în limba franceză în original), (n.t.).

era greu să-mi apăr pistoalele, am încălecat şi m-am trezit încercuit din toate părţile, iar unii se străduiau mai departe să-mi înhaţe pistoalele. Doctorul şi el, se străduia în alt colţ, ca şi soldaţii, să-şi dobândească lucrurile înapoi. Deoarece mi se furase tomahawkul, am informat-o pe căpetenia lor, dar nici că mă luă în seamă, că-mi răspunse într-o doară că „erau sărmani”. Văzând asta, am hotărât să ne apărăm, în măsura în care se putea şi toată povestea luă o întorsătură gravă.

Am ordonat oamenilor mei să-şi ia armele şi să se descotorosească de sălbatici, declarând în acelaşi timp sus şi tare că voi ucide pe cel dintâi care se va atinge de lucrurile noastre. La care ei începură îndată să se retragă unul după altul. Cam în acelaşi timp am pornit şi noi la drum. După ce ne-am aşezat tabăra pentru noapte, m-am întors împreună cu doctorul vreo milă înapoi şi am pândit drumul pe care venisem, hotărâţi, în cazul în care dădeam de răufăcători urmărindu-ne să ne fure caii, să doborâm vreo doi dintre ei. Dar, după ce am aşteptat în spatele unor buşteni o lungă bucată din noapte şi n-am văzut pe nimeni, ne-am întors în tabără. Ucis doi bizoni, tina căprioară. Parcurs 17 mile.

Sâmbătă 23 noiembrie. Pornit la ora zece; la unu ajuns la a treia gură de vărsare [râul St. Charles] în partea dinspre sud şi aşezat seara tabăra la marea confluenţă [râul Fountain]. Cum râul părea să se împartă în mai multe braţe şi să nu fie prea departe până la izvoare, am hotărât să găsesc un loc uşor de apărat pentru tabără şi să urcăm pe braţul nordic [râul Fountain] până la acea înălţime [vârful Pike] a munţilor albaştri, care, am socotit noi, era la o zi de marş şi astfel să putem, din acel vârf, să trasăm cursul diferitelor braţe şi relieful regiunii. Ucis cinci bizoni. Parcurs 19 mile.

24 noiembrie. Dimineaţa, în zori, am tăiat 14 trunchiuri, am întocmit pe trei laturi un parapet de apărare, înalt de vreo cinci picioare, cea de-a patra latură dând spre râu. Lăsând instrucţiunile necesare după care să se conducă în timpul lipsei mele sau în cazul când nu ne mai întorceam, am pornit la ora unu, cu gândul de a ajunge la poalele munţilor; dar ne-am văzut obligaţi să poposim în noaptea aceea sub singurul cedru pe care l-am găsit în prerie, fără pic de apă şi îngheţaţi de frig. În afară de mine, din acel grup mai făceau parte doctorul Robinson,

soldaţii Miller şi Brown. Parcurs 12 mile.

25 noiembrie. Pornit în zori, devreme, sperând să urcăm muntele, dar n-am reuşit să ajungem decât la poale, după ce am urcat şi am coborât dealuri mici acoperite cu cedri şi pini. Am făcu popas lângă albia unui pârâu, unde n-am găsit pic de apă pe distanţă de mai multe mile, însă la poalele muntelui am aflat destule izvoare. Stabilit latitudinea şi înălţimea muntelui. Omorât doi bizoni. Parcurs 22 mile.

26 noiembrie. Sperând să ajungem în tabără până seara, am lăsat păturile şi proviziile la piciorul muntelui [Cheyenne]. Ucis o căprioară dintr-o nouă specie şi agăţat pielea şi părţi din carne într-un copac. Am început să urcăm, dar ne-a venit foarte greu, trebuind să ne căţărăm pe stânci uneori perpendiculare; după ce-am mărşăluit toată ziua, am fost obligaţi să poposim într-o peşteră, fără pături, hrană şi apă. Acolo domnea un cer senin, în vreme ce în vale ningea. Pe creasta muntelui n-am văzut decât pini negri şi galbeni. Urcând o vreme, am dat de bizoni; mai sus – noua specie de căprioară şi fazani.

27 noiembrie. Trezit flămânzi, însetaţi şi numai vânătăi din cauza pietrelor colţuroase pe care am stat toată noaptea, dar răsplătiţi pentru trudă de peisajul sublim de la picioarele noastre. Deasupra preriei nemărginite spânzurau nori, ea o mare în furtună, talaz peste talaz, numai spumă, în vreme ce acolo unde ne aflam noi cerul era limpede. Început urcuşul în susul muntelui şi în vreo oră, ajuns pe piscul lanţului muntos. Aici am găsit zăpadă până la brâu. Nici un semn de animal sau pasăre care să-şi afle sălaş pe aici. Termometrul, care la poalele muntelui arăta plus 9 grade, aici coborî la 4 grade sub zero. La o distanţă de vreo 15 sau 16 mile apăru vârful Marelui Pisc, complet lipsit de vegetaţie şi acoperit de zăpadă. Am fi avut de urcat cam tot atâta cât urcasem până atunci şi ne-ar fi trebuit o zi întreagă de mers ca să ajungem abia la piciorul său, cât despre pisc, nu cred că l-ar putea urca vreun om. Pe lângă asta, starea soldaţilor mei, îmbrăcaţi subţire, fără ciorapi groşi şi nepregătiţi în nici un fel să îndure asprimea regiunii, lipsa oricărei posibilităţi de a vâna ceva ca să ne potolim foamea şi perspectiva a încă două-trei zile de lipsuri ne-au hotărât să ne întoarcem. Norii de dedesubt urcară spre munte şi învăluiră complet piscul acoperit de zăpezi

veşnice. Am coborât printr-un horn adânc, lung, cu mult mai puţine greutăţi decât ne aşteptam. Am găsit bagajele aşa cum le-am lăsat, însă toate proviziile distruse. A început să ningă şi ne-am adăpostit sub o stâncă ieşită în afară, unde ne-am ospătat toţi patru cu o potârniche şi o ciozvârtă de căprioară pe care ne-au lăsat-o corbii: prima hrană pe care o mâneam după 48 de ore.

Nathaniel Hawthorne

MOARTEA ÎN PĂDURE

(Roger Malvin's Burial)

Unul dintre puţinele episoade ale războiului cu indienii demn de aura romanescului a fost acea expediţie întreprinsă prin 1725, întru apărarea graniţelor, care a dus la memorabila „Bătălie a lui Lovell". Lăsând cu bună-ştiinţă unele împrejurări în umbră, imaginaţia poate găsi multe lucruri de admirat în eroismul unui pumn de oameni care au înfruntat duşmani de două ori mai numeroşi, chiar în inima teritoriului inamic. Curajul adevărat dovedit de amândouă taberele corespunde ideilor de vitejie ale lumii civilizate şi nici cronica faptelor cavalereşti n-are de ce roşi consemnând faptele de ispravă săvârşite de unul sau doi oameni. Bătălia, deşi cruntă pentru cei care au luat parte la ea, n-a fost zadarnică prin urmările sale pentru ţară, deoarece a înfrânt puterea unui trib şi a dus la o pace care a durat mulţi ani. Istoria ca şi tradiţiile sunt neobişnuit de scrupuloase în a păstra mărturiile acestui moment; iar căpitanul unui mărunt grup de recunoaştere, format din oameni ai ţinuturilor sălbatice şi-a câştigat cu adevărat tot atâta faimă militară ca mulţi alţi victorioşi comandanţi care au condus armate de mii de oameni.

Unele întâmplări cuprinse în paginile care urmează, în ciuda folosirii unor nume fictive, vor fi recunoscute de cei care au auzit din gura bătrânilor de soarta puţinilor luptători care au reuşit să se retragă după Bătălia lui Lovell.

*

Primele raze ale soarelui poposiseră vesele pe vârfurile copacilor, sub care doi răniţi, la capătul puterilor, îşi întinseseră mădularele în noaptea aceea.

Îşi încropiseră patul din frunze uscate de stejar, îngrămădite pe un loc îngust şi drept la piciorul unei stânci, aproape de culmea uneia din înălţimile domoale care dau varietate peisajului

acelei regiuni. Masa de granit, care se ridica netedă vreo cinci-şase metri deasupra capetelor lor, semăna foarte mult cu o piatră de mormânt gigantică, pe faţa căreia vinele pietrei păreau să alcătuiască o inscripţie cu caractere uitate de multă vreme. Pe o întindere de mai mulţi acri în jurul acestei stânei, stejarii şi alte esenţe tari luaseră locul pinilor, care erau copacii obişnuiţi ai acelor locuri; iar imediat în spatele călătorilor creştea viguros un puiet.

Rana adâncă îl împiedicase probabil pe cel mai în vârstă să doarmă, fiindcă, îndată ce primele raze ale soarelui poposiră pe vârful celui mai înalt copac, cum şedea întins la pământ, el se ridică încet, cu multă trudă, în capul oaselor. Ridurile adânci ale obrazului şi părul învrâstat ici şi colo de fire cărunte arătau că era trecut de vârsta mijlocie; dar, de n-ar fi fost urmările acelei răni, trupul lui viguros ar fi fost în stare să învingă oboseala ca pe vremea tinereţii pline de putere. Faţa lui slăbită vădea descurajare şi sfârşeală, iar căutătura disperată pe care o aruncă în adâncul pădurii îi trăda convingerea că de-acum încolo călătoria lui se apropia de capăt. Apoi îşi întoarse privirea spre tovarăşul care zăcea alături. Tânărul – abia păşise pragul maturităţii – stătea întins, cu capul culcat pe un braţ, cuprins de un somn neliniştit, ce părea pe punctul de a fi întrerupt în orice clipă de vreun val de durere provocat de răni. Mâna dreaptă strângea încă muscheta şi, judecând după crisparea violentă a feţei, în moţăiala lui trăia scene ale înfruntării din care tocmai scăpase. Numărându-se printre puţinii supravieţuitori. Un ţipăt – adânc şi puternic în nălucirile visului – îşi croi drum. Ieşind ca un geamăt nesigur de pe buzele sale şi, tresărind chiar şi la sunetul slab al propriei sale voci, omul se trezi brusc. Când îi reînviară amintirile, primul lucru fu să se intereseze, îngrijorat, de starea tovarăşului său rănit. Acesta din urmă scutură din cap.

— Reuben, fiul meu – spuse el – ţancul sub care stăm va sluji de piatră funerară la mormântul unui bătrân vânător. Şi-n faţa noastră se întind pustietăţi sălbatice pe multe, multe mile nesfârşite şi mie tot nu mi-ar mai ajuta la nimic nici chiar dacă de după colina aceea s-ar înălţa fumul vetrei mele. Glontele indianului s-a înfipt mai adânc decât am gândit.

— Eşti sleit de cele trei zile de drum – spuse tânărul – şi încă puţină odihnă are să-ţi refacă puterile. Dumneata stai aici până dau o raită prin pădure după ierburile şi rădăcinile cu care suntem nevoiţi să ne ţinem zilele şi, după ce mâncăm, ai să te

sprijini de mine şi ne vom îndrepta paşii spre casă. Nu mă-ndoiesc că, ajutat şi de mine, ai să ajungi la unul din posturile de frontieră.

— Eu nu mai am nici două zile de trăit, Reuben – spuse celălalt, liniştit – şi n-am să te mai împovărez şi cu trupul meu neputincios când tu abia de ţi-l mai târâi pe-al tău. Eşti şi tu rănit adânc şt te lasă şi pe tine repede puterile. Dar dacă o porneşti degrabă, mai departe, singur, s-ar putea să ajungi la liman. Eu nu mai am nici o nădejde şi am să-mi aştept aici moartea.

— Dacă-i aşa, am să rămân să te veghez – spuse Reuben, hotărât.

— Nu, fiul meu, nu – reluă tovarăşul său. Fie ca dorinţa unui om pe moarte să aibă greutate-n faţa ta strânge-mi mâna o singură dată şi porneşte-o înainte. Socoţi că ultimele mele clipe vor fi mai uşoare la gândul că te las să te sfârşeşti de-o moarte şi mai înceată? Te-am iubit ca un tată. Reuben şi într-o împrejurare ca asta ar trebui să am şi ceva din dreptul de a hotărî al unui tată. Îţi poruncesc să pleci ca să pot muri în pace.

— Şi de mi-ai fi tată, trebuie să te las să te prăpădeşti şi să zaci neîngropat în pustietatea asta? Nu. Dacă sfârşitul ţi-e cu adevărat aproape – exclamă el – am să veghez lângă dumneata şi am să ascult ultimele dumitale cuvinte. Am să sap o groapă aici lângă piatra asta, unde, dacă mă doboară slăbiciunea, am să odihnesc şi eu. Iar dacă cerul îmi dă destulă putere, am să iau drumul spre casă.

— În aşezări sau oriunde locuiesc oameni – răspunse celălalt – morţii sunt îngropaţi în pământ ca să fie feriţi de privirile celor vii. Dar aici, pe unde n-are să calce picior de om un veac de-acum încolo, de ce oare să nu odihnesc sub cerul liber, acoperit de frunzele stejarului aduse de vânturile toamnei? Şi, în loc de monument, uite stânca asta cenuşie, pe care mâinile mele amorţite de moarte vor scrijeli numele Roger Malvin, iar călătorii care vor trece vor şti că aici odihneşte un vânător şi un războinic. Aşa că nu mai zăbovi pentru o treabă zadarnică, ci zoreşte mai departe, dacă nu de dragul tău, atunci de dragul ei, fiindcă şi ea va fi îndurerată.

Malvin abia îngăimă cu voce şovăielnică ultimele cuvinte, că efectul lor asupra tovarăşului său se vădi puternic. Îi aduseră aminte că avea şi alte datorii, mai mari, decât aceea de a împărtăşi soarta unui om pe care nici jertfa lui nu-l mai ajuta cu nimic. Nu se poate spune că nici un gând egoist nu se străduia să

pătrundă în inima lui Reuben, deşi, bănuindu-l, acesta rezista cu şi mai multă tărie rugăminţilor tovarăşului său.

— Groaznic e să aştepţi apropierea înceată a morţii în pustietatea asta! exclamă el. Un om curajos nu se teme în luptă şi când în jurul patului se strâng prietenii, chiar şi o femeie îşi poate da sufletul liniştită. Dar aici…

— Nici aici n-am să mă tem, Reuben Bourne – îl întrerupse Malvin. Nu sunt om cu inimă slabă şi chiar de-aş fi aşa, există un sprijin mai tare decât cel al prietenilor de pe pământ. Eşti tânăr şi pentru tine viaţa-i scumpă. Ultimele tale clipe vor avea nevoie de mai multă consolare decât ale mele şi după ce ai să mă aşezi pe mine în pământ şi te vei trezi singur şi se va lăsa întunericul asupra pădurii, vei simţi atunci toată amărăciunea morţii de care ai putea fi cruţat acum. Dar să nu-ţi îmboldesc firea generoasă cu motive egoiste. Lasă-mă de dragul meu şi, după ce am să mă rog pentru paza ta, voi avea răgaz să-mi închei socotelile, netulburat de durerile lumeşti.

— Şi fiica ta, cum am să-ndrăznesc să mă arăt înaintea ochilor ei?! exclamă Reuben. O să mă-ntrebe de soarta tatălui ei, a cărui viaţă am jurat s-o apăr cu preţul propriei mele vieţi. Şi eu să-i spun că, de pe câmpul de luptă, a bătut cale de trei zile alături de mine şi apoi l-am părăsit, lăsându-l să piară în pustietate? Nu-i mai bine să mă întind şi eu şi să mor alături de dumneata decât să mă întorc teafăr şi să-i spun toate astea Dorcasei?

— Spune-i fetei mele – zise Roger Malvin – că deşi tu însuţi erai rănit şi slăbit, la capătul puterilor, mi-ai călăuzit paşii şovăielnici cale de multe zile şi nu m-ai părăsit decât la rugămintea mea fierbinte, fiindcă n-am vrut să te am şi pe tine pe suflet. Spune-i că mi-ai fost credincios în suferinţă şi primejdie şi că, de sângele tău m-ar fi putut salva, ţi l-ai fi dăruit până la ultima picătură pentru mine. Şi mai spune-i că îi vei fi mai mult decât un tată, că aveţi amândoi binecuvântarea mea şi că ochii mei pe cale de-a se stinge văd drumul lung şi fericit pe care veţi păşi împreună.

În vreme ce vorbea astfel, Malvin aproape se ridică de la pământ şi tăria cu care rostise aceste ultime cuvinte părea să umple pădurea sălbatică şi pustie cu imaginea fericirii; dar, când se prăbuşi sfârşit pe patul lui din frunze de stejar, lumina care se aprinsese în ochii lui Reuben se stinse. Simţi că era un păcat şi-o nebunie să se gândească la fericire în astfel de clipe. Tovarăşul său urmărea schimbările de pe faţa lui şi căuta cu meşteşug, plin

de generozitate, să-l îmbie spre binele său.

— Poate m-am înşelat eu singur şi mai am poate destul de trăit – reluă el. Poate, de primesc grabnic ajutor, o să mă refac de pe urma rănilor. Cei care au dat bir cu fugiţii mai înainte trebuie să fi dat de veste alor noştri de la hotare despre soarta nefericită a luptei noastre şi îndată se vor porni cete de oameni în ajutorul celor aflaţi la ananghie ca noi. Dacă reuşeşti să te-ntâlneşti cu ei şi să-i călăuzeşti până la mine, cine ştie de nu voi ajunge să stau iar pe lângă vatra mea de acasă?!

Un zâmbet mohorât se întinse pe faţa celui aflat pe moarte în vreme ce încerca să întărească această speranţă neîntemeiată, ceea ce nu rămase totuşi fără urmări asupra lui Reuben. Nici motivele sale egoiste, nici măcar suferinţele Dorcasei nu l-ar fi putut face să-şi părăsească tovarăşul în astfel de clipe, însă dorinţele sale se agăţară de ideea că Malvin putea fi salvat şi firea lui înflăcărată transformă în certitudine această vagă nădejde de ajutor.

— Precis, sunt motive, motive temeinice să sperăm că prietenii nu se află prea departe – spuse el, cu jumătate de gură. La începutul luptei, un laş a fugit neatins şi mai mult ca sigur că a ţinut-o tot într-o goană. Aflând ce s-a-ntâmplat, oricare bărbat adevărat de la frontieră are să-şi salte muscheta pe umăr şi, deşi nici una dintre cete n-are cum ajunge atât de departe în adâncul pădurii, am să le întâlnesc după o zi de mers. Spune-mi cinstit – adăugă el, întorcându-se spre Malvin, îndoindu-se de propriile lui motive – de-ai fi dumneata în locul meu, m-ai părăsi atâta vreme cât aş mai fi în viaţă?

— Sunt douăzeci de ani – răspunse Roger Malvin, cu un oftat, dându-şi seama de marea deosebire dintre cele două întâmplări – sunt douăzeci de ani de când am scăpat din mâinile indienilor, lângă Montreal, cu un bun prieten de-al meu. Am bătut multe zile pădurile, până când, doborât de foame şi oboseală, prietenul meu s-a întins la pământ şi m-a implorat să-l las acolo, fiindcă ştia că, de rămâneam, pieream amândoi. Şi punându-mi puţină nădejde în vreun ajutor, i-am îngrămădit frunze uscate drept căpătâi şi am pornit în grabă mai departe.

— Şi te-ai întors ia vreme ca să-l salvezi? întrebă Reuben, agăţându-se de cuvintele lui Malvin de parcă acesta ar fi avut darul de a profeţi propria lui izbândă.

— Da – răspunse celălalt. Am dat peste tabăra unei cete de vânători în aceeaşi zi. Înainte de apusul soarelui. I-am călăuzit la

locul unde tovarăşul meu îşi aştepta sfârşitul. Iar acum e zdravăn şi sănătos la ferma lui, departe de frontiere, în vreme ce eu zac rănit aici, în inima pustietăţilor.

Această pildă, care influenţă mult hotărârea lui Reuben. Fu sprijinită, fără ca el să-şi dea seama, de puterea ascunsă a numeroase alte motive. Reuben Malvin văzu că bătălia era aproape câştigată.

— Şi acum, fiul meu, pleacă şi cerul să te ajute! spuse el. Să nu te întorci înapoi cu prietenii tăi când ai să-i întâlneşti, ca nu cumva rănile şi oboseala să te doboare. Ci trimite mai bine încoa' doi sau trei de care vă veţi putea lipsi, ca să mă caute. Şi, crede-mă, Reuben, inima mea va fi mai uşoară cu fiecare pas pe care-l vei face spre casă.

În vreme ce vorbea astfel, în vocea şi-n înfăţişarea sa se produse o schimbare, fiindcă, la urma urmei, era o soartă groaznică să fii lăsat să te sfârşeşti în pustietatea aceea sălbatică.

Reuben Bourne, numai pe jumătate convins că ceea ce făcea era bine. Se ridică în cele din urmă de jos şi se pregăti de plecare. Mai întâi, în ciuda împotrivirilor lui Malvin, adună o provizie de rădăcini şi ierburi, care fuseseră toată hrana lor în ultimele două zile. Această provizie inutilă o îngrămădi la îndemâna celui aflat pe moarte, pentru care mai încropi şi un aşternut de frunze uscate de stejar. Apoi, urcându-se în vârful stâncii, care de o parte era numai colţuri şi crăpături, aplecă puietul de stejar în jos şi îşi legă batista de creanga cea mai din vârf. Această măsură de prevedere era de mare folos, călăuzind pe oricine s-ar fi întâmplat să vină în căutarea lui Malvin, fiindcă din oricare altă parte, în afară de partea lată, netedă din faţă, stânca era ascunsă vederii de tufişurile dese ale pădurii. Batista îi folosise lui Reuben drept bandaj la o rană de la braţ şi, în vreme ce lega batista de creangă, se jură pe sângele care-o pătase că se va întoarce, fie ca să salveze viaţa tovarăşului său, fie să-i aşeze trupul să i se odihnească în pământ. Apoi coborî şi rămase în picioare, cu privirile-n pământ, să primească la plecare binecuvântarea lui Roger Malvin.

Experienţa acestuia din urmă îi oferi multe sfaturi amănunţite privind calea pe care s-o urmeze tânărul prin pădurea nebătută. Vorbi calm şi convingător, de parcă l-ar fi trimis pe Reuben la bătălie sau la vânătoare în vreme ce el rămânea acasă, în siguranţă, de parcă fiinţa aceea omenească, ce era pe cale să-l

părăsească, n-ar fi fost cea din urmă pe care avea s-o mai zărească vreodată.

— Du-i Dorcasei binecuvântarea mea şi spune-i că ultima mea rugăciune va fi pentru ea şi pentru tine. Roag-o să nu te judece aspru că m-ai lăsat aici (inima lui Reuben se strânse), fiindcă nu ţi-ai fi precupeţit viaţa dacă, jertfind-o, m-ai fi putut salva. După ce-o să-şi plângă o vreme tatăl, are să se mărite cu tine şi Domnul să vă dea zile multe şi fericite şi facă Domnul ca, atunci când va fi să vă daţi obştescul sfârşit, în jurul vostru să se strângă, copiii copiilor voştri. Şi, Reuben – adăugă el, în vreme ce slăbiciunea sfârşitului începu să-l cuprindă – întoarce-te când ţi se vor vindeca rănile şi te vei mai întrema, întoarce-te la piatra asta sălbatică şi aşază-mi mădularele să se odihnească în pământ şi rosteşte o rugăciune asupra lor.

Oamenii regiunilor încă sălbatice aveau faţă de ritualul înmormântării o grijă aproape superstiţioasă, hrănită probabil şi de obiceiurile indienilor, care purtau război şi cu morţii şi cu viii. Şi există multe exemple de jertfire a vieţilor în încercarea de a-i îngropa pe cei căzuţi „sub sabia pustietăţii sălbatice”. Aşa că Reuben înţelese toată importanţa făgăduielii făcute atât de solemn de a se întoarce şi a-l îngropa pe Roger Malvin. Era uimitor că Malvin, spunând tot ce avea pe inimă cu aceste ultime cuvinte, nu s-a mai străduit să-l convingă pe tânăr că un grabnic ajutor i-ar fi putut salva viaţa. În adâncul sufletului. Reuben era convins că n-are să mai vadă chipul lui Malvin în viaţă. Firea lui generoasă l-ar fi făcut să zăbovească din toată inima până când s-ar fi sfârşit acea scenă a morţii; dar dorinţa de a trăi şi speranţa de fericire erau tot mai tari în inima lui şi îi era peste puteri să nu li se supună.

— Ajunge! spuse Roger Malvin, după ce ascultase făgăduiala lui Reuben. Du-te şi Domnul să-ţi grăbească paşii!

Tânărul îi strânse în tăcere mâna, se întoarse şi se depărtă. Paşii lui rari şi şovăielnici nu-l purtară prea departe, când vocea lui Malvin îl chemă înapoi.

— Reuben, Reuben… – rosti el, slab şi Reuben se întoarse şi îngenunche lângă cel pe moarte. Ridică-mă şi lasă-mă să mă reazem de piatră – fu ultima lui rugăminte. Am să am faţa îndreptată spre casă şi o să te văd o clipă mai mult pe când ai să te strecori printre copaci.

După ce schimbă poziţia tovarăşului său după dorinţa acestuia, Reuben o porni din nou pe drumul său singuratic. La

început merse mult mai repede decât îi îngăduiau puterile, fiindcă un sentiment de vinovăţie, care chinuie uneori oamenii când fac chiar şi cele mai îndreptăţite fapte, îl îmboldea să caute să dispară din ochii lui Malvin. Dar după ce străbătu o bună cale prin frunzarul foşnitor al pădurii, se întoarse şi se strecură înapoi, mânat de o curiozitate neostoită şi dureroasă şi, la adăpostul rădăcinilor unui copac prăbuşit, se uită lung la nefericitul acela. Soarele dimineţii nu era ameninţat de nici un nor, iar copacii şi tufişurile respirau aerul proaspăt al lunii mai; totuşi pe faţa firii stăruia o umbră, de parcă lua şi ea parte la suferinţele şi tristeţea morţii. Mâinile lui Roger Malvin erau înălţate într-o fierbinte rugăciune, unele cuvinte, străbătând liniştea pădurii, pătrundeau în inima lui Reuben şi o umpleau de un chin de nedescris. Erau frânturi patetice dintr-o rugă întru fericirea sa şi a Dorcasei. Şi, pe când asculta, cugetul, sau ceva asemănător, îl îndemnă cu putere să se întoarcă şi să se întindă din nou lângă stâncă. Simţi ce crudă era soarta acelui suflet bun şi generos pe care-l părăsise la ananghie. Moartea, ca un schelet, avea să se apropie încet de el, furişându-se pas cu pas prin pădure şi să-şi arate hârca-i groaznică şi împietrită din spatele câte unui copac, tot mai aproape, tot mai aproape. Dar asta avea să fie şi soarta lui Reuben dacă mai zăbovea şi lăsa să treacă încă un amurg. Şi cine îl putea dojeni că s-a dat în lături din calea unei jertfe atât de zadarnice? Când aruncă o ultimă privire, o adiere flutură mica flamură din vârful puietului de stejar, amintindu-i lui Reuben de făgăduială.

*

S-au ivit multe piedici, făcându-l pe rănit să zăbovească în drumul său către zonele locuite. A doua zi, norii, acoperind tot cerul, l-au lipsit de posibilitatea de a-şi găsi drumul după poziţia soarelui şi el n-a avut de unde şti dacă fiecare efort al puţinelor puteri ce îi mai rămăseseră nu-l îndepărta de căminul pe care-l căuta. Cele câteva fructe şi alte poame întâmplătoare ale pădurii i-au fost singura hrană şi aceea neîndestulătoare. E adevărat că, adesea, cârduri de căprioare treceau în salturi pe lângă el, potârnichile îşi luau zborul chiar de la picioarele lui. Îşi terminase muniţia în timpul luptei şi nu avea cum să le doboare. Rănile, stârnite de eforturile continui făcute în speranţa vieţii, îi sleiau puterile, iar uneori judecata i se tulbura. Dar chiar şi în clipele de rătăcire a minţii, inima tânără a lui Reuben se agăţa de viaţă cu putere şi numai când nu mai fu în stare să facă nici o mişcare, se

prăbuşi sub un copac, sortit să-şi aştepte acolo sfârşitul.

În starea aceea fu descoperit de un grup care, după primele veşti despre soarta luptei, fusese trimis în ajutorul supravieţuitorilor. Îl duseră la prima aşezare ce se întâmplă să fie chiar cea unde locuia el.

Cu simplitate, ca-n vremile de odinioară, Dorcas veghe la patul de suferinţă al iubitului ei şi-i oferi alinarea care stă numai în puterea inimii şi a mâinii femeii. Timp de mai multe zile, gândurile lui Reuben rătăciră tulburi, el trăind din nou pericolele şi încercările prin care trecuse şi nu fu în stare să dea răspunsuri limpezi la întrebările, pe care mulţi erau nerăbdători să i le pună. Nu se cunoşteau încă amănuntele adevărate ale luptei; mame, soţii şi copii nu ştiau dacă cei dragi fuseseră opriţi pe drum, în captivitate sau de lanţurile mai puternice ale morţii. Dorcas îşi îndură chinul în tăcere, până când, într-una din zile, Reuben se trezi dintr-un somn agitat şi păru să o recunoască mai limpede decât în alte dăţi. Văzând că mintea lui se mai liniştise, nu-şi mai putu stăpâni neliniştea ei de fiică.

— Tatăl meu. Reuben? începu ea, dar schimbarea petrecută pe faţa iubitului o făcu să se oprească.

Tânărul se crispa ca de o durere amarnică şi sângele năvăli în obrajii lui palizi şi scofâlciţi. Primul lui impuls fu să-şi acopere faţa, însă, cu un efort disperat, se ridică pe jumătate şi începu să vorbească aprins, apărându-se împotriva unei acuzaţii imaginare.

— Tatăl tău a fost rănit grav în luptă, Dorcas şi m-a implorat să nu mă împovărez şi cu el, ci să-l ajut să ajungă la malul lacului ca să-şi astâmpere setea şi să moară. Dar nu-l puteam lăsa pe bătrân în starea aceea şi deşi rănile îmi sângerau, l-am sprijinit. Jumătate din puterile mele i-au slujit lui şi l-am luat mai departe cu mine. Am mers împreună trei zile-n şir şi tatăl tău a primit mai mult sprijin decât sperasem să-i pot oferi eu, dar, trezindu-mă în zorii celei de-a patra zile, l-am găsit slab şi sfârşit. N-a fost în stare să meargă mai departe, viaţa i se stingea repede şi…

— A murit! exclamă Dorcas slab.

Reuben simţi că era peste puterile lui să-i spună că dorinţa lui egoistă, de viaţă îl îmboldise să plece în grabă înainte de-a se fi împlinit soarta tatălui ei. Nu spuse nimic, ci îşi lăsă capul în jos şi, mai de ruşine, mai de sfârşeală, se prăbuşi înapoi şi-şi ascunse faţa în pernă. Aflând că temerile ei fuseseră întemeiate, Dorcas plânse, dar durerea pe care o încerca de multă vreme fu tocmai de aceea mai puţin violentă.

— Şi i-ai săpat groapa sărmanului meu tată, în pustietatea aceea, Reuben? fu întrebarea care vădea dragostea ei de fiică.

— Braţele mi-erau slăbite, dar am făcut ce-am putut – spuse tânărul pe un ton reţinut. La căpătâiul său se ridică o nobilă piatră funerară şi, pe Dumnezeu, aş vrea să fi odihnit şi eu la fel de adânc ca el!

Simţind amărăciunea acestor ultime cuvinte, Dorcas nu-l mai întrebă nimic; dar inima ei îşi găsi alinare la gândul că Roger Malvin avusese parte cât de cât de înmormântare. Povestea curajului şi credinţei lui Reuben, pe care o istorisi ea prietenilor, nu fu cu nimic mai prejos. Şi când ieşi împleticindu-se din camera lui de suferinţă, să respire aerul însorit de-afară, nenorocitul tânăr încercă umilinţa şi nefericirea laudelor nemeritate care se aflau pe buzele tuturor. Toţi îşi mărturisiră părerea că el putea, pe merit să ceară mâna frumoasei fete, faţă de al cărui tată „fusese credincios până la moarte" şi cum aceasta nu e o poveste de dragoste, ajunge să spunem că, după puţine, luni, Reuben deveni soţul Dorcasei Malvin. În timpul cununiei, chipul miresei era roşu ca focul, pe când al mirelui palid.

În mintea lui Reuben trăia un gând de neîmpărtăşit, pe care avea să-l tăinuiască mereu, cu băgare de seamă, faţă de cea pe care o iubea atât de mult şi-n care avea cea mai mare încredere. Regreta din tot sufletul, cu amărăciune, lipsa de curaj care-l făcuse să-şi înghită cuvintele când fusese pe cale de a-i dezvălui Dorcasei adevărul. Dar mândria, teama de a nu pierde dragostea ei, spaima faţă de dispreţul tuturor îl împiedicară să îndrepte acea greşeală. Simţea că nu merită să fie condamnat pentru că-l părăsise pe Roger Malvin. Prezenţa sa, jertfirea zadarnică a propriei sale vieţi nu ar fi făcut decât să adauge încă o suferinţă inutilă ultimelor clipe ale celui pe moarte; însă tăinuirea adevărului împrumutase, în bună măsură, unei îndreptăţite fapte otrava ascunsă a vinovăţiei; şi, în vreme ce judecata îi spunea că făcuse ceea ce se cuvenea, el încerca totuşi amarnic chinurile sufleteşti care-l pedepsesc pe făptaşul unei crime nedezvăluite. Vălmăşagul de gânduri îl făcea uneori să se socotească un criminal. Ani în şir avea să-l urmărească o idee, pe care n-avea putere să şi-o scoată din minte, deşi îşi dădea seama de toată nebunia şi absurditatea ei. Îl obseda chinuitor o închipuire: socrul său zăcea şi acum la piciorul stâncii, pe frunzele uscate ale pădurii, aşteptând ajutorul promis. Aceste rătăciri veneau şi treceau şi Reuben nu le confunda cu realitatea; însă în

momentele sale de linişte îşi dădea pe deplin seama că avea pe suflet un greu jurământ neîmplinit şi că. Din adâncul pustietăţilor îl chema un mort neîngropat.

Dar, fiindcă ocolise de la început adevărul, acum nu mai putea să răspundă chemării. Era prea târziu să ceară prietenilor lui Roger Malvin să-l ajute să pună osemintele mortului în pământ, iar o teamă superstiţioasă, de care sunt stăpâniţi, mai mult decât oricare alţii, locuitorii aşezărilor îndepărtate, de frontieră, îl împiedică pe Reuben să se ducă singur. Şi în pădurea imensă, necălcată de picior de om, nici nu mai ştia unde să caute stânca aceea golaşă, ce părea să aibă pe ea nişte inscripţii, la piciorul căreia zăcea mortul; îşi amintea numai vag porţiunile drumului străbătut, iar ultima parte nu lăsase nici o urmă în mintea sa. Cu toate astea simţea un continuu imbold, o voce numai de el auzită care-i poruncea să pornească şi să-şi ţină făgăduiala; şi avea o ciudată convingere că, de-ar îi încercat, ar îi fost călăuzit drept spre osemintele lui Malvin. Însă aceste îndemnuri neauzite dar simţite, fură nesocotite. Gândul său ascuns ajunse ca un lanţ care-i încătuşa spiritul, un şarpe ce-l muşca de inimă. Toate astea îl transformară într-un bărbat mohorât şi supărăcios.

La numai câţiva ani de la căsătorie au început să apară semne vizibile de scăpătare în bunăstarea lui Reuben şi a Dorcasei. Singura avere a celui dintâi fusese o inimă cutezătoare şi un braţ puternic; dar Dorcas, singura moştenitoare a tatălui ei, îl făcuse pe soţ stăpânul unei ferme cu pământ cultivat de mai mulţi ani. Mai mare şi mai bine înjghebată decât cele mai multe din fermele aşezărilor de la frontieră. Reuben Bourne ajunse un stăpân care-şi lăsa gospodăria de izbelişte; în vreme ce pământurile celorlalţi colonişti deveneau cu fiecare an mai rodnice, ale sale se sălbăticeau în aceeaşi măsură. Piedicile în calea cultivării ogoarelor se împuţinaseră în bună parte prin încetarea războiului cu indienii, în timpul căruia bărbaţii ţineau cu o mână coarnele plugului şi cu cealaltă muscheta, când erau fericiţi dacă roadele trudei lor atât de primejduite nu erau distruse pe câmp sau în hambare. Dar Reuben nu trase foloase de pe urma schimbării condiţiilor din acea regiune. Nici nu se putea spune că în perioadele în care s-a ocupat cu multă grijă şi hărnicie de treburile sale munca i-a fost încununată de succes. Un alt motiv al declinului bunăstării sale a fost firea supărăcioasă care s-a vădit la el în ultima vreme, întrucât aceasta a fost pricina unor dese certuri în relaţiile inevitabile cu ceilalţi

colonişti. Au urmat nenumărate procese, fiindcă cei din New England, în primele perioade ale colonizării şi în condiţiile acelei regiuni sălbatice, adoptau, când era posibil, calea legii în soluţionarea disputelor dintre ei. Pe scurt, lui Reuben Bourne nu i-a mers prea bine, deşi abia la mulţi ani după căsătorie s-a văzut ruinat, nerămânându-i decât o singură cale împotriva soartei care-l urmărea: în adâncurile ascunse ale pădurii avea să croiască drum soarelui şi să caute hrană la sinul virgin al pustietăţilor sălbatice.

Reuben şi Dorcas aveau un singur copil, un băiat, ajuns la vârsta de cincisprezece ani, un adolescent frumos care promitea să fie falnic la maturitate. Era deosebit de priceput în treburile aspre ale vieţii de colonist şi încă de pe atunci, începuse să strălucească în astfel de îndeletniciri. Pasul lui era zbor, ochiul ager, mintea sprintenă şi inima plină de bucurie şi curaj încât toţi cei care se gândeau că războiul cu indienii va reizbucni, vorbeau despre Cyrus Bourne ca despre un viitor conducător ai acelor meleaguri. Tatăl lui îl iubea cu o dragoste adâncă, puternică, ce n-avea nevoie de vorbe, de parcă tot ceea ce fusese bun şi fericit în firea lui trecuse în cea a copilului, care-i moştenise totodată şi pasiunile. Chiar şi Dorcas, deşi iubitoare şi iubită, îi era mult mai puţin dragă, deoarece gândurile ascunse şi sentimentele tăinuite făcuseră din Reuben un egoist şi el nu mai era în stare de o afecţiune adâncă decât atunci când vedea, sau îşi închipuiau că vede, o asemănare sau o reflectare a propriei sale fiinţe. Recunoscu în Cyrus ceea ce fusese el odinioară şi, din când în când, părea să se împărtăşească din exuberanţa fiului său şi să fie înviorat de o nouă poftă de viaţă şi fericire. Fu însoţit şi de fiul său în expediţia întreprinsă cu scopul de a alege un nou petec de pământ unde să doboare şi să dea foc copacilor, aşa cum se făcea înainte de a muta zeii casei. Cu treburile astea trecură două luni de toamnă, după care Reuben Bourne şi tânărul vânător se întoarseră să-şi petreacă ultima iarnă în colonie.

*

Era la începutul lui mai când puţin numeroasa familie rupse mrejele afecţiunii ce-o lega de obiectele neînsufleţite, cu care se obişnuise atât de mult şi îşi luă rămas bun de la puţinii care, în această năpăstuire a sorţii, se mai numeau încă prieteni. Fiecare, în momentele triste ale despărţirii, avea felul lui aparte de alinare. Reuben, mohorât şi mizantrop, fiindcă era nefericit, porni înainte cu paşi mari, cu sprâncenele încruntate şi căutătura

posomorită, simţind prea puţine regrete şi fiind prea trufaş ca să arate vreunul. În vreme ce vărsa lacrimi din belşug asupra firelor rupte, prin care natura ei afectuoasă fusese legată de toate lucrurile din jur, Dorcas simţi că ceea ce păstra în tainiţele inimii avea să o întovărăşească şi mai departe, iar toate celelalte le va găsi oriunde s-ar duce. Băiatul vărsă şi el o lacrimă şi se gândi la plăcerile pădurii nebătute încă de picior de om. Ah, cine nu şi-a dorit, lăsându-se pradă închipuirii, să rătăcească în miezul verii într-o lume sălbatică, alături de o fiinţă blindă şi frumoasă prinsă uşor de braţul lui? Paşii nestăviliţi şi entuziaşti ai tinereţii nu se opresc decât în faţa talazurilor oceanului sau a piscurilor înzăpezite; maturitatea, mai potolită, îşi alege sălaşul acolo unde natura se arată de două ori mai darnică, în lunca vreunui pârâu cu apă limpede; iar la vârsta părului cărunt, după mulţi, mulţi ani de viaţă senină, va fi părintele unui neam, patriarhul unui popor, întemeietorul unei naţii în formare. Şi când va pogorî asupra lui moartea, ca un somn dulce pe care-l binecuvântăm la capătul unei zile fericite, urmaşi de-a nu ştiu cita spiţă vor plânge asupra ţarinii venerabile; şi înzestrat de tradiţie cu puteri miraculoase, generaţiile viitoare îl vor trece în rândul zeilor, iar posteritate îndepărtată îl va zări înălţându-se, nedesluşit în gloria lui, departe, deasupra văii celor o sută de veacuri.

Pădurea încâlcită şi întunecată prin care rătăceau personajele acestei povestiri se deosebea nespus de mult de tărâmul închipuirii din mintea visătorului; în felul lor de trai era ceva pe care natura il recunoştea ca aparţinându-i şi numai grijile chinuitoare pe care le luaseră cu ei din cealaltă lume stăteau în calea fericirii lor. Calul zdravăn şi lăţos, purtătorul întregii lor averi, nu refuză încă o povară, pe Dorcas, deşi educaţia aspră pe care o primise o ţinea în picioare chiar şi la capătul unei zile de mers alături de soţul ei. Reuben şi fiul lui, cu muschetele pe umăr şi topoarele prinse la spate, ţineau neobosiţi pasul, pândind cu un ochi de vânător vieţuitoarele care constituiau hrana lor, Când foamea îşi spunea cuvântul, se opreau şi pregăteau masa pe malul vreunui fir de apă curată care, pe când îngenuncheau apropiindu-şi buzele însetate să bea, murmura o dulce împotrivire, ca o fecioară la primul sărut ai dragostei. Dormeau sub un acoperiş din crengi şi se trezeau la prima geană de lumină, refăcuţi pentru truda unei noi zile. Dorcas şi băiatul mergeau plini de voie bună şi chiar şi sufletul lui Reuben se lumina câteodată, dar numai pe dinafară, fiindcă în adâncul lui

dăinuia o amărăciune de gheaţă care se asemuia cu troienele de zăpadă ce zac în văgăunile adânci ale albiei unui pârâiaş în vreme ce deasupra lui se apleacă frunze de un verde crud.

Cyrus Bourne era un cunoscător destul de bun al mersului prin păduri ca să bage de seamă că tatăl său nu ţinea drumul pe care-l urmaseră în cursul expediţiei întreprinse cu o toamnă înainte. Acum o luau mai mult spre nord. Tăind drumul mai drept. Printr-o regiune în care sălăşluiau numai animale şi oameni sălbatici. Uneori băiatul îşi spunea pe ocolite părerea asupra acestui lucru şi Reuben îl asculta atent, iar o dată sau de două ori schimbă drumul după cum îi spuse fiul său, dar, ori de câte ori făcea asta, nu se simţea în apele lui. Arunca câte o privire iute şi neliniştită înainte, ca şi cum ar fi căutat inamici la pândă în spatele trunchi urilor de copaci; şi nezărind nimic într-acolo. Îşi zvârlea ochii înapoi de parcă s-ar fi temut că-l urmăreşte cineva. Cyrus, băgând de seamă că tatăl său relua treptat vechea direcţie, evită să se mai amestece şi, deşi simţi că ceva începe să-i apese sufletul, firea lui înclinată spre aventură îl împiedică să regrete faptul că drumul devenea astfel mai lung şi mai misterios.

În după-amiaza celei de-a cincea zile se opriră şi îşi încropiră tabăra modestă, cu o oră înaintea amurgului. Pe ultimele câteva mile, faţa regiunii începu să fie mai variată, încreţită de ridicături de pământ asemănătoare valurilor uriaşe ale unei mări împietrite şi într-una din acele viroage, loc sălbatic şi romantic, îşi ridică familia coliba şi aprinse focul. Gândul la aceşti trei oameni uniţi prin strânse legături de dragoste şi rupţi de toată suflarea te îngheaţă, dar. În acelaşi timp, îţi încălzeşte inima. Pini întunecaţi şi mohorâţi îi priveau de la înălţimea lor falnică şi când vântul se abătea peste vârfurile copacilor, în pădure se auzea un vaier plin de milă. Sau poate bătrânii copaci gemeau de teamă că, în cele din urmă, veniseră oamenii să-şi înfigă topoarele în rădăcinile lor? În vreme ce Dorcas pregătea masa. Reuben şi fiul său îşi puseră în minte, să pornească în căutarea vânatului, care, în cursul acelei zile, se ferise din calea lor. Promiţând să nu părăsească împrejurimile taberei, băiatul o luă repede la picior, păşind la fel de uşor şi mlădios ca ciuta pe care spera să o doboare, în vreme ce tatăl său, simţind o trecătoare undă de fericire în vreme ce se uita în urma lui, era pe. Cale să pornească în direcţie opusă. În tot acest timp. Dorcas stătea pe muşchiul crescut pe trunchiul putred al unui copac, doborât cu mulţi ani

înainte lângă focul de vreascuri. Când nu-şi arunca privirea la oala ce începuse să fiarbă deasupra flăcărilor, se îndeletnicea cu răsfoitul Almanahului Massachusetts din acel an, care, în afara unei biblii scrise cu vechi caractere, constituia toată averea literară a familiei. Nimeni nu dă o mai mare importanţă convenţionalei împărţiri a timpului decât cei care sunt excluşi din societatea oamenilor şi Dorcas spuse, de parcă această veste ar fi avut mare importanţă, că se aflau în doisprezece mai. Soţul ei tresări.

— Doisprezece mai! Trebuie să-mi amintesc bine – murmură el în vreme ce vălmăşagul gândurilor produse o clipă confuzie în mintea sa. Unde mă aflu? Unde l-am lăsat?

Prea obişnuită cu toanele soţului ei pentru a băga de seamă ciudăţenia purtării lui, Dorcas lăsă deoparte almanahul şi-i spuse cu acel glas încărcat de jale pe care inimile simţitoare îl rezervă vechilor dureri, de mult trecute:

— În mai, cam tot pe vremea asta, acum optsprezece ani, a părăsit tatăl meu această lume pentru una mai bună. A avut parte de o mână iubitoare care să-i sprijine capul şi de o voce iubitoare care să-l întărească. Reuben, ultimele lui clipe, gândul la grija plină de credinţă pe care ai avut-o faţă de el m-au alinat de multe ori de-atunci încoace.

— Roagă-te cerului, Dorcas – spuse Reuben cu voce răguşită – roagă-te cerului ca nici unul dintre noi trei să nu moară părăsit şi să rămână neîngropat în această pustietate sălbatică!

Şi plecă zorit, lăsând-o să vegheze focul, sub pinii întunecaţi. Paşii grăbiţi, ai lui Reuben Bourne se stinseră treptat o dată cu durerea pricinuită fără voie de cuvintele Dorcasei. Îl bântuiau multe gânduri ciudate. Mergea mai curând ca în somn şi nu ca un vânător, ceea ce nu se putea pune pe seama vreunei griji anume, fiindcă, abătându-se mereu din drum, rămânea în vecinătatea taberei. Paşii lui erau pe nesimţite purtaţi aproape în cerc. Nici măcar nu observă că ajunsese ia marginea unei porţiuni acoperite de pădure deasă şi nu de pini. Locul acestora fusese luat de stejari şi de alţi copaci de esenţă tare. Şi în jurul rădăcinilor lor crescuse un tufăriş des, care lăsa totuşi printre copaci ici-colo şi luminişuri, acoperite de un strat gros de frunzare uscate. Ori de câte ori trosnetul unei crengi sau scârţâitul trunchiurilor făceau un zgomot de parcă pădurea s-ar fi trezit din somn, Reuben ridica instinctiv muscheta, care se odihnea pe braţul lui şi arunca priviri grăbite, tăioase în toate

părţile. Dar, după ce o cercetare rapidă îl convingea că nici un animal nu se află prin apropiere, se lăsa din nou pradă gândurilor. Cugeta la ciudata înrâurire. Care-l abătuse departe de drumul ales la început, adânc în inima pustietăţilor. Neputând pătrunde până în tainiţa sufletului său, unde se aflau ascunse rădăcinile acelei ciudăţenii, el crezu că o voce supranaturală îl chemase într-acolo, că o putere supranaturală îl împiedicase să se întoarcă. Rămase încredinţat că fusese voinţa cerului să-i dea prilejul de a-şi ispăşi păcatul. Spera să poată găsi osemintele neîngropate de atâta vreme şi că, după ce avea să le aşeze în pământ, pacea avea să-i lumineze mormântul din inima sa. Fu trezit din aceste gânduri de un foşnet la oarecare distanţă de locul spre care se îndrepta. Băgând de seamă o mişcare în spatele unei perdele groase de tufişuri, trase cu instinctul vânătorului şi priceperea unui ţintaş experimentat. Un geamăt adânc, ce arăta reuşita şi prin care chiar şi animalele pot da glas agoniei, trecu nebăgat în seamă de Reuben Bourne. Ce amintiri se abătură atunci asupra lui?

Tufişul în care trăsese Reuben se afla aproape de culmea unei ridicături şi crescuse la piciorul unei stânci care, prin forma şi netezimea uneia din feţe, semăna cu o piatră de mormânt. Imaginea ei, reflectată ca într-o oglindă, sălăşluia în mintea lui Reuben. Recunoscu chiar şi vinele ce păreau să formeze o inscripţie cu caractere de mult uitate: totul rămăsese la fel, numai partea de jos era învăluită, ca într-un linţoliu, de un tufiş des ce l-ar fi acoperit pe Roger Malvin dacă ar mai fi fost acolo. În clipa următoare, privirea lui Reuben fu izbită de o altă schimbare pe care o făcuse timpul scurs de când stătuse el ultima oară acolo, în spatele rădăcinilor copacului răsturnat: puietul de care legase simbolul pătat de sânge al jurământului său crescuse şi devenise stejar, departe încă de maturitate, dar cu un desiş generos de ramuri umbroase. Copacul acela avea o singură ciudăţenie care-l făcu pe Reuben să tremure: ramurile de la mijloc şi cele de la poale foşneau pline de viaţă şi bogăţia vegetaţiei îmbrăca trunchiul aproape până la pământ; însă partea de sus a stejarului parcă fusese lovită de o boală, iar vârful era uscat, fără pic de sevă, mort. Reuben îşi aminti cum fluturase mica flamură pe creanga cea mai din vârf, pe când era încă verde şi frumoasă, cu optsprezece ani în urmă. Blestemul cui căzuse asupra ei?

După plecarea celor doi vânători, Dorcas continuă pregătirile

pentru cină. Drept masă, în pădure, îi servea trunchiul acoperit de muşchi al unui copac mare, doborât, pe care, în partea lui mai lată, aşternuse o faţă de masă albă ca zăpada şi aranjase ceea ce mai rămăsese din vesela strălucitoare de cositor ce constituise mândria ei în colonie. În inima pustie a naturii, acel mărunt rest de confort domestic oferea o privelişte ciudată. Razele soarelui mai întârziau în ramurile cele mai de sus ale copacilor care creşteau pe înălţime; dar umbrele înserării erau tot mai adânci în vâlceaua în care-şi ridicaseră tabăra, iar lumina focului începu să se înstăpânească, aruncând luciri roşietice de-a lungul trunchiurilor înalte ale pinilor, şovăind în masa densă şi întunecată a frunzişului ce înconjura locul de jur împrejur. Dorcas nu era tristă fiindcă simţea că era mai bine să meargă prin pustietăţi cu doi oameni pe care-i iubea decât să rămână singură în mijlocul mulţimii, căreia nu-i păsa de ea. În vreme ce trebăluia, încropind scaune din buturugi de lemn putred acoperite cu frunze, pentru Reuben şi fiul ei, vocea începu să-i răsune în pădurea mohorâtă, îngânând un cântec pe care-l învăţase în tinereţe. Cântecul acela primitiv, creaţie a unui bard ce nu-şi câştigase nici un renume, zugrăvea o seară de iarnă într-o colibă în pustietăţi, unde, la adăpost de năvala troienelor înalte, familia se adunase fericită în jurul focului. Întregul cântec avea acel farmec deosebit al gândului atunci născut, dar mai ales patru versuri ce reveneau ca un refren străluceau mai tare decât tot restul, ca focul vetrei a cărui bucurie o cântau. În ele, făcând minuni cu numai câteva cuvinte simple, poetul turnase toată esenţa dragostei de cămin şi a fericirii căminului – erau şi poezie şi pictură laolaltă. Pe când cânta, Dorcas păru să se înconjoare din nou de pereţii căminului părăsit. Nu mai văzu pinii întunecaţi şi nu mai auzi nici vântul care, la fiecare început de vers, slobozea printre ramuri o răsuflare grea ce se pierdea într-un geamăt cavernos, apăsat de povara cin tecului. Fu trezită din reverie de răsunetul unei împuşcături în apropierea taberei şi poate zgomotul acela brusc, propria ei singurătate în preajma focului ce strălucea o făcură să se în fi oare adânc. În clipa următoare râse, sufletul ei de mamă umplându-se de mândrie.

— Vânătorul meu mic şi frumos! Băiatul meu a doborât o ciută! exclamă ea, amintindu-şi că Cyrus pornise la vânătoare în partea din care se auzise împuşcătura.

Aşteptă o vreme să audă paşii uşori ai fiului ei săltând prin frunzele uscate şi venind să-i spună isprava. Dar nu apăru

imediat şi vocea ei plină de bucurie zbură printre copaci în căutarea lui.

— Cyrus! Cyrus!

Băiatul întârzia şi ea se hotărî să pornească să-l întâmpine, fiindcă împuşcătura fusese foarte aproape. Poate avea nevoie de ajutor să care povara vânatului pe care, în mândria ei, era sigură că flăcăul îl doborâse. Aşa că porni, îndreptându-şi paşii încotro răsunase împuşcătura, cântând în timp ce mergea, pentru ca fiul ei să-şi dea seama că venea şi să alerge înaintea ei. În spatele fiecărui trunchi şi în fiecare ascunziş din frunzişul des al lăstarilor spera să descopere chipul fiului ei râzând ca un ştrengar, încântat de renghiul pe care i-l jucase din dragoste. Soarele scăpătase dincolo de zare şi lumina vagă ce se mai strecura printre frunze era suficientă ca să-i creeze, în imaginaţia ei plină de aşteptare, multe vedenii. De mai multe ori i se păru că-i zăreşte nedesluşit chipul ivindu-se din desiş şi, la un moment dat, i se năzări că-i vede în picioare, la poalele stâncii abrupte, făcându-i semn să se apropie. Uitându-se lung într-acolo, silueta aceea se dovedi a fi doar trunchiul unui stejar, înveşmântat până la pământ de crengi mărunte, dintre care una, ieşind în afară mai mult decât celelalte, se clătina în adierea înserării. Croindu-şi drum spre poalele stâncii, se trezi deodată alături de soţul ei, care se apropiase din altă direcţie. Sprijinindu-se în patul puştii proptite, cu ţeava în frunzarele uscate, stătea adâncit în contemplarea unui lucru de la picioarele sale.

— Ce e, Reuben? Ai doborât căprioara sau ai adormit uitându-te la ea? exclamă Dorcas, râzând veselă în prima clipă când îl văzu cum stătea.

El nu se mişcă, nici nu-şi întoarse privirea spre ea; şi în inima ei se strecură o teamă înfiorată, rece, neştiută, venind de neunde. Abia acum văzu faţa palidă a soţului ei, trăsăturile lui îngheţate, parcă neînstare de altă expresie decât cea a copleşitoarei disperări care le împietrise. El nu dădu nici un semn că-i simţise apropierea.

— Pentru Dumnezeu, Reuben, scoate o vorbă! strigă Dorcas şi sunetul ciudat al propriei sale voci o înspăimântă mai tare decât tăcerea aceea de moarte.

Soţul tresări, se uită ţintă în ochii ei, o trase în faţa stâncii şi arătă cu degetul.

Băiatul zăcea dormind, un somn fără vise, pe frunzele veştede ale pădurii. Obrazul îi odihnea pe un braţ, părul cârlionţat îi

cădea pe spate, lăsând să i se vadă fruntea, mădularele-i zăceau uşor destinse. Îl doborâse oboseala pe micul vânător? Avea să se ridice la vocea mamei lui? Ea înţelese că băiatul murise.

— Stânca asta mare e piatra de mormânt a spiţei tale, Dorcas – îi spuse soţul. Lacrimile tale vor cădea deodată şi asupra părintelui şi asupra fiului tău.

Ea nu-l mai auzi. Cu un ţipăt sălbatic, care păru să izbucnească din cea mai adâncă tainiţă a sufletului, se prăbuşi fără simţire alături de fiul ei răpus. În acea clipă, creanga uscată din vârful stejarului se desprinse şi se împrăştie în aerul nemişcat, căzând în frânturi uşoare, moi, pe stâncă, pe frunze, asupra lui Reuben, a soţiei şi copilului său, pe osemintele lui Roger Malvin.

John James Audubon[7]

PRERIA[8]

I

Întorcându-mă dinspre regiunile de sus ale fluviului Mississippi, m-am văzut obligat să traversez una dintre vastele prerii, care, în acea regiune a Statelor Unite, schimbă înfăţişarea peisajului. Era o vreme frumoasă şi totul în jur era proaspăt şi înflorit, atunci răsărit din sânul naturii. N-aveam cu mine decât raniţa, puşca şi cânele – singurii mei tovarăşi. Deşi eram încălţat cu nişte mocasini pe cinste, mergeam alene, fermecat de strălucirea florilor, de zvăpăiala cerbilor în jurul ciutelor, la fel de nepăsători faţă de primejdii ca şi mine.

Am bătut drumul multă vreme. Am văzut soarele lăsându-se dincolo de orizont înainte de a zări umbră de pădure; în ziua aceea n-am întâlnit picior de om. Poteca pe care mergeam era un vechi drum al indienilor şi, în vreme ce întunericul se lăsa asupra preriei, mă încerca dorinţa de a ajunge măcar într-un crâng în care să mă întind şi să mă odihnesc. În jurul meu şi deasupra treceau în zbor grăbit păsări de noapte atrase de bâzâitul aripilor gângăniilor cu care se hrănesc, iar urletul depărtat al lupilor îmi întări speranţa că voi ajunge curând la marginea vreunei păduri.

Aşa s-a şi-ntâmplat şi aproape în aceeaşi clipă îmi atrase atenţia lucirea unui foc; m-am îndreptat într-acolo, pe deplin convins că era tabăra unor indieni nomazi. Dar greşeam. Am descoperit că venea din vatra unei cabane mici din bârne şi o siluetă înaltă trecu de mai multe ori prin dreptul focului, parcă prinsă cu de-ale gospodăriei.

Am ajuns acolo, m-am înfăţişat la uşă şi am cerut încuviinţare acelei siluete – care se dovedi a fi o femeie – să mă adăpostesc

---

[7] Naturalist şi scriitor american (1785-1851), (n.t.).

[8] Fragment din *Autobiografie*, (n.t.).

sub acoperişul ei peste noapte. Avea o voce aspră, iar hainele atârnau pe ea în neorânduială. Răspunse afirmativ. Am intrat înăuntru, am luat un scăunel de lemn şi m-am aşezat tăcut lângă foc. Atenţia îmi fu atrasă îndată de un tânăr indian, bine legat, care îşi rezema capul în mâini, stând cu coatele sprijinite pe genunchi. Lângă el, lipit de peretele din bârne, odihnea un arc lung, iar la picioarele lui zăceau mai multe săgeţi şi vreo două trei piei de raton. Nici nu se clintea. Părea că nici nu suflă. Obişnuit cu purtarea indienilor şi ştiind că nu prea iau în seamă apropierea străinilor albi (o trăsătură care în unele părţi e socotită o dovadă a caracterului lor apatic), i-am vorbit în franceză, limbă adesea cunoscută de cei de prin partea locului. Îşi ridică încet capul, arătă cu degetul spre un ochi şi mă privi semnificativ cu celălalt. Avea faţa plină de sânge. Cu o oră mai înainte, pe când se pregătea să sloboadă o săgeată într-un raton din vârful unui copac, săgeata plesnise în coardă şi ţâşnise înapoi, lovindu-l în ochiul drept cu atâta putere, încât i-l scosese de tot.

Cum mi se făcuse foame, mă întrebam la ce fel de bucate mă puteam aştepta. Nu se zărea nimic care ar fi amintit de pat, dar, într-un cotlon, zăceau vrăfuite mai multe piei mari, netăbăcite, de urs şi de bizon. De la piept mi-am scos un minunat ceasornic şi i-am spus femeii că se făcuse târziu şi eram obosit. Îşi aruncă ochii pe furiş la ceasul a cărui frumuseţe păru să-i stârnească simţămintele cu iuţeala fulgerului. Îmi spuse că era vânat din belşug şi pastrama de bizon şi că, de dădeam spuza la o parte, aveam să găsesc o turtă. Dar ceasul îi luase ochii şi trebuia să-l vadă îndată ca să-şi astâmpere curiozitatea. Am scos lanţul de aur de care-l prinsesem în jurul gâtului şi i l-am dat. Era toată numai extaz şi, turuia despre frumuseţea acestuia; m-a întrebat cât valora şi şi-a pus lanţul în jurul gâtului ei bronzat, spunând ce fericită ar fi fost să fie ea stăpâna unui asemenea ceas. Fără să-mi fac griji şi socotindu-mă în siguranţă în acel loc atât de pustiu, n-am prea dat atenţie trăncănelii şi mişcărilor ei, mi-am hrănit cânele, care s-a ospătat pe săturate cu vânat şi curând mi-am potolit şi eu foamea.

Indianul se ridică de la locul lui, parcă prins de dureri de nesuportat. Trecu în sus şi-n jos de mai multe ori pe lângă mine şi, la un moment dat, mă ghionti în coaste atât de tare, încât durerea aproape îmi smulse un strigăt de mânie. M-am uitat la el. Ochii ni s-au întâlnit, dar căutătura lui era atât de

ameninţătoare, încât am simţit un fior de gheaţă în cel mai plăpând colţ al sufletului. Se aşeză din nou, îşi scoase cuţitul de vânătoare din teaca slinoasă, îi examină tăişul, aşa cum aş fi pipăit eu lama briciului dacă aş fi bănuit că s-a tocit, îl puse la loc şi, luându-şi tomahawkul de la spate, îi umplu cu tutun mânerul în formă de pipă şi-mi aruncă priviri pline de înţeles ori de câte ori gazda noastră se întorcea cu spatele.

Până în clipa aceea, simţurile mele n-au presimţit primejdia pe care acum o bănuiam în jurul meu. Am răspuns privirilor tovarăşului meu şi m-am convins pe deplin că, indiferent care ar fi duşmanii mei, el nu se număra printre aceştia.

I-am cerut femeii ceasul înapoi, i-am întors arcul şi, prefăcându-mă că vreau să văd cum va fi vremea a doua zi, mi-am luat puşca şi am ieşit din cabană. Am băgat câte un cartuş pe fiecare ţeavă, am răzuit marginile cremenei, am pus capse noi şi, întorcându-mă înăuntru, le-am spus cu un aer optimist ce văzusem afară. Am luat apoi câteva blăni de urs, mi-am încropit un aşternut şi, chemându-mi alături credinciosul câine, m-am întins cu puşca lipită de mine, iar în câteva minute, după toate aparenţele, dormeam buştean.

Nu trecu mult şi se auziră nişte glasuri; cu coada ochiului am văzut intrând doi tineri atletici care cărau pe o prăjină un cerb ucis. Îşi puseră sarcina jos, cerură whisky şi se cinstiră după pofta inimii. Văzându-ne pe mine şi pe indian, întrebară cine eram eu şi ce dracu căuta pungaşul acela (adică indianul, care ştiau că nu înţelegea o boabă englezeşte) în casă.

Mama lor – fiindcă asta se dovedi a fi bătrâna – îi îndemnă să vorbească mai încet, le pomeni de ceasul meu şi-i duse într-un colţ unde avu loc un sfat al cărui scop l-am ghicit fără să am nevoie de multă bătaie de cap. Am atins câinele uşor cu palma. Acesta dădu din coadă şi, cu nespusă bucurie, i-am văzut ochii aţintiţi asupra mea şi apoi îndreptându-se asupra celor trei din colţ.

Am simţit că şi el mirosise că eram în primejdie. Indianul schimbă cu mine o ultimă privire.

Flăcăii se ghiftuiseră şi băuseră atât de mult, încât am început să-i socotesc *hors de combat*[9], iar desele popasuri ale sticlei cu whisky la gura urâtă a babei aveau, speram eu, s-o aducă în acelaşi hal. Şi închipuie-ţi uimirea mea, cititorule, când am zărit diavolul acela în carne şi oase apucând un cuţit imens de

---

[9] Scoşi din luptă (în limba franceză în original), (n.t.).

măcelărie şi ducându-se la tocilă să-i facă tăişul mai ager. Am văzut-o turnând apă pe piatra care se rotea şi am urmărit-o cum se trudea cu instrumentul acela primejdios, până când m-am simţit lac de sudoare, în ciuda hotărârii mele de a-mi păstra cumpătul şi a mă apăra până la capăt. Terminându-şi treaba, se duse lângă feciorii ei, care se împleticeau şi le spuse:

— Uite, ăsta-l dă gata! Băieţi, omorâţi-l pe… cela şi punem mâna pe ceas.

M-am răsucit, am tras cocoaşele armei, pe tăcute mi-am atins cu mâna credinciosul tovarăş şi am rămas întins, gata să sar în picioare şi să-l împuşc pe cel dintâi care mi-ar fi ameninţat viaţa. Clipa se apropia repede, iar aceea ar fi fost ultima mea noapte pe pământ, dacă providenţa nu s-ar fi pregătit să mă salveze. Totul era gata. Hoaşca infernală se apropia încet, chitind probabil cum era mai bine să se descotorosească de mine, în vreme ce feciorii ei aveau să-i facă seama indianului. Am fost de mai multe ori pe punctul de a sări în picioare şi a o împuşca pe loc, dar babei îi era sortită altă pedeapsă. Uşa se deschise deodată şi se arătară doi călători zdraveni, fiecare cu câte o puşcă lungă pe umăr. Am ţâşnit în picioare şi, întâmpinându-i cu cea mai mare căldură, le-am spus cât de bine îmi prindea că soseau tocmai în clipa aceea. Toată povestea fu depănată într-o clipă. Cei doi feciori beţi fură legaţi, iar baba, în ciuda faptului că se zbătea şi făcea tărăboi, avu aceeaşi soartă. Indianul ţopăia de bucurie şi ne dădu de înţeles că, deoarece tot nu putea să doarmă de durere, avea să-i vegheze el. E lesne de închipuit că mai mult am sporovăit decât am dormit. Cei doi străini îmi relatară cum s-au descurcat într-o situaţie oarecum asemănătoare. Şi veniră şi zorii, minunaţi şi trandafirii şi o dată cu ei şi pedeapsa celor prinşi.

La ceasul acela se dezmeticiseră aproape de tot. Aveau picioarele libere, dar mâinile legate strâns. I-am dus în pădure, departe de drum şi aplicându-le tratamentul cum scria la carte pentru astfel de tâlhari, am dat foc cabanei, i-am dat tânărului indian toate blănurile şi uneltele şi am plecat, cu inima împăcată, spre zonele populate.

În timpul celor 25 de ani, în care drumurile m-au purtat prin toate colţurile ţării, aceea a fost singura dată când viaţa mi-a fost pusă în pericol de semenii mei…

Şi ai să mă crezi, cititorule, că la numai câteva mile de locul în care a avut loc această întâmplare şi unde acum 15 ani nu se

aştepta nimeni să întâlnească o aşezare de oameni civilizaţi, acum se croiesc drumuri largi, agricultura a transformat pădurile în ogoare rodnice, s-au ridicat crâşme şi multe altele pe care noi americanii le numim confort?

DISTRACŢII ÎN KENTUCKY



În Kentucky există unii care, chiar şi prin părţile acelea, sunt socotiţi minunaţi maeştri în mânuirea puştii. „Bătutul cuiului” e o artă obişnuită care nu e socotită de către cei din Kentucky mai de ispravă decât să ţinteşti capul unui curcan sălbatic de la o sută de metri. Alţii „scutură din scoarţa copacului” veveriţele una după alta, până sunt mulţumiţi cu câte au adunat. Alţii, mai puţin înclinaţi spre distrugerea vânatului, pot fi văzuţi, la lăsarea nopţii, retezând, de la vreo cincizeci de metri, fără să se mai pregătească, mucul luminării, fără să-l stingă.

Fiindcă am stat câţiva ani în Kentucky şi am fost nu numai o dată martorul sportului cu puşca, am să vă prezint rezultatul observaţiilor mele, lăsându-vă să judecaţi singuri cât de bine se pricep să tragă cu arma cei din acest stat.

Mai mulţi parteneri care se socotesc experţi în mânuirea armei se întâlnesc adesea pentru a-şi arăta meşteşugul, pariază o sumă neînsemnată – aşază o ţintă în mijlocul căreia e bătut cu ciocanul un cui, cam două treimi din lungimea sa. Ţintaşii aleg distanţa pe care o consideră potrivită, ce poate fi de vreo 40 de metri. Fiecare curăţă ţeava pe dinăuntru, ceea ce numesc ei ştersul ţevii, îşi aşază un glonţ în palmă şi toarnă peste el, din corn, pulbere până îl acoperă. Se consideră că această cantitate e suficientă pentru tirul până la vreo sută de metri. O lovitură foarte aproape de cui aparţine unui ţintaş care nu intră la socoteală, îndoirea cuiului e, desigur, ceva mai meritorie; dar numai lovirea lui drept în floare e satisfăcătoare. Ei bine, cititorule, din trei lovituri una atinge cuiul, iar dacă se strâng vreo jumătate de duzină de trăgători, e nevoie adesea de două cuie, pentru ca fiecare să poată trage o dată. Cei care „bat cuiul” au dreptul să mai încerce o dată, ei între ei şi ultimii doi ţintaşi, cei mai buni, de obicei rezolvă situaţia, după care toţi cei ce au luat parte la întrecere poposesc la una din case, petrec o oră sau două în ciorovăieli amicale, fixând, înainte de despărţire, o altă zi de întrecere. În termeni tehnici, asta se numeşte „bătutul

cuiului”.

„Scuturatul veveriţelor din scoarţă” e un sport plăcut şi, după părerea mea, cere un mai mare grad de precizie decât oricare altul. Am urmărit pentru prima oară acest fel de a doborî veveriţe pe când mă aflam în preajma oraşului Frankfort. Cel care făcea această demonstraţie era celebrul Daniel Boon[10]. Am ieşit din oraş împreună şi am luat-o de-a lungul falezei pietroase a râului Kentucky, până am ajuns la un teren întins acoperit de un desiş de nuci negri, stejari şi hicori. Cum în anul acela se făcuse ghindă din belşug, în fiecare copac din preajmă se vedeau ţopăind mulţime de veveriţe. Tovarăşul meu, bine făcut, atletic, îmbrăcat cu o bluză de vânătoare împletită de casă, cu picioarele goale vârâte în mocasini, purta cu el o puşcă lungă şi grea, care, spunea el în timp ce o încărca, se dovedise folositoare în orice împrejurare şi spera să nu dea greş nici atunci; şi era foarte dornic să-şi dovedească priceperea în faţa mea. Arma fu ştearsă, pulberea măsurată, glonţul învelit într-o cârpă, să stea mai bine şi toată încărcătura îndesată la locul ei cu un băţ de hicori. Nu ne-am clintit nici un pas din locul acela, fiindcă zburdau atâtea veveriţe în jur, că nu era nevoie să le căutăm. Boon arătă spre una dintre ele care ne zărise şi se ghemuise pe o creangă la vreo cincizeci de paşi de noi şi m-a rugat să bag bine de seamă unde avea să lovească glonţul. Îşi ridică încet arma, până când boaba puştii (aşa spun cei din Kentucky la cătare) ajunse în linie cu locui unde voia el să nimerească. Trosnetul împuşcăturii, ca o plesnitură de bici, răsună repetat de mai multe ori de ecoul pădurii şi dealurilor. Şi imaginaţi-vă uimirea mea când am văzut glonţul lovind scoarţa copacului, sfărâmând-o în ţăndări imediat sub veveriţă, iar şocul acestora doborând animalul şi expediindu-l titirez la pământ, de parcă ar fi fost aruncat în aer de explozia unui depozit de muniţii. Boon continuă să tragă şi, în câteva ceasuri, făcurăm rost de câte veveriţe aveam nevoie, fiindcă trebuie să ştiţi că încărcatul armei nu ia decât un minut şi că, dacă arma e ştearsă după fiecare împuşcătură, poate fi folosită ore în şir. De la acea primă întâlnire cu bătrânul Boon, am văzut pe mulţi alţii făcând aceeaşi ispravă.

Am avut, de asemenea, prilejul să urmăresc retezatul, dintr-un glonţ, al luminării, pe malul Râului Verde, nu departe de locul unde se adunase un stol mare de porumbei, cărora le făcusem înainte o vizită. În prima parte a acelei nopţi întunecate am auzit

[10] Vestit cercetaş, vânător şi călăuză prin regiunile vestului, (n.t.).

mai multe focuri de armă şi, dându-mi seama că era vorba de puşti, m-am îndreptat spre locul acela să aflu cauza. Ajungând acolo, am fost salutat de vreo duzină de bărbaţi înalţi, bine legaţi, care-mi spuseră că făceau exerciţii pentru a se deprinde să ţintească noaptea, la lumina torţelor, în sticlirea ochilor lupilor sau cerbilor. Alături de ei trosnea un foc, al cărui fum se strecura prin frunzişul des al copacilor. La o distanţă destul de mare, încât abia se vedea, era aşezată o lumânare aprinsă, ce semăna cu o ofrandă adusă zeiţei nopţii; de fapt, nu era decât la vreo cincizeci de metri de locul unde stăteam noi. La numai câţiva metri de lumânare se postase unul dintre ei, care urmărea rezultatul tirului, aprindea lumânarea atunci când se întâmpla să se stingă sau o înlocuia dacă lovitura o reteza. Ţintaşii trăgeau la rând. Unii nu reuşeau să lovească de loc nici mucul, nici lumânarea şi erau salutaţi cu un hohot de râs; în vreme ce alţii retezau mucul fără să stingă lumânarea şi erau răsplătiţi pentru îndemânarea lor cu numeroase urale. Unul din ei, mai ales, care era foarte dibaci, fu atât de norocos că, din şapte lovituri, reteză de trei ori mucul, iar în celelalte rânduri ori stinse lumânarea, ori o reteză imediat sub muc.

Aş putea vorbi mai mult decât ar fi nimerit în această ocazie despre dibăcia în mânuirea armelor a celor din Kentucky. În oricare parte puţin populată a acestui stat, rar întâlneşti pe cineva fără o puşcă şi un tomahawk. Ca să se mai destindă, deseori îndepărtează coaja unui copac pe o anumită porţiune care le serveşte drept ţintă şi, folosind puţină pulbere umezită cu apă sau chiar cu salivă, marchează centrul şi trag în locul acela toate gloanţele pe care le au şi pe care le scot din nou din lemn, lai sfârşit.

După toate câte vi le-am spus, vă puteţi lesne închipui cât de uşor îşi fac rost de vânat sau se descotorosesc de duşmani cei din Kentucky, mai ales dacă am să adaug că în acest stat toţi sunt obişnuiţi cu arma din clipa când o pot purta pe umăr şi până aproape de ceasul obştescului lor sfârşit. Această armă ucigaşă e un mijloc de câştigare a traiului pe drumurile sălbatice şi lungi pe care le bat şi reprezintă principalul lor fel de distracţie şi sport.

Washington Irving[11]

PRIN PRERIE

Cei doi care fuseseră trimişi în mare goană de către comandantul Fortului Gibson să oprească de îndată compania de rangeri[12] s-au întors în tabăra noastră dimineaţa devreme (12 oct.). Compania îşi aşezase tabăra la vreo cincisprezece mile depărtare, într-un loc minunat pe Arkansas, bogat în vânat, unde avea de gând să aştepte sosirea noastră. Această veste stârni emoţie printre noi şi, la ivirea soarelui, ne-am pornit la drum cu şi mai mult sârg.

Când am încălecat, tânărul indian din neamul Osage încercă să arunce o pătură în spinarea năbădăiosului său bidiviu, însă calul acela sălbatic, frumos, se sperie, se dădu înapoi şi se ridică în două picioare. Scena cu indianul aproape gol şi calul său sălbatic ar fi fost un studiu minunat pentru un pictor sau un sculptor.

În timpul marşului urmăream cu încântare ţinuta elegantă a tânărului nostru conte şi a noului său scutier, care călăreau în faţa mea. Niciodată un viteaz cavaler n-a fost dăruit cu un scutier mai de ispravă. Contele avea un cal pe cinste şi, aşa cum băgasem de seamă, era un călăreţ încercat şi priceput. Îi plăcea să-şi răsucească brusc calul în loc şi să ţâşnească deodată, mânat de o tinereţe clocotitoare. Era îmbrăcat cu un veşmânt de vânătoare indian, făcut din piele de căprioară, vopsită în culoarea purpurei şi brodată fantezist cu mătase de diverse nuanţe, veşmânt bine croit pe măsură, de parcă ar fi fost opera vreunei frumoase fete pentru căpetenia îndrăgită. Veşmântul era întregit de nişte pantaloni din piele, mocasini, o bonetă uimitoare şi o puşcă cu două ţevi zvârlită de-a curmezişul pe spate – aşa

---

[11] Washington Irving (1783-1859), scriitor satiric american, autor al *Istoriei New-Yorkului*, al unor volume de nuvele, de călătorii şi istorice. *A Tour on the Prairie (Colindând, prin prerie),* din care face parte şi acest fragment, este rodul unei călătorii întreprinse de W. Irving în vestul Statelor Unite, (n.t.).

[12] Miliţie călare, (n.t.).

că, în vreme ce-şi stăpânea cu elegantă calul focos, contele oferea o privelişte foarte pitorească.

Tânărul indian se ţinea de obicei aproape în urma lui, călare pe un cal bălţat şi sălbatic, împodobit cu ciucuri stacojii. Călărea goi până la brâu – lăsând să i se vadă capul şi pieptul bine făcut, cu pătura legată în jurul mijlocului. Într-o mină îşi ţinea puşca, iar cu cealaltă strunea calul, părând gata să zvâcnească în orice clipă, alături de stăpânul său, într-o cursă nebunească de urmărire sau, din contră, să spele putina…

După o bucată de drum am trecut un râu îngust şi adânc pe un pod solid – de fapt rămăşiţele unui zăgaz al castorilor; acea colonie harnică ce-l construise fusese complet distrusă. În înalturi, deasupra noastră, un circi de gâşte sălbatice ce gâgâiau gălăgioase amintea că anul se apropia de sfârşit.

Pe la zece jumătate am făcut popas în pădure, într-un loc unde creşteau din abundenţă vrejuri de mazăre sălbatică. Am lăsat caii slobozi să pască. S-a făcut un foc, s-a adus apă dintr-un pârâiaş din apropiere şi, în scurt timp, franţuzul cel mărunţel, Tonish, a şi pregătit o cafea ca să ne mai întremeze. În timp ce ne delectam astfel şi-a făcut apariţia şi un bătrân indian din neamul Osage, care venise prin acele părţi cu o mică ceată de vânători ce trecuse chiar pe acolo. Bătrânul îşi căuta calul, care se răzleţise sau fusese furat. Metisul nostru, Beatte, făcu o mutră acră auzind că, în drumul nostru, nimerise o ceată de vânători Osage.

— Până nu trecem de vânătorii aceia – spuse el – n-o să vedem urmă de bizon. Totul fuge din calea lor ca din calea focului ce mistuie preria.

După masa de dimineaţă, tovarăşii mei începură să se distreze fiecare în felul lui. Unii trăgeau cu puşca la ţintă, alţii moţăiau, pe jumătate îngropaţi în patul gros de frunzare, cu şaua căpătâi, alţii sporovăiau la rădăcina vreunui copac, în jurul focului ce trimitea rotocoale de fum albăstrui prin frunziş. Caii au ospătat din belşug eu mazăre sălbatică, câţiva s-au trântit printre vrejuri şi se tăvăleau.

Stăteam la umbra unor copaci semeţi, eu trunchiuri drepte, netede, ca nişte coloane maiestuoase. Razele soarelui ce se strecurau prin frunzişul aproape transparent, aprins de nuanţele bogate ale paletei toamnei, îmi aminteau de efectul luminii trecând prin vitralii şi printre şirurile de coloane ale unei catedrale gotice. Imenşii codri, ai vestului au o măreţie, un aer

solemn care trezeşte în mine aceleaşi simţăminte pe care le-am încercat în acele venerabile şi uriaşe edificii, iar vântul ce se strecoară prin păduri are uneori suflul adânc al orgii.

Pe la amiază se auzi semnalul trâmbiţei pentru pregătirea cailor şi ne-am pornit din nou la drum, sperând să ajungem înainte de lăsarea serii la tabăra rangerilor, care nu era la mai mult de zece-douăsprezece mile, după cum ne încredinţase bătrânul indian… După ce-am bătut o bună bucată de drum. Am ajuns la malul Arkansasului, într-un punct unde urmele de cai care duceau spre apă arătau locul prin care trecuse râul, spre câmpiile bizonilor, o ceată de vânători Osage. După ce-am lăsat caii să se adape, am mers o vreme pe malul râului şi apoi am luat-o peste prerie, îndreptându-ne spre un fir de fum ce se ridica în depărtare, speram noi, de la focurile taberei rangerilor. Luându-ne după urmele pe care socoteam că le lăsaseră ei, am dat de-o fâneaţă unde păşteau mai mulţi cai, care însă nu arătau a fi cai de trupă. Ceva mai departe am întâlnit un grup de indieni Osage nomazi, poposit pe malul Arkansasului. Sosirea noastră a stârnit senzaţie. S-au arătat o seamă de bătrâni care au dat mâna cu noi, de mai multe ori fiecare, în vreme ce femeile şi copiii se buluciră grupuri-grupuri, privindu-ne în culmea uimirii, trăncănind şi hohotind de râs. Am aflat că toţi tinerii plecaseră într-o expediţie vânătorească. Lăsând în sat numai femeile, copiii şi bătrânii…

Sperând totuşi să ajungem la tabăra rangerilor înainte de căderea nopţii, am dat pinteni cailor până a început a amurgi şi am fost nevoiţi să ne oprim pe malul unei râpe. Rangerii îşi instalaseră tabăra în fundul unei vâlcele, sub un pâlc de copaci, iar noi am făcut popas pe o înălţime stâncoasă, lângă un fir de apă. Se lăsă o noapte întunecoasă, cu un cer mohorât, acoperit de nori minaţi de vânt, care prevesteau ploaie. Focurile se înălţară strălucitoare, aruncând din belşug lumină asupra celor care, cu un aer de tâlhari de codru, îşi pregăteau masa, mâncau şi beau în jurul lor. Ca scena să pară şi mai sălbatică, în preajma focurilor se aşezaseră şi câţiva indieni, oaspeţi din satul prin care trecusem. Urmăreau în tăcere tot ceea ce se întâmpla în jurul lor şi păreau statui turnate în bronz. Le-am oferit mâncare şi – ceea ce jinduiau ei cel mai mult – cafea, fiindcă indienii împărtăşesc şi ei aceeaşi preferinţă universală pentru această băutură care acum pătrunde tot mai mult şi în vest. După masă, indienii s-au aşezat unul lângă altul în jurul focului şi au început să îngâne pe

nas, cu vocile lor groase, un fel de cântec, bătând ritmul pe piept, cu palmele, drept acompaniament. Cântecul lor părea să fie compus din stanţe regulate, fiecare terminându-se nu cu o cadenţă melodioasă, ci cu interjecţia scurtă *na!*, rostită ca un sughiţ. Interpretul nostru. Beatte, ne-a spus că acest cântec se referea la noi, la felul în care ne-am arătat, cum ne-am purtat cu ei, la ceea ce ştiau ei că aveam de gând să facem. La un moment dat, povesteau despre tânărul conte, al cărui temperament înfocat, precum şi interesul său vădit pentru indieni îi cuceriseră şi se distrau debitând glume pe seama lui şi a frumoaselor indiene, ceea ce crea mare veselie printre metişi. Acest mod de improvizaţie este comun tuturor triburilor sălbatice şi astfel, cu câteva simple inflexiuni ale vocii, ei îşi proslăvesc toate isprăvile de război şi de vânătoare şi, uneori, se amuză cu note mai hazlii sau satirice, pentru care indienii au o înclinaţie mult mai pronunţată decât se crede de obicei.

De fapt, indienii pe care am avut ocazia să-i văd în carne şi oase sunt foarte diferiţi de cei zugrăviţi în poezie. Nu sunt de loc nişte stoici, taciturni, neîndurători, cărora nu le scapă un zâmbet sau o lacrimă. Sunt tăcuţi, e drept, când se află în tovărăşia albilor, a căror bună dispoziţie o dispreţuiesc şi a căror limbă n-o înţeleg; dar şi albii sunt la fel de tăcuţi în împrejurări asemănătoare. Când se adună însă indienii la un loc, nu-i întrece nimeni în pălăvrăgeală.

Sunt nişte mari mimi şi bufoni neîntrecuţi şi fac mult haz pe seama albilor cu care au de-a face şi care îşi închipuie că i-au dat gata, insuflându-le un adânc respect faţă de măreţia şi prestanţa lor. Au un deosebit spirit de observaţie, sunt plini de curiozitate, înregistrând totul, în tăcere, cu un ochi foarte atent, uneori schimbând între ei o privire sau scoţând o exclamaţie când îi şochează ceva în mod deosebit, păstrându-şi însă comentariile pentru momentul când vor rămâne singuri şi abia atunci îşi dau frâu liber maimuţărelii, criticii, satirei şi veseliei.

În timpul călătoriei prin ţinuturile sălbatice, am avut adesea ocazia să observ cât de uşor se lasă pradă emoţiei sau veseliei gălăgioase şi de multe ori am văzut câte un grup de indieni Osage stând în jurul focului până noaptea târziu, prinşi într-o vie dispută, făcând din când în când să răsune pădurea de hohotele lor de râs.

Şi lacrimi au din abundenţă, atât adevărate, sincere, cât şi prefăcute. Nimeni nu plânge cu mai multă durere şi amărăciune

decât ei la moartea unei rude sau a unui prieten şi au un timp anume sorocit când se duc şi îşi bocesc morţii. Într-un sat din împrejurimi am auzit odată, în zori, vaietele îndurerate ale indienilor, care ieşeau la ceasul acela în câmp să-şi plângă morţii. În astfel de clipe, mi s-a spus că lacrimile le curg râuri-râuri pe obraji.

Atât cât mi-am dat eu seama, indienii din operele literale, ca şi ciobanii romanelor pastorale sunt personificări ale unor trăsături închipuite.

Treptat se stinse melopeea nazală a musafirilor noştri indieni, care apoi îşi traseră învelitori le peste cap şi adormiră îndată, aşternându-se curând peste tot liniştea, tulburată numai de căderea picăturilor de ploaie pe pânza cortului.

Dimineaţa, musafirii au luat masa cu noi, dar nu era de găsit nicăieri tânărul indian Osage, care trebuia să fie scutierul contelui, în cursul acestei expediţii cavalereşti prin prerie. Nu se vedea nici năbădăiosul lui cal şi, după ce ne-am bătut capul o vreme cu tot felul de presupuneri, am ajuns la concluzia că în timpul nopţii „o ştersese englezeşte”. Mai târziu ne-am dat seama că indienii Osage pe care-i întâlnise mai înainte îl îndemnaseră s-o facă, după ce-i înfăţişaseră pericolele care-l pândeau în cursul unei expediţii pe terenurile de vânătoare ale indienilor Pawnee, unde ar fi putut încăpea pe mâinile necruţătorilor duşmani ai neamului său, zugrăvindu-i totodată şi ceea ce nu era greu de priceput – necazurile pe care avea să le îndure din partea capricioşilor şi pretenţioşilor oameni albi. Care, aşa cum am văzut şi eu în scurta mea călătorie, sunt înclinaţi să-i trateze pe sărmanii indieni aproape ca pe nişte animale. Chiar el învăţase pe pielea lui lecţia asta. Când scăpase ca prin urechile acului de sub incidenţa legii lui Lynch pentru neiertata crimă de a fi găsit un cal rătăcit.

Toţi am regretat plecarea tânărului indian, fiindcă ne cucerise cu ţinuta lui arătoasă, cu purtarea-i bărbătească şi cinstită. Era un gentleman înnăscut.

Ploaia din timpul nopţii s-a oprit şi ne-am reluat marşul la ora şapte dimineaţa, încrezători că aveam să ajungem curând la tabăra rangerilor. N-am mers nici trei-patru mile şi am dat de un copac imens, doborât nu de multă vreme de topor, pentru mierea sălbatică adunată în scorbura lui, aşa cum arătau cele câteva bucăţi de fagure risipite în jur. Ştiam că tabăra nu putea fi prea departe. Câteva mile mai încolo am auzit chiuiturile unor

cavalerişti care arătau spre nişte cai ce păşteau la o margine de pădure. Am mai făcut câţiva paşi şi am ajuns pe o creastă de unde se vedea tabăra ca în palmă. Parcă era bârlogul tâlharilor sau o scenă din Robin Hood. Într-o minunată poiană, străbătută de un pârâu. Erau ridicate colibe din crengi şi coajă de copac, corturi din pături, adăposturi improvizate împotriva ploii care trecuse, fiindcă de obicei rangerii poposesc în aer liber. Vedeam grupuri de rangeri în cele mai ciudate straie. Unii pregăteau bucatele la nişte focuri straşnice, la rădăcina copacilor; alţii întindeau şi curăţau piei de căprioară, trăgeau cu arma la ţintă sau stăteau întinşi în iarbă. Carnea vânatului spânzura bălăbănindu-se şi perpelindu-se deasupra jarului; în alt loc zăceau leşuri de vânat abia adus în tabără, piramide de arme odihneau rezemate de trunchiurile copacilor, deasupra lor fiind atârnate şei, căpestre, cornuri cu pulbere, în vreme ce caii păşteau printre tufişuri.

Sosirea noastră a fost salutată cu urale. Rangerii se îmbulziră în jurul camarazilor lor să afle veşti din fort. Noi, în schimb, am fost primiţi cu ospitalitate simplă, vânătorească, de către căpitanul Bean, comandantul companiei, om de vreo patruzeci de ani, viguros şi plin de energie. Îşi petrecuse cea mai mare parte a vieţii pe frontieră, luând parte şi la războiul cu indienii, aşa că era un adevărat om al pădurii, vânător de prima mână. Şi era îmbrăcat cum se cuvenea: costum de vânătoare din piele şi jambiere, şapcă tot de piele.

În timp ce stăteam de vorbă cu ofiţerul, se apropie de noi un vânător bătrân, a cărui înfăţişare mă izbi. Era de statură potrivită, dar bine legat şi însemnat de urgiile vremii: o căpăţână pe jumătate pleşuvă împodobită cu plete cărunte bătând în culoarea oţelului, lăsate în neorânduială, ochi negri, frumoşi, aprinşi de o lumină tinerească. Era îmbrăcat cam la fel cu ofiţerul: veşmânt de vânătoare şi jambiere de piele, care se vedea că fuseseră mult încercate; la şold îi atârna cornul cu pulbere, în brâu avea înfipt un cuţit de vânătoare, iar în mână ţinea o puşcă veche şi credincioasă, ca un prieten de dragă. Ceru învoire să plece la vânătoare, ceea ce îi fu îngăduit pe loc.

— Bătrânul Ryan – spuse căpitanul, după plecarea acestuia. În toată tabăra nu-i vânător mai iscusit ca el şi precis că va aduce şi vânat.

Caii cu poveri fură îndată descărcaţi şi sloboziţi să se ospăteze după voie cu mazăre sălbatică. Ne-am ridicat corturile, am făcut

focul. Ne-am trezit cu jumătate de căprioară, de la cartierul general al căpitanului; Beatte aduse şi el vreo doi curcani sălbatici; frigările începură să sfârâie, în cazanul taberei fu aruncată o groază de carne şi, ca să încununeze acest ospăţ, un cavalerist ne oferi un vas mare cu miere minunată, dobânda unei întregi scorburi.

Franţuzul cel mărunţel, Tonish, era în extaz şi, suflecându-şi mânecile până la cot, se apucă de treabă, vrând să-şi dovedească tot talentul lui de bucătar, de care era aproape la fel de mândru ca şi de celelalte talente: de vânător, de călăreţ şi viteaz luptător.

În minunata pădure în care poposisem noi, erau o mulţime de copaci de miere, adică arbori în ale căror scorburi albinele sălbatice îşi găsiseră adăpost. E uimitor cum s-au înmulţit albinele în numai câţiva ani, răspândindu-se în miriade de roiuri în tot Far-Westul. Indienii le socotesc semnul omului alb, aşa cum bizonul e al pieilor roşii; şi spun că, pe măsură ce înaintează albinele, indienii şi bizonii se retrag. Ne-am obişnuit să asociem zumzetul stupilor cu locuinţele fermierilor şi cu grădinile de flori, să punem aceste harnice fiinţe mărunte în legătură cu sălaşurile pline de viaţă ale omului. Mi s-a spus că albinele sălbatice numai rar se întâlnesc la mare depărtare de aşezările de frontieră. Au fost vestitorii civilizaţiei, mergând statornic înaintea ei, în marşul acesteia de la ţărmul Atlanticului; unii dintre primii descălecători ai vestului pretind, să cunoască exact anul în care albinele au traversat pentru prima oară Mississippiul. Indienii au descoperit cu uimire că deodată copacii pădurilor au început să se umple de dulceaţa ambroziei…

În prezent, albinele roiesc cu miriadele prin venerabilele scorburi ale pădurilor ce înconjoară preria, uneori o taie şi se întind de-a lungul albiilor pline de aluviuni ale râurilor. Mi se pare că aceste ţinuturi corespund cuvânt cu cuvânt descrierii ţării făgăduinţei – tărâm în care curg râuri de miere şi lapte – fiindcă păşunile bogate ale preriei sunt menite să hrănească cirezi de vite nenumărate, câtă frunză şi iarbă; în vreme ce florile care le dau culoare le transformă într-un adevărat paradis pentru albinele ce strâng nectarul.

Nici n-am sosit bine în tabără, când o ceată porni în căutarea copacilor de miere. Curios să fiu martor la această distracţie, am acceptat cu plăcere invitaţia de a-i însoţi pe cei ce plecau. Ceata era condusă de un veteran al „vânătorilor de miere”, un bărbat

înalt şi uscăţiv, îmbrăcat cu nişte veşminte ţesute în casă care cam atârnau pe el şi având o pălărie de pai ce aducea cu un ştiubei, iar pe urmele lui venea un tovarăş de-al său, la fel de ciudat îmbrăcat, fără pălărie, cu o puşcă lungă pe umăr. După ei veneau alţi vreo şase, unii cu topoare, alţii cu puşti, fiindcă nimeni nu se mişcă din tabără fără armă, gata oricând pentru o întâlnire fie cu o căprioară, fie cu un indian.

După o bucată de drum am dat de un luminiş la marginea pădurii. Aici, cel din fruntea cetei se opri şi se apropie cu fereală de un tufiş, în vârful căruia am văzut o bucată de fagure. Am aflat că aceea era momeala pentru albine. În jurul ei bâzâiau mai multe albine care apoi intrau în celulele fagurelui. Când se încărcau de miere, ieşeau afară şi o porneau deodată drept înainte, ca din puşcă. Vânătorii, urmărind cu atenţie încotro o luau albinele, au pornit într-acolo şi, umblând cu ochii, numai pe sus, se poticneau la tot pasul de rădăcini încâlcite şi copaci căzuţi. În felul acesta au urmărit albinele încărcate de miere până la roi, în scorbura unui stejar trăsnit, unde, după ce zumzăiau pe-afară o clipă, intrau printr-un urdiniş, la vreo şaizeci de picioare de la pământ.

Doi dintre vânătorii de miere începură să lovească din răsputere cu topoarele la rădăcina copacului ca să-l doboare. În acest timp, spectatorii şi amatorii s-au tras deoparte la distanţă respectabilă, să nu fie în calea copacului ce avea să se prăbuşească şi a răzbunării locatarilor săi. Loviturile de topor care scuturau copacul nu păreau să tulbure sau să alarmeze acea colonie atât de harnică. Albinele continuară să-şi vadă de treburile lor obişnuite, unele întorcându-se în port cu plinul, altele pornind într-o nouă expediţie, ca tot atâtea nave spre o metropolă făcătoare de miere, nebănuind nici o clipă falimentul şi prăbuşirea care le pândeau. Nici măcar trosnetul ce prevesti desprinderea trunchiului nu reuşi să le abată atenţia; în cele din urmă, copacul se prăbuşi cu un zgomot cumplit, frângându-se în bucăţi şi dând la iveală comorile strânse de întreg poporul acela.

Unul dintre vânători alergă îndată cu un şomoiog de paie aprinse ca să se apere de albine. Acestea însă n-au pornit la atac şi n-au arătat semne de răzbunare. Păreau uluite de această catastrofă, fără să bănuiască vinovatul şi bâzâiau şi se plimbau printre ruine fără să ne pedepsească. Cu linguri şi cuţite de vânătoare, toţi cei din ceată se apucară să scoată fagurii care ticseau scorbura. Unii faguri mai vechi aveau o culoare închisă,

alţii erau albi şi frumoşi, iar mierea din celule era aproape transparentă. Fagurii rămaşi întregi au fost puşi în nişte vase de tinichea pentru a fi duşi în tabără, cei sfărâmaţi în cădere au fost devoraţi pe loc. Fiecare vânător de miere putea fi văzut ţinând în mână câte o bucată, cu mierea curgându-i printre degete…

Dar nu numai vânătorii profitau de prăbuşirea acestei harnice colonii. Şi vrând parcă să ducă şi mai departe asemănarea cu obiceiurile omului pus pe căpătuială, am zărit o ceată de albine din roiuri rivale sosind pline de nerăbdare şi îmbogăţindu-se pe seama nenorocirii vecinelor lor. Munceau cu tragere de inimă şi pline de voioşie, ca nişte tâlhari pe epava unei corăbii pe care ei ar fi atras-o spre ţărm, strecurându-se în celulele fagurilor zdrobiţi, înfruptându-se cu lăcomie şi apoi luându-şi zborul, încărcate, spre scorburile lor. Cât despre sărmanele proprietare ale epavei, păreau să nu le mai tragă inima la nimic, nici măcar să guste nectarul care curgea de jur împrejur, ci se târau înainte şi înapoi, cuprinse de indiferenţă, aşa cum am văzut eu odată pe unul care se plimba fluierând absent, cu un aer abătut, printre rămăşiţele casei mistuite de flăcări.

E greu de zugrăvit deruta şi uimirea albinelor roiului prăbuşit care lipsiseră de acolo în momentul catastrofei şi soseau pe rând din depărtări, încărcate ochi cu agoniseală. Mai întâi se învârteau în aer cam pe unde se înălţase înainte copacul căzut, uluite să găsească locul pustiu. În cele din urmă, parcă pricepând ce dezastru se abătuse asupra lor, se aşezau ciotcă pe crengile uscate ale unui copac din apropiere, de unde păreau să contemple rămăşiţele avutului lor şi să bâzâie un îndurerat prohod pentru prăbuşirea republicii.

Apoi părăsiră locul, lăsând multă miere în scorbură.

— Are s-o lingă dihania toată – spuse unul dintre rangeri.

— Ce dihanie? am întrebat eu.

— Păi urşi şi sconcşi şi ratoni şi urşi spălători. Da’ tot urşii sunt mai dibaci când e vorba să dibuie un copac de miere. Şi rod lemnul zile în şir, până fac o gaură destul de mare ca să-şi vâre laba înăuntru şi apoi trag afară miere, faguri, albine, totul.

Întorcându-ne în tabără, am fost întâmpinaţi de o scenă grozav de hazlie. Unii trăgeau eu puşca la semn, alţii săreau încoace şi-ncolo, se luau la trântă sau se jucau de-a v-aţi ascunselea. Majoritatea erau tineri, la prima lor expediţie, plini de vigoare şi sănătate, arzând de nerăbdare. Nu-mi pot închipui nimic mai potrivit să pună sângele în mişcare decât viaţa în

păduri neumblate, în mijlocul unui magnific ţinut sălbatic, bogat în vânat şi plin de aventură. Ne trimitem tineretul să deprindă luxul şi să se moleşească în Europa. Cred că o expediţie prin prerie e mult mai nimerită pentru a da tinerilor acea bărbăţie, simplitate şi încredere în forţele proprii.

În vreme ce tinerii se amuzau hârjonindu-se, un grup mai grav – căpitanul, doctorul, alţi înţelepţi şi căpetenii ale taberei, aşezaţi care pe unde apucase sau întinşi în iarbă, în jurul unei hărţi a zonelor de frontieră – ţinea sfat cu privire la locul unde ne aflam şi la drumul de urmat. Aveam de gând să traversăm Arkansasul mai sus de vărsarea râului Red Forks, să o ţinem spre vest până treceam de un brâu larg de păduri rare, numit Cross Timber, care se întind în nord şi sud, de la Arkansas până la Red River, după care urma s-o luăm către sud, spre Red River.

Beatte, metisul nostru, experimentat vânător indian, fu chemat la sfat.

— Ai vânat vreodată prin părţile astea? îl întrebă căpitanul.

— Da – veni răspunsul laconic.

— Atunci probabil ne poţi spune în care direcţie e Red Forks.

— Dacă o ţineţi într-acolo, tot prin prerie, ajungeţi la un deal golaş pe care se înalţă o grămadă de pietre.

— Am băgat de seamă dealul acela pe când eram la vânătoare.

— Să ştiţi că pietrele acelea au fost clădite de indienii Osage drept semn: de acolo se poate vedea Red Forks.

— În cazul acesta – exclamă căpitanul – ajungem la Red Forks chiar mâine, apoi trecem Arkansasul ceva mai sus şi iată-ne în ţinutul indienilor Pawnee şi, în două zile, avem să frângem ciolane de bizon!

Gândul de a ajunge pe tărâmurile de vânătoare pline de aventură ale indienilor Pawnee şi a o lua pe urmele bizonilor făcu să ne sticlească la toţi ochii de emoţie. Discuţia ne-a fost întreruptă de trosnetul puternic al unei împuşcături nu departe de tabără.

— E puşca bătrânului Ryan – spuse căpitanul. Garantez că e iar vorba de vreun cerb doborât.

Şi nu greşise, fiindcă, nu după multă vreme, se arătă şi veteranul, chemând vreo câţiva rangeri mai tineri să vină cu el şi să-l ajute să aducă vânatul în tabără. Împrejurimile erau bogate în vânat, aşa că tabăra avea provizii destule şi cum fuseseră doborâţi nu mai puţin de douăzeci de copaci de miere, toată

lumea se lăfăia în belşug. Datorită generozităţii nemăsurate a vânătorilor, o ţineam tot într-un ospăţ şi mai nimeni nu punea ceva deoparte pentru ziua de mâine. Bucătăria se făcea în stil vânătoresc: carnea era străpunsă cu frigări ascuţite din lemn de sânger înfipte drept în pământ ca să ţină hălcile în dogoarea focului, astfel încât să se frigă şi să se perpelească păstrându-şi tot sucul, ceea ce ar fi încântat şi cerul gurii celui mai straşnic gurmand. Nu tot aşa se putea vorbi despre pâine, care nu era decât nişte cocă din făină şi apă, prăjită în grăsime aşa cum se prăjesc clătitele, iar unii adoptară un stil şi mai neaoş, învârtind-o în jurul unui băţ şi punând-o în foc la copt. În prerie, pâinea e gustoasă, indiferent în care din cele două moduri e făcută. Nimeni nu simte cu adevărat gustul bucatelor dacă nu-l încearcă o poftă de vânător.

Înainte de asfinţitul soarelui am fost convocaţi de micul Tonish la o masă îmbelşugată. Lângă foc fuseseră întinse învelitori pe care am luat loc. Dinainte, pe pământ, ni s-a pus o strachină mare – sau castron – făcută din rădăcină de arţar, de felul celor cumpărate de noi în satul indienilor şi în strachină a fost răsturnat conţinutul unei întregi oale de campanie – tocătură de curcan sălbatic, cu bucăţi de slănină şi un fel de găluşte din făină. Alături a fost aşezată altă strachină, de aceeaşi provenienţă, plină cu bucăţi de carne friptă la frigare. După ce am dat gata tocătura, Tonish cel mărunţel luă două frigări de lemn, în care se perpeliseră la foc nişte ciozvârte grase de cerb şi le înfipse, cu un aer triumfător, în pământ, în faţa noastră. Neavând altă veselă, am adoptat stilul vânătoresc, tăind felii sau şuviţe cu cuţitul de vânătoare şi apoi tăvălindu-le prin sare şi piper. Iar de băut aveam cafea, fiartă într-o cratiţă de campanie, îndulcită cu zahăr nerafinat şi turnată în căni de tablă. Şi cam aşa au fost ospeţele noastre în această expediţie, ori de câte ori am avut vânat din belşug şi atâta vreme cât am avut făină, cafea şi zahăr.

Când umbrele amurgului se cufundară în noapte, santinelele fură trimise la posturile lor din jurul taberei. Tabăra noastră oferea o privelişte pitorească. Printre copaci, ici şi colo se vedea vâlvătaia focurilor, în jurul cărora se strânseseră rangerii, unii stând în dreptul flăcărilor sau retraşi la adăpostul întunericului, alţii aşezaţi în capul oaselor sau întinşi pe jos. În preajma unor focuri se porni o veselie zgomotoasă, hohote de râs alternând cu glume deocheate şi chiote; toată trupa era o bandă

indisciplinată, neinstruită, recrutată din rândul tinerilor năbădăioşi ai frontierelor, care intraseră în armată fie de dragul aventurii, fie pentru a cunoaşte mai bine, ţinuturile. Mulţi dintre ei erau megieşi cu ofiţerii şi deci obişnuiţi să-i privească fără teamă, cu familiaritate, ca de la egal la egal, ca între tovarăşi. Nici unul n-avea habar de disciplina şi regulamentele vieţii de tabără, tot aşa cum nimeni nu nutrea ambiţia de a-şi câştiga faima de om exigent într-o meserie pe care nu se gândea s-o profeseze prea mult.

În vreme ce în jurul unor focuri domnea această veselă zarvă, la un alt foc se porni deodată un crâmpei de melodie cântată pe nas. La care îşi uni vocile un cor întreg de cântăreţi intonând cel mai mohorât psalm. Dirija unul dintre locotenenţi, un bărbat înalt, subţirel, care, ni s-a spus, fusese învăţător, profesor de muzică şi câteodată predicator metodist, într-una din aşezările de frontieră.

Într-un moment de pauză al acestei psalmodii nazale, o cucuvea, parcă luându-se la întrecere cu coriştii, îşi ridică glasul lugubru. De îndată în toată tabăra se auzi un singur strigăt:

— Cucuveaua lui Charley, cucuveaua lui Charley!

Acea pasăre „a întunericului” se pare că făcea în fiecare seară câte o vizită în tabără şi una din santinele, un tânăr pe care nu prea dădea deşteptăciunea afară din casă, pe nume Charley, trăsese în ea. Când fu chemat să dea socoteală pentru ce-şi slobozise arma în post, se scuză spunând că auzise despre cucuvele că sunt foarte bune la supă.

Unul dintre tinerii rangeri imită strigătul acestei păsări a înţelepciunii, care, eu o simplitate nepotrivită firii ei, se arătă planând şi poposi pe o creangă uscată într-un copăcel ce se zărea în lumina focului nostru. Tânărul conte îşi luă de îndată puşca de păsăret, ţinti şi, într-o clipă, sărmana pasăre rău prevestitoare se prăbuşi zbătându-se la pământ. De data asta, Charley fu chemat să-şi gătească şi să-şi mănânce supa de cucuvea, dar băiatul refuză pe motiv că nu el împuşcase pasărea.

În cursul serii am făcut o vizită căpitanului, la focul său din trunchiuri uriaşe de copaci, la care se putea frige un bizon întreg. Se adunaseră câţiva dintre cei mai de seamă vânători şi căpetenii din tabără şi depănau vechi poveşti ale frontierei, despre vânători sau înfruntări cu indienii. Cum noaptea se înstăpânea tot mai mult, spre apus, deasupra copacilor, se ivi o

lumină roşietică ce se ridica spre cer.

— Precis că vânătorii Osage au dat foc preriei – spuse căpitanul.

— E la Red Forks – adăugă Beatte, privind cerul. Pare să fie la vreo trei mile depărtare, dar e totuşi la vreo douăzeci.

Pe la opt şi jumătate, spre răsărit se ivi o geană palidă, minunată, de lumină ce creştea treptat, vestind răsăritul lunii. Plecând de la cartierul căpitanului, am început să mă pregătesc de culcare. Eram hotărât să părăsesc adăpostul cortului şi să-mi petrec noaptea la fel ca toţi rangerii. O blană de urs întinsă la rădăcina unui copac mi-a servit de pat, iar o pereche de desagi pentru şa drept pernă. Învelindu-mă în pături, m-am întins în acest aşternut de vânător şi îndată m-am cufundat într-un somn adânc şi plăcut şi nu m-am mai trezit până în zori când goarna a sunat deşteptarea.

După ce am mers vreo două ceasuri spre sud, pe la amiază am ieşit din întunecatul brâu de păduri Cross Timber şi, spre bucuria noastră, am zărit „Marea Prerie” întinzându-se şi în dreapta şi în stânga. Puteam desluşi limpede cursul şerpuit al râului Main Canadian şi al altor ape mai mici, după panglica verde a copacilor care cresc pe malurile lor. Peisajul era vast şi minunat. Privind aceste întinderi nemărginite şi fertile, încerci întotdeauna un sentiment de eliberare, dar, de data asta. Ieşind din acel „strimt tunel de verdeaţă şi ramuri nenumărate” al pădurii, am trăit acest simţământ de două ori mai intens.

De pe o înălţime, Beatte ne-a arătat locul unde el şi tovarăşii săi au doborât bizoni. În depărtare am văzut mişcându-se mai multe siluete negre, care, spuse el, erau numai o parte din turmă. Căpitanul hotărî să o apucăm spre o vâlcea Împădurită, la vreo milă distanţă şi să ne aşezăm acolo tabăra, o zi sau două, ca să putem vâna bizoni fără nici o greutate şi să ne facem provizii îndestulătoare, în vreme ce trupa se înşiruia pe pantă îndreptându-se spre locul de popas, Beatte îmi propuse mie şi celor din ceata mea să-l alegem pe el drept călăuză, promiţându-ne să ne ducă într-un loc unde să ne putem distra pe săturate. Abătându-ne de la drumul ales pentru marş, ne-am îndreptat spre prerie, traversând o vale îngustă şi urcând apoi o înălţime domoală. Ajungând pe creastă, am zărit o herghelie de cai sălbatici la numai o milă. Beatte se lăsă de îndată cuprins de patimă şi nici nu se mai gândi la vânătoarea de bizoni. Încălecă pe calul său puternic, pe jumătate sălbatic – de oblânc avea

legat lasoul – şi porni în urmărire, în vreme ce noi am rămas pe dâmb, privind cu multă atenţie manevrele lui. Profitând de o perdea de copaci, se strecură pe nesimţite de-a lungul ei, ca să se apropie cât mai mult, înainte ca animalele să bage de seamă. În clipa în care l-au zărit, s-a stârnit o buluceală cumplită. L-am văzut gonind spre orizont, ca un vas de corsari urmărind în plină viteză o navă comercială. În cele din urmă, a trecut creasta unei înălţimi, a coborât într-o văioagă nu prea adâncă şi, în câteva clipe, a apărut pe celălalt deal, foarte aproape de unul din cai. Curând alergau unul lângă celălalt şi se părea că Beatte încearcă să prindă prada în laţ, dar au dispărut din nou de cealaltă parte şi nu i-am mai văzut. Mai târziu am aflat că metisul prinsese cu lasoul un cal puternic pe care însă nu l-a putut stăpâni şi şi-a pierdut şi lasoul cu ocazia asta.

În timp ce-l aşteptam să se întoarcă, am zărit doi tauri coborând o pantă, spre apa care şerpuia printr-o viroagă împrejmuită de pomi. Eu şi tânărul conte ne-am străduit să ne apropiem de ei, la adăpostul copacilor, ne-au simţit însă pe când eram la vreo trei-patru sute de metri, s-au răsucit în loc şi s-au retras spre înălţime. Ne-am îmboldit caii trecând peste viroagă şi am pornit în urmărire. Greutatea mare a capului şi pieptului îi face pe bizoni să trudească din greu la deal, însă la vale îi ajută să gonească repede. Aşa că noi, fiind avantajaţi, i-am ajuns iute pe fugari din urmă, deşi era greu să convingem caii să se apropie de ei, chiar şi mirosul bizonilor inspirându-le groază. Contele, care avea o armă cu două ţevi încărcată cu gloanţe, trase dar nu nimeri. Bizonii îşi schimbară direcţia şi se aruncară în, galop la vale. Cum apucară care, încotro, ne-am ales şi noi câte unul şi am luat-o fiecare în altă parte. Eu eram înzestrat cu o pereche de pistoale vechi, cu butoi de aramă, ce fuseseră folosite nu glumă, pe care le împrumutasem la Fort Gibson. Pistoalele sunt foarte nimerite la vânătoarea de bizoni deoarece vânătorul poate galopa aproape de animal şi poate trage în el din plină goană, în timp ce armele grele, cu ţeavă lungă, întâlnite îndeobşte pe frontieră, sunt greu de mânuit şi e dificil să ocheşti ca lumea cu ele când eşti călare. Scopul meu era, aşadar, să ajung la o bătaie de pistol de bizon. Şi nu era uşor. Aveam un cal zdravăn, excelent la fugă, pe care goana părea să-l încălzească şi curând am ajuns vânatul din urmă. Dar, în momentul în care mă aflam paralel cu bizonul, calul se trăgea de obicei în lături, cu urechile ciulite, dând semne de aversiune şi panică. Nu era de mirare.

Când e încolţit îndeaproape de vânător, bizonul are cea mai diabolică înfăţişare dintre toate animalele. Două coarne negre, scurte, ce ies încovoindu-se dintr-o junglă de laţe crescute pe frunte, ochii ce-i scapără ca doi tăciuni, gura căscată, limba uscată arătând ca o semilună, coada bârzoi vânturându-şi pămătuful în aer – o imagine desăvârşită a turbării şi groazei.

Cu mare greutate mi-am îmboldit calul destul de aproape şi, când să ţintesc, spre necazul meu, nici unul din pistoale n-a luat foc. Din nefericire, închizătoarele acelor antice pistoale erau atât de uzate, încât în timpul galopului capsele săriseră din tigăile. Când a ţăcănit în gol cel de-al doilea pistol, eram aproape lângă bizon, iar acesta, cuprins de disperare, se răsuci deodată şi, pufnind, se aruncă asupra mea. Calul se întoarse dintr-o mişcare, de parcă ar fi fost montat pe ax, făcu un salt brusc şi, cum mă lăsasem pe-o parte, cu pistolul întins, aproape să mă zvârle sub picioarele bizonului.

Din trei-patru salturi, calul m-a scos din raza de acţiune a inamicului, care, după ce se întorsese numai pentru că se afla la ananghie, îşi reluă goana. Îndată ce mi-am putut stăpâni calul speriat şi am pus noi capse la pistoale, i-am dat iarăşi pinteni pe urmele bizonului, care îşi mai domolise fuga ca să-şi tragă sufletul. La apropierea mea, o porni din nou cu toată viteza într-un galop greoi, aruncându-se în grabă năucă în tufişuri, peste râpe, în vreme ce căprioare şi lupi, stârniţi din ascunzişurile lor de această goană turbată, fugeau de-a valma, care în dreapta, care în stângă, peste câmpie..

Un galop prin prerie în urmărirea vânatului nu e chiar o simplă goană, cum şi-ar putea imagina cei care nu cunosc decât câmpia netedă ca-n palmă. E adevărat că preria unde se fac vânătorile e acoperită mai ales de o iarbă scurtă – iarba bizonilor – şi n-are buruieni încâlcite, cum se întâlnesc în preriile mai joase; însă relieful ei e variat, cu numeroase dealuri şi văi, iar unde e mai netedă este de obicei brăzdată de râpe şi viroage adânci, tăiate de torentele formate după ploi şi care, căscându-se din senin, sunt ca nişte capcane în valea vânătorului, obligându-l să se oprească dintr-o dată în plină goană, sau punându-i în primejdie mădularele şi viaţa. Câmpiile sunt presărate cu vizuini – găuri săpate de animale mici – în care piciorul calului se poate cufunda până la chişiţă, doborând şi calul şi călăreţul. Ultima ploaie acoperise preria, în anumite locuri unde pământul era mai tare, cu un strat subţire de apă prin care calul trecea împroşcând în

toate părţile. Prin alte locuri erau nenumărate gropi nu prea adânci, de vreo opt-zece picioare diametru, făcute de bizonii care se tăvăliseră în nisip şi noroi ca porcii. Acestea, fiind pline ochi cu apă, luceau ca nişte oglinzi, încât calul sărea mereu peste ele sau se arunca într-o parte. Am ajuns şi într-o zonă mai accidentată a preriei, tăiată în lung şi-n lat de râpe. Bizonul, care alerga să-şi salveze pielea, nu mai ţinea seama pe unde o apuca, năpustindu-se în viroage în care-ţi puteai frânge gâtul şi erai nevoit să alergi pe marginea lor până găseai un loc pe unde se putea coborî mai uşor. În cele din urmă, am ajuns la o râpă adâncă, tăiată de apele iernii de-a latul întregii prerii, un fel de viroagă cu maluri sfărâmicioase de pământ şi piatră. Bizonul se aruncă în râpă, jumătate sărind, jumătate prăbuşindu-se şi o luă la goană pe fundul ei, în vreme ce eu, văzând că n-avea nici un rost să continui urmărirea, mi-am strunit calul şi m-am uitat lung de pe mal, în urma bizonului, până ce acesta dispăru prin albia şerpuită a viroagei.

Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să-mi întorc calul şi să mă înapoiez la tovarăşii mei. Numai că şi asta era cam greu. Patima urmăririi mă îmboldise la o goană îndelungată în timpul căreia nu mă uitasem pe unde treceam, iar acum mă trezisem în mijlocul unei nemărginite pustietăţi, vederea fiind stânjenită de dealurile golaşe care unduiau domol, toate la fel, unde unul cu mai puţină experienţă, din cauza lipsei reperelor, din cauza uniformităţii, se putea rătăci, putea pierde drumul la fel de uşor ca în mijlocul oceanului. Era o zi mohorâtă, cu cerul acoperit, aşa că nu mă puteam orienta nici după soare. Singura soluţie era să-mi dibui urmele înapoi, deşi deseori le pierdeam, mai ales acolo unde pământul era acoperit de iarbă uscată.

Cel nefamiliarizat cu preria încearcă un sfâşietor sentiment de singurătate în această imensitate pustie. Singurătatea pădurii e nimic pe lângă asta. Acolo copacii limitează câmpul vederii, însă fantezia e liberă să-şi închipuie că dincolo de ei te-aşteaptă privelişti mai minunate, însă aici nu ai decât peisajul nemărginit al câmpiei, fără urmă de suflare omenească. Ai senzaţia că te afli departe, foarte departe, de orice aşezare umană, că te mişti în mijlocul unui pustiu.

Trecându-mi beţia vânătorii, mă simţeam apăsat da locurile pe unde gonisem mai înainte. Liniştea acelei nemărginiri era din când în când tulburată de ţipătul îndepărtat al unui cârd de pelicani fantomatici care se foiau plini de importanţă pe o baltă,

sau de croncănitul vreunui corb, în aer, iar alteori câte un ticălos de lup o ştergea din calea mea şi, după ce ajungea destul de departe ca să se simtă în siguranţă, se oprea şi, ridicat numai pe labele dinainte, începea să urle a jale, făcând pustietatea din jur şi mai lugubră.

După o bună bucată de drum, am desluşit în depărtare, pe o coamă de deal, un călăreţ şi îndată l-am recunoscut pe conte. Nici el nu avusese mai mult noroc.

Ne-am hotărât să nu pornim spre tabără înainte de a mai face o încercare. Aruncându-ne ochii în jur, am zărit la vreo două mile, altă turmă de bizoni împrăştiaţi pe câmpie, păscând liniştiţi lângă un pâlc de copaci şi tufişuri. Nu era nevoie de prea multă fantezie ca să-ţi închipui că era o cireadă de vaci păscând pe islazul comunal şi că acel pâlc de copaci adăpostea o fermă singuratică.

De data asta am plănuit să ocolim turma şi, ajungând în partea cealaltă, să mânăm bizonii în direcţia în care bănuiam că se afla tabăra, fiindcă altfel urmărirea avea să ne îndepărteze atât de mult, încât să nu ne mai putem întoarce înainte de lăsarea întunericului. Făcând un ocol larg, ne-am strecurat încet, cu băgare de seamă, rămânând nemişcaţi ori de câte ori vedeam vreun bizon oprindu-se din păscut. Din fericire vântul bătea dinspre ei către noi, altfel ne-ar fi adulmecat şi ar fi intrat în panică. În felul acesta am reuşit să ocolim turma fără s-o stârnim. Erau vreo patruzeci de capete, tauri, femele şi viţei. Despărţindu-ne, am început să ne apropiem domol de turmă, sperând să ajungem încet-încet lângă ea fără să atragem atenţia. Totuşi bizonii începură să se îndepărteze şi ei încet, oprindu-se să mai ia o gură de iarbă, la fiecare pas sau doi, când, deodată, un taur ce-şi făcea siesta sub un pâlc de copaci, nebăgat în seamă, la stângă noastră, se ridică din ascunziş şi o luă grăbit spre tovarăşii săi. Eram încă la o distanţă apreciabilă, însă vânatul nostru fu cuprins de panică. Am grăbit pasul, turma o porni în galop şi am început urmărirea.

Cât timp terenul a fost neted, bizonii o ţinură tot într-o goană, alergând unul după altul, doi sau trei tauri păzind turma; ultimul dintre aceştia cu statură enormă, o frunte venerabilă, o barbă lăţoasă, arsă de soare, arăta ca un patriarh al turmei, parcă ar fi fost de multă vreme monarhul preriei.

E ceva şi hazliu şi groaznic în înfăţişarea acestor uriaşe animale, în felul în care îşi aruncă înainte corpul uriaş, săltându-

şi capul şi greabănul greoi în sus şi-n jos, cu coada în vânt şi cu pămătuful. Ei zbârlit mişcându-se ameninţător, ciudat, cu o expresie de spaimă şi turbare în ochii lor arzători.

O vreme am alergat paralel cu şirul bizonilor, fără să-mi pot îmboldi calul mai aproape, la o bătaie de pistol, într-atât era de speriat de animalul pe care-l urmărisem mai înainte. Într-un târziu am reuşit, dar am avut din nou necazuri cu pistoalele, care nu voiau să ia foc. Tovarăşii mei, ai căror cai erau mai puţin iuţi şi mai osteniţi n-au putut depăşi coada turmei. Unul care era în urmă şi pierdea mereu teren îşi duse la ochi arma cu două ţevi şi trase în lungul şirului. Nimeri un bizon în şale: şi frânse şira spinării, doborându-l la pământ. Se opri şi descălecă să dea victimei lovitura de graţie. Luându-i arma, care mai avea încă un glonţ pe ţeavă, am dat pinteni calului, îndemnându-l să fugă din răsputeri şi, am ajuns din nou turma, care alerga duduind, urmărită de conte. Având puşcă, nu mai era nevoie să-mi forţez calul să se apropie prea mult. Galopând de-a lungul şirului, am ales un taur şi, cu o lovitură norocoasă, l-am doborât pe loc. Glonţul lovise un punct vital, taurul nu se mai urni din loc, ci rămase să se zbată, cuprins de chinurile morţii, în vreme ce turma îşi continua goana prin prerie.

Am descălecat, am priponit calul ca să nu se răzleţească şi m-am apropiat de victimă. Eu n-am stofă de vânător. Fusesem îndemnat la această neobişnuită ispravă de mărimea colosală a vânatului şi de emoţia unei urmăriri spectaculoase. Acum emoţia trecuse şi nu mă puteam uita decât cu milă la animalul ce se zbătea, sângerând, la picioarele mele. Tocmai dimensiunile impresionante care mă atrăseseră mai înainte mă făceau acum să mă simt şi mai vinovat. Mi se părea că durerea pe care o provocasem era direct proporţională cu mărimea victimei, că suferinţele acelui animal erau de o sută de ori mai mari decât dacă aş fi ucis un vânat mai mic.

Ca să-mi facă şi mai grele procesele de conştiinţă, sărmanul animal se zbătu îndelung. Fusese lovit de moarte, dar moartea putea să întârzie încă multă vreme. Nu se cădea să-l părăsesc ca să fie sfâşiat de viu de lupii ce adulmecaseră mirosul sângelui şi se apropiau furiş sau se porniseră pe urlat, aţinându-se mai departe căci aşteptau plecarea mea; nici nu se cădea să fie ciugulit de viu de corbii ce zburătăceau în jur, croncănind sinistru. Era un gest de milostenie să-i dau lovitura de graţie şi să-l scap de suferinţe. Am încărcat unul din pistoale şi m-am

apropiat de bizon.

Am simţit că una era să ucid cu sânge rece acum şi alta fusese să trag în el în beţia vânătorii. După ce am ţintit chiar lângă spată, pistolul s-a dovedit măcar de data asta bun. Probabil că glonţul i-a trecut prin inimă, fiindcă animalul se mai zbătu o dată şi se stinse.

În vreme ce stăteam meditând astfel şi făcându-mi reproşuri lângă leşul care era opera nesăbuinţei mele, iar calul păştea liniştit în apropiere, Virtuoso, tovarăşul meu de vânătoare, recunoscut pentru îndemânarea lui în toate, dar mai ales în nobila artă a vânătorii, reuşi, să taie limba bizonului şi mi-o oferi ca s-o duc în tabără drept trofeu…

După cum ne-au dat îndată de ştire împuşcăturile, venind din diverse direcţii, împrejurimile locului unde poposisem erau pline de vânat. Unul dintre vânători se întoarse curând, ducând pe umăr o ciută jupuită, curăţată de măruntaie şi învelită apoi în propria ei piele. Altul veni cu un cerb zdravăn pus de-a curmezişul pe cal. Au mai fost aduse două căprioare şi câţiva curcani. Tot vânatul a fost aruncat jos, în faţa focului căpitanului, pentru a fi împărţit pe cete. Frigările şi oalele de campanie au intrat îndată în funcţie şi toată seara a continuat spectacolul ospăţului îmbelşugat al vânătorilor.

Speranţa de a mai întâlni vreun bizon nu s-a împlinit în ziua aceea, însă apariţia cailor sălbatici a constituit o mare noutate şi ne-o oferit subiect de discuţie toată seara. Există mai multe istorii despre un cal sur care a hălăduit prin părţile acelea vreo şase-şapte ani, toate încercările vânătorilor de a pune mina pe el eşuând, Se spunea că şi atunci când o ţinea la pas sau în buiestru era mai iute decât oricare alt cal. Poveşti la fel de minunate se puneau pe seama unui murg din Brassos, care bătea preriile de pe malul apelor Texasului. Ani de zile sfidase orice urmărire. I se dusese vestea în lung şi-n lat. Unii ofereau pentru el până la o mie de dolari. Cei mai îndrăzneţi şi mai buni călăreţi şi vânători încercaseră zadarnic să pună mâna pe el. În cele din urmă căzu victimă propriului său cavalerism, fiind ademenit sub un copac de către o iapă îmblânzită, unde un puşti, ascuns printre crengi, îi puse laţul de gât.

Prinderea cailor sălbatici e una dintre cele mai favorite isprăvi, ale triburilor care trăiesc în prerie. Şi, într-adevăr, acesta e mijlocul principal prin care îşi fac rost de cai vânătorii indieni. Caii sălbatici care colindă acele vaste câmpii pline de iarbă ce se

întind de la Arkansas până la aşezările spaniolilor[13] sunt de mai multe feluri, de culori diverse, trădându-şi astfel originea. Unii seamănă cu rasa englezească obişnuită şi provin probabil din caii răzleţiţi de prin aşezările noastre de frontieră. Alţii sunt mai scunzi, dar vânjoşi şi se bănuieşte că sunt o rasă andaluză, aduşi din Africa în Spania şi apoi, de aici, în această ţară şi tare s-au mai bucurat la gândul că armăsarii lor ar fi fost sirepi pur sânge ai deşertului care cândva l-au purtat în spate pe Mahomed şi pe războinicii săi discipoli, peste întinderile de nisip ale Arabiei.

Apariţia calului în nesfârşitele prerii ale vestului îndepărtat a schimbat întregul mod de viaţă al locuitorilor. Le-a dat posibilitatea să se mişte repede, să plece pe nepusă masă dintr-un loc în altul aflat la mare distanţă, lucruri atât de scumpe înclinaţiei nomade, a omului. În loc să stea la pândă în adâncul codrilor întunecaţi şi să bată cu piciorul labirintul sălbatic, cum face fratele său din nord, indianul din vest e un vagabond al preriei, trăieşte mai mult în soare şi lumină, aproape mereu călare, colindând preriile înflorite, sub un cer fără nori.

Seara, târziu, stăteam la focul căpitanului, ascultând poveşti despre fugarii preriei şi făcând speculaţii de unul singur, când se auzi zvon de glasuri şi urale la celălalt capăt al taberei. Se răspândi vestea că Beatte adusese un cal sălbatic. Într-o clipă, toate focurile rămaseră pustii şi toată tabăra se îmbulzi să-l vadă pe indian şi trofeul lui. Era un mânz de vreo doi ani, bine clădit, cu picioare fine, cu ochi mari, strălucitori şi temperament blând. Se uita cu un aer mirat şi surprins în jur: la oameni, la cai, la focurile de tabără, în vreme ce indianul stătea înaintea lui, cu braţele încrucişate, ţinând coarda de care era legat calul şi privindu-l cu o expresie netulburată. Când mânzul dădea semne de nelinişte, Beatte începea să-l căznească pe dată cu lasoul, smucindu-l mai întâi într-o parte, apoi în cealaltă mai-mai să-l doboare. După ce-l potolea în felul acesta, îşi relua atitudinea statuară şi-l privea în tăcere. Toată scena era extrem de sălbatică; pâlcul de copaci înalţi, luminaţi de flăcările focurilor, caii priponiţi ici şi colo printre pomi, leşurile căprioarelor atârnate în jur şi, pe deasupra, sălbaticul vânător şi sălbaticul său cal, înconjuraţi de un şir de rangeri. Aproape la fel de sălbatici.

Împinşi de nerăbdarea patimei, mai mulţi tineri încercară să intre în posesia calului, fie cumpărându-l, fie prin schimb, oferind condiţii cu totul ieşite din comun, însă Beatte le refuză pe toate.

---

[13] Până în sudul Texasului, (n.t.).

— Acum daţi preţuri mari – spuse el – dar mâine o să vă pară rău şi o să veniţi să cereţi banii înapoi.

Îl bătură apoi la cap, iscodindu-l cum prinsese calul, dar el le răspunse sec, laconic; evident, îi privea de sus, cu dispreţ, ca pe nişte ageamii, nu prea iscusiţi în nobila artă a vânătoarei.

Mai târziu, când se aşeză lângă focul nostru, am reuşit lesne să-l fac să-mi povestească isprava, fiindcă, deşi era tăcut printre străini şi nu prea înclinat să-şi trâmbiţeze izbânzile, cum se întâmplă cu toţi indienii, muţenia lui avea şi perioade de eclipsă. Îmi povesti că, după ce părăsise tabăra, se întorsese acolo unde pierduse prima dată calul sălbatic. Găsindu-i repede urmele, se luase după ele până la malul râului. Aici, urmele fiind şi mai distincte pe nisip, el îşi dădu seama că animalul avea o copită plesnită, aşa că abandonă urmărirea.

Pe când se întorcea spre tabără, nimeri peste o herghelie de vreo şase cai care o porniră îndată spre râu. Se luă după ei, traversă apa, îşi lăsă puşca pe mal şi-şi îmboldi calul din răsputeri. Încercă să prindă unul, dar lasoul se încolăci după o ureche a bidiviului, care reuşi să se scuture de el. Caii goniră pe o pantă la deal, iar el se ţinu aproape în urma lor când, deodată, le zări cozile zvâcnind în aer şi pe ei aruncându-se într-o râpă. N-a mai avut vreme să se oprească, a închis ochii şi-a ţinut respiraţia şi s-a năpustit după ei – ari îşi frângea gâtul, ori scăpa. Era o cădere de la vreo douăzeci-treizeci de picioare, dar au ajuns cu toţii teferi jos, pe un teren nisipos. De data asta vânătorul reuşi să arunce lasoul în jurul gâtului unui cal tânăr, minunat. Dar în vreme ce alerga alături de el, calul lui o luă într-o parte, mânzul în cealaltă parte, ocolind un copăcel care-i smulse vânătorului lasoul din mână. Îl prinse din nou, dar iată alt copac şi el trebui să-i dea iar drumul. După ce-l apucă încă o dată şi ieşi în câmp deschis, avu posibilitatea, să joace mânzul din coardă, să-l stăpânească şi să-l supună, ducându-l apoi până la locul unde îşi lăsase puşca. Întâmpină mari greutăţi ca să-l facă să treacă râul, unde, la un moment dat, amândoi caii se împotmoliră în mâl, iar Beatte mai-mai că fu smuls din şa de forţa curentului şi de smucitura mânzului. După multă trudă şi bătaie de cap, reuşi să treacă râul şi să aducă trofeul în tabără.

Tot restul serii, tabăra trăi o stare de emoţie deosebită. Nu se mai vorbea decât de felul cum se prind caii sălbatici. Toţi tinerii visau o astfel de goană zănatică, fiecare îşi promitea să se întoarcă acoperit de glorie din această expediţie, călărind

vreunul dintre aceşti cai sălbatici ai preriei. Beatte deveni deodată o persoană foarte importantă: cel mai iscusit vânător, eroul zilei. Rangerii care aveau cei mai buni cai îi propuseră să-i împrumute bidiviii lor pentru o astfel de vânătoare, cu condiţia să le dea şi lor o parte din pradă. Beatte îşi purtă laurii în tăcere şi nu încheie nici un târg cu vreunul dintre ofertanţi. În schimb, micuţul nostru franţuz, vorbăreţ şi bâlbâit, conform celei mai bune tradiţii gascone, compensă muţenia lui, grozăvindu-se atât de mult cu privire la acest subiect, de parcă el ar fi prins calul. Şi, într-adevăr, se pretinse atât de iscusit în această îndeletnicire şi atâta se lăudă cu nenumăraţii cai pe care-i prinsese, încât începu să fie considerat un fel de oracol, iar unii dintre cei mai tineri erau înclinaţi să se îndoiască de faptul că tăcutul Beatte i-ar fi superior.

Zarva aceasta ţinu tabăra trează mai mult decât de obicei... O dată cu zorii, începu din nou toată tevatura, iar Beatte şi calul său sălbatic deveniră din nou ţinta privirilor şi discuţiilor taberei. Noaptea, mânzul fusese priponit de un copac laolaltă cu ceilalţi cai. Fu din nou purtat de Beatte, cu o funie lungă sau lasou şi ori de câte ori vădea cea mai uşoară urmă de nervozitate, era smucit şi învăţat să se teamă şi să se supună. Părea să fie blajin şi ascultător din fire şi avea o expresie de uimitoare blândeţe în ochi. În acea situaţie nenorocită şi ciudată pentru el, bietul animal părea să caute ocrotire şi tovărăşie chiar alături de calul care ajutase la prinderea lui.

Văzându-l atât de docil şi de blând, Beatte îi legă în spinare o povară uşoară, ca să-i dea prima lecţie de supunere, tocmai când ne pregăteam să pornim la drum. Mândria înnăscută şi dragostea de libertate ale animalului se împotriviră, aprig la această insultă. Mânzul se cabră, se smuci înainte, zvârli din copite şi încercă în toate chipurile să scape de înjositoarea povară. Dar indianul era mai tare decât el. Când pe bidiviu îl apucau năbădăile, indianul folosea puterea disciplinară a lasoului, până când sărmanul animal, ajuns în culmea disperării, se aruncă la pământ şi rămase nemişcat, ca şi cum s-ar fi recunoscut învins. Un as al scenei, înfăţişând deznădejdea unui prinţ învins, nu şi-ar fi putut interpreta rolul cu mai mult dramatism. Avea o măreţie deosebită.

Imperturbabilul Beatte îşi încrucişă braţele şi rămase aşa o vreme, uitându-se în tăcere la prizonier, până când, văzându-l pe deplin domolit, dădu încet din cap, în semn de încuviinţare, iar

pe faţă i se aşternuse un zâmbet sardonic de triumf şi, cu o singură smucitură de lasou, îl făcu să se ridice în picioare. Mânzul se supuse şi, din acea clipă, nu mai opuse nici o rezistenţă. În ziua aceea îşi purtă povara liniştit şi merse legat cu lasoul în urma stăpânului; după două zile venea singur, de bunăvoie, în urma trupei, laolaltă cu ceilalţi cai de rezervă.

Nu mă puteam uita decât cu milă la acel mânz minunat, a cărui viaţă se schimbase atât de brusc.

Din stăpân al acestor întinse prerii, colindând după pofta inimii de la o câmpie la alta, de la o păşune la alta, păscând iarba şi florile, adăpându-se din oricare apă, fusese dintr-o dată condamnat la o veşnică şi trudnică slugăreală, osândit să-şi petreacă viaţa robind în frâu şi în ham, în zgomotul şi praful oraşelor.

Trăia o mare schimbare, aşa cum se întâmplă mereu în viaţa oamenilor, a unor falnici semeni de-ai noştri – o zi prinţ al preriilor, a doua zi cal de dârvală.

Francis Parkman

VÂNĂTOARE DE BIZONI[14]

Câmpia din faţa noastră era plină de bizoni şi aici e locul să înfăţişăm cum decurge vânătoarea lor. De obicei se practică două feluri de vânătoare: „din goană” şi „prin apropiere”. Vânătoarea de pe cal, numită şi „din goană”, e cea mai brutală şi care cere cea mai multă îndrăzneală, tocmai când bizonii sunt într-o stare de agitaţie sălbatică, fiindcă altfel sunt destul de blânzi. Un vânător încercat şi priceput, pe un cal bun, poate uneori doborî cinci-şase femele la o singură goană, încărcându-şi mereu arma în vreme ce calul aleargă prin tumultul acela. E mai puţin periculos, dar şi mai puţin pasionant, să ataci un grup mic de bizoni sau să desparţi un singur animal de cireadă şi să-l încolţeşti.

De fapt, animalele astea sunt uneori atât de stupide şi apatice, încât nu e nici o plăcere să le ucizi. Cu un cal încercat şi neînfricat, vânătorul se poate apropia atât de mult de bizon, încât, alergând alături de el, îl poate atinge cu mâna. Şi nu e nici un pericol atâta vreme cât bizonul nu-şi pierde puterea şi răsuflarea; însă când oboseşte şi nu mai poate alerga cu aceeaşi uşurinţă, când limba îi spânzură afară şi dâre de spumă îi zboară din gură, atunci vânătorul trebuie să păstreze o distanţă respectabilă: bruta ajunsă la ananghie se poate arunca asupra lui în orice clipă şi, mai ales, când îşi descarcă arma asupra ei. Calul sare în lături şi vânătorul trebuie să se ţină bine în şa, fiindcă, dacă e azvârlit jos, nu mai e nici o speranţă de salvare. Când vede că atacul nu i-a reuşit, bizonul îşi reia goana, însă un foc bine ţintit îl face curând să se oprească; câteva clipe rămâne nemişcat, apoi se clatină şi se prăbuşeşte greoi.

Cea mai mare dificultate când goneşti un bizon e să-ţi încarci arma sau pistolul în plin galop. Mulţi vânători socot că e mai uşor

---

[14] Fragment din *The Oregon Trail, (Drum prin Oregon),* cartea istoricului american Francis Parkman (1823-1893), care s-a preocupat de epoca de colonizare a Americii de Nord, (n.t.).

să ţină trei-patru gloanţe în gură; pulberea e turnată pe gura ţevii, apoi e băgat glonţul, patul e lovit puternic de oblânc şi treaba-i încheiată.

Pericolul e însă evident. Dacă lovitura cu patul armei în oblânc nu reuşeşte să pună glonţul la locul lui, sau dacă atunci când ocheşti, glonţul alunecă spre gura ţevii, arma are toate şansele să explodeze când se trage.

Multe mâini mutilate şi alte nenorociri şi mai grave sunt rezultatul unui astfel de accident. Ca să-l evite, unii vânători folosesc o vergea – legată de obicei cu o sfoară de gât – care însă îngreunează încărcarea armei. Arcul şi săgeţile pe care le folosesc indienii atunci când vânează bizoni au multe avantaje asupra armelor de foc şi uneori le utilizează chiar şi albii.

Pericolul urmăririi nu se datorează atacului animalului rănit, ci mai ales naturii terenului peste care trebuie să alerge călare vânătorul. Preria e rareori o întindere netedă şi uniformă, adesea e frântă de dealuri şi văi, tăiată de râpe şi presărată ici-colo cu desişuri de salvie sălbatică. Dar cel mai formidabil obstacol îl constituie vizuinile animalelor sălbatice – lupi, bursuci şi, mai ales, câini de prerie, ale căror găuri adesea ciuruiesc pământul în mare parte. Nemaiavând ochi decât pentru pradă, vânătorul trece peste ele fără să-şi dea seama de pericol; calul, în plină goană, îşi înfige adânc piciorul într-una din aceste găuri, osul plesneşte, vânătorul e azvârlit înainte şi probabil ucis.

Totuşi astfel de accidente în timpul goanei după bizoni se întâmplă mult mai rar decât ne-am aştepta. Ameţit de patima urmăririi, vânătorul se bucură de imunitatea beţivului şi poate goni în siguranţă peste gropi şi râpe, pe unde şi-ar frânge, fără îndoială, gâtul dacă ar încerca să treacă în momentele sale de deplină luciditate.

Metoda „prin apropiere” fiind practicată pe jos, are multe avantaje asupra celei „din goană”; nu omori nici calul şi nici nu-ţi primejduieşti viaţa; trebuie să fii stăpân pe tine, calm, cu simţurile treze, să cunoşti bizonii, să ţii cont de relieful terenului, de direcţia vântului şi să ştii să mânuieşti bine arma. Bizonii sunt animale ciudate: uneori sunt atât de stupizi şi îngâmfaţi, că te poţi îndrepta spre ei, fără să te fereşti, în câmp deschis şi chiar să şi împuşti câţiva înainte ca ceilalţi să socotească necesar să se retragă. Alteori sunt atât de sperioşi şi prudenţi, încât, ca să te apropii de ei, ai nevoie în cel mai înalt grad de pricepere, de experienţă şi abilitate. Cred că Kit Carson e cel mai mare vânător

„din goană” al bizonilor; în ceea ce priveşte vânătoarea „prin apropiere”, nimeni nu întrece în siguranţă mâna lui Henry Chatillon.

A doua zi a fost plină die activitate şi emoţie, deoarece pe la 10, cel care călărea în frunte a lansat îmbucurătorul strigăt „Bizonii! Bizonii!” şi într-o scobitură a preriei, chiar în faţa noastră, păştea un grup de tauri. Tentaţia era irezistibilă; şi eu şi Shaw ne-am îndreptat spre ei. Fiind călare pe caii de drum, nu eram prea avantajaţi, însă, îmboldindu-i fără milă, am ajuns bizonii din urmă, iar Shaw, alergând alături de unul dintre ei, îşi slobozi ambele gloanţe din arma sa cu două ţevi. Uitându-mă într-acolo, în vreme ce galopam, am văzut taurul – cuprins de furia agoniei – aruncându-se de mai multe ori asupra adversarului, al cărui cal sări în lături, evitând atacul. Eu am fost nevoit să alerg mai mult, dar în cele din urmă m-am apropiat de un bizon şi l-am ucis cu focuri de pistol. După ce am tăiat cozile victimelor, drept trofeu, ne-am întors la ai noştri în vreun sfert de ceas.

În dimineaţa aceea a răsunat de multe ori strigătul „Bizoni! Bizoni!” Mereu zăream în lunca largă a râului grupuri de tauri, care, înălţându-şi capetele lăţoase, priveau cu uimire prostească apropierea călăreţilor şi o porneau apoi într-un galop stângaci, în şiruri lungi, îndreptându-se spre stânga, unde preria începea să se înalţe. Pe la amiază, câmpia din faţa noastră viermuia de miile de bizoni – tauri, femeie şi viţei – toţi îndepărtându-se repede când ne apropiam, iar departe, dincolo de râu, preria era neagră de mulţimea lor până la orizont. Grupul nostru era mai plin de bucurie ca oricând. Am făcut popasul de prânz lângă un pâlc de copaci, de pe malul râului.

— Mâine avem limbă şi vrăbioare – spuse Shaw, uitându-se eu dispreţ la ciozvârtele pe care ni le puse dinainte Deslauriers.

După-masă ne-am întins să tragem un somn. Însă glasul lui Henry Chatillon ne făcu să sărim în picioare şi-l văzurăm cât era de lung, urcat pe căruţă şi privind spre câmpia de dincolo de râu. Uitându-ne în aceeaşi direcţie, ara zării ceva imens şi întunecat, ca umbra unui nor negru, alunecând iute peste ridicăturile depărtate ale preriei; în urma acesteia venea o altă umbră asemănătoare, deşi ceva mai mică, mişcându-se şi mai iute şi apropiindu-se de cea dintâi. Era o ceată de vânători din tribul Arapahoe, care urmărea turma de bizoni. Eu şi Shaw am pus mâna pe cei mai buni cai, i-am înşeuat şi ne-am aruncat în goană

prin nisip şi apă, spre celălalt mal.

Ne-am trezit însă prea târziu. Vânătorii se împrăştiaseră prin cireadă şi măcelul era aproape terminat. Când am ajuns, câmpul era împânzit cât vedeai cu ochii de nenumărate leşuri, în vreme ce resturile turmei se risipeau în toate direcţiile, gonind cuprinse de groază, cu indienii pe urmele lor. Însă mulţi vânători rămăseseră pe loc şi printre ei era şi cel pe care-l cunoscusem cu o zi înainte, şeful satului. Descălecase lângă o femelă, străpunsă de cinci sau şase săgeţi şi soţia lui, care-l urmase călare în viitoarea vânătorii, îi oferi apă să bea dintr-un bidon, cumpărat sau şterpelit de la vreun soldat. Traversând din nou râul, ne-am alăturat grupului nostru, care pornise la drum.

N-am făcut decât abia vreo milă, când ne-am trezit în faţa unui alt spectacol magnific. Începând de la malul drept al râului şi până departe spre înălţimile preriei, în stânga şi în faţa noastră, cât cuprindeai cu privirea, era o mare de bizoni. Cireada nu se afla la mai mult de un sfert de milă. În unele locuri se îmbulzeau atâţia, încât de departe spinările lor formau o uniformă întindere întunecată; în alte părţi erau însă mai împrăştiaţi şi din mulţime se ridicau mici nori de praf arătând unde se tăvăleau unii dintre ei prin ţărână.

Ici şi colo, taurii se luau în coarne. Îi vedeam limpede repezindu-se unii în alţii, auzeam coarnele izbindu-se, mugetele bizonilor. Shaw călărea mai înainte, împreună cu Henry Chatillon. L-am zărit apropiindu-se. Şi scoţându-şi arma din învelitoarea de piele. În faţa unei astfel de privelişti nu puteai avea decât un singur gând. Dimineaţa folosisem pistoalele. Acum îmi trecea prin minte să încerc şi calităţile unei puşti. Deslauriers avea una şi mi-am îmboldit calul spre căruţă, unde l-am găsit stând sub coviltirul alb, muşcându-şi pipa şi rânjind, cuprins de emoţie.

— Împrumută-mi şi mie puşca ta, Deslauriers.

— *Oui, Monsieur, oui*[15] spuse Deslauriers, trăgând din răsputeri de frâu ca să oprească în loc catârul ce se încăpăţâna să meargă înainte. Apoi nu i se mai zăriră decât mocasinii, în vreme ce se băgase pe brânci în căruţă ş» începuse să tragă de armă ca să o scoată afară.

— E încărcat? l-am întrebat eu.

— *Oui, bien charge*[16], o să-l doborâţi, *mon bourgeois*[17] da, o să-

[15] Da, domnule, da (în limba franceză în original), (n.t.).
[16] Da, bine încărcată (în limba franceză, în original), (n.t.).
[17] Domnul meu (idem.), (n. t.).

l doborâţi, *c'est un bon fusil*[18].

I-am dat arma mea şi ne-am pregătit s-o pornim spre Shaw.

— Gata? mă întrebă el.

— Haide! i-am răspuns eu.

— Aţine-te cu fereală prin râpa aceea – spuse Henry – şi n-o să te zărească până ajungi aproape de ei.

Râpa era de fapt o viroagă largă ce ducea oblic spre bizoni şi o pornirăm într-un galop uşor pe firul ei până începu să fie prea puţin adâncă. Atunci ne-am lipit de grumazul cailor şi, în cele din urmă, văzând că nu ne mai putea oferi adăpost, am ţâşnit din viroagă drept spre cireadă. Era la o bătaie de puşcă. Pe la marginile ei se aţineau numeroşi tauri bătrâni, fioroşi, păzindu-le femelele. Nu fulgerară, uimiţi şi furioşi, cu privirile, făcură câţiva paşi spre noi, pe urmă, întorcându-se încet, o luară îndărăt în trap, care se transformă apoi într-un galop greoi.

Într-o clipă, grosul cirezii intră în alarmă. Bizonii începură să se înghesuie unii în alţii în partea din care ne apropiam şi în coasta cirezii se făcu o breşă. Am pătruns pe acolo, străduindu-ne să stăpânim caii, cuprinşi de nelinişte. Vacarmul creştea cu fiecare clipă. Bizonii, bulucindu-se în grupuri mari, se retrăgeau din calea noastră în toate direcţiile. În faţă, într-o parte şi-n alta, vedeam îngrămădiri întunecate – pe jumătate ascunse de norii de praf – alergând apucate de groază şi auzeam galopul a zece mii de copite. Acea mulţime imensă de brute puternice, inconştiente de propria lor forţă, fugea cuprinsă de panică în faţa a doi neajutoraţi călăreţi. Era imposibil să-ţi mai păstrezi cumpătul.

— Ocupă-te de cei din stânga – spuse Shaw. Eu îi iau pe cei din faţă.

Se aruncă înainte şi nu l-am mai zărit. De încheietura mâinii aveam legată cu o curea o zdravănă cravaşă indiană. I-am făcut vânt în aer şi am plesnit cu toată puterea coastele calului. Animalul ţâşni înainte, una cu pământul. În faţă, totul era un nor de praf, dar ştiam că ascundea o cireadă de sute de bizoni. Într-o clipă mă trezii în mijlocul norului, aproape sufocat de praf şi asurzit de duduitul cirezii puse pe fugă; dar eram cuprins de beţia urmăririi şi nu-mi păsa de nimic decât de bizoni. Curând prin perdeaua de praf se zări o masă întunecată, prelungă, apoi se putură distinge trupurile masive, copitele zburând, cozi scurte ridicate bârzoi în sus. Într-o clipă m-am apropiat atât de mult

---

[18] Este o puşcă grozavă (idem), (n.t.).

încât aş fi putut să-i ating cu arma.

Deodată, spre surprinderea mea, copitele zvâcniră spre cer, cozile fluturară în aer şi, în mijlocul unui vârtej de colb, bizonii dispărură sub ochii mei de parcă-i înghiţise pământul. În clipa aceea, în mintea mea nu dăinuia decât o singură imagine foarte vie. Îmi aminteam că priveam în jos, la câteva spinări de bizoni, abia zărite prin învolburarea prafului. Fără să băgăm de seamă nimerisem peste o râpă. În momentul acela nu-mi prea dădeam seama de adâncimea şi lăţimea ei, dar când am trecut de marginea ei. Am văzut că era adâncă de vreo patru metri şi nici măcar de două ori pe atât de lată în partea de jos. Nu mă puteam opri. Aş fi făcut-o cu mare bucurie dacă aş fi putut. Aşa încât, pe jumătate alunecând, pe jumătate prăbuşindu-se, iapa mea cea măruntă o luă la vale.

Se prăvăli în genunchi, în nisipul afinat de pe fundul râpei. Eu am venit grămadă pe grumazul iepei mai-mai să fiu azvârlit peste capul ei, printre bizonii care, în praful acela şi în spaima generală, plouau de-a valma din toate părţile. Iapa zvâcni în picioare într-o secundă şi se căţăra ca o pisică pe peretele opus. O clipă am crezut că se va prăbuşi înapoi şi mă va strivi, dar, cu un efort sălbatic, se săltă afară şi ajunse pe pământul sigur al preriei.

Uitându-mă îndărăt, am zărit capul uriaş al unui bizon ce spânzura agăţat cu picioarele de dinainte de marginea acelei prăpăstii de praf. În cele din urmă, m-am aflat în mijlocul bizonilor. Nu mai erau atât de înghesuiţi unii în alţii ca înainte şi nu vedeam decât taurii, care aleargă totdeauna în urma cirezii apărându-şi femelele. În vreme ce treceam printre ei, îşi aplecau adesea capetele, răsucindu-se din goană şi încercând să împungă calul cu coarnele, dar, cum erau în plină viteză, atacul lor nu avea vigoare, iar Pauline alerga mai iute decât ei, lăsându-i în urmă cu tot efortul lor.

În grămada aceea, am început curând să zăresc femele. Una, chiar în faţă, părea pe gustul meu şi am dat pinteni calului până lângă ea. Lăsând frâul din mână, am tras ţinând ţeava puştii la numai un sfert de metru de greabănul ei. Ca un fulger se aruncă la Pauline, dar iepşoara evită atacul şi, în mijlocul acelui vacarm, am pierdut din ochi animalul rănit. Apoi îndată am ales o altă victimă şi, îndemnând-o pe Pauline înainte, mi-am slobozit asupra bizonului amândouă pistoalele, unul după altul. O vreme am urmărit victima, dar, pe când îmi încărcăm arma, i-am

pierdut urma în învălmăşeală. Socotind-o lovită mortal şi neînstare să se ţină de turmă, mi-am înfrânat calul. Cireada ţâşni înainte şi pe câmp, mult în urma celorlalţi, am zărit un bizon galopând greoi. O clipă mai târziu, eu şi victima mea alergam unul lângă celălalt. Armele erau descărcate şi în pungă nu mai aveam decât gloanţe de puşcă, prea mari pentru pistoale şi prea mici pentru armă. Le-am băgat pe rând pe ţeava, puştii, dar, ori de câte ori coboram arma să trag, acestea cădeau pe gura ţevii şi nu se auzea decât pocnetul sec al pulberii nevătămătoare. Am alergat atunci în faţa bizonului, încercând să-l întorc din drum, dar dihania se repezi la mine, cu toată furia şi energia de care era în stare, aruncându-mi priviri fioroase şi zburlindu-şi coama. Am alergat înaintea lui de mai multe ori şi tot de atâtea ori a repetat acelaşi atac furios. Însă Pauline se simţea în elementul ei şi evită duşmanul de fiecare dată până când animalul se opri în loc, sfârşit, cu limba spânzurându-i printre fălci.

Îndepărtându-mă puţin, am descălecat, gândindu-mă să adun o mână de iarbă uscată s-o folosesc drept dop şi să-mi încarc arma pe îndelete. Dar abia am pus piciorul jos, că bizonul se repezi la mine, în salturi mari, cu atâta furie, că m-am aruncat în şa cu toată graba. Aşteptând încă vreo câteva minute, am încercat să trec pe lângă el şi să-l înjunghii cu cuţitul, dar, în cursul tentativei, animalul fu gata-gata s-o împungă pe Pauline. În cele din urmă, gândindu-mă la franjurile de la cusătura pantalonului, am smuls câteva şi, încărcându-mi din nou arma, le-am îndesat pe ţeavă ca să înţepenesc glonţul; apoi, apropiindu-mă, am împuşcat bizonul rănit drept în inimă. Prăbuşindu-se în genunchi, acesta s-a prăvălit neînsufleţit pe-o parte, în mijlocul câmpului. Spre uimirea mea, am văzut că, în loc de femelă, ucisesem un tăuraş voinic. Fără să mă mai mir de ferocitatea sa, i-am spintecat gâtlejul şi i-am tăiat limba pe care am prins-o de spatele şeii. În praful şi învălmăşeala acelei urmăriri, chiar şi un ochi mai experimentat decât al meu ar fi făcut foarte uşor aceeaşi greşeală.

Acum, pentru prima dată, aveam răgazul să mă uit în jur. În faţă preria era înnegrită de mulţimea animalelor care se depărtau, iar de-o parte şi de alta veneau alte nesfârşite şiruri din lunca mai joasă a râului. Arkansasul era la vreo trei-patru mile. M-am întors şi m-am îndreptat încet spre râu. A trecut mult timp până când am zărit, hăt departe, coviltirul alb al căruţei şi călăreţii, ca nişte puncte negre în jurul ei. Apropiindu-mă mai

mult, am recunoscut tunica elegantă a lui Shaw şi cămaşa lui roşie care sărea în ochi de la mare distanţă. I-am ajuns din urmă şi l-am iscodit pe Shaw ce ispravă făcuse. Urmărise o femelă dolofană, slobozise în ea două gloanţe şi o rănise mortal. Dar nici unul dintre noi nu fusese pregătit pentru vânătoare în după-amiaza aceea şi nici Shaw, ca şi mine, nu avusese gloanţe de rezervă în taşcă, aşa că a lăsat animalul rănit, pe seama lui Henry Chatillon, care l-a urmărit, i-a venit de hac cu un foc de armă şi a încărcat apoi carnea pe cal.

Ne-am aşezat tabăra lângă râu. Era o noapte întunecoasă şi cum stăteam întinşi să dormim, auzeam, amestecate cu urletele lupilor, mugetele răguşite ale bizonilor, ca un ocean spărgându-se pe un ţărm depărtat.

În tabăra noastră, Jim Gurney n-avea pereche de harnic ce era şi nimeni nu era nici pe jumătate atât de leneş ca Ellis.

Cei doi nu se sufereau de loc. Ellis nu se dădea sculat dimineaţa până nu îl îmboldeai, însă Jim era în picioare înainte de revărsatul zorilor. Ca de obicei şi în dimineaţa aceea glasul său îi trezi pe toţi.

— Hai, măi, tândală! Sus, că nu eşti bun de nimic decât să-ţi pui burta la cale şi să tragi la aghioase! Nu mai bodogăni şi arată-te de sub pielea aceea de bizon sau ţi-o smulg eu de pe tine.

Cuvintele lui Jim erau presărate cu multe vorbe de ocară care le dădeau şi mai multă tărie. Ellis bâigui ceva pe nas de sub învelitoarea lui din piele de bizon, se descâlci. Alene, se săltă în capul oaselor, îşi întinse braţele, căscă înfiorător, apoi se ridică cât era de lung în picioare şi se zgâi în jur, în toate cele patru zări. Îndată, focul lui Deslauriers începu să trosnească, caii şi catârii, dezlegaţi de la ţăruşi, plecară să pască în lunca din apropiere. Când ne-am aşezat la masă, preria era încă scăldată în lumina tulbure a revărsatului zorilor, dar, o dată cu ivirea soarelui, am încălecat şi. Am pornit din nou la drum.

— Un bizon alb! exclamă Munroe.

— Pun mâna pe el – spuse Shaw – chiar dacă-mi crapă calul sub mine.

Aruncă lui Deslauriers învelitoarea puştii şi ţâşni în galop întins prin prerie.

— Stai, domnule Shaw, stai! strigă Henry Chatillon. Îţi omori calul degeaba, nu-i decât un bou bălan.

Însă Shaw era departe şi nu mai putea auzi. Boul, care se

rătăcise de la vreun atelaj de transport guvernamental, stătea la poalele unor dealuri nu prea mari care vălureau câmpia în depărtare. O cireadă de bizoni autentici păştea la mică distanţă de el şi, stârniţi de apropierea lui Shaw, o luară cu toţii la goană şi începură să se caţăre pe coastele dealurilor ca să ajungă în preria mai înaltă din partea cealaltă. Din grabă şi de spaimă, unuia dintre ei i se întâmplă o nenorocire. La poalele dealurilor era o fâşie îngustă mlăştinoasă şi bizonul se împotmoli în ea, scufundându-se fără speranţe. Am alergat călare până acolo. Trupul acela uriaş era pe jumătate scufundat în mâlul care-i ajunsese până la bot, iar coama miţoasă îi plutea deasupra.

Pe când ne apropiam, taurul începu să se zbată cu putere, răsucindu-se într-o parte şi-n alta şi, cu forţa spaimei şi a disperării, se smulgea uneori pentru o clipă pe jumătate din mlaştină şi mocirla, care nu voia să-i dea drumul, slobozea un plescăit lacom când animalul se străduia să-şi smulgă picioarele din adâncul ei lipicios.

Îi stimulam eforturile, stând în spatele lui şi răsucindu-i coada. Dar n-ajuta la nimic. Era limpede că nu mai avea nici o speranţă. După fiecare efort, coastele lui, care se ridicau şi se lăsau convulsiv, se scufundau şi mai adânc şi mlaştina aproape îi trecuse peste nări. În cele din urmă, a rămas nemişcat şi, aruncându-ne o privire feroce, păru să se împace cu soarta. Ellis descălecă încet, ţinti cu mult lăudata lui armă de vânătoare şi împuşcă bizonul drept în inimă; apoi se săltă alene din nou în şa fără să aibă nici o îndoială că ucisese bizonul. În ziua aceea, infailibila puşcă vărsase sânge pentru prima şi ultima oară în tot timpul întregii expediţii.

Era o dimineaţă strălucitoare şi plăcută, iar aerul era atât de curat, încât departe, în zare, marginea albăstruie a preriei se contura limpede pe cer. Shaw avea chef de vânătoare. Călărea înaintea noastră şi nu trecu mult că şi zărirăm, ceva mai încolo, un şir de tauri galopând în plină viteză peste o ridicătură a preriei. Shaw se aţinea în urma lor, gătit cu cămaşa lui roşie, care se vedea bine din depărtare, se apropia repede de fugari şi, pe când taurul din frunte dispărea după culme, îl zărirăm pe Shaw pe cale să atace pe cel din urmă: pe gura ţevii ţâşni fum, care pluti luat de vânt, ca un norişor alb. Taurul se întoarse spre el şi, în momentul acela, ridicătură îi ascunse pe amândoi privirilor noastre.

Am mers mai departe cam până pe la amiază, când am făcut

popas pe malul râului Arkansas. Atunci apăru şi Shaw, coborând alene coasta unui deal în depărtare. Calul îi era sfârşit şi când Shaw aruncă şaua jos, am băgat de seamă că de ea spânzurau cozile a doi bizoni. Abia slobozirăm caii să pască şi Henry, invitându-l pe Munroe să meargă cu el, îşi luă puşca şi o porni liniştit pe jos.

Shaw, Roşcovanul şi eu ne-am aşezat lângă car să ne înfruptăm din prânzul pe care ni-l pusese dinainte Deslauriers şi abia isprăvisem, când l-am zărit pe Munroe îndreptându-se spre noi, de-a lungul malului. Henry, ne spuse el, împuşcase patru femele zdravene şi-l trimisese după cai să aibă cu ce căra carnea. Shaw luă un cal pentru el şi altul pentru Henry şi părăsi tabăra împreună cu Munroe. După o scurtă absenţă, toţi trei se întoarseră, ducând caii împovăraţi cu cele mai alese bucăţi de carne. Am păstrat pentru noi doi două dintre victime, iar pe celelalte le-am dat lui Munroe şi tovarăşilor săi.

Deslauriers se aşeză jos, pe iarbă, în faţa grămezii de carne şi se apucă cu râvnă de treabă, tăind hălcile în fâşii subţiri, dar late, pentru uscat, meserie în care stăpânea toată arta unei indiene. Cu mult înainte de lăsarea nopţii, erau întinse în jurul taberei corzi din piele netăbăcită, iar pe ele se înşirau bucăţile de carne să se usuce la soare, în aerul curat al preriei. Tovarăşii noştri din California s-au descurcat mai greu cu treaba asta, dar au terminat-o şi ei în felul lor şi, curând şi tabăra lor era împodobită ca şi a noastră.

Aveam de gând să rămânem prin acele părţi atâta cât era nevoie ca să ne facem provizii pentru drumul până la frontieră, care, după cum socoteam noi, urma să ne ia cam o lună. Dacă distanţa ar fi fost de două ori mai mare, iar noi de zece ori mai numeroşi, puşca lui Henry Chatillon ne-ar fi făcut rost de carne suficientă în numai două zile; eram însă obligaţi să mai adăstăm până când se usca destul ca s-o putem păstra. Aşa că ne-am ridicat cortul şi am rostuit şi celelalte treburi necesare pentru o tabără permanentă. Cei din California, care nu aveau un astfel de adăpost, s-au mulţumit să-şi facă culcuşul pe iarbă, în jurul focului.

Şi în vremea asta nu aveam nimic altceva de făcut decât să ne distrăm. Cortul era instalat la o zvârlitură de băţ de râu, dacă albia aceea lată, numai nisip şi cu un firişor de apă strecurându-se pe ici şi colo, merita să poarte pomposul nume de râu. Câmpia largă, întinsă de-o parte şi de alta, era aproape la acelaşi nivel cu

albia nisipoasă şi, în depărtare, unduiau dealuri monotone, joase, paralele cursului apei. Totul nu era decât o întindere de iarbă; nu se zărea nici un crâng, ci numai câţiva copaci şi tufişuri pipernicite, aciuate pe două insule care se ridicau din nisipul umed al râului.

Peisajul, departe de a fi monoton şi blând, era adesea sălbatic şi plin de mişcare pentru că de două ori pe zi, la răsăritul soarelui şi la amiază, bizonii coborau de pe dealuri, înaintând domol, în procesiuni solemne, să se adape la râu.

Şi toată distracţia noastră era pe seama lor. Un taur bătrân e o brută de o urâţenie neîntrecută. De la prima vedere, orice simţământ de milă ţi se spulberă. Femelele sunt mult mai mici şi au un aer mai blând, aşa cum stă bine sexului lor. Noi, cei din tabără, ne-am interzis să le hăituim, lăsându-i lui Henry Chatillon, care le putea cântări mult mai bine, misiunea de a ucide câte aveam nevoie, însă împotriva masculilor purtam un război neîndurător. Pot fi sacrificaţi mii de tauri fără ca asta să dăuneze speciei, fiindcă ei depăşesc cu mult numărul femelelor.

Şi numai pieile acestora din urmă se comercializează sau sunt folosite pentru locuinţele indienilor, aşa încât masacrarea femelelor e mult mai mare.

Caii noştri erau epuizaţi, aşa că am pornit la vânătoare pe jos. În vreme ce zăceam tolăniţi în iarbă, după prânz, fumând, sporovăind şi făcând haz de Roşcovan, unul dintre noi stătea de veghe şi urmărea în depărtare, pe câmpiile de dincolo de râu, acele puncte întunecate care se apropiau domol. Henry mai trăgea un ultim fum din pipă, apoi, ridicându-se leneş, îşi lua puşca ce odihnea rezemată de car, îşi arunca pe un umăr cureaua tolbei şi a cornului cu pulbere şi, cu mocasinii în mână, traversa nisipurile spre celălalt mal. Era destul de uşor fiindcă, deşi nisipurile se întindeau pe vreun sfert de milă, apa nu era mai adâncă de jumătate de metru. Celălalt mal avea cam un metru – un metru jumătate înălţime şi era cam abrupt, fiind mâncat de apele de primăvară. De-a lungul malului creştea o iarbă înaltă. Dând-o deoparte cu mâna şi uitându-se atent prin deschiderea aceea, vânătorul poate zări uriaşa spinare miţoasă a taurului, legănându-se domol într-o parte şi-n alta, în vreme ce înaintează greoi spre apă.

Bizonii au potecile lor obişnuite pe care vin la adăpat. Văzând dintr-o ochire pe care dintre acestea apucă victima aleasă, vânătorul se ghemuieşte în aşteptare sub mal, la cincisprezece-

douăzeci de metri de locul unde iese poteca la apă. Stă acolo nemişcat, culcat pe nisip. Ciulind urechile, aude pasul greoi, monoton al taurului care se apropie. O clipă mai târziu, surprinde o mişcare prin buruienile şi ierburile înalte, chiar unde muşcă poteca din mal. Se iţeşte un enorm cap negru şi i se zăresc coarnele în vălmăşagul laţelor încâlcite. Mai alunecând, mai căzând, bizonul se prăvale în albia râului. Păşeşte la vedere pe nisip. Chiar în faţa lui curge un fir de apă şi îşi apleacă încet botul să se adape. Poţi auzi apa gâlgâind în vreme ce curge la vale pe gâtlejul lui enorm. Îşi ridică apoi capul şi apa îi picură din barba udă. Rămâne aşa, cu un aer de stupidă nepăsare, nebănuind primejdia care-l pândeşte. Fără zgomot, vânătorul ridică încet cocoaşele armei. Stă pe nisip, într-un genunchi, iar pe celălalt îşi sprijină cotul ca să-şi proptească mai bine arma grea. Patul e înfipt în umăr, ochiul ţinteşte de-a lungul ţevii. Nu se grăbeşte să tragă. După ce cumpăneşte îndelung, bizonul porneşte peste nisipuri spre celălalt mal. Face un pas şi expune vederii un petec mic, lipsit de păr, chiar imediat înapoia umărului, acolo îşi fixează cătarea vânătorul; uşor, degetul apasă pe trăgaci.

Apăsarea sa trezeşte trosnetul duşmănos al puştii şi pe locul acela neted apare o mică pată roşie. Bizonul se înfioară: moartea pune stăpânire pe el, iar el nu ştie dincotro vine; încă nu se prăbuşeşte, păşeşte greoi înainte ca şi cum nimica nu s-ar fi întâmplat. Dar nu ajunge prea departe prin nisip şi îl vezi oprindu-se deodată; se clatină, genunchii îl lasă şi capul i se prăvale în pământ; apoi tot trupul acela enorm cade pe o parte; se răstoarnă pe nisip şi moare fără să se zbată.

Cea mai uşoară metodă de a vâna bizoni e să-i pândeşti în felul acesta şi să-i împuşti când vin la adăpat. Te poţi, de asemenea, apropia de ei, târându-te prin râpe sau la adăpostul unor ridicături de pământ sau chiar prin câmp deschis. Adesea e uimitor de lesne: alteori e nevoie de toată priceperea unui vânător încercat. Henry Chatillon era un om de o neobişnuită îndrăzneală şi tărie, dar l-am văzut întorcându-se sfârşit de efort în tabără, cu mădularele zgâriate şi rănite, cu nădragii de piele plini de spinii cactuşilor printre care se strecurase. Alteori, cu faţa în jos, se făcea una cu pământul şi se târa în felul acesta zeci de metri.

În cea de-a doua zi a şederii noastre prin acele locuri, Henry o porni la o vânătoare de după-amiază. Eu şi Shaw am rămas în tabără, până când, zărind câţiva bizoni pe celălalt mal care se

îndreptau spre apă, am traversat râul ca să-i încolţim. Eram atât de aproape, încât, încă înainte de a putea noi ajunge la adăpostul malului, îi nelinişti înfăţişarea noastră în vreme ce mergeam prin nisipuri. Întorcându-se din drum înainte de a ajunge în raza puştii începură să se depărteze spre dreapta, de-a lungul râului. M-am căţărat pe mal şi am alergat după ei.

Mergeam repede şi nici n-am ajuns la o bătaie de puşcă şi s-au întors încet să mă înfrunte. Dar până să apuce ei să se răsucească îndeajuns ca să mă zărească, m-am trântit la pământ. O clipă au rămas holbându-se la obiectul acela ciudat din iarbă. Apoi, întorcându-se din nou, au pornit mai departe, iar eu, ridicându-mă iute, am gonit în urma lor. Din nou s-au întors şi iar m-am trântit şi am rămas nemişcat. Repetându-se asta de trei-patru ori, am ajuns în cele din urmă la vreo sută de metri de fugari şi, văzându-i cum se suceau din nou spre mine, m-am aşezat şi m-am îndreptat arma spre ei. Cel din mijloc era cel mai uriaş bizon pe care-l văzusem vreodată. L-am împuşcat dinapoia umărului. Cei doi tovarăşi ai lui au şters-o. El încercă să-i urmeze, dar curând se opri ţeapăn şi se prăbuşi la fel de liniştit ca un bou care se aşază să rumege. Apropiindu-mă cu băgare de seamă, am văzut, după ochii lui stinşi şi sticloşi, că murise.

Când începusem urmărirea, preria era aproape pustie, dar deodată o mulţime de bizoni au dat năvală şi, ridicând privirea, am zărit la vreo 250 de metri o cireadă masivă, întunecată răspândindu-se în dreapta şi în stângă cât vedeam cu ochii. M-am îndreptat într-acolo. Apropierea mea nu i-a speriat. Cireada era formată aproape numai din femele şi viţei, dar numeroşi tauri bătrâni se înşirau pe la margini şi, în vreme ce mă apropiam, s-au întors spre mine cu o înfăţişare atât de feroce, aruncându-mi priviri atât de furioase, încât am socotit mai sănătos să nu merg mai departe. Ajunsesem într-adevăr la mai puţin de o bătaie de puşcă de cireadă şi m-am lăsat la pământ să le urmăresc mişcările.

Uneori se oprea, toată cireada, cu capetele întoarse în aceeaşi direcţie; apoi pornea la trap mai departe, ca mânată de acelaşi impuls, într-un dupăit de copite şi zgomot de coarne lovite. Am auzit apoi curând, la oarecare distanţă, în stângă, pocniturile repetate, seci ale unei arme. Şi curând au fost urmate de împuşcături înfundate, puternice şi am recunoscut glasul familiar al armei cu două ţevi a lui Shaw. Când se apuca de treabă puşca lui Henry, totdeauna era de cărat carne. Am traversat râul ca să

iau un cal şi, întorcându-mă, am ajuns la vânători. În zarea preriei se vedeau bizoni. Cei care scăpaseră cu viaţă se depărtaseră, dar vreo zece-douăsprezece leşuri erau răspândite în diferite direcţii. Cu cuţitul în mână, Henry stătea aplecat deasupra unei femele ucise, tăind cele mai delicioase şi mai grase bucăţi de carne.

După ce plecă de lângă mine, Shaw o luă pe sub mal o bună bucată de drum, să găsească un alt taur. În cele din urmă văzu câmpul plin de mulţimea bizonilor şi auzi apoi trosnetul puştii lui Henry. Urcând malul, se târî prin iarba care creştea înaltă şi mănoasă pe o lăţime de vreo zece metri de-a lungul râului. Nu se târâse mult, când, spre sur prinderea lui, îl văzu pe Henry stând drept în picioare cât era de lung, în mijlocul preriei, cu o mână în şold şi cealaltă sprijinită nepăsător în ţeava puştii. Ochii îi rătăceau asupra mulţimii neobişnuite din jur. Când şi când, alegea câte o femelă care i se părea nimerită, îndrepta arma spre ea şi o împuşca mortal, apoi, încărcându-şi liniştit arma, îşi relua poziţia de mai înainte.

Bizonii nu păreau să-i acorde mai multă atenţie decât unuia dintre semenii lor; taurii mugeau, se împungeau între ei sau se tăvăleau în praf. Uneori, un grup de bizoni se strângea în jurul leşului vreunei femele, adulmecându-i rănile, iar alteori taurii treceau în spatele celor care nu se prăbuşiseră şi se străduiau să le împingă, să le îndepărteze de locul acela. Din când în când, câte un taur se întorcea spre Henry cu un aer de uimire prostească, dar nici unul nu părea înclinat să-l atace sau să fugă de el. O vreme, Shaw rămase culcat în iarbă, minunându-se de acea privelişte, apoi se târî mai departe şi-i vorbi în şoaptă lui Henry, care-i spuse să se ridice şi să se apropie. Bizonii nu dădeau încă semne de nelinişte, rămaseră în jurul tovarăşilor ucişi. Henry împuşcase atâtea femele câte aveam nevoie, iar Shaw, îngenunchind în spatele unui leş, doborî cinci tauri înainte ca ceilalţi să se gândească să se îndepărteze.

Adesea, prostia şi îngâmfarea bizonilor pare cu atât mai uimitoare, cu cât alteori se dovedesc deosebit de prudenţi şi de sperioşi. Henry le cunoştea toate toanele; îi studiase aşa cum îşi studiază un savant cărţile, treaba asta oferindu-i tot atât de multă satisfacţie. Bizonii erau tovarăşii lui şi, cum spunea el, nu se simţea niciodată singur când îi avea în preajmă. Era foarte mândru de priceperea lui de vânător. Era unul dintre cei mai modeşti oameni; dar cu toată simplitatea caracterului lui dintr-o

bucată, era limpede că îşi socotea superioritatea în această privinţă drept un lucru mult prea lesne de recunoscut ca să mai fie obiect de dispută. Dar oricare i-ar fi fost părerea despre propria-i iscusinţă, era mai modestă decât cea pe care o aveau ceilalţi despre el.

Singura dată când am văzut o umbră de dispreţ pe faţa lui întunecată a fost atunci când doi oşteni, care abia împuşcaseră şi ei primul lor bizon, s-au apucat să-l înveţe cea mai bună metodă „de apropiere”. Henry păruse totdeauna să creadă că avea un fel de drept incontestabil asupra bizonilor şi-i socotea un avut personal. Nimic nu-i stârnea mai mult indignarea decât măcelărirea sălbatică a femelelor şi, în ochii lui, uciderea unui viţel era un păcat de neiertat…

Eram de două zile în tabăra aceea şi o parte din carne era numai bună pentru transport, când se abătu asupra noastră o vijelie. Cam pe la apusul soarelui, cerul se făcu negru ca cerneala, iar iarba înaltă de pe malul râului se porni pe nişte sumbre mătănii în bătaia primelor pale de vânt ale uraganului care se apropia. Munroe şi cei doi tovarăşi ai lui îşi aduseră armele şi le puseră la loc ferit în cortul nostru. Neavând alt adăpost, făcură un foc care ar fi putut sfida un potop şi, învelindu-se în piei de bizon, se tolăniră în jurul lui în aşteptarea furtunii. Deslauriers se aciuă sub coviltirul căruţei. Eu, Shaw, Henry şi Roşcovanul ne-am înghesuit în cortul nu prea încăpător, nu înainte de a aduna însă carnea uscată grămadă şi de a o acoperi cu piei de bizon bine fixate de pământ. Pe la ora nouă, furtuna se dezlănţui într-un întuneric deplin; se porni un vânt puternic şi torente de ploaie se revărsară asupra întinsului nemărginit al preriei deschise. Cortul se umplu de aburi, iar ploaia, bătând în pânza lui, jilăvi toate lucrurile înăuntru. Ne zăream la scurte intervale, în lumina fulgerelor, care dezvăluiau imensele întinderi din jur cu strălucirea lor de-o clipă. Ne cam temeam că nu va rezista cortul, dar vreo două ceasuri rămase în picioare până când, în cele din urmă, întăritura de deasupra cedă în faţa unei vântoase. Stâlpul sfâşie acoperişul şi, într-o clipă, ne-am trezit pe jumătate sufocaţi sub faldurile reci şi îmbibate cu apă ale pânzei cortului care se prăbuşi peste noi. Apucând puştile, le-am proptit în picioare ca să ţinem pânza udă deasupra capetelor.

Şi în astfel de situaţie plăcută, înfăşuraţi în pături şi piei de bizon umede, am petrecut mai multe ceasuri în noaptea aceea,

în vreme ce furtuna n-a slăbit o clipă, ci a biciuit cu o furie nemiloasă.

Curând, sub noi s-a făcut o baltă de vreo câteva degete, aşa că o bună bucată din noapte ne-am murat în apa aceea rece.

Cu toate aceste neplăceri, Roşcovanul nu şi-a pierdut umorul: râdea, fluiera, cânta, sfidând furtuna şi în noaptea aceea şi-a plătit cu hazul lui toate poliţele grele pe care ni le datora. În vreme ce noi, ceilalţi, rămăseserăm tăcuţi, uzând de toată filosofia de care eram în stare ca să rezistăm prăpădului, Roşcovanul, beat de o energie primitivă, a făcut haz pe socoteala noastră ore în şir. Pe la vreo trei dimineaţa, preferind în locul acelui adăpost nenorocit cerul liber, ne-am târât afară de sub cortul prăbuşit. Vântul se mai potolise, dar ploaia continua să cadă neostoită. Focul californienilor ardea încă în întuneric şi ne-am alăturat celor care se adunaseră în preajma lui. Ca să ne mai împrospătăm puterile, am băut nişte cafea fierbinte, dar când vreo câţiva dintre noi au vrut să-şi umple din nou cănile, au descoperit că Roşcovanul, după ce-şi isprăvise porţia, luase ibricul şi băuse tot restul.

Spre marea noastră bucurie, dimineaţa, un soare fără pic de nor se înălţa deasupra preriei. Ofeream un spectacol caraghios, cu hainele noastre din piele întoarsă îmbibate de apă, lipite strâns la mâini şi la picioare. Adierea vântului şi soarele fierbinte le uscară curând şi ne-am trezit vârâţi în nişte armuri nesuferit de ţepene. Bătând toată ziua preria ca să împuşcăm doi-trei bizoni, abia – abia am reuşit să mai muiem pielea aceea scorţoasă şi să-i redăm obişnuita moliciune.

În afară de Henry Chatillon, singurii vânători din grup eram eu şi Shaw. În dimineaţa aceea, Munroe a încercat să gonească un bizon, dar calul nu s-a apropiat de vânat. Cu el se dusese şi Shaw şi, având un cal mai încercat, a ajuns curând în mijlocul cirezii. Nezărind în jur decât femele cu viţei şi-a strunit calul. Un taur bătrân venea în galop la oarecare distanţă în urmă şi, întorcându-se Shaw îi tăie calea, îl luă la cătare şi-l împuşcă prin spată drept în inimă.

În jurul celor câţiva copaci de pe insula din apropierea taberei se roteau în zbor de obicei o grămadă de ulii. Cu o zi mai înainte zărisem şi un vultur care se aciuase printre ei. Acum îl vedeam din nou. Roşcovanul, susţinând sus şi tare că are să doboare pasărea care simboliza America, împrumută puşca lui Deslauriers şi porni în expediţia aceea lipsită de noimă. După cum era de

aşteptat, vulturul nu păţi nimic. Roşcovanul apăru curând, declarând că nu reuşise să dea de vultur, dar că împuşcase în schimb un uliu. Fiind invitat să arate victima ca dovadă a spuselor sale, el adăugă că uliul nu binevoise să moară, dar era sigur că fusese rănit, după graba cu care-şi luase zborul.

— Dacă vreţi – adăugă el – mă duc să vă aduc o pană: când l-am împuşcat, i-au cam mers fulgii.

Chiar în faţa taberei era o altă insulă acoperită cu tufişuri şi în spatele ei era o bulboană adâncă, în apropierea căreia două-trei pâraie mai largi îşi tăiau drum prin nisipuri. În după-amiaza aceea mă scăldam în bulboană când, de după cotul insulei, se ivi în goană un lup alb, mai mare decât cel mai mare câine de Newfoundiand pe care l-am văzut vreodată şi se apropie până la nici o aruncătură de băţ. Îi distingem limpede ochii roşii şi părul zbârlit de pe bot – un tâlhar urâcios, cu o coadă stufoasă, o căpăţână uriaşă şi o înfăţişare cât se poate de respingătoare. Neavând nici o armă să-l împuşc, nici pietre să arunc în el, mă uitam în jur să găsesc ceva de azvârlit, când, dinspre tabără, se auzi trosnetul unei arme şi un glonţ învolbură nisipul chiar în urma lui. Lupul făcu un salt uşor şi o şterse cu atâta grabă, încât curând nu se mai zări decât ca o pată rătăcitoare, prin nisipurile albiei, în depărtare.

Numărul mare de leşuri care zăceau prin împrejurimi atrăsese lupii din toate cotloanele.

Terenul pe care Shaw şi Henry vânaseră împreună, unde se descompuneau sub soarele fierbinte vreo duzină de bizoni, deveni curând locul lor preferat de adunare. Obişnuiam să traversez râul şi să-i văd cum înfulecau. Culcându-mă la adăpostul malului, puteam uşor să-i urmăresc.

Erau de trei feluri: lupi albi şi cenuşii şi unii şi alţii foarte mari şi, în afară de aceştia, nişte lupi mărunţi de prerie, nu mai răsăriţi decât un prepelicar. Cu toată hărmălaia şi bătaia ce se stârnea de obicei în jurul unui hoit, erau mereu la pândă, cu simţurile atât de agere, încât n-am reuşit niciodată să mă furişez târâş până la o bătaie convenabilă de puşcă; ori de câte ori încercam, se împrăştiau îndată, strecurându-se tăcuţi prin iarba înaltă. Deasupra acestor locuri zburau totdeauna stoluri de ulii-curcan sau vulturi negri; când lupii părăseau un hoit, se aruncau asupra lui păsările, în număr atât de mare, încât un glonţ tras la întâmplare în grămada care se ospăta lovea de obicei două-trei păsări. Adesea, deasupra taberei dădeau târcoale cu zecile,

aripile lor mari. Negre păreau aproape transparente când le desfăceau larg pe cerul strălucitor. În jurul nostru, rândurile lupilor şi uliilor se îngroşau cu fiecare ceas şi li se alăturară la ospăţ şi doi-trei vulturi. Am ucis un taur la numai o bătaie de puşcă de tabără şi, în noaptea aceea, lupii ne-au oferit un groaznic concert de urlete, la mică distanţă, iar dimineaţa leşul rămăsese numai oase – ispravă a acestor bestii lacome.

După un popas de patru zile, ne pregăteam să părăsim tabăra. Numai partea noastră era de vreo cinci sute de livre de carne uscată, iar cei din California îşi uscaseră şi ei vreo trei sute; asta însemna că luaseră doar cele mai alese şi mai consistente bucăţi de carne de la vreo opt-nouă femele, de fapt numai o mică parte din fiecare, restul fiind lăsat pradă lupilor. Animalele de povară fură încărcate, caii înşeuaţi şi catârii înhămaţi la car. Până la urmă şi Roşcovanul fu gata şi ne-am reluat călătoria spre est, urnindu-ne încet din acele locuri.

Abia făcusem vreo milă, când Shaw îşi dădea seama că pierduse un preţios cuţit de vânătoare şi se întoarse să-l caute, gândindu-se că-l uitase în tabără. Era o zi întunecată, posomorită. Pe malul râului, cenuşa focurilor încă fumega, iar iarba în jur fusese călcată în picioare de oameni şi de cai şi acoperită cu toate resturile. Plecarea noastră dăduse semnalul de adunare păsărilor şi animalelor de pradă. Zeci de lupi jefuiau în jurul focurilor care mocneau, în vreme ce haite bântuiau preria în preajmă; la apropierea lui Shaw o şterseră cu toţii, unii prin albia nisipoasă, alţii prin ierburile înalte. Deasupra se adunaseră nori de vulturi şi leşul bizonului de lângă tabără era complet negru de mulţimea ce se abătuse asupra lui; băteau din aripile lor largi, îşi întindeau capetele moţate şi gâturile lungi, golaşe, temându-se să mai stea, şovăind să-şi părăsească praznicul dezgustător. În vreme ce căuta cuţitul în jurul focurilor, Shaw văzu lupii aşezaţi pe înălţimile din apropiere aşteptându-l să plece. După ce-l căută zadarnic, încălecă din nou şi lăsă lupii şi vulturii să se ospăteze netulburaţi.

A doua zi dimineaţa am zărit un taur bătrân însoţind o femelă cu doi viţei mici. Aproape, în urma lor, veneau cinci lupi albi, mari, strecurându-se furiş prin iarba înaltă a luncii, pândind momentul când vreunul dintre viţei s-ar rătăci şi ar rămâne în urma părinţilor. Dar bătrânul taur veghea îndeaproape şi din când în când se întorcea şi-i înfrunta, pentru ca să ţină la distanţă haita pusă pe pradă.

Apropiindu-ne de locul de popas pentru amiază, am văzut cinci sau şase bizoni opriţi în vârful unei coline înalte. După un trap uşor spre popas, am scos şaua şi am dat drumul calului să pască. Luând-o pe un drum ocolit, adăpostit de nişte înălţimi, am ajuns neobservat la poalele colinei şi am început să urc panta abruptă. Întinzându-mă sub buza colinei, mă pregăteam să trag în bizonii care stăteau pe culmea teşită, la numai cinci metri. Lucirea ţevii puştii, în vreme ce-i luam la cătare peste buza înălţimii, le atrase atenţia, se întoarseră şi o luară la fugă. Deşi se aflau foarte aproape, era imposibil să dobor vreunul în poziţia aceea şi, trecând peste margine, am pornit în urmărirea lor pe podişul acela arid. Era foarte accidentat, plin de crăpături, traversat de o râpă nisipoasă, cu o mulţime de şanţuri ca nişte afluenţi, de o parte şi de alta.

Bizonii se împrăştiară şi curând i-am pierdut din ochi pe cei mai mulţi, care se topiseră în fugă prin văgăunile nisipoase. Nu se mai vedeau decât un taur şi o femelă. O vreme goniră de-a lungul unei râpe adânci, dispărând şi ivindu-se din nou, după cum coborau şi urcau viroage. În cele din urmă ieşiră în largul preriei – o întindere aproape plată şi lipsită de vegetaţie, fiecare fir mărunt de iarbă era uscat şi zgârcit de soarele neîndurător. Din când în când, bătrânul taur se întorcea să mă înfrunte şi de fiecare dată mă trânteam la pământ şi rămâneam nemişcat.

În felul acesta i-am urmărit vreo două mile, până când, în cele din urmă, am auzit în faţă un muget adânc, răguşit. O clipă mai târziu, o cireadă de vreo sută de tauri, mai înainte ascunşi vederii de o ridicătură, îşi făcu deodată apariţia. Fugarii se îndreptară spre ei. În loc să se amestece cu ceilalţi, după cum mă aşteptam, trecură printre ei şi-şi continuară goana. I-am lăsat pe aceştia în plata domnului şi m-am târât până la o bătaie de puşcă de tauri. Prezenţa mea nu i-a tulburat. Nu păşteau, fiindcă n-ar fi avut ce, dar păreau să fi ales deşertul acela uscat şi arid drept loc de joacă. Unii se tăvăleau pe jos, stârnind nori de praf; alţii, cu mugete răguşite, gâjâite, se repezeau unii asupra altora, izbindu-şi capetele lor uriaşe, în vreme ce alţii stăteau nemişcaţi, stane de piatră. În afară de laţele monstruoase, încâlcite, nu le mai rămăsese fir de păr, fiindcă vechea haină le căzuse în primăvară, iar cea nouă încă nu le apăruse.

Uneori, vreun taur bătrân făcea un pas înainte şi se uita la mine, cu o înfăţişare întunecată, stupidă, apoi se răsucea şi se izbea cap în cap cu cel mai apropiat vecin; se trântea pe jos şi se

tăvălea în praf, vânturându-şi copitele în aer. Când se sătura şi de distracţia asta, se ridica pe picioarele din faţă, aruncându-şi capul şi greabănul înainte şi mă privea ţintă, din poziţia asta, pe jumătate orbit de laţele care-i cădeau în ochi şi cu botul plin de bale şi mâzgă; apoi se sălta pe tuspatru picioare, se scutura de ţărână, se răsucea pe jumătate şi rămânea aşa, cu barba în pământ, într-o atitudine de adâncă meditaţie, ca şi cum s-ar fi gândit la purtarea lui copilărească.

„Eşti prea urât ca să te mai rabde pământul” – gândeam eu şi, alegându-i pe cei mai urâţi, am împuşcat trei unul după altul. Ceilalţi nu fură deranjaţi numai de atâta lucru şi continuară să mugească, să se izbească unii cu alţii cap în cap, să se tăvălească pe jos ca şi mai înainte.

Henry Chatillon ne-a prevenit mereu că trebuia să rămânem încremeniţi în prezenţa unui bizon rănit, fiindcă orice gest îl poate determina să atace. Aşa că am stat cuminte la pământ, încărcând şi trăgând cu cât mai puţine mişcări posibil. În vreme ce mă îndeletniceam cu asta, îşi făcu apariţia un spectator: o antilopă veni în fugă până la vreo cincizeci de metri; rămase ţintuită locului, cu gâtul ei subţire arcuit, cu coarnele date pe spate, privindu-mă ca ochii mari, întunecaţi, plini de curiozitate.

Alături de monstrul lăţos din faţa mea, părea o fecioară frumoasă, rătăcită în bârlogul bandiţilor sau al unor piraţi bărboşi. Bizonul arăta mai urât ca niciodată. „Să mai atingem unul” – m-am gândit eu, căutând în tolbă o capsă. M-am dat de nici una. Falnica mea puşcă avea tot atâta valoare cât o bucată de fier ruginit. Unul dintre taurii răniţi încă nu căzuse şi am mai aşteptat o vreme, sperând în fiecare clipă să-l lase puterile. Se ţinea încă bine, uitându-se ameninţător la mine: sfidând sfatul lui Henry, m-am ridicat şi am luat-o la picior. Mulţi tauri se întoarseră şi mă priviră, dar cel rănit nu se năpusti spre mine. Curând am ajuns la marginea unei râpe care mi-ar fi prins bine la nevoie; aşa că m-am întors şi am aruncat cu o piatră în bizoni. Au primit gestul cu cea mai mare indiferenţă.

Simţindu-mă jignit de refuzul lor de a se înspăimânta, mi-am smuls pălăria, am început să strig şi m-am făcut că mă îndrept spre ei; abia atunci s-au strâns laolaltă şi au luat-o la sănătoasă, părăsindu-şi morţii şi răniţii. În vreme ce mă îndreptam spre tabără, am zărit ultimul supravieţuitor clătinându-se şi prăvălindu-se mort. Am iuţit pasul, gândindu-mă să nu fi pornit în expediţie indienii Pawnee, iar eu eram dezarmat în faţa oricărui

inamic. Dar n-am zărit nici o fiinţă în afară de vreo doi-trei bizoni prăpădiţi şi bătrâni luând-o la sănătoasă printre colinele nisipoase, presărate pe marginea acelei râpe adânci. Când am ajuns în tabără, toţi erau aproape gata s-o pornească în etapa de după-amiază.

În seara aceea am poposit aproape de malul râului. Pe la miezul nopţii, în vreme ce toţi dormeam buştean, întinşi pe jos, cineva de lângă mine, întinzând uşor mâna, mă atinse şi mă preveni în acelaşi timp să nu mă mişc. Era un cer strălucitor, plin de stele. Deschizând ochii şi întorcându-mă încet, am văzut un lup alb uriaş furişându-se în preajma focului mocnit, adulmecând cu botul în pământ. Scoţându-mi mâna de sub pătură, am scos învelitoarea puştii ce zăcea aproape de minei mişcarea sperie lupul, care, cu câteva salturi mari, fugi din tabără. Sărind în picioare, am tras de la numai vreo treizeci de metri; şuieratul melancolic al glonţului răsună departe în noapte. La această detunătură ce tulbură deodată liniştea, toţi săriră în picioare.

— L-ai ucis – spuse unul.

— Nu – am răspuns eu – uite-l cum aleargă de-i sfârâie picioarele de-a lungul râului.

— Atunci înseamnă că sunt doi. Nu-l vezi pe celălalt cum zace acolo?

Ne-am dus până acolo şi, în locul unui lup alb mort, am găsit craniul albit al unui bizon. Nici nu nimerisem şi, ceea ce era mai grav, încălcasem una din legile de bază ale preriei: când te afli într-o regiune primejdioasă, este o mare imprudenţă să tragi cu arma după ce ţi-ai aşezat tabăra, pentru că împuşcătura poate să ajungă la urechile indienilor.

Dimineaţa, caii fură înşeuaţi şi ultimul om care rămase îşi aprinse pipa de la focul ce se stingea. Frumuseţea zilei ne învioră pe toţi. Chiar şi Ellis îi simţi influenţa şi, pe când mergeam, făcu şi el câteva observaţii, iar Jim Gurney ne turnă nesfârşite istorii de pe vremea când fusese el militar şi traversase teritoriul Statelor Unite. Peste tot foiau bizoni din belşug; în cele din urmă, o cireadă mare o luă la deal pe colinele din stângă.

— Prea bună ocazie ca s-o pierdem – spuse Shaw.

Am şfichiuit caii şi ne-am luat după ei. Shaw doborî câte unul cu fiecare ţeavă de puşcă. Eu am reuşit să răzleţesc unul de cârd şi să-l împuşc. Glonţul mic de pistol, lovindu-l mult înapoi, n-a avut efect imediat şi laurul alergă mai departe nestânjenit. Am apăsat de mai multe ori pe trăgaciul pistolului care-mi mai

rămăsese. De vreo trei-patru ori i-am schimbat capsele şi de fiecare dată a refuzat să ia foc, orificiul de percuţie fiind astupat. Băgându-l în toc, mi-am încărcat celălalt pistol, galopând mai departe alături de taur. Între timp însă începu să-l cuprindă disperarea: îi curgeau bale şi limba îi spânzura. Înainte de a isprăvi eu de încărcat pistolul, se aruncă spre mine şi mă urmări plin de furie. N-aveam de ales decât sau să fug, sau să mă las ucis. Am luat-o la fugă şi taurul, spumegând de furie, mă urmări îndeaproape. Pistolul fu curând încărcat şi, uitându-mă înapoi, am zărit capul bizonului la vreo cinci-şase metri în spatele calului. Ar fi fost inutil să trag în el, fiindcă gloanţele se turtesc de ţeasta dură a unui bizon.

Înclinându-mă spre stânga, am sucit şi calul în partea aceea cât de iute mi-a îngăduit goana. Taurul, alergând orbeşte înainte cu toată forţa şi greutatea lui, nu s-a întors la fel de iute. Uitându-mă înapoi, i-am zărit gâtul şi umărul şi, sucindu-mă în şa, am slobozit un glonţ oblic în el. Taurul abandonă urmărirea şi curând se prăbuşi. Un turist englez ar caracteriza această situaţie drept o primejdie iminentă. E o greşeală. Un taur nu urmăreşte prea mult timp, iar calul ar trebui să fie tare prăpădit ca să nu se poată feri din calea lui vreo două-trei minute.

Ajunsesem într-o regiune în care, spre siguranţa tuturor, eram nevoiţi să folosim toate măsurile de prudenţă. Noaptea făcea de veghe un om călare, fiecare stând de pază la rândul lui şi nimeni nu dormea fără să-şi tragă puşca lângă el sau chiar s-o bage sub pătură, alături, într-una din dimineţi, vigilenţa noastră fu stimulată de urmele unei numeroase tabere de indieni Comanche. Din fericire pentru noi, era părăsită de vreo săptămână. Seara următoare găsirăm cenuşa unui foc mai recent, ceea ce ne făcu să nu ne simţim prea la largul nostru. În cele din urmă, ajunserăm la Caches, un loc recunoscut drept periculos; şi avea o înfăţişare primejdioasă, fiind numai coline nisipoase tăiate de râpe şi viroage adânci. Aici găsirăm şi mormântul lui Swan, ucis în aceste părţi probabil de către indienii Pawnee, cu două-trei săptămâni înainte. Rămăşiţelor lui, răscolite nu numai o dată de indieni şi de lupi, li s-a îngăduit în cele din urmă să odihnească în pace în mormântul lor sălbatic.

Vreo câteva zile am întâlnit companii izolate din regimentul lui Price. Noaptea, caii lor scăpau adesea din tabere. Într-o după-amiază am prins vreo trei cai rătăciţi care păşteau liniştiţi de-a lungul râului. După ce ne-am întors în tabără în seara aceea, Jim

Gurney ne-a adus vestea că prin împrejurimi mai erau şi alţii, chiar mulţi.

Era aproape întuneric şi se pornise o burniţă rece, dar am ieşit cu toţii şi, după ce i-am fugărit vreo oră, am reuşit să prindem şi să aducem în tabără vreo nouă cai. Unul mai avea încă şaua şi căpăstrul pe el, de oblânc spânzurând pistoale, eu o carabină aruncată de-a latul şeii şi o pătură răsucită la spate. Dimineaţă, când ne-am reluat drumul, cavalcada noastră arăta mult mai impresionantă. Am ţinut-o aşa până la amiază, când, departe, în urmă, la orizont, se iviră trei călăreţi. Ţinând-o într-un galop întins, ne ajunseră curând din urmă şi prelinseră că toţi caii le aparţineau lor şi unor tovarăşi de-ai lor. Le-au fost restituiţi, spre marea durere a lui Ellis şi Gurney.

Caii noştri vădeau semne de oboseală şi ne-am hotărât să le dăm ocazia să se odihnească jumătate de zi. Pe la amiază ne-am oprit într-o luncă plin de iarbă mănoasă, pe malul râului. După-masă, Shaw şi Henry au pornit-o la vânătoare şi, în vreme ce restul îşi omorau vremea prin preajma taberei, m-am aşezat să citesc la umbra carului. Ridicând privirea, am zărit un taur păscând singuratic în prerie la vreo milă şi ceva şi, luându-mi puşca, m-am îndreptat într-acolo. Ajungând mai aproape, am început să mă târâi pe pământ până am ajuns la vreo sută de metri; acolo m-am întins în iarbă, aşteptând să se întoarcă într-o poziţie nimerită pentru a fi rănit mortal. Era un veteran fioros şi bătrân. Anotimpul iubirilor şi luptelor trecuse pentru el, iar acum, numai piele şi os, vlăguit de bătălii, se retrăsese din cireadă să pască singur şi să-şi mai adune puterile. Era slab de vedeai prin el, coama numai zdrenţe, plin încă de mâlul în care se bălăcise. Ori de câte ori se mişca, i se vedeau toate coastele. Arăta ca un bandit bătrân, încărunţit în crime şi jafuri, uitându-se, din izolarea lui de mizantrop, încruntat la toată lumea.

Când m-am apropiat prima oară, bătrânul sălbăticit şi-a ridicat privirea la mine şi mi-a aruncat o căutătură fioroasă, apoi s-a apucat de păscut din nou. Cu un aer de dispreţuitoare indiferenţă. O clipă mai târziu, ca şi cum şi-ar fi adus deodată aminte, îşi smuci capul înainte, făcu iute stânga împrejur şi, spre uluirea mea, o porni în trap rapid sfoară spre mine. Simţeam o dorinţă puternică să mă ridic şi s-o iau la goană, dar ar fi fost foarte periculos. Stând nemişcat, în vreme ce se apropia, l-am luat la cătare, ţintind partea mai subţire a ţestei, deasupra nărilor, sperând că împuşcătura l-ar putea face să se întoarcă.

După ce a străbătut mai bine de trei sferturi din distanţa care ne despărţea, eram pe punctul de a trage, când, spre bucuria mea, s-a oprit locului. Aveam acum ocazia să-i studiez pe îndelete înfăţişarea; fruntea îi era acoperită de o grămadă de laţe de păr aspru, lung, încâlcit, care-i atârna atât de mult, încât nu se mai vedea nimic decât picioarele din faţă; coarnele scurte, groase erau tocite şi plesnite până la rădăcină – urmare a nenumăratelor sale lupte, iar de-a latul botului şi frunţii se zăreau două-trei cicatrice mari, albe, care-i dădeau un aer fioros şi, în acelaşi timp, ciudat. Mi se părea că stă acolo nemişcat de un sfert de ceas bun, uitându-se la mine printre laţele încâlcite ale coamei.

În ce mă privea, rămăsesem la fel de nemişcat ca şi taurul şi mă uitam cam la fel de crunt. Mă simţeam chiar foarte înclinat să cad la înţelegere cu el. „Prietene – gândeam eu – dacă mă păsuieşti, te păsuiesc şi eu.” în cele din urmă păru să abandoneze orice intenţie ostilă. Foarte alene şi cu multă grijă, începu să se întoarcă; încetul cu încetul, îşi expuse spata acoperită cu noroi. Era o privelişte atrăgătoare. Am uitat intenţiile mele prudente de mai înainte şi mi-am descărcat puşca. La distanţa aceea şi un pistol mi-ar fi prins bine. Bătrânul taur se răsuci ca o sfârlează şi o porni în galop peste prerie. Alergă o bună bucată şi chiar urcă un deal destul de înalt înainte de a se prăbuşi mort. După ce am mai împuşcat un bizon printre colinele acelea, m-am întors în tabără.

La 14 septembrie, la amiază, ne-am întâlnit cu un mare convoi de care dinspre Santa Fe. Câmpul era plin de şirurile lungi de care cu coviltire albite, carete închise, negre, în care călătoresc şi dorm negustorii de mari herghelii de cai şi catâri şi plin de oameni călare sau pe jos. Toţi se opriră în lunca din apropiere. Carul nostru nu prea mare şi mâna de oameni din care era formată expediţia noastră nu însemna nimic pe lângă tabăra lor imensă, plină de zarvă. Roşcovanul se duse să le facă o vizită şi se întoarse cu vreo jumătate de duzină de biscuiţi într-o mână şi o sticlă de ţuică în cealaltă. L-am întrebat de unde le-a căpătat.

— Oh! exclamă Roşcovanul. Cunosc şi eu câţiva jupâni. E acolo şi doctorul Dobbs, pe deasupra.

L-am întrebat cine mai era şi doctorul Dobbs.

— Unul dintre doctorii din St. Louis – răspunse Roşcovanul.

În ultimele două zile avusesem de furcă serios cu aceleaşi

tulburări care-mi sleiseră puterile pe când eram în munţi. Acum sufeream destul de mult de durere şi slăbiciune. Drept răspuns, Roşcovanul declară că doctorul Dobbs era un medic de prima mână. Fără să-l cred de loc, m-am hotărât să-l consult şi pe eminentul medic.

Ducându-mă în tabăra lor, l-am văzut dormind buştean sub un car. Persoana lui era o dovadă nepărtinitoare a propriei sale priceperi, fiindcă de vreo cinci luni nu mai văzusem o faţă atât de cadaverică.

Pălăria îi căzuse într-o parte şi i se vedea părul gălbejit, în neorânduială, un braţ îi slujea drept căpătâi, nădragii i se boţiseră ridicându-i-se până la genunchi; pe el atârnau mici smocuri de iarbă şi paie, cum se răsucise în moţăiala lui agitată. Alături de el stătea un mexican şi i-am făcut semn să-l atingă pe doctor cu mâna. Învăţatul Dobbs ţâşni în sus şi, aşezându-se în capul oaselor, se frecă la ochi şi privi în jur năucit. Îmi părea rău că fusesem nevoit să-l deranjez, îi spusei eu, dar venisem să-i cer opinia lui de specialist.

— Organismul dumitale, domnule, e foarte zdruncinat – zise el, solemn, după un consult sumar.

M-am interesat cam care anume ar fi boala aceea.

— Cu siguranţă un deranjament morbid al ficatului – adăugă medicul. Am să-ţi dau o reţetă.

Ducându-se în spatele unui car cu coviltir, se caţără şi se strecură înăuntru, o vreme năzărindu-i-se decât ciubotele. În cele din urmă dădu la iveală o cutie pe care o dibuise prin unul din cotloanele. Întunecate dinăuntru şi, deschizând-o, îmi dărui o hârtie împăturită.

— Ce-i asta? l-am întrebat eu.

— Calomel – răspunse doctorul.

În starea aceea aş fi luat aproape orice. Nu era destul de mult ca să-mi facă prea rău şi s-ar fi putut să-mi prindă şi bine. Aşa că, după ce m-am întors în tabără, în loc de cină, seara am luat otrava aceea.

Tabăra lor merita văzută. Cei din convoi ne-au avertizat să nu ţinem şleaul cel mare de-a lungul râului, „doar dacă nu vreţi să vă treziţi cu gâtul tăiat”, cum spusese careva. În acele părţi, râul face un cot şi un drum mai îngust, cunoscut drept „poteca de pe creastă”, traversează toată preria pe o distanţă de 60-70 de mile. Am apucat pe drumul acela şi, după vreo 7-8 mile, am ajuns la un pârâu unde ne-am rostuit tabăra. Ne-am ales locul

fără să ne gândim prea mult sau din vreun motiv strategic. Apa era într-o vale adâncă, mărginită de maluri înalte şi abrupte. Ne-am priponit caii în viroaga aceea plină de iarbă, în vreme ce noi ne-am aşezat pe câmpia golaşă de deasupra. Era un prilej minunat să rămânem fără cai sau să fim atacaţi.

După ce s-a întunecat, în vreme ce Roşcovanul îşi lua cina, l-am văzut, cu o faţă cuprinsă de o groază mută, arătând peste umărul lui Henry, care stătea în faţa lui. Din întuneric, se ivi o arătare uriaşă, întunecată, legănându-se solemn într-o parte şi-n alta şi înaintând mereu spre noi. Henry, jumătate uimit, jumătate amuzat, sări în picioare, îşi desfăcu braţele în lături şi strigă. Intrusul era un bizon bătrân, care, în prostia lui obişnuită, dădea buzna direct în tabără. Abia după ce am strigat la el şi ne-am vânturat pălăriile o vreme am reuşit să-l facem să se oprească şi apoi să o ia repejor la goană.

Luna plină strălucea, dar, cum pe cer alergau grăbiţi nori negri, acum era lumină, acum se făcea întuneric.

Mai târziu, o furtună cu fulgere şi tunete se abătu asupra noastră cu atâtea forţă, încât ar fi măturat cortul dacă nu l-am fi pus la adăpostul carului să mai domolească puterea vântului. În cele din urmă, vijelia se transformă într-o ploaie continuă, egală. Am rămas treaz aproape toată noaptea, ascultând darabana ploii pe pânza cortului. Umezeala care a pătruns în cort şi a început să se scurgă pe toate din jur nu a reuşit să facă situaţia mai confortabilă.

Pe la miezul nopţii, Shaw a ieşit în ploaia şi în bezna aceea ca să facă de veghe. Munroe era şi el neliniştit. După vreo două ore, Shaw veni tăcut în cort şi, zgâlţâindu-l uşor pe Henry; îi spuse cu o voce scăzută să vină afară.

— Ce e? am întrebat eu.

— Cred că niscaiva indieni – şopti Shaw – dar stai liniştit. Te chem eu dacă e vreo încăierare.

Ieşiră amândoi. Mi-am scos învelitoarea armei, am pus o capsă nouă şi, cum aveam dureri foarte mari, m-am întins din nou. După vreo cinci minute, Shaw se întoarse.

— Nu-i nimic – spuse el în vreme ce se culca.

Henry rămăsese de pază în locul lui. Dimineaţa mi-a povestit motivele alarmei. Ochiul atent al lui Munroe descoperise în vale, printre cai, nişte, umbre întunecate, semănând cu nişte oameni care mergeau în patru labe. Culcându-se pe burtă, el şi Shaw s-au târât până la mal şi s-au convins îndată că umbrele acelea

erau indieni. Shaw se retrase pe tăcute şi veni să-l cheme pe Henry, apoi ambii reveniră în acelaşi loc şi pândiră, una cu pământul. Henry avea cei mai ageri ochi din prerie. După o vreme, el descoperi adevărata identitate a intruşilor: nu erau decât nişte lupi strecurându-se printre cai.

E foarte ciudat că atunci când sunt priponiţi în apropierea taberei, caii nu se prea arată înspăimântaţi de astfel de musafiri. Lupii par să nu aibă altă dorinţă decât aceea de a roade curelele din piele netăbăcită cu care sunt legate animalele.

De mai multe ori în cursul călătoriei, aceşti musafiri noctambuli au tăiat în două curelele cu care legasem calul…

După vreo zi-două, am avut o altfel de aventură cu nişte oameni dintr-un convoi de care. Eu şi Henry o pornisem înainte la vânătoare. Nu prea aveam şanse să dăm de bizoni şi eram tare dornici să împuşcăm vreunul şi să facem rost de carne proaspătă. Erau atât de sperioşi, încât am rătăcit toată dimineaţa degeaba, dar pe la amiază, pe când ne apropiam de Pârâul Vacii, am zărit o cireada numeroasă păscând pe mal. Pârâul Vacii e mărginit de şiruri dese de copaci care ascund privirii peisajul din cealaltă parte şi, aşa cum am descoperit mai târziu, se strecoară printr-o vale adâncă. Ne-am apropiat călare, pe fundul văii.

Când am ajuns destul de aproape, eu am rămas să ţin caii în timp ce Henry s-a îndreptat târâş spre bizoni. L-am zărit luând poziţie la distanţa potrivită, pregătindu-şi puşca şi alegându-şi victima. Părea certă moartea unei femele zdravene, când, deodată, dintr-o vâlcea, se înălţă fum şi se auzi trosnitura unei salve. Mai bine de zece oameni înalţi de prin Missouri răsăriră dintre copaci şi o luară la goană după bizonii, care, toţi ca unul, îşi luară copitele la spinare şi se topiră. Vânătorii aceia se târâseră pe firul unui pârâiaş, până la vreo sută de metri de vânat. Nu putea fi o poziţie mai bună de tras. Erau buni ţintaşi, trăseseră toţi o dată, dar nu căzu nici un bizon. De fapt, animalul acesta e atât de rezistent, încât trebuie să-i cunoşti bine alcătuirea ca să-l dobori şi un novice rareori reuşeşte la prima sa încercare. Păgubaşii erau cât se poate de supăraţi, mai ales când Henry le spuse că, dacă ar fi stat cuminţi, ar fi făcut rost în zece minute de carne suficientă pentru toată lumea. Auzind trosnetele acelea, prietenii noştri, care nu erau prea departe, socotiră că era salva cu care ne salutaseră indienii. Shaw apăru în galop ca să vadă dacă mai eram în viaţă.

La Pârâul Vacii am descoperit, în semn de bun sosit, struguri şi

prune coapte, care creşteau din abundenţă. Iar puţin, mai departe, pe Little Arkansas, am văzut şi ultimul bizon, un taur bătrân, sfârşit, rătăcind melancolic şi singuratic prin prerie.

Clarence King[19]

ÎNTÂLNIRI ÎN MUNŢII NEVADA

I

După o încercare trudnică şi zadarnică de a escalada muntele Whitney, m-am întors din nou în vale şi mă bucuram de două zile de odihnă în Visalia, unde mai găseam fructe, mai vedeam oameni şi unde, în cele din urmă, m-am scuturat de ultimul fior al gerului de pe munte şi mi-am refăcut puterile epuizate de două săptămâni de eforturi. În timpul cărora nu mă hrănisem decât cu nişte pâine păcătoasă. Socoteam o adevărată fericire să pot sta toată ziua în veranda hotelului liniştit, obişnuindu-mă din nou cu scaunul şi ziarele, urmărind cu o încântare neaşteptată cele câteva fetişcane din sat care, în timpul zilei, se fâţâiau încoace şi-ncolo, iar în amurg găseau timp să sporovăiască sub stejarii uriaşi ce mărgineau drumul, cu cei favorizaţi de soartă. Deosebit de interesantă mi s-a părut drăguţa de la care am cumpărat nişte smochine, în poarta unei grădini, socotind-o *comme il faut*[20], deşi abia mai târziu mi-am adus aminte că avea o rochie de pe vremea bunicii şi că felul demodat în care îşi aranja părul pe spate îmi readucea în memorie istoria antică. Toată lumea mi se părea interesantă în afara celor doi oameni ai munţilor care puseseră stăpânire pe agentul biroului firmei Wells, Fargo & Co, făcându-mă astfel să zăbovesc. Puneau la cale nişte mici afaceri şi stăteau tândălind pe lângă tejghea, sunându-şi pintenii uriaşi şi ridicând din umeri în vreme ce trăncăneau cu un aer adormit şi monoton. La uşă se opriră şi începură o ciorovăială care aproape îi trezi, părând să nu mă bage în seamă pe când luam o pungă

---

[19] Clarence King (1842-1901), autorul cărţii „*Prin munţii Sierra Nevada*” din care este extras şi fragmentul de faţă, e unul dintre cei dintâi exploratori ai acestui lanţ muntos, pe care l-a cercetat în calitate de geolog şi inginer miner, (n.t.).

[20] Bine făcută (în limba franceză în original), (n.t.).

de galbeni şi o puneam în buzunar. N-aveam nici un motiv să dau atenţie înfăţişării lor grosolane, brutale, fiindcă nu-i socoteam mai răi decât californienii obişnuiţi.

Cred că e mai uşor să ghiceşti epoca unei formaţiuni geologice decât vârsta celor ce-şi fac veacul în munţi, fiindcă de foarte tineri capătă o înfăţişare caracteristică pe care viaţa grea sub toate urgiile vremii o întipăreşte şi mai vârtos. I-am cântărit destul ea să-mi dau seama că cel mai în vârstă era de înălţime potrivită, eu o faţă îngustă de uliu, suplu şi vânjos, alura lui colţuroasă – la umeri şi braţe – contrastând cu mâinile mici, aproape fine. Linia obrazului era subliniată de o barbă ţepoasă care se încâlcea pe lângă urechi cu laţele părului neîngrijit. Purta un sombrero spaniol obişnuit, cu boruri mari, iar o nelipsită eşarfă roşie, soioasă îşi împlinea menirea atât de dificilă de a menţine laolaltă cămaşa şi nădragii de piele, acoperind pe jumătate cu faldurile sale şi cu cuţit lung, cu lama îngustă.

Tovarăşul său mi-a părut a fi pe jumătate indian şi de vreo optsprezece ani, faţa-i imberbă subliniind trăsăturile foarte brutale. Rotiţele pintenilor erau pătate de sânge, îşi trăsese pe frunte o pălărie de pâslă, turtită şi jegoasă, care făcea tot ce putea pentru a-şi ascunde stăpânul de ochii lumii.

I-am socotit o pereche de oameni periculoşi, după înfăţişarea lor, în general, aspră şi plină de cruzime.

Mi-a părut bine că rândaşul care-l înşeuase pe Kaweah nu putuse să le spună încotro mă îndreptam, dar m-am supărat când hangiul i-a informat că porneam în aceeaşi zi spre Millerton.

Lăsând în urmă satul şi oamenii săi, Kaweah mă purtă pe sub umbra generoasă a stejarilor, pe drumuri ce treceau prin aşezări semănate la întâmplare, peste ogoare de pe care recolta fusese strânsă, galbenul de Neapole al miriştilor şi căpiţelor contrastând plăcut cu tonurile pădurilor, câmpurile părând a fi servit pentru reliefarea liniilor de un verde crud care marcau cursul nenumăratelor canale de irigaţie. Drumul este străjuit de case joase de ţară, cu acoperişurile mărginite de o junglă de buruieni, deasupra cărora se bolteau ramurile copacilor. Pe la porţi am văzut – copii ce mă urmăreau cu o privire serioasă şi atât de insistent, de mă făceau să mă sunt stingherit – erau cele mai puţin timide fiinţe omeneşti pe care le întâlnisem vreodată.

Copacii, aşezările şi copiii au rămas curând în urmă, în faţă întinzându-se câmpia nemărginită, uşor ruginie datorită ierburilor uscate, a cărei monotonie nu era întreruptă decât de pilcurile de

copaci ce se profilau în depărtare, la intrarea vreunui canion, sau de cirezi întâmplătoare de vite păşind solemn încoace şi încolo în căutarea hranei. Nu era prea plăcut să mă gândesc că aveam de făcut o sută douăzeci de mile prin acest ţinut singuratic ce se întindea înaintea mea şi că singurul meu tovarăş era Kaweah, fiindcă, deşi era zdravăn şi bine clădit, înzestrat cu un rar instinct, nu vădea nici cea mai mică urmă de afecţiune pentru mine. Mă suporta prieteneşte, acesta fiind cel mai mare hatâr pe care mi-l putea face, deşi bănuiesc că era încântat de priceperea mea de călăreţ. Singurele momente în care păream să fim în relaţii mai bune erau atunci când, la câte o vale, îl îndemnam cu pintenii şi cu chiote puternice la o goană nebună sau când, la întoarcere, în drum spre tabără, începeam câte o cursă amicală prin pădure şi-l făceam să sară peste obstacole în faţa cărora chiar şi el se îndoia de propriile sale forţe. În astfel de clipe îi puteam transmite cu toată siguranţa ceea ce gândeam. Se oprea, se sucea sau se încorda pentru săritură, după cum voiam eu, stabilindu-se parcă un fel de comunicare magnetică între noi. Dar plăteam scump toate astea, fiind silit apoi la îndelungate eforturi ca să-l domolesc.

Având în faţă acel drum lung, neted ca în palmă, n-am îndrăznit să-i înving monotonia pornind într-o goană exaltată, ci am luat-o în trapul nostru obişnuit – făcând vreo şase mile pe ceas – şi am uitat de nesfârşita întindere monotonă a câmpiei, lăsându-mă pradă reveriei. Spre seară am ajuns la bacul de pe râul King.

În dreptul bacului era o căsoaie urâtă, nespoită, cocoţată pe faleză, înconjurată de hambare şi alte acareturi şi unde se vedea lipsa unei mâini de gospodar. Nu se zărea urmă de verdeaţă, în afară de câteva sălcii pe jumătate uscate ce stăteau în bună parte înecate în apă, pe malul râului şi linia întunecată a pinilor, departe, pe munţii dinspre est.

E cumplită pedeapsă să fii nevoit să stai o vară întreagă la o fermă ca asta, în câmpie, să te bată tot timpul un soare nemilos, în mijlocul unui peisaj pârjolit, să fii obligat să tragi în piept vântul fierbinte al deşertului şi nisipurile stârnite de el; totuşi se găsesc mulţi care sunt fericiţi să devină stăpânii unui bac sau ai unei staţii de poştă, să ducă o viaţă liniştită, mai tot timpul lipsită de vreo schimbare, dăruită unei permanente trândăveli fără griji.

Cina fu anunţată de un tânăr preocupat care ieşi pe verandă şi sună cu nădejde dintr-un clopoţel, deşi eram singurul care-l

putea auzi şi mai mult ca sigur, singurul străin cale de douăzeci de mile jur împrejur.

Uneori, în astfel de împrejurări, îmi invidiez calul, ierbivorele au avantaje faţă de noi şi cred că ne revoltăm degeaba împotriva *bucătăriei,* dacă ne ferim să jignim firma aruncând cu calm mâncarea pe fereastră. M-am sculat de la masă flămând, amintindu-mi de spusele unui eminent savant care arăta că asta e o victorie pentru sănătate.

În vreme ce mă îndreptam spre ocol ca să văd ce-mi făcea calul, am aruncat o ochire în josul râului şi, la vreun sfert de milă, am zărit doi călăreţi luând-o pe mal, la vale, împungând caii cu pintenii ca să-i facă să intre în apă, înotând apoi spre cealaltă parte, muncindu-se să urce malul abrupt şi dispărând printre pilcurile de plopi, de-a lungul râului.

O ispravă atât de periculoasă şi neobişnuită nu se putea datora numai dorinţei de a scuti jumătate de dolar cu bacul. Ceva în felul lor de a se ţine în şa, în felul sălbatic în care îşi îmboldeau bietele animale cu pintenii m-a făcut să-i socot californieni.

Toată câmpia Tulare e populată de crescători de vite oare se mută din loc în loc cu hergheliile sau cirezile lor, după cum se schimbă şi păşunile şi, aşa cum dau târcoale lupii după pradă, tot aşa îi pândesc pe aceştia o şleahtă de bandiţi de prin aceste părţi, comiţând furturi şi crime cât e anul de lung, fără odihnă.

Am socotit că cei care trecuseră înot porniseră în vreo astfel de ispravă şi m-am întins pe jos, lângă Kaweah, ca să-l păzesc, învelindu-mă într-o manta soldăţească imensă, cu şaua căpătâi.

De câteva ori m-a trezit tropăitul neliniştit al calului, dar n-am văzut nici un motiv de alarmă şi am dormit în tihnă până aproape de revărsatul zorilor, când m-am sculat, am făcut o baie în râu şi m-am îmbrăcat iute pentru călătoria care mă aştepta. Stăpânul bacului, care-mi făgăduise să mă treacă râul în zori, era la post şi, după ce l-am lăsat pe Kaweah să bea cât i-a poftit inima, l-am dus pe bac şi îndată am şi fost în partea cealaltă.

Drumul urca vreo două-trei mile malul drept al râului, în câteva locuri apropiindu-se mult de marginea falezei. Mă bucuram de plimbare, urmărind linia crestelor Sierrei profilate pe fondul auriu al răsăritului ce se reflectau totodată aidoma pe oglinda netulburată a râului; eram încântat de schimbarea continuă a peisajului în timp ce treceam pe lângă pilcurile de plopi înalţi şi nemişcaţi. Şi sălciile erau minunate cu aerul lor că

fereau malurile de torente şi de soare, prin felul cum se armonizau cu întregul peisaj. În stânga, câmpia se pierdea în umbrele depărtării, iar în faţă se întindea un şes arid, plicticos prin monotonia sa, dar nu cu totul detestabil sub lumina lăptoasă a zorilor. În miezul verii, câmpiile acestea sunt pârjolite ca Sahara, în timpul zilelor lungi, sub bătaia unui soare orbitor. Dar după miezul nopţii se lasă un aer foarte plăcut – sugerând prospeţime, reîntoarcerea la viaţă, ceea ce trezeşte în tine din nou energia.

Kaweah vădea influenţa acestei atmosfere prin felul cum îşi mişca urechile şi dădea din cap, prin mersul său vioi, uşor. Mă amuzam studiind sensibilitatea lui la zgomote şi tocmai descoperisem că lăsa urechile pe spate la cea mai slabă şoaptă, când brusc ridică deodată capul şi privi ţintă spre un pâlc de copaci de pe malul râului, la vreo sută cincizeci de iarzi în faţa noastră, unde, dintr-o ochire, am văzut un foc de tabără şi doi bărbaţi care se munceau să pună în grabă şeile pe doi cai – un roib şi un sur.

Erau cei care trecuseră înot râul King în după-amiaza zilei de dinainte şi – îmi fulgeră deodată prin minte – aceiaşi pe care-i studiasem cu atâta atenţie la Visalia. Într-o clipă am înţeles că aveau de gând să-mi aţină calea şi m-am socotit să-i învăţ eu cum se călăreşte. Până la tabăra lor, drumul mergea spre est, urmând linia ţărmului şi apoi, făcând brusc un unghi drept spre nord, o lua prin câmpie, lăsând râul în urmă.

M-am hotărât să tai drumul şi l-am îmboldit pe Kaweah la trap iute. M-am uitat la chinga calului, apoi la pistolul pe care arama strălucea şi m-am înfipt mai bine în şa. Văzând că nu puteau înşeua caii destul de repede ca să mă atace călare, ticălosul cel bătrân apucă o puşcă să-mi taie calea, în vreme ce tovarăşul său strângea chinga şeii.

L-am sucit pe Kaweah şi mai mult spre stânga şi am scuturat puţin mai tare frâul; calul pricepu îndată şi ţâşni în galop. Banditul duse arma la umăr, o îndreptă spre mine şi strigă în cea mai curată engleză:

— Stai!…

În acea clipă se repezi spre el celălalt, ducând caii de dârlogi, iar în clipa următoare amândoi erau în şa, porniţi pe urmele mele chiuind, înfingându-şi pintenii în cei doi cai şi aruncându-mi din când în când salve de blesteme.

În acest timp eu am ieşit din nou la drumul care se întindea

pustiu, fără un obstacol, pe câmpia ce se pierdea în depărtare. Până la staţia de poştă erau cincisprezece mile. Numai Kaweah şi pistolul constituiau singura mea scăpare, dar cu toate acestea am simţit un fior de plăcere să trăiesc o experienţă sălbatică, periculoasă care, tocmai de aceea, merita încercată.

Am aruncat o ochire în urmă şi am văzut că cei doi îşi îmboldeau caii la goană cât îi ţineau picioarele; tropotul copitelor pe pământul uscat era însoţit de sunete nearticulate, asemănătoare cu hămăitul copoilor. Kaweah pricepu cam stăteau lucrurile. Îl simţeam cum îşi depăna sub mine picioarele acelea lungi, cum, cuprins de emoţie, îşi încorda muşchii de oţel, muşca zăbala, scutura frâul şi se avânta înainte despicând aerul.

Prin minte mi-a trecut gândul că cei doi puteau să aibă nişte acoliţi ascunşi în vreo viroagă, undeva, mult înaintea mea şi că puseseră la cale să mă facă să gonesc din răsputeri ca apoi să lase urmărirea pe seama celorlalţi, cu forţe proaspete şi cai odihniţi. Aşa că m-am hotărât să-l cruţ pe Kaweah cât puteam şi nu l-am lăsat să gonească decât atât cât să mă menţin în afara bătăii puştilor. L-am strunit bine, l-am ferit de pintenii pe care aveam să-i folosesc numai la mare nevoie. Zburam peste câmpie şi-mi spuneam, în timp ce-n urechi îmi suna din vreme în vreme ropotul copitelor şi chiotele urmăritorilor mei, aduse de adierea vântului, că, de puneau totuşi mâna pe mine bestiile acelea, însemna că inteligenţa şi forţa nu aveau nici o valoare, fiindcă, faţă de cei doi mustangi, Kaweah era un prinţ, iar eu valoram mai mult decât cei doi ticăloşi.

În primul sfert de ceas, drumul a fost neted, tare, după care câmpia începu să se vălurească uşor, ca apoi să fie tăiată la intervale scurte de înguste şi abrupte arroyo (râpe de vreo opt-nouă picioare lăţime). Am strunit calul şi l-am făcut să coboare brusc spre fundul lor, dându-i apoi frâu ea să iasă în partea cealaltă, însă Kaweah m-a învăţat el pe mine ce trebuia făcut şi, luându-şi avânt, începu să treacă peste ele cu uşurinţă, aproape fără să mai simt nici o schimbare în galopul lui.

Soarele, ce se ridicase sus, dogorea de-acum. Am văzut cu îngrijorare cum efortul goanei nebune îşi arăta urmările asupra lui Kaweah. Din gură îi ieşeau spume cu firişoare de sânge, de pe el curgeau râuri de sudoare şi, din când în când, respira din greu, cât îl ţineau plămânii. M-am aplecat în faţă şi am pipăit chinga să văd dacă nu lunecase cumva înainte, dar, cum îl înşeuasem cu mare grijă, chinga era la locul ei, aşa că nu trebuia să mă tem

decât de californienii din urmă sau de vreo altă şleahtă din faţă. Simţeam că bietul animal, la nevoie, putea alerga şi mai iute, goana de până acum reuşind să-i lase departe pe cei doi mustangi obosiţi.

În vreme ce coboram un dâmb, se înălţă dintr-o râpă, exact în faţa mea, un nor de praf şi, din nisipuri, se ridicară două siluete negre. Mi-am smuls pistolul, l-am armat şi l-am sucit pe Kaweah spre stânga, ţâşnind pe lângă ele la vreo şase picioare. Plin de bucurie şi uşurare am zărit lucind, prin praf, coarnele lungi, albe ale vitelor de Spania.

Fără să-mi dau seama, îl înfrânasem pe Kaweah prea mult şi, într-o clipă, cei doi se apropiară în goană de mine, înspăimântător de repede. Şi veneau glonţ, în zăngănitul pintenilor şi duduitul copitelor. Fiind obişnuit cu bătăile cronometrelor, fără să-mi dau seama înregistrasem faptul că, deşi îngreunată, respiraţia lui Kaweah era puternică şi regulată, în vreme ce mustangii suflau repede, spasmodic, neregulat. Am comparat cei doi mustangi şi am observat că unul respira mai bine decât celălalt şi-apoi, comparându-l pe cel mai bun mustang cu armăsarul meu, am socotit că, în vreme ce primul respira de nouă ori. Kaweah respira numai de şapte. După două sau trei minute am încercat din nou, găsind proporţia de zece la şapte şi atunci am simţit că victoria era aproape şi am chiuit la Kaweah. Îşi aruncă urechile delicate înapoi, făcându-le una cu gâtul şi se întinse la goană tot mai tare; i-am dat frâu liber şi i-am bătut prieteneşte pe greabăn. Am dat încă un chiot şi fiinţa aceea plină de nerv de sub mine ţâşni mai iute, mai turbat, până când am simţit cum i se crispează spasmodic spinarea, de parcă ar fi suportat şocurile unei baterii electrice.

Am reuşit să-mi arunc privirea în jur – lucru foarte dificil în plină goană – şi i-am zărit mult în urmă pe cei doi ticăloşi, amândoi descălecaţi, lângă un cal prăbuşit.

Într-o clipă. L-am strunit pe Kaweah, lăsându-l în trap uşor şi mă uitam mereu în urmă să nu dea bandiţii buzna peste mine fără să bag de seamă. După o jumătate de milă am ajuns la staţie şi am fost întâmpinat cu bănuială de un bărbat ce stătea lângă un hambar, cu puşca aşezată de-a curmezişul pe genunchi. Mă văzuse venind peste câmp, zărise şi calul banditului prăbuşindu-se. Neştiind dacă nu era cumva în cârdăşie cu ticăloşii, înainte de a descăleca mi-am cântărit omul cu grijă şi m-am liniştit abia când am văzut expresia de teamă cumplită ce

pusese stăpânire pe chipul său:

Am sărit jos, am aruncat pe dată şaua la pământ şi, după o vorbă-două cu omul, care se dovedi a fi singurul suflet din staţia poştei, ne-am apucat amândoi să îngrijim calul, eu având pistolul încărcat, el puşca, aşezate la îndemână. Am şters botul calului eu un burete şi, aruncându-i o pătură pe spate, l-am plimbat în sus şi-n jos vreo trei sferturi de oră, după cane, scoţându-l în câmp deschis, de unde puteam scruta zarea în toate direcţiile, l-am ţesălat cu grijă. Nu l-am văzut niciodată mai magnific ca atunci când l-am dus la pârâu să-l adăpăm. Avea o piele mătăsoasă şi i se vedeau limpede vinele capului şi gâtului ca nişte curele împletite.

Preocupat numai de grija pentru cal, aproape că nu i-am dat atenţie gazdei mele, dar, după vreo două ore, când Kaweah se apucă să-şi mestece liniştit finul, i-am ascultat cu atenţie povestea.

Cei doi adulmecaseră toată noaptea în jurul staţiei, cu armele în mână şi încercaseră să fure din grajd doi cai de poştă, dar, în cele din urmă, văzând că erau bine păziţi, renunţaseră şi o şterseseră. După cele spuse de el am priceput că era vorba de urmăritorii mei, însă aceştia veniseră totuşi călare pe doi mustangi murgi, pe care-i schimbaseră fără îndoială numai cu scopul de a mă jefui pe mine.

Pe la ora unsprezece, fiind rândul meu să stau de veghe, am zărit doi călăreţi făcând un larg ocol în jurul staţiei şi dispărând. În cele din urmă în direcţia Millerton. Uitându-mă prin binoclu, n-am putut distinge decât siluetele a doi bărbaţi călărind, unul în spatele celuilalt, un roib şi un sur; asta, plus faptul că făcuseră un ocol atât de mare, după care ajunseră din nou la drum, m-au convins ca era vorba de duşmanii mei. Ghidul neplăcut că probabil aveau să adune o şleahtă întreagă ca să fie siguri că, întorcându-se, aveau să pună mâna pe mine, mă umplu de presimţiri negre şi toată ziua, fie că era sau nu rândul meu să stau de pază, n-am făcut decât să scrutez câmpia în toate direcţiile.

De vreo două ori în ziua aceea l-am plimbat pe Kaweah încoace şi-ncolo, temându-mă ca efortul mare la care fusese supus să nu-i înţepenească picioarele, dar de fiecare dată mă urmase îndeaproape, ţinându-se lângă umărul meu cu acelaşi pas sigur, semeţ şi eram grozav de mândru de el.

Îndată după lăsarea serii am socotit că era mai bine să încalec

şi să-i dau bătaie spre Millerton, după ce prietenul meu, omul de la staţia poştei, îmi dădu explicaţii amănunţite cum să ajung; şi mi-am dat seama, după topografia ţinutului, că, renunţând la drumul bătut şi conducându-mă după stele, nu puteam să-mi greşesc prea mult ţinta, aşa că pe la ora nouă am pus şaua pe Kaweah şi, încălecând, mi-am luat rămas bun de la prietenul meu.

Aerul era plăcut, cerul fără nori şi plin de stele, înspre apus se arătă o boltă de lumină în care păliră treptat ultimele tonuri ale amurgului, iar la răsărit, deasupra Sierrei – o geană uşoară, argintie, strălucind tot mai tare pe măsură ce scădea lumina asfinţitului, până când pe faţa lunii care răsărea se contură un ţanc de stâncă întunecat.

În lumina uşor cenuşie a câmpiei se putea zări orice detaliu şi, în vreme ce mergeam astfel călare, amintirea pericolului ce mă pândea mi se şterse din minte, lăsându-mă să mă bucur de împlinirea acelui ceas şi de tovărăşia prietenului meu Kaweah, al cărui mers vioi, sprinten era el însuşi o plăcere. Nopţile acestea blânde, când nu cade rouă, au un farmec aparte… Ici şi colo se profila abia desluşit, vag, în depărtare, câte un lucru greu de recunoscut ce ne atrăgea atenţia, Kaweah descoperindu-l cel dintâi, cu ochiul lui ager; nu se zărea decât vreun leş de vită moartă de foame, câte un craniu albit de vreme sau vreo cioată de stejar bătrân, eu care ne-am obişnuit treptat, aruncându-le apoi numai câte o privire în treacăt.

În cele din urmă am intrat într-o zonă eu dune joase de nisip unde tropotul calului se auzea înăbuşit şi se lăsă o linişte atât de apăsătoare, încât am simţit nevoia să fluier. „Instrumentul” se dovedi excelent pentru ariile din *Traviata;* dar când am trecut la Chopin, am eşuat atât de lamentabil, încât am fost bucuros să renunţ la distracţia asta când am ajuns în vârful unei înălţimi ce domina acea zonă de dealuri de unde puteam privi valea San Joaquin, largă, nu prea adâncă, o câmpie împestriţată de pâlcuri de vegetaţie; ici-colo, în bătaia lunii, luceau apele râului.

M-am uitat într-o parte şi-n alta să zăresc luminile care trebuiau să-mi dezvăluie Millertonul. Avusesem de gând să ajung la râu mai sus de aşezare şi, dacă mă orientasem corect, trebuia să fi fost acum la vreo jumătate de milă de acel punct. După ce am coborât la vale spre râu, am descălecat, îngăduindu-i lui Kaweah să-şi potolească setea. Pentru el era minunată apa aceea rece de munte, abia sosită dintre zăpezi. Bău, se opri să-şi

tragă sufletul şi apoi bău din nou. L-am lăsat puţin să pască iarba de pe mal şi apoi, încălecând, m-am îndreptat în josul râului, în pas uşor, pe sub copaci, urmând un drum larg, foarte bătut, care, am socotit eu, ducea în sat.

Când am ajuns la un pâlc de stejari, din faţă veni deodată un sunet de pinteni şi îndată am auzit şi voci. L-am abătut scurt pe Kaweah de la drum, l-am legat puţin mai departe, în spatele unui desiş şi apoi m-am târât înapoi până la un tufiş de castan porcesc, trezind câteva păsăruici ce-şi luară zborul. Într-o clipă se iviră doi călăreţi, sporovăind în spaniolă şi, în vreme ce treceau, am recunoscut caii. Şi apoi şi oamenii. Imboldul de a strica un glonţ a fost atât de puternic, că mi-am scos revolverul, dar, chibzuind puţin, l-am pus la loc. În vreme ce se pierdeau călare în întuneric, cel tânăr, cum am socotit eu după voce, izbucni într-un cântec foarte frumos, unul dintre acele cântece spaniole pătimaşe, cu un ritm plin de foc, pe care-l sublinia sunând scurt din pinteni.

Aceşti ticăloşi californieni sunt de obicei plini de voioşie, cu inima uşoară; crima nu le poate umbri plăcerea de a trăi în aer liber, remuşcarea şi mâhnirea sunt izgonite precum norii în acest climat însorit. Se amuză omorându-te şi socotesc un jaf reuşit drept o petrecere.

Când vocea moale a banditului meu se pierdu în depărtare, m-am întors la Kaweah şi am pornit repede spre vest, în cealaltă direcţie şi am ajuns curând în marginea Millertonului, tocmai când ultimii pătimaşi puneau capăt jocului lor cu norocul şi cam la vremea când beţivii se îndreptau spre casă, sprijinindu-se unul de altul. După ce Kaweah a fost dus în grajd, am intrat în hotel, un local excelent şi îngrijit, unde un negru cu mişcări blânde îmi servi cina şi, sporovăind ba de una, ba de alta, mă făcu să mă simt de-al casei; îmi făgădui să mă scoale devreme, îmi ură noapte bună în uşa camerei mele, cu aerul unui vechi prieten. Cred că acestui suflet plin de blândeţe îi datorez în bună parte somnul cu adevărat adânc în care m-am cufundat îndată şi din care nu m-am smuls decât atunci când i-am simţit mâna pe umăr şi l-am auzit spunând: „Patru jumătate, domnule”, trezindu-mă astfel din nou la realitate.

După ce am luat amândoi, eu şi Kaweah, micul dejun, am trecut San Joaquin prin vad şi am părăsit imediat drumul cel mare, hotărât să ţin o potecă prin munte care ducea spre Mariposa. Poteca se dovedi numai bună de umblat, fără gropi,

plăcută prin diversitatea pe care ne-o oferea când urcând, când coborând, şerpuind mereu printre dealuri golaşe, cu iarbă şi ferigi galben-ruginii, apoi luând-o în susul pantelor ce arătau ca nişte parcuri magnifice, cu stejari trufaşi şi pădurici de pini, terenul fiind deseori acoperit cu desişuri de mure sau manzanita. Cred că n-am văzut vreodată un loc mai bun pentru o ambuscadă. Aveam impresia că poteca îşi părăsise cursul obişnuit pentru a trece prin fiecare tufiş, prin fiecare pâlc de copaci, parcă anume puşi acolo în vederea jafului la drumul mare.

Totuşi am obosit curând să mă tot uit după oamenii mei şi m-am încredinţat că puteam umbla în voie, după ce, cercetând poteca, am văzut că urmele lui Kaweah erau singurele din acea zi.

Când mergi de-a lungul colinelor Sierrei, în târziul toamnei, eşti mereu impresionat de particularităţile ţinutului. La noi în est[21], viaţa vegetaţiei pare să continue până se stinge de frig, copacii să crească până dau primele îngheţuri; însă pe colinele Sierrei viaţa plantelor culminează în iulie şi apoi urmează luni nesfârşite de toamnă, fără furtuni, când dealurile ruginesc uşor şi întreg văzduhul pare să respire o fascinantă tihnă, o linişte împlinită, visătoare, cu zări pierdute într-o ceaţă de lumină, cu nopţi calde, fără rouă, tăcute. Această perioadă e o bogăţie de galben, arămiu şi ruginiu în frunzişul des al codrilor de stejar, nuanţele măslinii ale stejarului fiind mai calde când sunt cufundate în galbenul-cenuşiu al pădurilor de pini sobri, cu trunchiuri roşcate şi-n răceala verdelui-închis al siluetelor lor care împung cerul. Natura are un aer de infinită răbdare, în aşteptarea unei mari prefaceri. Rodire, viaţă şi, după împlinirea menirii, îndelungă, liniştită, fără suferinţă aşteptare a sfârşitului – acestea definesc soarta vegetaţiei şi vegetaţia, mai mult chiar decât neobişnuita tihnă a văzduhului, dă acea ciudată înfăţişare a anotimpului. E ca şi cum luna lui august, aşa cum o ştim noi în est, ar rodi bogată, prin zile fără pic de nor şi minunate nopţi calde, până hăt în februarie şi apoi s-ar trezi deodată, ca din somn, ca să izbucnească în floarea lui mai.

Eram fericit să bat astfel drumurile singur, cu sufletul deschis, aşa cum se dezvăluie o placă fotografică pentru a fi impresionată. Era un răgaz, după atâta muncă ştiinţifică, în

---

[21] E vorba de coasta Atlanticului, în comparaţie cu cea a Pacificului, (n.t.).

timpul căreia luni de zile simţi că eşti răspunzător să vezi totul, să analizezi totul, să faci mereu comparaţii, să participi astfel la organizarea lumii fizice. Nici un cuvânt nu poate reda uşurarea pe care o încerci când te sustragi muncii de observaţie ştiinţifică, ca să laşi natura să te pătrundă, aşa cum face ea dintru începuturi, de misterul şi minunăţia ei, de acele nedesluşite emoţii de nedescris ce trăiesc întru uimire şi dragoste.

În urma mea, departe, se întindea câmpia uscată unde goana lui Kaweah îmi salvase viaţa. Spre apus, topindu-se sub zarea pustie, tihnită, se vedea valea San Joaquin, spre care coborau în valuri unduitoare dealuri gârbovite, cu pante ruginii şi însorite, cu detaliile estompate de o undă de ceaţă lăptoasă. Ici şi colo răzbeau, abia desluşite prin ceaţa răsăritului, piscuri roşietice, pătate de argintiul zăpezilor, iar câteva ţancuri mai semeţe şi ascuţite ce se înălţau în aerul pur păreau să plutească singure în ceruri. În perfectă armonie eu acest peisaj se ridica un grup de case de olandezi. Am trecut pe lângă ele şi am zărit un bătrân şi o bătrână cu părul alb-alb, uitaţi de Dumnezeu, sorindu-se într-o verandă şi trăgând în tăcere din nişte pipe străvechi de porţelan.

Nici ferma la care am descălecat îndată după-amiază ca să fac un mic popas nu contrasta cu peisajul din jur. Câţiva indieni adormiţi zăceau culcaţi pe spate şi visau; femeile lor pline de veselie, zdravene îngrijeau ţâncii sau şedeau întinse şi ele pe nişte pături roşii. Această plăcută armonie nu se datora numai tihnei acelei toamne lungi care le curgea prin artere, ci şi trăsăturilor lor şi înfăţişării veşmintelor… Am văzut o femeie, minunat clădită, dormind adânc, întinsă pe spate; de la brâu în jos era acoperită cu o învelitoare ce-i cădea în falduri bogate; trupul gol şi pieptul generos bătând în culoarea bronzului sub valurile de lumină, braţele moi zvârlite în lături, buzele strânse cu gravitate, ochii închişi, linia gâtului, toate respirau un somn adânc, veşnic. Dacă n-ar fi fost culoarea aprinsă a buzelor şi obrajilor, puteai crede că era o statuie turnată din metal.

Târziu, după-amiază, coborând în trap uşor o pantă domoală, acoperită de pădure, am văzut acareturile unei ferme, rânduite în jurul unei poieni. Pe lângă acestea curgea un firişor de pârâu ce şerpuia apoi prin desişurile pline de rugi de mure. Recoltele bogate de grâne erau aşezate într-un pătul, iar în preajmă rătăceau liniştiţi mai mulţi cai. Cu toată aparenţa de prosperitate, locul avea un aer suspect, de prefăcută somnolenţă. Mergând călare până în careul din mijloc, am văzut

dă una din clădiri era de fapt o prăvălie şi m-am îndreptat într-acolo, legându-l pe Kaweah de stâlpul de la intrare.

Mi s-a părut că toată omenirea era cuprinsă de somn, când l-am văzut pe singurul suflet de om din acea prăvălie de ţară – un bărbat roşu la faţă, numai în izmene şi cămaşă, întins cât era de lung pe o tejghea şi dormind buştean, cu tocul revolverului strâns în mână. Am socotit că, de aveam să-l trezesc prea pe nepusă masă, ar fi putut înţelege greşit apariţia mea acolo, ceea ce, ca din întâmplare, mi-ar fi putut pricinui numai necazuri; aşa că m-am tras înapoi, l-am stârnit pe Kaweah, făcându-l să se salte şi să pocnească zgomotos eu potcoavele şi, într-o clipă, stăpânul sări la uşă, furios şi alarmat.

L-am întrebat dacă mă găzduia în după-amiaza şi noaptea aceea şi dacă se putea îngriji cineva de cal, la care îmi răspunse, fără să se ostenească prea tare, că se mai găsea un pat şi ceva de mâncare pentru mine şi nişte fân pentru cal şi dacă voiam să-mi încerc norocul, puteam, să rămân.

Având de gând să-mi încerc norocul, am rămas şi gazda mea mă luă cu el spre ocol şi-mi arătă de unde să iau fânul şi orzul pentru Kaweah. Am rătăcit prin preajmă vreo oră-două, descoperind că singura fiinţă omenească care se mai afla pe-acolo era un bucătar chinez, după care am socotit că era cazul să-l trag de limbă pe jupân. După o jumătate de oră de strădanii mi s-a făcut lehamite şi am renunţat, gândind că treaba aceea nu merita osteneala. Totuşi am aflat că, de loc, era din sud, om cu educaţie aleasă ale cărei urme viaţa dură şi mintea lui decăzută nu reuşiseră să le şteargă de tot. Părea să nu-i pese prea mult de soarta afacerilor sale, care şi aşa erau destul de modeste şi cât am poposit eu acolo, nu s-a mai arătat nici un client. Uitându-mă mai îndeaproape, am băgat de seamă că toată marfa lui consta mai ales din arme de foc, tot felul de jocuri de noroc şi băuturi. Cele câteva articole de băcănie, butoaie şi cutii păreau să fie expuse mai degrabă ca ornamente decât pentru vânzare.

Din cele două buzunare ale pantalonilor îi ieşea tocul câte unui daringer[22], iar în spatele tejghelei erau aşezate, tocmai un. De trebuia, două sau trei puşti de vânătoare cu două ţevi. I-am şi spus că părea să aibă la îndemână un întreg arsenal, la care mă ţinti cu o privire rece, sigură, şterse de pantaloni cu grijă patul unui daringer, examină capsa pe îndelete, îndelung şi apoi, dând

[22] Pistol scurt, de calibru mare, (n.t.).

din cap ca şi cum şi-ar fi întărit spusele, rosti:

— Prin părţile astea nu trăieşti mult.

Pentru asta i-am fost recunoscător.

Omul trăgea adesea la măsea, numai rachiu, fără să ţină socoteală şi la intervale cam de jumătate de oră chema lângă el o miţă dolofană şi bătrână, cu numele de Biblia, o mângâia cu gesturi iuţi şi nervoase, înjurând în acelaşi timp atât de distrat şi cu atâta detaşare, încât părea că vorbeşte de unul singur ca să-şi mai ţină de urât.

Cine a călătorit pe coasta de vest probabil că a băgat de seamă salvele cumplite de înjurături cu care-şi blagoslovesc căruţaşii perechile de boi înjugate la care, dar n-am întâlnit niciodată unul mai iscusit decât stăpânul prăvăliei, din gura căruia zburau stoluri de sudalme pline de ingeniozitate şi fantezie. Cu cea mai perfectă seninătate şi un debit nestăvilit, turna sudalme stufoase, pentru care, cred eu, i-au trebuit ceasuri întregi să le şlefuiască. Am fost bucuros când s-a făcut vremea de culcare, ca să scap de prezenţa lui şi, deosebit de încântat, când m-a condus la o odaie mică, separată, în care era numai un pat îngust, de o singură persoană. În cealaltă clădire din stânga era locuinţa bucătarului şi salonul, iar în dreapta dormitorul stăpânului. Chiar de cealaltă parte a careului, la un mai mult de şaizeci de picioare, se afla poarta ocolului, care, ori de câte ori umbla cineva la ea, trosnea din balamalele ruginite, scârţâind teribil de enervant.

Pe când stăteam întins în pat, îl auzeam pe Kaweah lovind cu copita din vreme în vreme, apoi se auzeau, într-o parte, aghioasele chinezului şi în cealaltă, sporovăiala mormăită a gazdei mele şi a nevestei sale. Nu prea aveam poftă de somn şi stăteam moţăind, mai mult treaz, dar cu gândurile aiurea.

Să tot fi fost ora unsprezece când am auzit copitele unei perechi de cai care se îndreptară în galop spre locuinţa gazdei mele, unde călăreţii săriră din şa, pintenii spanioli răsunând pe caldarâm. M-am ridicat în capul oaselor, am înşfăcat pistolul şi am tras eu urechea. Piersicul din dreptul ferestrei mele foşni. Caii se foiau eu atâta nerăbdare, că nu auzeam prea mare lucru din discuţia lor, dar, din cele auzite, mi-am dat seama că mă interesa personal.

Redau cât pot mai fidel frânturi de dialog dintre gazdă şi cel pe care l-am recunoscut a fi cel mai în vârstă dintre cei doi tâlhari.

— Când a venit?
— Păi soarele să tot fi arătat că-s ceasurile patru.
— Îl lăsase calul de căruţă?
N-am reuşit să aud răspunsul, dar am fost tentat să urlu: „Nu!”
— Haină cenuşie, nădragi de piele (îmbrăcămintea mea)?
— Pleacă spre Mariposa la şapte, în zori.
— Cred că-i mai bine să nu-i vin de hac aici.
Urmă un discurs în spaniolă, cu voce scăzută, încheiat cu o mârâială nemulţumită.
— Nu, Antone, nu mai aproape de o milă de locul ăsta. *Sta buen*![23]
Din frânturile confuze ale ultimei propoziţii n-am priceput decât: „Plumb de vânat mare”.
Spaniolii încălecară şi curând zăngănitul pintenilor şi ropotul copitelor se pierdură spre nord, iar eu am rămas întins mai departe, vreo jumătate de oră, rumegând tot felul de planuri. Cel mai sigur lucru era să mă strecor afară şi să fug pe jos în munţi, lăsându-l pe bravul Kaweah de izbelişte. Dar mi-am adus aminte de galopul lui minunat şi mi se păru atât de urât gestul de a-i întoarce, spatele, încât am hotărât să împărtăşim aceeaşi soartă. M-am sculat uşor, cu grijă; ridicând ceasul la lumina lunii, am văzut că tocmai trecuse de miezul nopţii; am scos din buzunar o monedă de aur de cinci dolari, am pus-o pe o consolă lângă pat şi, numai în ciorapi, cu hainele în mână, m-am strecurat ca o umbră spre ocol. Un buldog fioros, care nu se arătase dispus să lege prietenie cu mine, ţâşni prin uşa deschisă a locuinţei stăpânului, repezindu-se în coasta mea. În loc să mă sfâşie, cum mă aşteptam, începu să-mi lingă mâinile şi să se gudure la picioarele mele.
Ajungând la poarta ocolului, mi-a fost teamă să o deschid brusc, amintindu-mi de balamalele ruginite, aşa că mi-am aruncat hainele pe stinghia de sus a gardului şi, ridicând cu băgare de seamă zăvorul am început să împing poarta puţin câte puţin, treabă care mi-a luat opt sau zece minute; apoi m-am îndreptat spre Kaweah şi l-am bătut prieteneşte cu palma. Ieslea era goală. Dumicase şi ultimul grăunte de orz. Animalul părea plin de curiozitate, de parcă nimeni nu se mai apropiase de el noaptea. Stăpânindu-şi nechezatul obişnuit, rămase nemişcat, tăcut ca o statuie. Îmi era groază ca nu cumva, nechezând sau

[23] Formulă de salut, în limba spaniolă în original, (n.t.).

făcând vreo mişcare nervoasă, să-l trezească pe jupânul cel adormit şi să-mi dea planul în vileag.

Ocolul şi curtea din faţă erau pe jumătate acoperite cu pietre aruncate la întâmplare şi când m-am gândit la zgomotul potcoavelor lui Kaweah, am încercat un sentiment de îngrijorare şi din nou m-am gândit s-o şterg pe jos, până mi-a dat prin cap să-i învelesc potcoavele ca să nu se mai audă. În mod obişnuit, Kaweah nu m-ar fi lăsat să-i ridic picioarele din faţă cu nici un preţ. Cei doi oameni care-l potcoviseră îşi riscaseră viaţa şi, ori de câte ori încercasem să-i ridic o copită. Din spate, mă prevenise să mă feresc de asta, lovind periculos cu picioarele. Aşa că m-am apropiat de el foarte grijuliu şi am rămas surprins văzând că-mi îngăduia să-i ridic pe rând tuspatru picioarele, fără cea mai mică împotrivire. Când m-am aplecat, m-a adulmecat peste tot şi m-a apucat în joacă de pălărie. Temându-mă încontinuu să nu facă vreun zgomot, m-am grăbit să-i înfăşor picioarele din faţă cu nădragii şi cămaşa şi-apoi, eu şi mai mare grijă, copitele din spate, cu haina şi izmenele.

Neavând habar cum era drumul pe care urma să pornesc şi temându-mă că iar trebuia să-mi scap viaţa cu fuga, m-am hotărât să-l adăp, fie ce-o fi. Bâjbâind prin ocol şi prin grajd, am dat în cele din urmă de o găleată şi, orbecăind prin noapte până la râu, i-am adus-o plină. A băut-o pe nerăsuflate, după care mi-am legat încălţările de oblâncul şeii şi, ţinând calul strâns de dârlogi, l-am scos încet pe poarta ocolului, simţindu-i răsuflarea nervoasă pe mână.

După ce am făcut vreun sfert de milă, m-am oprit şi am tras cu urechea. Tăcere deplină, împrejurimile desluşindu-se limpede în lumina lunii pline. Am desfăcut legătorile, mi-am scuturat veşmintele de praf atât cât s-a putut, m-am îmbrăcat şi, încălecând, am pornit-o spre nord, pe drumul Mariposei. Cu pistolul armat la îndemână.

Am mers fără zgomot prin praful gros cam vreo milă, trecând de la loc deschis printre pilcuri de stejar şi desişuri. Pe neaşteptate am dat de un foc ce mocnea lângă drum şi, în întuneric, am desluşit două forme adormite, una întinsă pe spate, sforăind cumplit, cealaltă întinsă pe burtă, cu capul culcat pe braţele încrucişate.

Am îndreptat pistolul spre unul dintre cei doi ticăloşi şi am trecut pe lângă ei fără să-i trezesc, conducându-l pe Kaweah pe unde era praful mai gros. Eram încordat ca un arc. M-am răsucit

în şa, lăsându-l pe Kaweah să-şi aleagă singur drumul şi am rămas cu ochii ţintă la cei doi care dormeau, până se pierdură în urmă şi abia atunci m-am simţit în siguranţă.

Am ţinut-o multe mile în galop întins, bucurându-ne de răsăritul soarelui şi am ajuns în cele din urmă la Mariposa, unde am depus aurul la adăpost şi m-am urcat în pat, compensând somnul pierdut.

II

Am simţit că ne-am întors de pe muntele Tyndall, la civilizaţia ce înflorea în jurul posturilor din Kaweah, abia când am adulmecat mirosul bucătăriei care ne oferea acum numai bunătăţi, cum ar fi cartofi şi chiar salată. Două sau trei zile, în care am mâncat la scurte răstimpuri, ne-au fost suficiente să ne întremăm pe deplin şi să ne refacem cu toţii puterile pentru noi încercări, în afară de profesorul Brewer, pe care-l chinuia continuu o cumplită durere de dinţi, eu nereuşind nici la a treia încercare să-i scot măseaua respectivă cu forma de turnat gloanţe.

Ne-am hotărât să mergem spre Visalia, la vreo şaptezeci de mile şi cu cât mergeam mai mult, cu atât mai nerăbdător devenea prietenul meu, până ce am căzut de acord să-i dăm bătaie mai departe toată ziua şi toată noaptea şi, în zori, am intrat în sat bălăbănindu-ne adormiţi în şa, de era mai mare hazul.

Seara, când s-a făcut vremea să pornesc înapoi spre tabăra de munte, prietenul meu a încuviinţat planul conceput de mine de a escalada Kern Sierra pentru a încerca ascensiunea pe muntele Whitney, aşa că m-am despărţit de el şi am rămas la Visalia, angajând doi oameni călare şi procurându-mi un animal de povară şi provizii suficiente pentru o expediţie de două săptămâni.

În mod voit evit să spun pe unde am pătruns în munţii Sierra, fiindcă în sufletul meu râvnesc să văd din nou acea minunată regiune... Deci mă abţin să vorbesc despre drumul pe care ara intrat în zona pinilor, într-un magnific amurg, două zile după ce părăsisem Visalia. Numărul pinilor creştea treptat, la început ivindu-se numai câte unul de strajă, apoi pâlcuri, cete şi, pe la

lăsarea serii, se strânseră în păduri neîntrerupte, deasupra cărora stelele începură să lucească vioi.

Am ajuns într-un imaş, dincolo de care se auzea susurul unui pârâu şi am dat peste două focuri de tabără în jurul cărora se strânseseră mai mulţi oameni. Cei doi oameni ai mei prinseră calul de povară, descărcară calabalâcurile şi se apucară de treburile lor, pregătind cina, hrănind animalele, în vreme ce eu m-am pornit pe la celelalte două tabere. Chiar mai jos de noi, de aceeaşi parte a apei, era un bivuac al unor vânători care, în zece minute de la sosirea mea acolo, nici nu mă mai luară în seamă, după ce-mi oferiră o butelcă de whisky şi apoi se apucară, conform vechiului lor obicei, să depene poveşti cu ditamai ursul din te miri ce amărât de ţânţar.

I-am lăsat în plata Domnului, convins că nu eram din acelaşi aluat şi am trecut pârâul spre cealaltă tabără. Sub nişte pini mărunţi mocnea o grămadă generoasă de tăciuni – tot ceea ce mai rămăsese dintr-un trunchi zdravăn. Puţin mai deoparte zăcea un talmeş-balmeş de învelitori de pat – câteva piei vechi de bizon pe jumătate roase, dar în cea mai mare parte ţoale – din acelea numite în bătaie de joc plăpumi – pe care stăteau răstigniţi, în cele mai ciudate poziţii, membrii familiei, toţi cu călcâiele spre foc, arătând de parcă i-ar fi culcat sau i-ar fi doborât o bombă pe toţi în aceeaşi parte. La capetele acestui pat comun, cu aerul că s-au depărtat unul de altul atât cât fusese posibil, odihneau părinţii familiei din Pike[24]. Între ei stăteau doi copii mai mici – un băiat şi o fetiţă – precum şi un zdrahon de fată mai mare, care zăcea întinsă pe spate, lângă bătrân, preocupată să-şi vânture leneş un picior deasupra focului, zgâindu-se, cu ochii pe jumătate închişi mai întâi la foc şi apoi la bocancul uriaş, ferindu-şi cu el ochii de lucirea flăcărilor şi ducând repede piciorul în dreptul unei noi limbi de foc. Maică-sa era o fiinţă cu o faţă ciolănoasă, boţită şi gălbejită, cu nişte ochi mari şi reci şi o gură veninoasă. În jurul capului se încâlceau laţele părului de culoarea finului uscat. Se legăna sacadat într-o parte şi-n alta, din când în când îşi scotea din gură pipa de lut şi, ţuguindu-şi buzele subţiri, scuipa eu precizie în foc, pe un anumit tăciune pe care părea hotărâtă să nu-l lase să ardă decât până la un punct.

Rareori mi-a fost atât de greu să găsesc pricină de vorbă şi a trecut multă vreme până am îndrăznit să încep:

---

[24] Regiune din Missouri, (n.t.).

— Pare că aveţi un loc de tabără plăcut.
Bătrâna îmi răspunse scurt şi pe un ton jignit:
— Îs altele mai rele, altele-s mai bune.
— Le prieşte porcilor – interveni bătrânul. Avem o ciurdă de râmători care umblă după hrană.
— O! Şi câţi aveţi? am întrebat eu.
— Vreo trei mii.
— De ce nu şezi? întrebă madam şi se întoarse spre fiică-sa. Hei, Susan, nu poţi să te aşezi mai ca lumea şi să nu mai stai aşa tuflită ca o plăcintă? N-ai nici un pic de bună creştere?!
La aceste vorbe, zdrahonul se mai adună oarecum şi-mi făcu şi mie loc, dar cu toate astea am refuzat.
— În prospectare? întrebă madam.
— Mai degrabă la vânat – sugeră bătrânul.
— Poate e cu vitele – se băgă în vorbă fetiţa cea mică.
— Eşti drumeţ? încercă să ghicească Susan.
Le-am spus pe scurt ce treburi mă mânau pe acolo, mulţumind politicos, pe toată lumea, în afară de bătrână, care mă şi categorisi îndată, găsindu-mă cam scăpătat faţă de rangul ei social. Susan ca şi taică-său pricepură la iuţeală gândul bătrânei şi, în zece minute de sporovăială, m-am convins că aceştia doi erau totdeauna tovarăşi şi socoteau că menirea lor era să nu fie niciodată de aceeaşi părere cu bătrâna. Aşa că erau aliaţii mei naturali şi pe loc m-am simţit ca de-ai casei. După ce am refuzat să împart cu ea locul la care se credea îndreptăţită, Susan s-a lăsat să lunece din nou pe spate, urmărind şi ea cu interes deosebit acea urgisită bucată de jăratic şi, folosind bocancul ca pe-o călare, ochea compătimitoare tăciunele care se stingea încet, înnegrindu-se sub tirul precis de salivă al mamei ei.
Strigătele pe care le-am auzit din direcţia taberei mele se puteau traduce uşor drept chemări la masă. Domnul Newty mă invită să mă reîntorc mai târziu să mai stăm de vorbă, ceea ce i-am şi promis şi, ajungând în tabără, am mâncat repede, am lăsat oamenilor mei instrucţiuni să lege animalele pentru noapte şi am pornit-o apoi încet spre tabăra prietenilor mei, iar acolo m-am aşezat pe un trunchi, lângă bătrân. Simţind că atitudinea mea ceremonioasă mă împiedica să mă bucur din plin de nonconformismul din jur, ştiind, pe deasupra, că pe pantalonii mei de piele murdăria nu se vedea, m-am lăsat să alunec şi eu pe spate, eu picioarele spre foc, într-un paralelism absolut cu restul familiei.

Bătrâna era tocmai la pasionantul deznodământ al unei poveşti despre un raton, pe care o istorisea băieţelului ce se ţinea de fusta ei şi o privea drept în ochi, furat de curiozitate.

— Şi când Johnnie trase – spuse ea – ratonul căzu grămadă.

Inima nevinovatului băieţaş bătea mai mult pentru raton şi întrebă plângăreţ:

— Şi l-a durut?

Lucru pentru care fu bruftuit pe loc:

— Sigur că l-a durut. Că doar de asta e raton.

Şi apoi, întorcându-se spre mine, îmi puse întrebarea din care se vedea limpede că acesta era felul ei de a încerca oamenii:

— Bănuiesc că la vremea dumitale ai doborât ratoni, nu-i aşa?

Mi-am dat îndată seama că aveam să apar groaznic de mărunt în ochii ei definitiv, dar, neavând habar de ratoni, ştiam că n-o puteam trage pe sfoară cu nici un tertip. Din instinct bănuia că nu doborâsem ratoni în viaţa mea şi mă întrebase într-adins pentru a mă arăta familiei în adevărata mea lumină.

— Nu, doamnă – am spus eu – când vă aud pe dumneavoastră vorbind despre ratoni, îmi dau seama că n-am împuşcat niciodată vreunul.

Pentru Susan şi tatăl ei, asta a fost o mare dezamăgire, dar în vreme ce sila – nu lipsită de satisfacţie – a bătrânei faţă de mine se manifesta prin tot mai bine ţintite salve de salivă în foc, ceilalţi doi profitară de ocazie pentru a-mi uşura de păcate trecutul.

— Poate că – îndrăzni domnul Newty – pe coclaurii oraşului New York nu vieţuiesc ratoni.

Şi apoi mi-am dat seama că nu trebuia să mă mai ostenesc prea mult să mă apăr pentru că Susan i-a sugerat ferm bătrânei, cu un aer de sfidare, că, probabil, aveam o treabă mai bună de făcut.

O vreme, bătrâna fumă în tăcere, concentrată numai la ale ei, până când Susan, văzând că maică-sa reuşea să stingă încetul cu încetul o bucată de tăciune tot mai mare, se ridică în picioare, se întinse şi aţâţă jarul, răscolindu-l viguros, încât tăciunele stins dispăru fără urmă, anulând dintr-o dată rezultatele îndelungatelor şi preciselor eforturi ale bătrânei; apoi, aruncând câteva vreascuri uscate, înteţi focul, flăcările roşietice luminând întreaga familie şi reveni la locul ei, sprijinindu-se de genunchii bătrânului şi privindu-l cu o lucire uşoară de triumf în ochi.

Am îndrăznit să debitez câteva platitudini despre porci, fără să

mă bag prea mult în profunzimile acelei ramuri a ştiinţei rurale ca să nu-mi trădez ignoranţa. Câteva afirmaţii de genul: „O bucăţică de slănină bine rumenită e foarte bună dimineaţa” sau: „La prânz nimic nu-i mai bun decât nişte şuncă rece” au fost primite de Susan şi de tatăl ei în sensul dorit de mine, adică exprimând o deplină bunăvoinţă faţă de carnea de porc.

Pe la ora nouă jumătate, porţile conversaţiei erau larg deschise şi grupul nostru se amuza plăcut; tăcerea şi norii dominau complet celălalt grup. Cei doi copii mai mici s-au strecurat sub învelitori, pe undeva prin mijlocul maldărului de piei şi s-au lăsat furaţi de somn. În cele din urmă, bătrânul se întinse somnoros, apoi spuse căscând:

— Susan, mi se pare că-s prea ostenit să mă mai duc să văd dacă am lăsat drugii ocolului. Mă bate gândul că o să te duci tu. Şi-n noaptea asta urşii nu prea dau târcoale.

Susan sări în picioare, se întinse, stând cu spatele la foc şi, pentru prima oară, i-am zărit proporţiile interesante. Înaltă de vreo şase picioare, cu umerii drepţi, cu spinarea ca de fier şi nişte picioare zdravene, ea avea totuşi acea supleţe care-i îngădui să se mlădieze în timp ce se ridica luând toate atitudinile copiilor Niobei. Apucată de un căscat cumplit, se aplecă, clătinându-se, până aproape de pământ, apoi, ridicându-se pe vârfuri, îşi aruncă braţele cu pumnii strânşi spre cer, scoţând un geamăt de plăcere. Întorcându-se spre mine, mă întrebă:

— Ai chef să vezi porcii?

Bătrânul adăugă şi el ca o încurajare:

— Cea mai straşnică ciurdă din ţinutul Tulare! Nu neam de godaci mexicani, nici slăbătură. Nu mai găseşti aşa turmă în tot statul. Pe cei de sămânţă, de la început i-am mânat din ţinutul Pike până în Oregon în ’51 şi ’52.

În timpul ăsta, porcii începură să mă intereseze şi, împreună cu Susan, am intrat în pădure. Luna plină ce se ridicase sus pe cer îmbrăca în lumina ei liniştită, argintie pilcurile de copaci şi pajiştea, albea vârfurile suliţelor pinilor, poleia masele de granit şi se reflecta tremurătoare pe faţa neliniştită a pârâului. În depărtare se conturau într-o procesiune solemnă, pe cer, piscurile bătute de lună.

Am mers în tăcere vreo patru-cinci minute prin pădure şi am ajuns la îngrăditura care împrejmuia un ocol larg circular. După cum bănuise bătrânul, drugii de la poartă erau lăsaţi.

Am sărit pe deasupra lor, pătrunzând pe tăcute în ocol şi ne-

am îndreptat spre mijloc, dibuindu-ne drumul printre porcii adormiţi, spre un pom care se înălţa singuratic la vreo două sute de picioare. Ne-am rezemat de trunchiul lui şi Susan îşi vântură, plină de mândrie, braţul pe deasupra celor două pogoane de şunci. După ce s-au mai obişnuit cu întunericul, ochii mei au început să distingă o întindere vălurită ce s-a vădit a fi astfel tocmai datorită celor care constituiau obiectul mândriei Susanei.

Umbrele pădurii, căzând oblic în bătaia lunii, provocau un efect interesant, împărţind ocolul în două jumătăţi – una de lumină şi alta de-ntuneric. Aerul vibra de răsuflări greoaie, întrerupte ici-colea de câte un fârnâit şi uneori de câte o zarvă cumplită stârnită de patruzeci-cincizeci de porci care se băteau pentru câte un culcuş preferat. Susan nu dorea să-mi fac o părere atunci, noaptea, ci să-i văd din nou în plină zi. Cunoştea fiecare porc în parte după înfăţişare, fiindcă, aşa cum spunea ea, „crescuse cu ei o dată”.

Pe când ne îndreptam spre poartă, o formă întunecată ne tăie calea; în lumina aceea slabă se vedeau doi ochi mici, pătrunzători şi o coamă zbârlită sălbatic.

— E bătrânul Arkansas – spuse Susan. Are opt ani în iulie şi n-am reuşit să-l fac să mă îngăduie.

Mi-am pipăit pistolul, dar Susan luă o atitudine ameninţătoare şi strigă:

— Haţa! Arkansas!

Se repezi spre el, urmă o busculadă sălbatică în care am auzit bufnitura înfundată a bocancului Susanei, însoţită de: „Aşa, să ţii minte, mânca-te-ar câinii!”, a ţâşnit un vârtej de praf şi un guiţat ascuţit, după care Arkansas s-a retras în întuneric, în mare grabă, de parcă avea treabă în altă parte.

Când am ajuns aproape de poartă, fata îşi făcu vânt cât era de mare, se săltă, îndoindu-se din mijloc, pe bara de sus a porţii, unde rămase aşa spânzurată o vreme, se încordă puternic şi poposi în picioare de partea cealaltă, bufnind de tremură pământul. M-am căţărat şi eu peste gard, după ea şi apoi am pornit-o amândoi iavaş-iavaş pe sub copaci, înapoi spre tabără.

Familia se făcuse nevăzută; câteva vreascuri aruncate peste jeratic înălţară limbi de foc, dezvăluindu-le formele în topografia accidentată a patului. I-am urat Susanei noapte bună şi, încă înainte de a apuca eu să mă întorc cu spatele, ea şi-a zvârlit în aer încălţările-i uriaşe şi, cu o iuţeală uimitoare, s-a vârât în pat, aşa cum se spune că ar fi făcut Minerva, cu întreaga armură, pe

ea. Am alergat spre tabăra mea, m-am vârât în cârpe şi am rămas cu ochii deschişi într-un fel de reverie în care principalii eroi erau Susan şi Arkansas, bătrâna şi ratonii ei. Târziu am adormit şi nu m-am mişcat până când nu m-a trezit zarva depărtată a porcilor înaintea zorilor.

Ridicându-mă în capul oaselor pe pături, am zărit-o pe mama Susanei ducând de după ceafă pe cei doi copii mai mici şi, zgâlţâindu-i ca să le piară somnul, le făcu vânt spre pârâu; apoi scoţându-şi pipa din gură, se aplecă mult spre silueta adormită a zdrahonului ei de fată şi, cu un glas ascuţit, nazal, îi ţipă chiar în ureche:

— Iu-iu-iu, Suse!

Fiică-sa nu dădu nici un semn de viaţă.

— Susan, ai de gând să te scoli odată?

Muşchii picioarelor i se contractară uşor.

— Hei, Susan, mă auzi?

— Mam... – şopti fata, cu glas adormit.

— Scoală-te şi dă drumul la porci!

Până la urmă, ideea asta puse în mişcare mintea ei adormită şi fata ţâşni popândău dintr-o dată în sus, dându-şi părul din ochi şi frecându-şi cu pumnii ei mari acele preţioase, dar cam împăienjenite, organe ale văzului.

În vremea asta m-am îndreptat spre pârâu pentru toaleta de dimineaţa şi m-am întâlnit cu fata, fiecare pe câte un mal, aplecându-ne în acelaşi ochi de apă să ne spălăm pe faţă. Când mi-am deschis trusa de voiaj, fata a rămas cu gura căscată, dezvăluind un şir de dinţi albi ca fildeşul, mărginit de două măsele de minte zdravene – cum se mai vede numai în vitrinele unor dentişti. Într-o clipă a luat în căuşul palmelor ei vreun litru de apă şi-a udat puţin mijlocul feţei, apa întinzându-se numai până la anumite cote maxime a căror linie mergea de-a lungul obrajilor şi bărbiei, conturând exact limitele până unde îndrăznise să se spele de păcate mai înainte; îşi suflecă mânecile până la coate, îşi spălă braţele groase, apoi se ridică în picioare, îşi puse mâinile de pe care se scurgea apa în şold şi mă urmări cu deosebită curiozitate.

Când am început să mă şterg cu prosopul, îşi suci trunchiul ca un *torso* din Belvedere, plecă mult capul în jos, apucă dosul şorţului şi îşi frecă zdravăn mutra pe care rămaseră dâre concentrice.

Apoi am început să-mi pieptăn părul, privindu-mă într-o

oglinjoară, ceea ce o tulbură pe Susan atât de mult, încât trecu pârâul dintr-un salt şi rămase în extaz lângă mine. Mă rugă să-i dau şi ei puţin oglinda, apoi pieptenele, se spălă din nou pe faţă şi se apucă să-şi scarmene ciumăfaia. Am fost atât de prins de toată treaba asta, încât n-am putut urmări ce făcuse restul familiei. Acum bătrânul stătea întins alene, pufăind un nor de fum; nevastă-sa era ghemuită lângă foc, scoţând valuri de fum ca un vapor şi frigea un hartan de carne de porc, hâţânând din când în când oala de cafea, cu intenţia de a zgâlţâi parcă pământul. Cei doi copii se urcaseră în spinarea unui măgar ce stătea contemplativ de cealaltă parte, mai înaltă, a maldărului de piei ce slujise drept pat, mestecând liniştit capătul unei învelitori.

Prietena mea nu se mai grăbea. Pierdu o groază de vreme scărmănându-şi câlţii şi roşi, parcă plină de satisfacţie, când îmi înapoie oglinda.

Am rugat-o să primească oglinda şi pieptenele în dar şi le acceptă cu o bucurie de fetişcană.

Acest neobişnuit răsfăţ în faţa oglinzii o făcu pe Susan să se simtă plină de respect pentru sine, până în adâncul fiinţei şi nu m-am putut stăpâni să nu-i admir mişcarea plină de măreţie a umerilor, ţinuta fermă, maiestuoasă a capului, în vreme ce sări din nou peste pârâu şi se îndreptă spre focul vegheat de maică-sa. Statura ei impunătoare, puternică îmi amintea de statuile zeiţei Ceres; totuşi sugera o neplăcută agresivitate, avea un aer de campion de box în felul de a-şi vântura braţele şi a-şi sălta umerii. Pândi puştii din spinarea măgarului şi, când îi veni bine, îi mătură cu un singur gest al mâinii drepte, zvârlindu-i peste capul dobitocului, apoi îşi înfipse bocancul magnific în pântecele animalului, care se trase grăbit înapoi spre coteţele porcilor, lăsând-o să execute singură *un pas seul*[25] un fel de dans lent maiestuos, ceva între menuet şi *juba*[26], fredonând încet o melodie şi bătând viguros ritmul pe o pulpă uşor ridicată în aer.

Numai zece minute le-a trebuit prietenilor mei din Pike să înfulece friptura de porc şi să se apuce de treaba care-i aştepta.

În tabăra vânătorilor nu se vedea nici o mişcare. Copiii pădurii erau încă adânc cuprinşi de somn, fiindcă, dacă nu aveau vreun lucru deosebit de făcut în ziua respectivă, soarele trebuia să se ridice bine pe cer ca să ie învioreze mintea, adormită de felul ei şi cufundată de whisky într-o totală amorţire. Pe la opt au

---

[25] Pas simplu (în limba franceză în original), (n.t.).

[26] Dans ritmic al negrilor, (n.t.).

mâncat şi pe la nouă i-au momit pe nevinovaţii mei oameni la un pocher amical.

Mi-am inspectat caii şi am dat dispoziţii să fie duşi la păscut unde era iarba mai bună şi m-am felicitat când îi vedeam întremându-se pentru călătoria pe care o aveam de făcut.

După al doilea îndemn al bătrânei, Susan a dat fuga la ocol şi a slobozit avutul familiei, care se buluci cu grohăituri lacome spre pădure, înnegrind frumoasa pajişte înverzită şi-apoi făcându-se, din fericire, nevăzut.

După ce-am mâncat, l-am însoţit pe domnul Newty până la ocolul porcilor, unde am stat ore întregi împreună şi mi-a depănat toată istoria anilor de când, în 1850, îşi părăsise vechea gospodărie din Pike, Missouri.

Era una din atât de obişnuitele poveşti ale vestului, care reuşi să mă impresioneze prin învăţămintele sale cutremurătoare, privind decăderea socială, degradarea umană.

Acel spirit îndrăzneţ al vestului, călăuzind cu rugul său de foc şi fum marşul trudnic al progresului peste întinderi pustii, însemnând drumul cu mormintele unor oameni de ispravă; spiritul noilor albii, de viaţă; al mamelor răbdătoare şi triste al căror jind tulburător pentru o nouă vatră a murit o dată cu ele; al miilor de tineri şi bătrâni pe care i-a ajuns moartea din urmă în vreme ce pribegeau urmărind cu ochi obosiţi de încordare drumul soarelui spre amurg şi ale căror harabale joase abia reuşeau să treacă dunele de praf ale deşertului; acel spirit neliniştit care a avut îndrăzneala să smulgă vechiul din rădăcini şi să sădească noul, descătuşând marile energii ale Californiei, punând astfel bazele unui stat ce avea să fie, acel spirit e demn de admiraţie, e plin de poezie, menit să umple o pagină nemuritoare în istoria Americii. Însă când, în loc să, îndemne să se smulgă noilor pământuri ceva mai înălţător decât puteau dărui cele vechi, acel spirit a degenerat într-un simplu exod smintit, ucigând forţele prefacerii, idealul căminului, al unei vieţi aşezate, el a dat naştere bejeniei, veşnicilor emigranţi care rătăceau ca nişte siniştri vagabonzi de-a lungul şi de-a latul vestului, uitându-şi meseriile, dragostea de viaţă şi de Dumnezeu, târându-se trudnic dintr-o vale în alta până cădeau la marginea drumului, fericiţi dacă se-ntâmpla vreun trecător care să le sape mormântul, deseori mai puţin fericiţi, aşa cum o arată grăitor oasele albite şi zdrenţele ce flutură în bătaia vântului pe atâtea coaste de deal.

Familia Newty se înrudea cu acest neam urgisit. În 1850, mânând înaintea lor o turmă mică de porci din acea rasă autentică pentru care e renumit ţinutul Pike, aşa cum afirmă domnul Newty, ei şi-au luat rămas bun de la Missouri şi de la ferma lor întemeiată şi, încărcându-şi toată gospodăria într-un car tras de o pereche de boi bălţaţi, au pornit-o la drum, luând-o cu ei şi pe Susan, care era un copil, spre Oregon, unde au ajuns după un an de mers, obosiţi şi blestemaţi să nu fie niciodată mulţumiţi. Acolo au întemeiat o fermă pe o bucată de teren ce era domeniu public şi care, după doi ani, se săltase, ajungând să aibă „cea mai perfectă dărăpănătură de gard de dincoace de Pike”, un hambar şi o afumătoare.

— După încă un an – continuă prietenul meu – am săpat la casă, dar ne-a pălit boala şi al doilea copil ne-a murit.

Într-o zi a venit la ei unul care şi-a deşertat sacul de tot ce ştia şi le-a spus că aflase în California un pământ mult mai rodnic şi mai bun de lucrat decât cel mai grozav petic din Oregon, aşa că sărmanii Newty au înjugat boii la car şi au lăsat de izbelişte casa aproape gata să le ofere o viaţă tihnită şi au bejenit spre sud, cu porcii şi agoniseala lor cu tot. În anii care au urmat, istoria s-a repetat: alte case aproape întemeiate şi părăsite, alţi copii născuţi şi alte morminte, tot mai mulţi porci, prăsindu-se aşa cum numai soiul din Pike se mai prăseşte, încât la un moment dat am socotit că înmulţirea lor putea avea destulă greutate ca să ancoreze familia Newty într-un loc, dar speranţa mi-a fost spulberată când bătrânul a spus:

— E cam greu să te mişti cu grăsunii ăştia, aşa că mă bate gândul să-i cam fac pe toţi slănină toamna asta, să-i vând şi s-o pornesc spre Montana.

Sărmanul om! În Montana avea să dea, mai mult ca sigur, de unul din Texas care, într-o jumătate de oră, avea să-l convingă că numai acolo îl aştepta fericirea.

Pe când ne întorceam spre tabără, am zărit-o de departe pe madam Newty şi prietenul meu se grăbi să-mi spună:

— N-o lua în seamă pe bătrână cu ratonii ei. E din Arkansas. Avea obiceiul să spună că n-o dă pe Susan unuia care n-ar fi în stare să aducă destui ratoni vânaţi cu mâna lui ca s-ajungă pentru o învelitoare de pat, dar în ultima vreme a lăsat-o mai moale.

În ciuda acestor asigurări mi-a cam pierit curajul când, în prima clipă după ce am revenit în tabără, ea s-a întors spre soţul

ei, zicându-i:

— Ţii minte că la zece ani Johnny era moartea ratonilor?

Mă întrebam în taină dacă faima de *moarte a ratonilor* avea vreo legătură cu timpuriul lui sfârşit, la unsprezece ani, dar am păstrat asta numai pentru mine. Socotind-o unul din tristele roade ale bolii veşnicei bejenii, fiinţa ei deşelată, numai colţuri şi ţepi, a devenit pentru mine una dintre cele mai patetice şi descurajante privelişti, mai ales când venea şi se aşeza lângă ea băieţelul acela ţâfnos, ros tot numai de friguri, uitându-se cu nişte ochi rătăciţi, ca şi cum ar fi jinduit mereu ceva, nici el nu ştia ce, dar pe care, vedeam limpede, numai moartea putea să i-l ofere.

La amiază veni şi ceasul plecării mele. Susan şi tatăl ei se retraseră o clipă să vorbească între patru ochi, apoi bătrânul spuse că aveau să mă întovărăşească şi ei călare o bucată de drum, fiindcă tot trebuiau să meargă în partea aceea să vadă de un nou teren pentru hrana porcilor. Mi-am expediat cei doi oameni şi calul de povară, spunându-le să ţină drumul înainte, apoi l-am înşeuat pe Kaweah şi i-am aşteptat pe cei doi Newty. Bătrânul pusese şaua pe un căluţ flocos de munte, iar pentru Susan strânsese în chingi o piele de oaie în spinarea unui mustang tinerel şi focos.

În vreme ce se găteau ei de drum, eu mi-am legat calul de un stâlp şi m-am dus să-mi iau rămas bun de la doamna Newty. I-am spus pe un ton plin de respect:

— Am venit să-mi iau rămas bun, doamnă şi când am să mai trec pe aici, sper că veţi fi atât de bună să-mi istorisiţi una sau două poveşti grozave despre ratoni. Nu prea am văzut eu animalul acesta, fiindcă am trăit prin ţinuturi unde nu se prea întâlneşte şi aş vrea să aflu cât mai multe despre ceea ce pare să vă intereseze atât de mult.

Ochii aceia cenuşii, umezi şi-au mai domolit un pic din asprime, după cum mi s-a părut mie şi s-au luminat o clipă în vreme ce-mi răspundea:

— Să nu vezi ’mneata cum prinde ratonul broaşte primăvara?

— Nu, doamnă – i-am zis eu.

— Păi e de mirare. Ei, fii cu băgare de seamă şi când mai treci pe-aici, opreşte-te şi pe la noi şi o să găsim noi un purcel de junghiat şi o să-ţi povestesc despre ratonul care-şi făcuse culcuş sub hambarul bunicului.

Mi-a întins chiar şi mâna, pe care i-am strâns-o cu prietenie,

îngheţat până-n măduva oaselor de răceala ei umedă.

Domnul Newty încălecă şi mă întrebă dacă eram gata. Susan stătea lângă nărăvaşul ei cal. Să salţi fata pe cal, după uzanţele obişnuite, ai fi avut nevoie de puterea unui Samson sau de o scară; n-aveam nici una, nici alta; aşa că am aşteptat desfăşurarea evenimentelor. Fata trecu în stânga mustangului, îşi vârî o mână în coama lui, o propti pe cealaltă pe crupă, se ghemui pentru salt, zbură prin aer şi poposi taman pe pielea de oaie. Calul se dădu înapoi şi Susan, răsucindu-se, ajunse cu genunchiul drept pe pielea de oaie şi strigă în vremea asta:

— Sper să nu mă dai jos, dom'le!

Am sărit în şa şi caii noştri au ţâşnit împreună înainte, Susan făcându-i tatălui ei cu mâna şi ţipând:

— Hai, ţine-ne urma, moşule!

Iar către maică-sa:

— Vezi, ai grijă de dumneata!

Ceea ce în Pike înseamnă la revedere. Mustangul ei muşcă zăbala şi zvâcni sălbatic în aer. Am ajuns în plin galop la malul unui pârâu, pe care caii îl trecură dintr-un salt, gonind apoi peste pajişti înverzite, pe sub umbra măreaţă a pădurii. Newty venea în urma noastră în trap aşezat, se bălăci prin apă şi când l-am zărit ultima oară, abia ajunsese la marginea pădurii.

Nu puteam decât să admir talantul de călăreţ al Susanei, pe care ea nu şi-l bănuia, felul sigur, mândru de a se ţine călare, calmul desăvârşit cu care îşi stăpânea năbădăiosul mânz. Vreo cinci minute am rămas pe gând un, furat de toate astea, când, în cele din urmă, ea rupse tăcerea, întrebând scurt:

— Al dumitale-i nărăvaş?

La care i-am răspuns că uneori se făcuse vinovat şi de păcatul acela. Îmi aduse la cunoştinţă că atunci când încălecase mânzul prima dată, acesta mai-mai s-o fărâme de tot, se săltase şi se sucise de-i scosese sufletul până se potolise. Stăpânind treptat caii până i-am făcut să meargă la pas, am pornit-o unul lângă altul prin cel mai minunat codru al Sierrei şi m-am hotărât s-o încerc pe Susan să văd dacă avea în sufletul ei, fie oricât de ascunsă, sămânţa dragostei de natură. Priveam de la rădăcină până-n creştet copacii, care se înălţau magnifici, ca o lance, ramurile verzi ce se proiectau pe cer, cum se îmbinau lumina aurie şi nuanţele roşietice pe trunchiuri, mă uitam la covorul complicat de flori viu colorate, la albul strălucitor al pârâului înspumat de munte, ridicându-mi apoi ochii la albastrul

nemaiîntâlnit al cerului; după care mi-am întors privirea la faţa ştearsă, cinstită a Susanei şi am adus vorba despre copaci. Nu-i veneau în minte decât idei despre cherestea, folosirea lemnului la împrejmuiri. Dar am străpuns iute ceea ce părea să fie numai un strat superficial de materialism şi am întrebat-o de-a dreptul dacă nu le admiră simetria minunată. În ochii ei se aprinse o lumină nouă şi ciudată în vreme ce-i zugrăveam cum cresc şi se întind pădurile, minunata prefacere a caracterului şi aspectului lor, cu cât se apropiau mai mult de tropice. Palmierii şi pinii, aşa cum mă chinuiam eu să-i înfăţişez, o încântară şi o făcură să pună cu interes o groază de întrebări pline de miez, dovedind că pricepuse pe de-a-ntregul încotro băteam.

Într-o oră de plăcută sporovăială învăţasem o nouă lecţie despre prezenţa seminţelor neîncolţite în mintea omenească.

În cele din urmă se arătă lângă noi şi domnul Newty şi spuse că el cam pe-acolo trebuia să se oprească.

— Însă – adăugă el – Susan are să te întovărăşească încă vreo jumătate de milă şi are să se întoarcă să mă caute după ce am să arunc o privire după hrană pentru porci prin preajmă. După ce o luă puţin înainte călare prin pădure, mă chemă şi am fost puţin mirat să surprind la el ceea ce se putea socoti primul semn de stânjeneală pe care-l văzusem în purtarea bătrânului.

— Ai să ai grijă de dumneata, de-acum încolo, nu-i aşa? spuse el.

Am încercat să-l conving că voi avea.

Urmă o scurtă pauză.

— Ai să ai grijă de dumneata, nu-i aşa?

Eram gata să-i spun că putea fi încredinţat de asta. Însă el adăugă:

— Ăla… ăla… ăla care-o ia pe Susan are şi jumătate din porci.

Şi-apoi, întorcându-se brusc, dădu pinteni poneiului şi, pe când se pierdea în pădure, mai spuse:

— Să ai mare grijă de dumneata!

Eu şi Susan am călărit mai departe împreună încă vreo jumătate de milă, până unde începea o pantă întinsă şi fata îmi dădu a înţelege că trebuia să se oprească acolo. Ne-am strâns mâna, mi-am luat rămas bun şi, în vreme ce mă îndepărtam, mi-au răsunat plăcut în ureche aceste cuvinte:

— Ascultă, să ai mare grijă de dumneata, bine?

M-am străduit să nu-mi ajung oamenii din urmă prea curând, dorind să fiu singur; şi ceasuri întregi, în vreme ce mergeam

călare, aveam viu în faţă tabloul acestei familii, cu tot conturul ei colţuros, cu toată sărăcia sa de detalii, cu tot sumbrul viitorului ei şi cred că mă gândeam cu prea multă gravitate ca să mă las înveselit, aşa cum aş fi putut-o face, de unda subtilă de lumină hazlie care juca pe aceste chipuri aspre, neîmbietoare.

Davy Crockett[27]

FOLOASELE UNEI BLĂNI DE RATON

Şi dacă tot vorbim despre problemele electorale, am să vă spun şi eu o mică istorie ce mi s-a întâmplat mai demult şi care va înfăţişa celor de pe coasta de est cum ne descurcăm, noi cei din regiunile încă sălbatice cu lucrurile astea. Pe vremea aceea candidam prima oară pentru Congres. Eram de partea lui Hero[28], care îşi zugrăvise cu atâta dibăcie principiile în scrisoarea adresată adunării legislative din Tennessee, încât mi-am spus: „Nu poate să greşească” şi m-am pornit. Nici cu gândul nu gândea nimeni pe vremea aceea ce monstru putea fi şi ce bănet putea aduna şi că, aşa după cum am aflat mai târziu, mulţi au fost duşi de nas de acele promisiuni grozave care nu făceau nici cât un foc de puşcă într-o ceapă degerată atunci când ai dinainte un urs dolofan.

Dar uite că pierd şirul povestirii. Ei bine, o luasem spre Cross Roads, cu bluza de vânătoare pe mine şi puşca pe umăr.

Acolo se adunaseră mulţi alegători ca să deguste harul de oratori al candidaţilor. Job Snelling, un pungaş de yankeu, prins pe undeva pe lângă Plymouth Boy şi expediat în vest cu o încărcătură de cod şi rom, îşi încropise o şandrama şi se apucase cu ocazia aceea de negustorie, înainte de a ajunge eu, se strânsese acolo o grămadă de alegători, iar adversarul meu şi

[27] Davy Crockett (1786-1836), venind din pădurile din vestul Statului Tennessee, a intrat în legendă cu şapca de raton în vâr-ful capului şi puşca pe umăr, istorisind cu haz anecdote şi întâmplări despre… David Crockett. E destul de greu de delimitat contribuţia personală a lui David Crockett în redactarea numeroaselor cărţi cu caracter autobiografic: *Ciudăţeniile colonelului D. C., Povestea vieţii colonelului D. C., din Tennessee, Istoriile şi aventurile colonelului D. C. s.a.* Chiar şi după moartea sa au continuat să circule şi să-i fie adunate „isprăvile” în *Almanahul Crockett.* Cariera sa politică a culminat cu alegerea sa, în două rânduri, în Congresul Statelor Unite, (n.t.).

[28] E vorba de preşedintele Andrew Jackson, (n.t.)

făcuse safteaua şi era departe şi cu discursul şi cu aghesmuiala, când mă văzură, cam de la o bătaie de puşcă, venind agale, de parcă n-aveam nici în clin, nici în mânecă nimic cu treaba aceea.

— Uite-l pe Crockett! strigă unul.

— Să-l auzim pe colonel! zbieră altul.

Aşa că m-am cocoţat pe buturuga proaspăt tăiată pentru acel prilej şi am început să bat şi eu câmpii, după toate canoanele.

Nici nu mă urcasem bine, când se stârni atâta zarvă în mulţime, de nu-mi mai auzeam nici eu vorbele şi câţiva dintre alegătorii mei mi-au adus la cunoştinţă că nu mai erau în stare să mă asculte turuind asupra unui subiect atât de arid ca bunăstarea naţiunii, până nu beau şi ei ceva şi că deci trebuia să-i aghesmuiesc şi eu. Aşa că am sărit de pe buturugă şi am deschis drumul spre şandrama, urmat de alegători, care strigau „Ura pentru Crockett!” şi „Trăiască Crockett!”

Când am intrat înăuntru, Job era ocupat până peste cap, servind rom în dreapta şi-n stânga într-un fel care lăsa de înţeles că în ziua aceea îi mersese din plin cu romul şi i-am comandat şi eu vreun sfert de galon din cel mai bun. Dar pungaşul, în loc de răspuns, mi-a arătat o scândură aşezată deasupra tejghelei pe care erau mâzgălite cu creta nişte litere de-o şchioapă: „Bani azi, încredere mâine”. Asta mi-a dat cu firma-n cap. Eram în cofă şi n-aveam pe unde scoate cămaşa, fiindcă în vest, pe timpurile acelea, banii peşin erau cea mai delicată treabă şi în împrejurarea cu pricina, treaba era delicată mai ales pentru mine.

Văzând în ce încurcătură mă aflu, alegătorii au trecut de partea adversarului, iar eu am fost părăsit şi lăsat singur cuc, aşa cum va rămâne şi guvernul când nu va mai avea slujbe de împărţit. Am înţeles limpede ca lumina zilei că, deodată, curentul opiniei publice era împotriva mea şi că, de nu făceam iute rost de nişte rom, aveam să pierd alegerile cum te văd şi cum mă vezi. Şi trebuia făcut rost degrabă, altfel nici cel mai afurisit rachiu n-avea să mă mai scoată din încurcătură. Aşa că am ieşit din hardughie, dar cu alt pas decât la intrare, fiindcă de data asta nu se mai ţinea nimeni coadă după mine şi nu mai striga nimeni: „Ura Crockett!” Popularitatea depinde uneori de lucruri atât de mărunte, iar în situaţia aceea nu valora decât un sfert de galon de rom de New England. Doar atât.

Dându-mi bine seamă că treceam printr-o criză, m-am înfundat în pădure, cu arma pe umăr – cel mai bun prieten la

nevoie. Şi aşa a fost să fie norocul meu că, după nici un sfert de ceas, am stârnit un raton care s-a urcat într-un copac şi, apăsând pe trăgaci, l-am făcut să coboare grămadă la rădăcina pomului. L-am jupuit îndată şi mi-am îndreptat paşii din nou spre şandrama; m-am dus la bar, dar nu singur, fiindcă acuma se ţineau lipcă de mine vreo jumătate de duzină de alegători. Am zvârlit pielea pe tejghea şi am comandat un sfert de galon şi Job, deşi era ocupat tot cu romul, uită să-mi mai arate instrucţiunile acelea mâzgălite cu cretă, fiindcă ştia că un raton e o monedă tot atât de valabilă în vest pentru un sfert de galon ca şi şilingul la New York, în oricare zi lăsată de la Dumnezeu.

Alegătorii mei s-au strâns iar în jur şi urlau „Ura pentru Crockett!”, „Trăiască Crockett!” şi, văzând că-mi venise şi mie apa la moară, i-am mai îmbrobodit şi cu nişte poveşti să le păstrez buna dispoziţie. După ce am isprăvit, destul de repede de altfel, de băut în contul ratonului, am ieşit şi m-am cocoţat din nou pe buturugă, fără să mai întâmpin nici o opoziţie şi era clar că marea majoritate a alegătorilor mă urmase ca să asculte ce aveam eu de oferit spre binele naţiunii. Dar încă înainte de a ajunge eu la jumătate, unul dintre alegători a propus să se audieze a doua parte a discursului meu, după ce vor mai spăla amintirea primei părţi cu nişte extras de porumb şi melasă din care avea Job Snelling, propunere care fu aprobată în unanimitate. N-a mai fost nevoie să se mai numere voturile pentru sau contra, aşa că am poposit din nou în baracă şi pe drum mă tot bătea gândul că soarta naţiunii atârna de faptul dacă reuşeam să mai împuşc un raton.

Pe când stăteam rezemat de tejghea, simţindu-mă ruşinat sub privirea instrucţiunilor lui Job, mi-am lăsat ochii în jos şi am zărit un capăt al pielii de raton ieşind printre buştenii care susţineau tejgheaua. Grăbit cu treaba, Job o aruncase acolo. Am tras-o binişor şi pielea s-a luat după mâna mea, de parcă eu aş fi fost adevăratul ei proprietar. Am zvârlit-o pe tejghea şi Job, fără să viseze măcar că i se vindeau castraveţi grădinarului, făcu vânt la altă sticlă pe care alegătorii mei o topiră îndată cu mare veselie, fiindcă vreo câţiva dintre ei văzuseră şmecheria. După care ne-am retras din nou la buturugă să dezbatem problemele naţiunii.

Nu ştiu cum s-a făcut, dar alegătorilor mei li se uscă gâtul din nou şi nimic nu le mai putea prii decât un nou popas la şandrama. Şi fiindcă aşa a fost să fie norocul, pielea aceea de raton se iţea iar printre buştenii tejghelei, de parcă Job ar fi pus-o

acolo într-adins ca să mă ducă în ispită. N-a fost treabă prea dificilă s-o salt pe tejghea. Şi a venit şi romul, cum era de aşteptat. Şi să mă plesnească glonţul în frunte, dacă, încă înainte de a se lăsa seara, n-am săltat zece sferturi de galon cu aceeaşi piele de raton şi încă de la un pungaş care în părţile acelea era socotit la fel de ager ca un arc de capcană şi tot atât de sclipitor ca un bumb de alamă.

Isprava asta mi-a asigurat succesul în alegeri, fiindcă hazul ei s-a răspândit ca râia printre alegători şi au recunoscut într-un glas că cel care, într-o afacere cinstită, îl putuse trage pe sfoară pe Job Snelling, îl putea duce de nas şi pe dracu şi deci era o adevărată chezăşie pentru ei în Congres. Job nu prea era înghiţit. Se lăuda în gura mare că e veghea în picioare şi că cine voia să-l tragă pe sfoară n-avea decât s-o facă dacă putea, fiindcă el era dintr-un neam care şi în somn ţinea un ochi deschis, iar celălalt numai pe jumătate închis.

Erau o familie de pomină. Taică-su descoperise cum făcea răchita micşunelele, spunea Job, treabă cu care ar fi putut să facă avere dacă ar fi brevetat-o şi s-ar fi ocupat de afacerea asta de unul singur! Patience, maică-sa, făcuse primele seminţe de dovleac de stejar alb, de un soi uriaş; iar mătuşa lui, Prudence, descoperise că pănuşile de porumb, murate în zeamă de tutun, se puteau folosi la înfăşurat trabucurile, ca şi foile spaniole expediate din Havana, iar frunzele de stejar erau numai bune de umplutură şi nimeni n-avea cum le deosebi de ţigările de foi adevărate, în afară de cel care le fuma, dar asta se întâmpla prea târziu ca să mai stârnească tărăboi. Job se fălea că făcuse şi el mai multe descoperiri, printre care cea mai rentabilă era arta de a transforma rumeguşul de mahon în piper de Cayenne; oamenii se obişnuiseră atât de mult să li se arunce praf în ochi, încât nu era nici un pericol să fie descoperit.

Vestea despre felul în care am dibuit partea slabă a negustorului yankeu s-a răspândit cam peste tot înainte de ziua alegerilor, aşa încât oponentul meu putea cu mai mult folos să fluiere la lună decât să se lupte pentru voturi în circumscripţia aceea. L-am bătut de i-au mers fulgii şi, după despuierea urnelor, nu i-au mai rămas decât vreo două tuleie. A dispărut fără urmă.

După ce s-au încheiat alegerile, i-am trimis lui Snelling banii pe rom, dar am avut mare grijă să nu răsufle nimic la urechea alegătorilor mei. Job a refuzat banii şi mi-a trimis vorbă că-i prinde bine să mai fie tras pe sfoară din când în când, fiindcă

asta îl mai luminează. Dar am aflat mai apoi că, după ce a descoperit festa care i s-a jucat, a pus tot romul pe care l-am comandat eu pe socoteala adversarului meu, care, fiind îmbătat de propria lui elocinţă asupra problemelor naţiunii, nu s-a putut pogorî să se uite la amănuntele unei note de plată întocmite de un amărât de negustor de rom.

OSANALELE LUI CROCKETT

Iată-mă-s, eu, David Crockett, abia ieşit din păduri, jumate cal, jumate aligator, înrudit cu ţestoasa turbată, pot trece ca pe drum prin Mississippi, sări peste Ohio, călări un fulger şi aluneca pe un salcâm la vale fără o zgârietură, pot doborî câte pisici sălbatice pot atinge laolaltă greutatea mea şi pentru o bancnotă de zece dalori îl pot face pe oricare domn să se fălească şi el cu o panteră, să strângă în braţe – mult prea de-aproape ca să fie şi plăcut – un urs şi să înghită pe oricare adversar al lui Jackson.

FRUMOASĂ-NCURCĂTURĂ

Pe vremea când mă ridicasem eu băiat mare şi tocmai începuse a-mi umbla ochii după fete, într-o bună după-amiază, m-am rătăcit prin pădure şi, după ce am tot umblat o bucată de vreme şi m-a murat o bură de ploaie, m-am aşezat pe o buturugă şi am început să-mi desfac legătorile de la picioare şi să-mi scutur de apă căciula de raton.

Şi în vreme ce şedeam aşa pe buturugă, m-a pălit un somn grozav şi mi-am lăsat capul pe spate, rezemându-l de crăcana unui copăcel care creştea pe acolo şi mi-au asfinţit ochii. Multe nopţi dormisem pe coclauri, cu cerul acoperiş deasupra, aşa că m-am pus pe somn de îndată; şi m-am pornit pe aghioase cât mă ţineau bojocii. Şi aşa s-a făcut că nu m-am trezit decât pe la apusul soarelui şi nu ştiu de m-aş fi trezit şi atunci, de nu m-ar fi tras cineva de păr. Când am simţit eu una ca asta, deşi nu eram decât pe jumătate dezmeticit din somn. Mi-am pipăit unghia de la degetul mare, singura armă pe care o aveam la îndemână. Am rămas nemişcat să văd cu ce fel de arătare aveam de-a face. Întâi mi-a trecut prin cap că un afurisit de indian se pregătea să-mi facă felul şi să-mi salte scalpul. Aşa că m-am socotit eu să mai zăbovesc până simt vârful cuţitului încercându-mi pielea şi, având astfel depline dovezi împotriva lui, să-i scot pe nas ficaţii arămii, având legea de partea mea. Apoi a venit o smucitură atât de zdravănă, de am zbierat din toţi bojocii, dar abia când am văzut că-mi prinsesem capul în crăcana aceea atât de bine, de nu-l mai puteam urni de fel, m-am simţit ca viţelul la poarta nouă. M-am simţit a dracului de caraghios, vă jur, aşa că am început să stau de vorbă cu dihania aceea, spunându-i să mă ajute să-mi scot capul din drăcia aia şi aveam să-i dau cinci dolari înainte de a o ucide.

În cele din urmă a început să mi se rupă părul din rădăcină şi atunci m-au apucat pandaliile că putea cineva să-şi facă mendrele pe seama mea în halul acela. Am blagoslovit dihania cum îmi venea la gură, de s-a scuturat pomul de frunze şi-a îngălbenit cerul. Şi-n scurtă vreme am auzit o voce şi se ivi în fugă o fată şi mă ispiti ce s-a-ntâmplat. Dar pricepu şi ea îndată care era socoteala şi-mi spuse că nişte vulturi îmi smulseseră părul ca să-şi facă un cuib. I-am spus că am îndurat mai mult

decât poate îndura un stârv de dihor şi că de alunga vulturii, aveam să-i dărui un pieptene de fier.

— O să-i alung eu – răspunse ea – că eu mi-s vapor bătrân şi la viaţa mea am ocolit mulţi crocodili.

Aşa că smulse din rădăcini un căpăcel şi se aruncă la treabă, de parcă de asta atârna viaţa ei. Doborî vreo două dihănii şi le băgă în sperieţi pe celelalte cu strigătele ei, de fugiră ca din puşcă. Apoi i-am arătat în ce tărăşenie intrasem, iar ea îmi spuse că are să slăbească uşor crăcana ce-mi prinsese capul. Aşa că se apucă şi vârî mâna într-o gaură de şerpi cu clopoţei şi scoase vreo trei-patru.

Îi înnodă cap la cap de făcu o funie zdravănă. Legă o coadă de şarpe de vârful unui crăcan şi se opinti de parcă ar fi tras de tabla înmulţirii. Strânsoarea din jurul capului meu începu să slăbească şi mi-am săltat tărtăcuţa, cu toate că mi-am lăsat în urmă o bucată de ureche.

Când m-am văzut scăpat, habar n-aveam încotro să mă uit după soare şi mi-era teamă să nu mă prăvălesc în ceruri, fiindcă nici eu nu mai ştiam unde era susul şi unde josul. Atunci m-am uitat la fata care mă slobozise: era arătoasă, ea un copăcel de înaltă şi cu un braţ cât inima cârmei. Aşa că i-am aruncat o privire plină de draci şi când se dădu jos din pom, i-am spus:

— Afurisit să fiu de nu ştiu să urăsc un indian şi să iubesc o fată, ca oricare altul din partea astalaltă de urlătoare. M-a pălit dragostea de trei fete deodată, la o clacă de buşteni; şi cât priveşte bâlciul, inima mea nu dă greş niciodată. Aşa că de mă iei de bărbat, am să mă fac că uit povestea cu pomul şi cu vulturii de dragul tău.

Atunci ea se făcu albă ca oul de gâscă şi am văzut cum îi dădea inima brânci şi am alergat la ea ca o veveriţă la vizuină şi i-am dat o gură care a trosnit mai ceva ca o împuşcătură. Aşa că i-au trecut nazurile şi mi-a prins braţul, blândă ca un porumbel şi am luat-o de-a dreptul spre casa lui tat-su. S-a plâns că atârnam prea greu de braţul ei, fiindcă eram groaznic de sleit după atâta stat între crăcane. Aşa că luă un pietroi de vreo douăzeci şi cinci de kile şi-l puse în buzunarul din cealaltă parte ca să cumpănească mai bine cât trăgeam eu şi aşa a ţinut-o drept înainte ca un vapor. Mi-a spus că boneta ei de duminică era de fapt un cuib de viespi, împodobit cu cozi de lup şi pene de vultur, că avea o rochie nou-nouţă făcută dintr-o piele întreagă de urs, coada slujindu-i de trenă. Mai zicea că putea să bea drept din

râu, fără cană, să împuşte o gâscă sălbatică din zbor şi să treacă Mississippiul prin vad fără să se ude. Mai spunea că nu prea ştia să zdrăngăne la pian, nici să cânte ca o privighetoare, dar era în stare să urle mai dihai decât o panteră şi să-şi sară umbra, era cu scaun la cap şi putea să deosebească un dihor de-o marmotă. Aşa că mi-a plăcut şi i-am oferit toată agoniseala mea.

Da’ ea îmi spuse blând că, mai înainte de-a se mărita, era musai să-şi facă tatăl albie de porci. Aşa că mă duse într-o încăpere şi-mi arătă un alt iubit de-al ei. Stătea pe buza unei tocile din fundul încăperii şi cu picioarele tocmai pe cuptor, în capul celălalt. Bea tutun dintr-o ţeastă de leopard şi era îmbrăcat de parcă ar fi fost obişnuit cu tăvăleala. Am aruncat furiş o privire într-unul din buzunarele lui şi am văzut că era plin cu ochii care le săriseră din cap unora ca mine. Am ştiut atunci că-mi sunase ceasul şi că individul putea să-mi scoată peţitul pe nas şi m-am gândit că fata înadins mă adusese ca să se bucure de încăierare. Aşa că am apucat-o pe altă parte, ameninţând că aveam să mă întorc; şi am luat-o prin desişuri, aşa cum se plimbă o sticlă de whisky printre patruzeci de beţivani.

CU RĂSĂRITU-N BUZUNAR

Într-o dimineaţă de ianuar, era atât de amarnic de frig, că-n pădure copacii erau ţepeni de nu se puteau nici clătina, iar zorii amorţiseră de frig, pe măsură ce se icneau să se arate. În coşmelia mea, iasca n-avea de gând să ia foc, cum nu iau foc lemnele pe fundul mărilor. Şi văzând eu că dimineaţa cam adăsta, am gândit că facerea zilei era în primejdie să îngheţe bocnă. Aşa că ce-mi spun eu: să scapăr din degete şi să-mi aprind pipa şi să fac vreo câteva poşte să văd ce s-a-ntâmplat. Apoi mi-am izbit pumnii unul de altul, ca doi nori în furtună, dar scânteile îngheţau înainte de a apuca eu să le strâng. Aşa că am pornit-o fluierând „Focuri pe culmi” şi m-am aşternut la drum.

După ce-am făcut vreo douăzeci de mile în sus spre Vârful Zilei, pe dealul Zorilor, am dibuit îndată care era baiul: îngheţase osia pământului şi pământul nu se mai putea învârti cum se-nvârte el de felul lui. Soarele era strivit între două sloiuri de gheaţă pe sub roţi şi se înfierbântase atâta ca să scape, încât îl trecuseră sudori reci şi acum zgribulea. De s-ar opri cumva facerea, mă păli gândul, ar fi cea mai mare nenorocire – treabă care nu trebuia să se-ntâmple. Trebuia făcut ceva, sau lumea era sortită pieirii. Era un frig bicisnic, de dinaintea potopului, încât fălcile şi limba mi-au înţepenit cremene laolaltă, ca la un leş îngheţat. Dar am zvârlit jos din spinare un urs de vreo douăzeci de livre, pe care-l săltasem chiar atunci în drum şi am început să dau cu el de gheaţă până a pornit să iasă untul sfârâind dintr-însul. Atunci l-am luat şi, ţinându-l deasupra osiei pământului, l-am stors ca pe un burete până când osia s-a dezmorţit şi şi-a dat drumul, am mai turnat vreo tonă şi pe faţa soarelui, am dat un brânci înapoi roţii pământului de-am slobozit soarele de la strâmtoare; fluieram „Dă-i bătaie, învârte-te” şi în vreo două clipe pământul a scârţâit, apoi a început să se rotească. Soarele s-a arătat mândru şi m-a salutat fulgerându-mă cu atâta recunoştinţă, că m-a făcut să strănut. Mi-am aprins pipa la dogoarea unui moţ de-al lui, mi-am luat ursul pe umăr şi, lăsând oamenilor lumina neîncepută a zilei, m-am dus spre casă, cu răsăritu-n buzunar.



MOARTEA LUI MIKE FINK[29]

În 1822, vasele cu aburi au lăsat mult în urmă „galoşii” şi „bătrânele carapace”. Ca urmare, Mike decăzu din înaltul său rang de „cam atotputernicul râului” şi, după o perioadă de trândăvie, scandaluri şi isprăvi deocheate prin mai multe oraşe la rând, intră, la St. Louis, în serviciul Companiei de blănuri de munte – întemeiată de răposatul nostru concetăţean Gen W. H. Ashley – ca vânător şi trapper[30] şi, în această calitate, ajunse în slujba maiorului Henry, care comanda fortul de la gurile râului Yellow Stone, pe vremea când se petreceau cele despre care scriem.

Deşi cu multe calităţi, Mike fusese totdeauna nesupus şi necugetat, dar acum, îmbătrânind şi şubrezindu-se, căzu pradă whiskyului şi ajunse ursuz şi disperat. Una din instrucţiunile guvernului interzicea abuzul de alcool în incinta posturilor comerciale de pe Missouri, ceea ce deveni un permanent măr al discordiei între comandant, maiorul Henry şi oamenii săi, mai ales Fink.

Una din toanele lui era să intre cu puşca în fort şi să ceară o porţie de alcool. Discuţia n-avea nici un rost, forţa nici gând şi când fu refuzat categoric, Mike apucă arma, trimise un glonte în butoi, se îndreptă alene într-acolo şi îşi umplu bidonul, în vreme ce „băieţii” lui îi urmau pilda; nu era nimic de făcut, toată tărăşenia fu socotită drept una din isprăvile lui şi cu asta basta.

Situaţia continuă o vreme în felul acesta. Hachiţele şi pretenţiile lui deveniră tot mai insuportabile pe zi ce trecea, până când se produse o ruptură nu numai între el şi comandant, ci şi

---

[29] Mike Fink (1770?–1823?), figură celebră de om al frontierelor; deşi şi-a câştigat oarecare notorietate ca vânător, cercetaş, participant la luptele cu indienii, a devenit simbolul luntraşilor de pe Mississippi, înainte de apariţia vaselor cu aburi. Spre deosebire de Davy Crockett, Mike Fink n-a avut nici un amestec în redactarea propriei sale legende, majoritatea relatărilor fiind anonime, (n.t.).

[30] Vânător cu capcane, (n.t.).

între el şi ceilalţi din fort, iar răzvrătitul barcagiu se jură să nu mai rămână printre ei. Urmat numai de un băietan, Carpenter, pe care el îl crescuse şi faţă de care nutrea un ataşament primitiv, dar puternic, îşi încropi un soi de peşteră în malul râului, o mobilă cu o provizie de whisky şi, împreună cu însoţitorul său, se aciuă acolo să-şi petreacă iarna, care venea repede pe urmele lor. Se îngropă în văgăuna aceea nezărit de nimeni uneori săptămâni întregi, tovarăşul său făcând rost de tot ceea ce era nevoie, pe lângă whisky. În cele din urmă, cei din fort încercară să-l îndepărteze pe Carpenter de Fink. Asupra naturii legăturii dintre ei se făcură presupuneri josnice; băietanul fu luat în râs că nu era decât sclavul lui Fink, ş.a.m.d., toate (pe care le auzi şi Fink, deşi trăia atât de retras) fiind menite să semene sământa neîncrederii între cei doi şi, ca urmare, deşi nu se despărţiră, buna lor înţelegere luă sfârşit.

Iarna trecu în atmosfera aceea de amorţeală mohorâtă; veni şi primăvara cu sevele ei înviorătoare şi, pentru a sărbători anotimpul, se făcu rost de o provizie de alcool, iar din fort veniră o seamă de cunoştinţe să-l dezmorţească pe Mike; urmă o petrecanie de pomină.

Îşi amintiră întâmplări de pe râu, îşi dreseră glasurile cu cântece de barcagii, începură o ţopăială sălbatică. Îşi încercară forţele, răsunară râsete şi chiote, bidonul trecând din mână în mână până când Mike se mai domoli puţin.

— Ascultaţi ce vă spun eu, băieţi. Fortul e o gaură de dihor şi mai bine să trăiesc printre urşi decât acolo. Ba unii au încercat să bage zâzanie între mine şi băiatul ăsta, care mi-i drag ca puiul meu, da’ nu conteşte. Poa’ că l-au stârnit să mă-ncontreze, da’, Carpenter (şi-l bătu zdravăn pe băiat pe umăr), te-am luat de mână când tu şi uitaseşi ce înseamnă mâna unui tată şi a unei mame, ştii că eu sunt odată om şi tu n-ai să te-arăţi câine…

Nu ştim dacă băiatului i s-a părut ceva jignitor în această peroraţie emoţionantă sau nu; dar nu s-a arătat prea mişcat şi Mike îl dojeni. Oricum, băură împreună şi chiolhanul merse mai departe, până când Mike îşi umplu bidonul, se îndepărtă la vreo patruzeci de metri, îl aşeză în creştetul capului şi-i strigă lui Carpenter să-şi ia puşca.

Ţintirea reciprocă a bidoanelor aşezate pe creştetul capului era una din distracţiile favorite ale lui Mike, de obicei el şi băiatul încheind câte un chiolhan cu această dovadă sălbatică – dar cu adâncă semnificaţie – de continuă încredere. Nu era nici un risc,

fiindcă ochiul lor de vultur şi nervii de oţel sfidau tăria băuturii. Fără îndoială că, după recenta lor înstrăinare, un imbold generos îl făcu pe Fink să propună şi să se supună el însuşi acestei încercări.

Carpenter băuse în neştire şi, cu un râs provocator, îşi smulse puşca. Toţi cei de faţă îi văzură pe cei doi înfruntându-se şi intenţiile lor belicoase, în loc să-i alarmeze, stârniră un haz nebun.

— O să-ţi verse poşirca de tot, Mike.

— Ucide arătarea aia, ţâncule!

— Cât crezi că-i face pielea la St. Louis? ş.a.m.d., ş.a.m.d.

Salutat de hohote sălbatice de râs, Carpenter duse arma la ochi – chiar şi cei mai glumeţi băgară de seamă că nu prea era stăpân pe el – trosc! Bidonul căzu, un chiot puternic şi pe faţa lui Mike, în locul rânjetului de satisfacţie, se ivi o încruntătură întunecată. Nu făcu nici o mişcare, ci îşi încleştă mâna pe armă, de parcă ar fi vrut s-o zdrobească şi rămase aşa, uitându-se cu o căutătură ciudată la băietan. Pe faţa lui se alungau umbrele nenumăratelor simţăminte care-l încercau – uluire, mânie, neîncredere – care până la urmă se contopiră într-o înfăţişare plină de amărăciune: glonţul îi ştersese scăfârlia, îi luase pielea capului şi gândul trădării îi pătrunse în inimă. Toţi strigau cât îi ţinea gura la Mike, întrebându-l ce mai zăboveşte şi Carpenter se alătură şi el, ţinându-le hangul, arătând cu degetul spre bidonul din vârful capului său şi provocându-l să tragă, dacă se simte în stare.

— Carpenter, fiule – spuse barcagiul – altfel te-am învăţat eu să tragi cu puşca, nu cum ai tras mai înainte. Ai greşit *o dată,* dar nu vei mai greşi.

Trase. Glonţul, lovindu-l pe flăcău în frunte, îl doborî pe loc, în mijlocul petrecăreţilor reduşi la fel de brusc la tăcere.

Timpul se scurse mai departe. Mulţi, în fort, vorbeau cu fereală de isprava aceea. Nimeni nu auzise ca Mike Fink să-şi fi greşit vreodată ţinta, i se făcuse teamă de Carpenter, îl ucisese! În vreme ce aceste resentimente se întăreau împotriva lui, nefericitul luntraş zăcea în peşteră, refuzând atât mila cât şi hrana. Când se mai arăta totuşi, ca o fantomă, numai ca să se ducă la mormântul „băiatului” său, nu vorbea cu nimeni, iar dacă rupea tăcerea n-o făcea decât ca să izbucnească spumegând de mânie şi să fulgere împotriva duşmanilor care „îndepărtaseră inima băiatului de el”.

La fort era şi unul Talbott, armurierul coloniei, care, tare şi răspicat, dădea în vileag ucigaşul, cum îi spunea el lui Fink, ceea ce, ajungând la urechile acestuia, îl făcu să turbeze de furie şi să se jure că va lua cu mâna lui viaţa celui care-l ponegrise. Această ameninţare fu aproape uitată, când, într-o zi, Talbott, care trebăluia prin prăvălia lui, îl văzu pe Fink intrând în fort – prima sa vizită de la moartea lui Carpenter. Fink se apropie: era copleşit de amărăciune, bolnav, sfârşit. Nu era pic de mânie în purtarea lui, dar târa şi arma cu el (îl văzuse cineva fără ea vreodată?); iar armurierul nu era chiar un viteaz. În plus, fusese şi ameninţat.

— Fink – strigă el, smulgând o pereche de pistoale de pe bancul de lucru – nu te apropia de mine, dacă nu vrei să fii un om mort!

— Talbott – spuse cu voce tristă luntraşul – n-ai de ce să te temi. M-ai nedreptăţit, da’ eu am venit să vorbesc cu tine despre… Carpenter, băiatul meu!

Continuă să înainteze şi armurierul îi strigă din nou:

— Fink, te ştiu eu, dacă mai faci trei paşi, să ştii că trag, a dracului să fiu…

Mike îşi ducea arma pe braţ şi nu făcea nici un gest de ameninţare, ci doar se apropia mereu, dacă asta însemna ameninţare.

— Talbott, mă învinuieşti că mi-am ucis… băiatul… pe Carpenter, pe care l-am crescut de mic copil, pe care l-am iubit ca pe-un fiu… fără care nu mai pot trăi! Nu mai sunt mânios pe tine acum, dar trebuie să-mi îngădui să-ţi arăt că nu puteam face aşa ceva, că mai bine aş fi murit decât să fac una ca asta… că m-ai vorbit de rău degeaba…

În vremea asta ajunsese la numai câţiva paşi de uşă, iar Talbott era în culmea panicii. Amândouă pistoalele erau îndreptate spre pieptul lui Fink, în aşteptarea atacului acestuia.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Fink, am să trag, nu vreau să stau de vorbă cu tine acum… nu pune piciorul pe prag… nu…

Fink puse piciorul pe prag şi, în acelaşi timp, se prăbuşi greoi peste el, primind în piept încărcătura ambelor pistoale. Ultimele lui cuvinte au fost:

— N-am vrut să-mi ucid băiatul.

Sărmanul Mike! În mintea lui îşi făcuse probabil loc bănuiala trădării, dar laşitatea şi crima nu!

Câteva săptămâni de la aceste întâmplări, pieri şi Talbott,

încercând să traverseze râul Missouri într-un schif.

Thomas B. Thorpe

URSUL DIN ARKANSAS

În cursele sale regulate pe Mississippi, o navă cu aburi se deplasează între localităţi situate la câte o mie-două mii de mile una de cealaltă; cine n-a văzut asta cu ochii lui cu greu îşi poate imagina mulţimea pestriţă de pe una din navele ce urcă fluviul, mulţime care se adună pentru că se ştie dinainte că se debarcă pasageri şi încărcături la toate punctele intermediare. Pornind de la New Orleans cu un vas de acesta, te trezeşti printre oameni din toate statele uniunii şi din toate regiunile globului; şi un om cu spirit de observaţie are cu ce se distra şi ce învăţa în atâta mulţime, dacă se oboseşte să citească marea carte a firii omeneşti atât de larg deschisă în faţa sa. Pot fi zăriţi, dându-şi coate laolaltă, bogatul plantator din sud şi negustorul ambulant de cioveie din New England, comerciantul din nord şi jocheul din sud, un venerabil episcop şi un disperat al jocurilor de noroc, cel vârât în afaceri funciare şi onestul fermier, toate soiurile de meseriaşi din Michigan, Illinois, Louisiana, Ohio, plus o droaie din sămânţa celor jumate-cal-juma-aligator de pe coclaurii „bătrânului Mississippi” şi care par să-şi câştige traiul pur şi simplu urcând şi coborând fluviul. Purtat de treburi sau din plăcere, m-am trezit adesea în mijlocul unei asemenea mulţimi.

Odată, pe când eram în New Orleans, trebuind să fac vreo câteva mile pe Mississippi în sus, m-am grăbit să mă urc la bordul binecunoscutei nave cu aburi invincibile – „de mare presiune, ce bate orice navă” – chiar în momentul în care răsuna ultima notă a ultimului clopot; şi când se mai domoliră învălmăşeala şi zarva, obişnuite pe o navă ce porneşte la drum, m-am trezit în mijlocul celei mai pestriţe mulţimi care s-a pomenit vreodată. Cum călătoria mea n-avea să dureze decât vreo câteva ceasuri, nu mi-am bătut capul să fac cunoştinţă cu tovarăşii mei de drum, care, în cea mai mare parte, aveau să petreacă împreună multe zile. Ba, din contră, am scos din buzunar ultima gazetă şi am început să-i puric conţinutul, cu un ochi mai critic decât de obicei. În acest timp, ceilalţi pasageri s-

au împărţit pe bisericuţe. În vreme ce eram adâncit în citirea ziarului, iar tovarăşii mei de călătorie erau şi mai adânciţi în forfecarea unor subiecte pe măsura şi cheful fiecăruia, toţi am sărit în sus deodată luaţi pe nepusă masă de un puternic strigăt indian de luptă răsunând din holul public, acea parte a salonului amenajată drept bar; apoi se auziră nişte chiote zdravene care n-ar vreo două mile, o găseam cu măruntaiele opărite. Şi încă destul de obişnuite pentru specificul acelui loc – dacă eroul întregii zarve nu şi-ar fi iţit capul în salon şi n-ar fi răcnit: „Trăiască ursul maşcat din Arkansas!”; apoi se auzi un zvon de glasuri, din care nu se puteau desluşi decât frânturi: „bidiviu”, „să-ţi baţi copiii”, „trăsnetul e un fleac” ş.a., ş.a. Cum era şi de aşteptat, această continuă tevatură atrase atenţia tuturor celor din salon; toate celelalte discuţii încetară şi, în mijlocul surprinderii generale, „Ursul maşcat” păşi în salon, se tolăni pe un scaun, îşi săltă picioarele pe sobă şi, aruncând o privire peste umăr, salută familiar pe toată lumea: „Ce mai faceţi, oameni buni?!” Apoi se purtă ca la el acasă, de parcă ne-am fi ştiut de când lumea, „ba chiar puţin mai dinainte”. Faţă de această purtare nu prea ceremonioasă, unii se cam încruntară, alţii se arătară uimiţi, dar, într-o clipă, toate mutrele se topiră într-un zâmbet. Musafirul cel nepoftit avea ceva care cucerea inimile de la prima vedere. Părea să se bucure de o sănătate straşnică şi să fie pe deplin mulţumit de sine. Ochii îi sticleau ca două diamante şi vădeau o blândeţe plină de simplitate. Apoi, toată încrederea în sine era irezistibil de nostimă.

— Probabil, oameni buni – continuă el, fără ca cineva să-i fi adresat vreo vorbă – probabil că aţi fost la New Orleans în dese rânduri; la mine-i prima vizită şi cea dintâi pe care am făcut-o vreodată şi n-am de gând să mai fac alta câte zile oi avea. În locul acela mă simt aşa zvârlit deoparte şi fără nici un rost şi ăsta-i adevărul. Unii domni de pe-acolo mi-au zis că-s cam necopt; da, poate că-s aşa, le-am spus eu, dar acasă la mine-s astfel; şi când bat eu cărările mele, capetele domnilor acelora luminaţi nu sunt cu nimic mai coapte; fincă, după cum bănui eu, acolo ei ar fi nişte ageamii sadea, necopţi ca o tărtăcuţă verde şi neînstare să strângă nişte napi şi dacă-i vorba de tras cu puşca, atunci nu pot nimeri nici un hambar dacă i se bălăngăne uşa şi asta încă cu cea mai grozavă puşcă din lume. Şi-mi vorbeau ei mie de vânătoare şi râdeau de mine când spuneam bărboşi şi dolofani vânatului de căpetenie din Arkansas. Poate, le-am

întors-o eu, aţi pofti să spun puicuţe şi frăgezei; iar la vorba asta i-a podidit râs şi mai neostoit; şi m-au întrebat cum de nu ştiam eu ce vânat era pe acolo de trăisem în păduri, cum ziceam. Bănuiesc că la asta am cam râs şi eu. Da, am tunat eu şi am zis: „Oameni buni, de m-aţi fi întrebat cum facem noi rost de câte o ciozvârtă în Arkansas, v-aş fi răspuns pe dată şi v-aş fi dat un răboj de dihănii care ar ajunge pentru o caravană-ntreagă, începând cu ursul şi sfârşind, hăt, cu mâţa; şi asta-i carne de mâncat, nu vânat". Numai cei de pe la oraş spun vânat şi ei înţeleg eu asta păsăruici şi flecuşteţuri; poate prin coclaurii mei să fie şi lăsături din astea, da' eu nu le-am băgat de seamă până acum. O zburătoare e o nimica, oricum. N-am împuşcat una din asta decât o singură dată şi nu mi-o iert nici acuma, fincă trăgea mai puţin de douăzeci de kile şi eu nu-mi scot puşca de pe umăr numai pentru atâta lucru şi când mai dau peste câte un curcan sălbatic tot ca acela, apoi îl las în plata Domnului.

— Un curcan sălbatic de vreo douăzeci de kilograme?! izbucniră deodată douăzeci de glasuri în salon.

— Da, oameni buni, nu-i aşa că era ditamai? Vedeţi, orătania era atât de grasă, că nici nu prea mai putea zbura şi când s-a prăvălit din copac, după ce-am alicit-o şi s-a izbit de pământ, i-a plesnit târtiţa şi era mai mare dragul să vezi gogoloaie de grăsime cum ieşeau pe acolo de-a dura.

— Şi unde zici că s-a-ntâmplat asta? întrebă unul mai cinic din Louisiana.

— În Arkansas, unde-n altă parte s-ar fi putut întâmpla, decât pe tărâmul zămislirii, în ţara împlinirii, o ţară unde glia merge drept până-n centrul pământului, iar guvernul te înstăpâneşte pe fiecare palmă de loc? Ş-apoi aerul de-acolo, numai ce-l tragi în piept şi strănuţi ca un armăsar. E o ţară fără cusur, asta-i, ce mai!

— În afară de ţânţari! strigă cel din Louisiana.

— Păi, omule, în afară de ei, fincă ce-i drept îi şi adevărat, îs barosani şi se ţin amarnic de om. Da' ei, omule, nu te muşcă de două ori în acelaşi loc; şi lasă-i şi pe dânşii v-o două luni să-şi facă mendrele ca lumea şi-ai să vezi că nici nu te mai uiţi la ei, cum nu te uiţi la un aligator. Şi mai apoi n-au cum să-mi rănească simţămintele fincă sunt sub piele; şi nu ştiu să fi ologit pe cineva, ci numai o dată şi atunci a fost vorba de un yankeu, fincă se dau mai rău la străini şi încă cum, decât la oamenii locului. Şi cum şi-au mai râs de omul acela! Mai întâi l-au înţepat

de s-a umflat şi-a plesnit peste tot; apoi a su-per-at, după cum spunea doctorul, până a rămas carne vie, carne de vită, nu alta; apoi s-a apucat să bolească şi, în cele din urmă, a luat un vas şi a plecat din acele locuri. După câte ştiu eu, acela a fost singurul care a pus ţânţarii la inimă. Dar ţânţarii sunt şi ei parte a firii căreia eu nu-i găsesc nici un cusur. Şi chiar de-s maşcaţi şi Arkansasul e mascat şi dihăniile sale, ca şi copacii, ca şi râurile sale şi unui ţânţar pricăjit în Arkansas nu i-ar rămâne altceva de făcut decât să predice prin stuhărie.

Acest argument puternic în favoarea ţânţarilor mascaţi îl dădu gata pe cel din Louisiana şi logicianul porni să bată noi cărări şi să arate cât de mulţi urşi se prăsiseră pe coclaurii lui de obârşie, unde, bănuia el, erau „cam tot atâţia câte mure sunt şi chiar oleacă mai mulţi”.

Când făcu această afirmaţie, un mărunţel, ţâşnind de lângă mine, se interesă dacă urşii se strângeau mai mulţi laolaltă când îi atacau pe cei din partea locului.

— Nu – spuse eroul nostru, încălzindu-se la auzul acestui subiect – nu, străine, fincă, vezi dumneata, nu-i în firea ursului să meargă în haită; dar felul în care risipesc totul în calea lor, fie că merg perechi sau numai câte unul singur, e grăitor. Da’ apoi şi cum îi mai dibui eu, de-mi ştiu tuciuriii aceia bătrâni de pungaşi şi trosnetul armei, aşa cum ştiu guiţatul purcelului. Şi prin părţile noastre s-au cam mai rărit, aşa de tare-i sperie şi-i bagă-n boale trosnetul ăsta, bietele fiinţe. Puşca aia a mea e pur şi simplu *molimă* printre urşi; dacă nu bag bine seama, se porneşte singură deodată cum simte o urmă proaspătă, ca şi Cosor, dulăul meu; şi-apoi şi dulăul ăsta, oh, îşi închipuie că lumea-i doldora de urşi, de-i abţiguieşte el aşa de iute. E mare noroc că nu se pricepe la vorbă pe cât gândeşte; fincă, altfel, cu modestia lui din fire, dacă ar afla aşa deodată cât e de îndreptăţit, să stea înaintea tuturor câinilor din univers, de uluire şi-ar da sufletul pe dată, în două minute. Oameni buni, dulăul meu cunoaşte firea ursului, cum o ştie un jocheu pe cea a femeii: totdeauna latră la ţanc, muşcă la ţanc şi încolţeşte fără să capete o zgârietură măcar. Că niciodată nu ştiu dacă, el a fost făcut înadins să vâneze ursul, sau ursul a fost înadins făcut să fie vânat de dulăul meu. Eu socot că li s-a poruncit să meargă împreună, aşa cum spune judele Jones că s-a poruncit bărbatului şi femeii, când dăscăleşte el câte o pereche la cununie. De fapt, Jones a spus-o o dată verde şi-a zis el: „Conform legii, căsătoria e un contract

civil de origine divină; e comună tuturor statelor ca şi Arkansasului şi oamenii o apucă pe calea asta la fel de firesc cum Cosor, câinele lui Jim Doggett, apucă urma ursului”.

— Şi în care anotimp al anului au loc vânătorile dumitale? întrebă un străin mai răsărit, pe care, după unele semne ale bagajelor, l-am bănuit a fi un englez pornit în vreo expediţie vânătorească, probabil la poalele Munţilor Stâncoşi.

— Păi anotimpul din an al vânătorii la urs, străine – spuse cel din Arkansas – ţine de obicei tot anul şi vânătorile au loc cam tot atunci. Am citit la o istorie că dihăniile au anotimpul lor de belşug şi anotimpul lor de strâmtoare. Asta nu se pomeneşte în Arkansas, unde, hrănindu-se cu roadele *spontanoase* ale pământului, urşii au un singur anotimp îmbelşugat de la un capăt la altul al anului, deşi iarna, în chipul ăsta, îs mai dolofani decât vara, trebuie să recunosc. Şi din pricina asta, în timpul căldurilor, ursul o rupe la fugă dinaintea noastră, în vreme ce iarna abia se mişcă. Osânza, osânza. Duşmanul iuţelii. Blegeşte pe orice se pune prea mult. Din pricina asta am văzut curcani sălbatici blânzi ca puicile. Goneşte un urs cu cheag pe el şi să vezi ce minunat se frăgezeşte carnea dihaniei: i se topeşte osânza în carne, până nu mai ştii care ce e. Am făcut în dese rânduri treaba asta. Ţin minte mai ales o binecuvântată dimineaţă când am stârnit o dihanie bătrână şi, dacă socotim ce ditamai namila era, alerga bine. Dar câinii l-au ostoit îndată – şi când l-am ajuns şi eu din urmă, zău, de nu era frumuşel asudat, aş zice ca prins de friguri: şi să-i fi văzut limba atârnându-i de-un cot din gură şi coastele lăsându-i-se şi ridicându-se ca nişte foaie şi fălcile umflate de atâta grăsime, de nici nu se putea uita cruciş. Şi prinzându-l eu la ananghie, mi-am slobozit puşca în el şi să ajung gol-goluţ pe-o tufă de mărăcini de n-au ţâşnit din el aburii drept la vreo trei metri prin gaura pe unde a intrat glonţul. Namila, trebuie să recunosc, era făcută după sistema de mare presiune şi plumbul i-a cam dogit cazanul.

— Coloana aceea de aburi era cam ciudată, ori poate o fi fost ursul mai focos – spuse străinul, râzând.

— Aşa cum bine bagi de seamă, străine, ursul acela era cu adevărat focos şi aburii aceia sloboziţi o dovedesc pe de-a-ntregul, aşa cum dovedesc şi cât de mult gonită a fost dihania. Şi nu mă-ndoiesc că, de o mai ţinea aşa vreo două mile, o găseam cu măruntaiele opărite. Şi încă tot mai am nădejde că am să mă întâlnesc eu odată cu o dihanie încă şi mai năbădăioasă care o să

gonească până ce sub pielea aia a ei n-o rămâne decât grăsime de urs; se poate şi asta, fincă s-au întâmplat lucruri şi mai nemaipomenite.

— Şi pe unde se aţin atât de mulţi urşi? întrebă străinul, cu sporit interes.

— Păi, străine, ei se aţin mai mult prin preajma sălaşului meu, unul dintre cele mai minunate locuri de pe bătrânul Mississippi, nesmintit, un loc pe cinste, un loc care avea şi el nişte metehne, până ce fluviul şi-a tăiat o nouă albie la Cotul Bercului şi asta a mai potrivit lucrurile, fincă aşa mi-a ajuns cabana pe malul apei – treabă de mare folos în anotimpul ploios, vă spun eu, fincă acuma te poţi urca pe un butoi cu whisky şi poţi vâsli la el, de la vas până-n curte, când creşte apa, simplu cum ai cădea de pe-un buştean. E de mare folos, fincă tăbârcind băutura pe mal de colo-colo, aşa cum făceam de obicei înainte, o faci să se evaporeze prea repede şi e prea scumpă. Ia numai opreşte-te dumneata, străine, vreo lună-două, sau vreun an dacă ai poftă, la mine şi-ai să vezi cum preţuieşti atunci acele locuri. Am să te ospătez pe săturate şi pe lângă porc şi terci, poţi să te-nfrupţi şi din şuncă de urs, cârnaţi de urs, să ai un aşternut din blăni de urs pe care să dormi, iar drept pernă o blană de pisică sălbatecă jupuită ca o mănuşă şi umplută cu pănuşi. Chiar dacă reumatizma ţi-a intrat în fiecare-ncheietură a oaselor, în patul acela tot dormi. Patul acela l-am numit *tihnitor.* Şi-apoi uită-te la pământul meu; guvernul nu mai are aşa bucată la-ndemână. Ce pădure! Şi ce vâlcea! Păi nu poţi păstra prea mult nimica din ce vâri în pământul acela, dacă nu-l iei foarte de fraged, pui, aşa de repede cresc toate acolo şi se sălbăticesc de nu le mai recunoşti. Am semănat odată pe coclaurii aceia vreo câţiva cartofi şi nişte sfeclă; s-au săltat frumuşel la-nceput şi după aceea nu-i mai puteai opri nici cu câteva perechi de boi. Cam la vremea aceea m-am pornit spre bătrânul Kentuck, cu nişte treburi şi vreo trei luni nici c-am auzit de sărăciile acelea, când dau din întâmplare peste un om care poposise prin părţile mele, cu gând să-mi cumpere tot locul. „Ei, cum ţi-au plăcut treburile?” zic eu. „Nu-i rău, nu-i rău”, spune el. „Cabana e numai potrivită, locul de pădure e bun; dar, în schimb, pământul acela din vale nu face para chioară.” „De ce?” zic eu. „Fincă” face el. „Fincă ce?” zic eu. „Fincă-i numai un desiş de cedru, plin de morminte de-ale indienilor – spune el – şi n-ai cum să-l cureţi.” „Doamne – mi-am zis eu – *desişul de cedru-i* sfecla, iar *mormintele indienilor* îs

barabulele.” Aşa cum era de aşteptat, bucatele mele crescuseră mult prea mult şi nu mai erau de nici o ispravă, pământu-i prea bogat şi de aia e *primejdios* să semeni ceva în Arkansas. Pe pământul acela din vale mi-a fost, omorâtă o scroafă… ştii colea. Bătrâna pungăşoaică şterpelise un ştiulete şi-l dusese la culcuşul ei de noapte să-l mănânce în tihnă. Ei şi-a risipit vreo grăunţă-două pe jos şi s-a culcat peste ele; înaintea zorilor, lăstarul de porumb a ţâşnit afară şi din lovitura aia, scroafa a murit pe loc. Aşa că eu nu mai semăn nimic, firea a vrut ca Arkansasul să fie numai loc de vânătoare şi eu nu merg împotriva firii.

Cel care întrebase şi astfel îl stârnise pe eroul nostru să-şi descrie locurile în care sălăşluia păru să fie pe deplin satisfăcut şi nu mai spuse nimic; dar „ursul maşcat din Arkansas” o ţinu razna, de la un lucru la altul, cu o limbuţie cu totul uimitoare, din când în când luându-se la harţă cu cei din jur, mai ales cu „un ageamiu în carne şi oase” din Illinois care avusese îndrăzneala să spună că istoriile prietenului nostru din Arkansas „sunt cam trase de păr”.

Şi în felul acesta trecu seara: dar dându-mi seama că tovărăşia mea cu un personaj atât de rar avea să se isprăvească înaintea zorilor, l-am întrebat dacă nu voia să-mi povestească o vânătoare de urşi mai acătării, adăugind că astfel de lucruri mă interesau foarte mult, deşi eu, personal, nu eram vânător. Dorinţa mea păru să-i fie pe plac şi se trase mai aproape de mine, spunându-mi că-mi poate da o idee de-o vânătoare la urs cum nu s-a mai pomenit vreodată nici în lumea asta, dar nici în alta. Felul lui de-a fi era atât de aparte, că jumătate din farmecul istorisirii sale se datora modului deosebit de-a povesti, a cărui mare calitate era chipul fericit în care reliefa părţile mai importante ale relatării. Pe cât îmi aduc aminte, le-am subliniat şi eu la locul potrivit şi am redat povestirea cu propriile sale cuvinte.

— Străine – făcu el – în vânători de urs eu sunt avut, mai ales într-un chip care, aşa cum zici, să-ţi spun drept, *mă uimeşte.* Stai aşa, deci a fost ursoaica aceea îndrăcită pe care am puşcat-o la Uraganul, toamna trecută, apoi tâlharu’ cela ce sufla porcii, căruia i-am găurit cojocul la Răspântia Sângeroasă şi-apoi, da, cum să nu, asta-i. Ai să-ţi poţi face o părere despre o vânătoare în care a fost doborât cel mai mare urs care s-a pomenit vreodată, fără şagă, despre o namilă bătrână după care am umblat vreo doi-trei ani, mai mult sau mai puţin şi dacă nici aia

nu-i vânătoare acătării, apoi înseamnă că nu mai e nici una. Dar mai întâi şi mai întâi, străine, lasă-mă să-ţi spun că-mi placi, fincă nu te sfieşti să-ţi înavuţeşti mintea întrebând şi ascultând şi asta tot tolocănesc eu la urechea căţeilor Contesei, în toată ziua când mă-ntâmplu pe-acasă; şi-mi pun mari nădejdi în javrele acelea, fincă amuşină mereu prin jur; şi de şi-şi vâră botul uneori pe unde nu trebuie, dobândesc tot mai multe cunoştinţe, oricum şi poate le-o prinde bine cândva. Şi aşa cum îţi spuneam despre ursul acela maşcat, ştii, când ne-am aciuat eu şi încă vreo câţiva dintre primii colonişti prin părţile acelea ale noastre, am fost siliţi de la sine să vânăm; a început să ne placă repede şi curând am văzut că era treabă uşoară să ne ocupăm de meseria asta. Un moşneag care bătuse coclaurile înaintea noastră ne-a dat de-nţeles că ne aşezasem la un loc tocmai bun. Şi atâta a ridicat în slăvi meritele acelor tărâmuri, de ne-am otrăvit cu toţii şi, ca să ne dovedească spusele sale, ne-a arătat pe trunchiurile de sassafras o groază de urme, mai multe decât afişele cu „ziua alegerilor” pe care le-am văzut eu lipite pe uşile crâşmelor. „Şi cine-şi ţine răbojul aici” zic eu. „Păi ursul”, spune el. „De ce?” întreb eu. „De un’ să ştiu – spune el – dar asta-i: ursul muşcă în coajă ca şi în lemn cât de sus poate s-ajungă de la pământ şi după semne poţi spune cât de mare-i ursul, fără să greşeşti cu un deget.” „Ajunge – am zis eu – am şi prins la minte câte ceva şi am să şi încerc să văd cum e.” Ei bine, străine, numai o lună după asta am şi omorât un urs şi-i ştiam la ţanc mărimea înainte de a-i măsura cojocul, chiar după semnele alea; şi când am reuşit şi isprava asta, m-am umflat în pene şi de-atunci mă ţin tot aşa mândru. Şi am mers mai departe, în fiecare zi mai învăţând eu câte ceva, până mi s-a dus vestea şi mi s-a îngăduit să fiu, fără glumă, cel mai dibaci vânător de urşi din toată regiunea şi faima asta e mai greu de dobândit decât să fii socotit cel dintâi din Congres, aşa cum una-i una şi două-s mai multe. De se vicleneau dihăniile care avuseseră de-a face cu nişte ageamii de vânători şi-ajungeau în felul ăsta foarte stricătoare, trimiteau, fireşte, după mine; şi aşa că vânam şi pentru mine şi pentru mulţi dintre vecinii mei. Nu ştiu cum, dar dau mereu drept peste dihănii, de-au ajuns un lucru la fel de firesc ca băutura. Şi e simplu ca bună ziua. Uite ursu’! Tranc! Nu e ursu’. Treaba a ajuns cam plicticoasă: ştiu precis cât aleargă, unde-şi dă duhul, cât mârâie de tare şi ce distracţie urmează ca să-l aduc la miruit. Pot să-ţi spun istoria goanei, cu toate amănuntele, încă de la început şi

cunosc urmele atât de bine, dom’le, că *sunt precis*. Dar odată mi-am găsit şi eu naşul şi am să-ţi vorbesc tocmai despre asta, fincă de-o vânătoare obişnuită nu merită să ne batem gura. Într-o binecuvântată zi de toamnă, a curs multă vreme de-atunci, o pornisem haihui după urs şi ce-mi văd ochii? Urme proaspete pe trunchiurile de sassafras, eu vreo douăzeci de centimetri mai sus de oricare alt semn de colţ pe care le-am văzut eu vreodată prin pădure. Şi ce-mi zic: „Scrijeliturile alea ori sunt o păcăleală, ori vădesc cel mai amarnic urs care s-a prăsit vreodată.” De fapt, străine, nu-mi venea nici mie să cred că erau adevărate şi am plecat mai departe. Dar din nou am văzut semnele acelea, toate la aceeaşi înălţime şi atunci *am ştiut că arătarea vieţuieşte în carne şi oase.* Încredinţarea aceea mi-a zdruncinat sufletul ca un cutremur. Şi mi-am zis: „Aici e ceva înadins pentru mine; ursul acela-i al meu, ori mă las de vânat.” Şi chiar a doua zi dimineaţă, ce crezi că-mi văd ochii, de nu o seamă de hultani zburătăcind pe deasupra ogorului meu de păpuşoi. „Pe-acolo a trecut pungaşul acela mi-am zis, fincă semnele sunt limpezi” şi, cum mă vezi şi cum te văd, cercetând eu locul, am găsit numai oasele din porcul ce eu o zi înainte fusese cel mai straşnic râmător, cum numai în Ohio s-a mai văzut. Apoi am luat urma dihaniei, din ogor până în pădure şi toate urmele lăsate mi-au arătat că acela era ursul. Şi-acum, străine, să-ţi spun prima goană ca lumea pe care am avut-o cu dihania aceea, pe care am zărit-o bine nu mai puţin de trei ori de departe: câinii au fugărit-o cale de peste optsprezece mile şi nu i-au mai ţinut balamalele, calul s-a deşelat şi el, iar eu eram sfârşit, cât de sfârşit poate fi un om zidit după tiparul meu, care-i numai al meu. Înaintea acestei păţanii nu ştiam că se pot petrece şi asemenea lucruri, mai ales mie şi oricât de ciudat ar părea, ursul acela m-a făcut să mă deprind şi eu asta înainte de a termina eu cu el. Şi până la urmă a ajuns să mă lase lesne de căruţă la câte o goană mai lungă. Cum o fi izbutit, nu mă duce mintea. E de mirare ca un urs să alerge cât de cât, dar întrece puterea mea de înţelegere cum izbutea ursul ăsta să istovească, să sleiască de puteri un cal şi o haită de câini obişnuiţi să răzbească în scurtă vreme orice jivină după care se luau. Ei bine, străine, ursul ajunse atât de neruşinat, încât obişnuia să se ospăteze oricând poftea cu câte un porc din ocolul meu şi în urma lui veneau vulturii după resturi; şi tot aşa, mai ursul, mai vulturii, am rămas fără ciozvârtă de porc. Cu ursul acela dădusem greş de-atâtea ori, că mă seca la măruntaie şi am

început să arăt tot mai pierit. Treaba mersese prea departe şi făcu să se usuce carnea pe mine mai repede decât o boală: ajunsesem să văd peste tot numai ursu': el mă vâna pe mine şi încă cum, ca un diavol, aşa cum şi începusem să-l cred a fi. Şi pe când eram astfel la ananghie, mi-am făcut pregătirile pentru o ultimă răfuială, ca să isprăvesc cu el. Meşterind eu fiecare trebuşoară cum îmi spunea inima mai bine, am pornit-o în zori şi, spre marea mea bucurie, am priceput după cum goneau câinii că nici ursul nu era prea departe; să-i iei urma, era un fleac, fincă pentru haită ajunsese tot atât de cunoscută ca şleaul cel mare. Am mers mai departe şi, ajungând la loc deschis, ce să văd dacă nu ursul urcând agale buza unui deal şi câinii pe urmele lui, cu nasul în el, ori fincă îi erau pereche la goană, ori fincă lui nu-i păsa să se ferească din calea lor, nu ştiu care din două. Şi ce mândreţe era! Mi-era drag ca un frate! Şi o ţinu mai departe otova până ajunse la un copac care, împărţindu-se în mai multe trunchiuri, forma un fel de crăcană la vreo doi metri de la pământ. Se săltă în crăcana aceea şi se aşeză, cu câinii hămăind în jurul lui şi şezu aşa acolo, uitându-se la ei liniştit ca la un ochi de apă stătută. Un prieten de-al meu mai ageamiu, care mă-ntovărăşea, ajunse la o bătaie de puşcă, înaintea mea şi slobozi arma, pălind dihania drept în vârful frunţii. Când îl atinse glonţul, ursul scutură din cap şi se săltă jos din copac uşurel, ca o cucoană din trăsură. Şi era tare frumoasă privelişte! Să tot stai şi să te uiţi la el: era atât de furios, că părea să, nu-i fie frică de câini nici cât de-o ciurdă de purcei de ţâţă şi nici câinii nu pierdură vremea şi îndată făcură cerc larg în jurul lui, distanţă respectuoasă, ţi-o spun eu. Chiar Cosor, chiar şi el, se aţinea deoparte cu fereală. Şi cum îi mai scăpărau ochii ursului! Păi flacăra lor ar fi pârlit un motan de viu; şi-n fapt, ursul acela, era *mânia în picioare.* Un singur căţelandru s-a apropiat de el şi a fost măturat pe de-a-ntregul şi atât de bine de laba stângă a ursului, că a dispărut cu desăvârşire; şi asta-i făcu pe dulăii cei bătrâni şi mai grijulii. În vremea asta am sosit şi eu acolo şi m-apucasem să ochesc pe îndelete, aşa cum trebuie să facă un bărbat, în coasta lui, chiar îndărătul labei de dinainte; şi de nu mi s-a descărcat arma singură, să-mi spui câine şi tot nu mă supăr! Da, străine, s-a descărcat şi n-am putut da de-o capsă, deşi m-am cotrobăit peste tot prin toate buzunarele. Şi fiind eu în încurcătura asta, m-am întors spre nebunul meu de prieten şi i-am zis: „Bill – i-am zis eu – eşti un dobitoc, eşti un găgăuţă şi mai

bine încercai să omori ursul trăgând în coaja copacului, sub burta lui, decât s-o faci pocnindu-l în frunte. Glonţul tău a făcut din el tigru şi de-o omorî sau răni vreun câine când o să-l încolţească, să mă-mpuşti de nu-mi răsucesc cuţitul în ficaţii tăi, aşa să ştii" – fincă îmi ieşisem şi eu din sărite. Îmi pierdusem capsele, puşca se pornise singură, tovarăşul meu trăsese-n fruntea ursului şi mă aşteptam în fiecare clipă să-l văd luându-se la harţă cu câinii şi făcând una cu pământul cel puţin vreo duzină. În privinţa asta mă înşelam fincă ursul a sărit peste roata câinilor şi, slobozind un urlet cumplit, s-a pornit, iar haita, lătrând cât o ţineau bojocii, pe urmele lui. De data asta, goana a fost scurtă, fincă, ajungând la marginea lacului, dihania s-a aruncat în apă şi a luat-o înot până la o insuliţă pe care ajunse tocmai cu o clipă înaintea câinilor. „E-n mâinile mele"- mi-am zis eu, fincă-mi găsisem capsele *în căptuşeala hainei,* aşa că, făcând vânt unui buştean în apă, am vâslit peste lac până la insulă taman când câinii încolţiseră ursul într-un desiş. Am alergat şi am tras şi, în aceeaşi clipă, namila a sărit peste câini şi a venit în goană nebună până la trei paşi de mine; a sărit în apă şi a încercat să se salte tocmai pe buşteanul pe care-l părăsisem eu, dar, de fiecare dată când reuşea să-şi aburce trupul pe jumătate, buşteanul se răsucea şi-l dădea dedesubt; câinii şi ei, se strânseseră în jurul lui şi-l hărţuiau şi în cele din urmă Cosor se încleştă de el şi se scufundară în lac amândoi laolaltă. Omule, în momentele acelea eram cu mintea tulbure şi mi-am smuls haina de pe mine, am apucat cuţitul şi aveam de gând să mă alătur dulăului şi eu, când amândoi se ridicară spre suprafaţă. Dar dihania rămase dedesubt, Cosor se săltă singur deasupra, mai mult mort decât viu şi ieşi cu haita pe mal. „Mulţumesc Domnului – mi-am spus eu – dihania aia bătrână şi-a primit porţia până la urmă." Fiind hotărât să pun mâna pe leş, am tăiat o viţă în loc de funie şi m-am scufundat unde zărisem ursul în adânc, l-am legal: cu funia aceea ciudată de un picior şi l-am tras cu mare greutate pe mal. Străine, să mă toace puii de aligator mici şi fărâme dacă până la urmă orătania nu era o ursoaică, iar nu dihania aceea bătrână pe care o căutam eu. Felul în care s-au încurcat lucrurile pe insula aceea a fost nespus ce tulbure şi, gândindu-mă la asta, mă conving mai mult ca niciodată că mă apucasem să-l vânez pe dracu' gol. În seara aceea m-am dus acasă şi m-am trântit în pat: treaba mă dăduse gata. Toată fruntea cetei de vânat urs din Arkansas recunoscuse că era la pământ şi gândul acesta se scufundă în mintea mea

cum se scufundă o barcă spartă-n Mississippi. Şi eram la fel de furios ca un urs cu două javre pe cap şi pe care-l mai supără şi coada, pe deasupra. Treaba s-a împânzit şi printre vecinii mei şi am început să fiu întrebat cum îi mai merge individului aceluia căruia nu i-a scăpat niciodată vreun urs şi dacă individul nu purta nişte telescoape când a făcut dintr-o ursoaică, de mărime firească, un ditamai ursu' bătrân, oleacă mai răsărit decât un cal! „Poate – am zis eu – prieteni – începea să-mi sară muştarul – poate vreţi să spuneţi că cineva minte." „Oh, nu – spuseră ei – noi numai am auzit despre nişte tărăşenii de-astea petrecându-se destul de des în ultima vreme, dar nu credem un cuvinţel; oh, nu!" şi apoi se depărtau şi se porneau pe urlete de râs, de credeai că s-a strâns tot atâta lume pe un leş de negru. Era prea mult pentru mine şi m-am hotărât: ori prind ursul, ori mă duc în Texas, ori dau ortul popii şi mi-am făcut pregătirile cum se cuvine. Am închis haita şi am lăsat-o să-şi tragă sufletul. Mi-am desfăcut puşca bucată cu bucată şi am dat-o cu oloi. Mi-am pus capse prin toate buzunarele şi cotloanele *de teama căptuşelii*. Apoi mi-am vestit vecinii că luni dimineaţă – le-am spus şi ziua – am să stârnesc URSU' ACELA şi am să-l aduc cu mine acasă, iar de nu, n-aveau decât să împartă între ei locul şi agoniseala mea, stăpânul fiind dispărut. Ei bine, străine, în dimineaţa de dinaintea însemnatei zile a expediţiei mele vânătoreşti, am dat o raită prin pădurea din preajma casei, luând puşca şi pe Cosor cu mine, aşa, *din obişnuinţă* şi acolo cum şedeam eu, tot din obişnuinţă, ce-mi văd ochii trecând peste gardul meu de nu *ursu'!* Da! Dihania aceea bătrână era la numai vreo sută de metri de mine. Şi cum mai trecea peste îngrăditura aceea... străine. Se arătă nedesluşită, ridicându-se ca o ceaţă întunecată, atât de mare părea şi păşi sfoară drept spre mine. M-am ridicat, am ţintit cu grijă şi am tras. Într-o clipită, dihania s-a răsucit în loc, a slobozit un urlet şi a trecut *prin îngrăditură,* aşa cum ar trece un copac ce se prăbuşeşte printr-o pânză de păianjen. M-am luat după el, dar m-am încurcat în nădragii care, ori din obişnuinţă, ori din vălmăşagul clipei, îmi ajunseseră pe la călcâie şi, înainte de a apuca eu să mă ridic, am auzit dihania bătrână urlând ca o mie de păcătoşi în desişul din apropiere şi când am ajuns şi eu lângă ea, nu mai era decât un leş. Străine, a fost nevoie de cinci negri, în afară de mine, ca să săltăm leşul în spatele unui catâr şi sub povara aceea, bătrânul urecheat mergea clătinându-se de parcă i s-ar fi muiat picioarele şi doar cu o namilă de urs obişnuită În

spinare ar fi luat-o bucuros la trap. Are să te uimească şi pe dumneata cât era de mare: din blana lui am făcut o învelitoare de pat şi ţi-ar fi plăcut să vezi cum acoperea toată salteaua mea din urs, rămânând şi câţiva coţi de fiecare parte ca să te îmbodoleşti mai bine. De fapt, era un urs cum nu s-a mai pomenit şi de-ar fi vieţuit pe vremea lui Samson şi de l-ar fi întâlnit în luptă dreaptă, l-ar fi dat gata cât ai arunca o dată cu zarurile. Străine, nu mi-a plăcut niciodată cum l-am vânat şi cum l-am scăpat. E ceva tare nefiresc la mijloc şi n-am putut pricepe niciodată şi n-am fost niciodată mulţumit cât de uşor s-a dat bătut până la urmă. Poate o fi auzit că mă pregăteam să-l vânez a doua zi, aşa că a venit el singur, ca şi ratonul căpitanului Scott, ca să nu-şi mai obosească foalele, să aibă putere să geamă când o muri. Dar nici asta nu mi se pare aproape de adevăr. În sinea mea mă bate gândul că ursul acela era *un urs care nu putea fi vânat şi a murit când i-a venit lui timpul să moară.*

Când se termină povestea, eroul nostru şi auditorii săi păstrară o tăcere solemnă. Am văzut că pentru el rămăsese o taină ursul despre a cărui moarte tocmai terminase de povestit şi care făcuse o puternică impresie asupra minţii lui. Se vedea, de asemenea, că de întâmplarea aceea era legată o teamă superstiţioasă, sentiment pe care-l trăiesc toţi „copiii pădurii” când se întâlnesc cu ceva care depăşeşte experienţa lor de fiecare zi. Totuşi, el fu cel dintâi care rupse tăcerea şi, sărind în picioare, îi sfătui pe toţi cei de faţă să-şi ude gâtul înainte de a se băga în pat, lucru pe care el îl făcu îndată, împreună cu o seamă de tovarăşi, spre marea lui bucurie, bineînţeles.

Cu mult înaintea zorilor am coborât pe ţărm, la locul meu de destinaţie şi nu pot decât să-l urmăresc cu gândul, alături de cititor, pe prietenul nostru din Arkansas, în aventurile lui la Forks of Cypress, pe Mississippi.

Alonzo Delano[31]

GOANA DUPĂ AUR

La Dayton, câteva mile mai sus de Ottawa, s-a format un convoi, sub comanda căpitanului Jesse Green, cu scopul de a traversa preria şi m-am hotărât să mă alătur şi eu. Locul de întâlnire urma să fie la St. Joseph, pe Missouri, de unde intenţionam să pornim la drum. Am tocmit oameni, am cumpărat vite şi un car, apoi mi-am făcut rost de provizii pentru drum la St. Louis. Mi-am expediat carul cu un vas la St. Joseph, iar vitele pe uscat, pe la mijlocul lui martie, urmând să le găsesc pe toate, la locul de întâlnire, în aprilie.

Toate lucrurile fiind pregătite, în ziua stabilită încă de la început (5 aprilie 1849), mi-am luat rămas bun de la familie, în Ottawa şi am purces spre St. Louis pe vasul cu aburi *Revolution,* iar de acolo am pornit spre St. Joseph cu *Embassy.* Ceilalţi trei tovarăşi din ceata mea erau J. H. Fredenburg, Matthew Harris şi Eben Smith din Ottawa, pe ultimii doi m-am angajat să-i iau cu mine în această traversare a preriei cu condiţia să ne dea tot sprijinul în timpul drumului şi, vreme de un an, din momentul plecării, să împărţim şi cheltuielile şi dobânzile jumătate-jumătate – înţelegere obişnuită pe vremea aceea.

Ni s-a alăturat în călătoria pe care o făceam în susul râului şi un tânăr numit Robert Brown, care era în căutarea unui prilej de a ajunge în California şi, în acest scop, se îndrepta spre St. Joseph.

Pe *Embassy* era o mare îmbulzeală de aventurieri. Era reprezentat în felul acesta aproape fiecare stat al Uniunii.

Toate paturile aveau clienţi şi nu numai că toate băncile şi mesele erau ocupate în timpul nopţii, ci, în plus, peste tot, pe podelele cabinelor dormeau emigranţi. Pe punţi stăteau înghesuite care, vite, catâri, unelte de minerit, calele gemeau de

[31] Alonzo Delano întreprinde o călătorie împreună cu un convoi de care în 1849. Jurnalul călătoriei din care face parte şi acest fragment a apărut în 1854 sub titlul „*În prerie şi printre Căutătorii de aur*”, (n.t.)

provizii. Aşa arăta fiecare vas şi atâta potop de oameni cum se revărsa acum din statele Uniunii către diferite puncte de plecare spre ţărmurile de aur ale Californiei nu s-a mai pomenit de pe vremea invaziei Romei de către goţi.

După o călătorie obositoare de zece zile, am ajuns pe data de 19 la St. Joseph, unde am aflat că cei din Compania Dayton, care ajunseseră înaintea noastră, plecaseră chiar în ziua aceea, cu intenţia de a urca în susul râului până la un alt punct de traversare spre teritoriul indian şi unde aveau să adaste până va mai creşte destul iarba ca să aibă vitele nutreţ, ceea ce ne dădea nouă destul răgaz să-i ajungem din urmă înainte de a părăsi pământul civilizaţiei; în dificila noastră călătorie peste prerii.

3 mai 1849. Grupul nostru era bine organizat şi înzestrat pentru marea călătorie care ne aştepta. Carele au fost toate numerotate, iar conducătorul nostru, cu încuviinţarea celorlalţi, a stabilit ca fiecare car, pe rând, să treacă în capul convoiului timp de o zi şi apoi să treacă la coadă, lăsând locul numărului următor şi tot aşa mereu, unul după altul, până când toate cele şaptesprezece care aveau să ajungă în frunte. Fiecare ceată de patru oameni avea o sobă de gătit micuţă, care, deşi nu neapărat necesară, s-a dovedit adesea folositoare datorită lipsei de combustibil. Toţi bărbaţii erau înarmaţi până-n dinţi cu puşcă, pistol şi cuţit, cu muniţie din belşug; la patru oameni exista un cort; carele erau trase de trei până la şase perechi de vite zdravene şi ne-am înţeles cu toţii ca acestea să fie mânate cu multă grijă, fiindcă nu ne era greu să ne imaginăm în ce situaţie fără ieşire ne trezeam dacă vitele cădeau prin prerie, unde nu mai puteau fi înlocuite. Ca să nu le fure indienii sau să se rătăcească noaptea, am pus câte un om de strajă care să nu le piardă din ochi la păscut, iar când se lăsa seara, erau aduse înapoi şi legate de care, unde erau mereu vegheate de paza de noapte; şi numai datorită acestei vegheri continue şi îngrijiri n-am pierdut nici una în tot timpul călătoriei.

Înaintea zorilor, vitele erau scoase la păscut, toţi eram în picioare cu treburi, unii prinşi cu pregătirea mesei. Carele formau un cerc în afara căruia ne ridicam corturile, aşa încât furii care ar fi vrut să se înfrupte din avutul nostru ar fi trebuit să treacă mai întâi de primul cerc de corturi, unde ar fi fost văzuţi de omul de strajă, iar în caz de atac carele formau o baricadă. Gândindu-ne la lipsa lemnelor de foc, înainte de a părăsi pădurile de pe

Missouri, am pus în fiecare car destule lemne ca să ajungă pentru două zile de gătit şi acum dinaintea fiecăruia se înălţa un fir mlădios de fum, vădind semnele unei vii activităţi pentru a pune în mişcare maşinăria vieţii. Brown a fost uns bucătar, ceilalţi băieţi fiind de acord să facă de pază noaptea cu rândul. Henderson mâna vitele, iar Smith se dovedea de ajutor de obicei adunând vreascuri, ridicând şi strângând la loc cortul, în fine, fiecare avea treaba lui. Pe la ora nouă am ridicat tabăra, corturile fiind puse în car, vitele aduse în ocol şi înjugate şi astfel începu cea de-a doua noastră zi în prerie.

Ţinutul era o câmpie unduind molcom, aveam în dreapta, la vreo patru-cinci mile, Mica Namaha şi nu se vedea umbră de copac decât de-a lungul apei. Ne găseam drumul stabilind linia văilor şi cursul pâraielor ce o luau când la dreapta, când la stânga şi ţineam creasta care părea să fie cumpăna apelor ce se vărsau în Mica sau Marea Namaha. Bătrânul domn Greene, tatăl straşnicului nostru conducător, îşi asumase răspunderea de principal pionier, datorită experienţei sale de-a lungul şi de-a latul preriilor din vest şi rareori dădea greş, deşi uneori era foarte greu să găseşti cumpăna apelor, din cauza întinderii uniforme a câmpiei şi a văioagelor întortocheate.

Pe la ora 10 o luasem cam vreo milă înainte convoiului, ajungând puţin în urma domnului Greene, care era însoţit de domnul Fredenburg, amândoi călări, când, deodată, se iviră pe o înălţime doi străini, având cu ei trei catâri şi ponei. Zărindu-ne, se opriră, ne cercetară cu privirea câteva momente, apoi luară un drum ocolit faţă de direcţia noastră, fără să se apropie de noi. Domnii Greene şi Fredenburg, dorind să-i întrebe câte ceva, traversară câmpia în galop şi-i ajunseră din urmă. Cei doi le-au istorisit că făceau parte dintr-un convoi de o sută de care ce porniseră din vechiul Fort Kearny, cu vreo două săptămâni înainte şi abia făcuseră vreo patruzeci de mile în prerie, când iarba dispăru şi fuseseră nevoiţi să se oprească, iar acum se întorceau în zonele populate să facă rost de provizii suplimentare. După ce schimbară câteva informaţii, se despărţiră, fiecare văzându-şi de drumul său. Vreo două ore mai târziu ne-am întâlnit cu doi albi şi un indian care erau în urmărirea celorlalţi doi de dinainte. A reieşit că cei doi nu făceau parte din nici un grup de emigranţi şi că povestea lor cu acel convoi de o sută de care era curată născocire. Şterpeliseră la Fort Kearny animalele unei cete şi acum căutau să li se piardă

urma. Urmăritorii, bănuind că indianul avea şi el un amestec în furtişag, l-au silit să li se alăture în căutarea celorlalţi. Seara, cei doi reveniră în tabăra noastră, după ce-i ajunseseră din urmă pe hoţi, care, văzându-se descoperiţi, săriseră de pe cai şi se topiseră într-un crâng de pe malul pârâului. Când a văzut că o iau la sănătoasă, indianul le-a cerut îngăduinţa tovarăşilor săi să încalece un ponei straşnic ca să le taie calea bandiţilor. Unul descălecă de pe animalul abia regăsit, indianul încălecă în locul lui şi porni în goana mare în urmărire şi curând dispăru după un deal. După ce au aşteptat o vreme să apară, au privit din întâmplare în altă direcţie şi au zărit silueta indianului ştergând-o cu poneiul, o şa nouă şi o manta care rămăsese legată de şa. Acum era prea târziu să se mai gândească să-l ajungă din urmă pe fugar şi au trebuit să se împace cu gândul acestei pierderi, blestemându-şi naivitatea şi recunoscând isteţimea indianului…

25 iunie. Drumul nostru ducea prin neobişnuita şi ciudata vale Sweet Water, dar, în acest punct, am părăsit râul şi vreo zece mile de acolo mai departe n-am dat nici măcar de fir de apă sau iarbă, iar colbul gros şi nisipul îngreuiau mult mersul. Acel peisaj sălbatic era ca de obicei înviorat de convoaie lungi de care şi de forfota din jurul lor, iar de n-ar fi fost oboseala cumplită a acestei lungi călătorii, ne-am fi bucurat de privelişte din toată inima.

La începutul zilei, ajungând pe o mică înălţime, am putut cuprinde cu privirea, la vreo treizeci-patruzeci de mile, semeţii munţi Wind River, acoperiţi cu zăpadă. Sunt mult mai înalţi decât munţii Sweet Water şi au o înfăţişare măreaţă. În partea de nord se ridica o stâncă de granit singuratică şi golaşă, cu o pantă ca de acoperiş şi, deşi nu chiar atât de mare ca Stânca Independenţei din Sweet Water, era destul de stranie prin dimensiunea ei. În lanţul muntos golaş din dreapta, la câteva mile depărtare, se ridica o altă stâncă ce semăna cu un castel, o fortăreaţă a vreunui baron feudal de pe vremuri, dar, în timp ce mergeam, îşi schimbă treptat înfăţişarea, transformându-se într-o masă de granit informă şi plină de crăpături. Seara am ajuns din nou la râu, unde se făcuse un nou drum printr-un defileu nemaipomenit de sumbru, în lanţul nordic, pe unde îşi tăia cale râul. Se spunea că era cel mai bun drum, deşi trebuia să treci de patru ori râul dintr-o parte în alta şi că în felul acesta aveam să evităm un drum greu, nisipos, aşa încât ne-am gândit să apucăm pe acolo. Iarba, deşi nu prea multă, era destul de bună. Am făcut

cincisprezece mile.

26 iunie. Am traversat râul prin primul vad, intrând apoi în trecătoarea muntoasă prin care curgea râul şi am făcut vreo milă spre cel de-al, doilea vad. În mal fusese tăiat un drum îngust pe care nu putea trece decât un singur car, iar apa era atât de adâncă, încât trebuia să ridicăm coşul fiecărui car cu vreo şase inci ca să nu intre apa în el. Vadul arăta încâlcit şi deloc grozav şi aveam înainte o mulţime de care, aşa că ne-ar fi apucat amiaza până să ne vină rândul să trecem şi noi.

În această situaţie, am socotit că ar fi mai bine să ne întoarcem şi s-o apucăm pe vechiul drum despre care se spunea că era mai anevoios şi nisipos. Aşa că am făcut stânga împrejur şi, lăsând râul în urmă, am mers vreo patru mile pe un drum nisipos dar mai departe, am dat de drum bun şi nu prea ocolit. Pe deasupra, am câştigat şi timp, fiindcă, ajungând după vreo opt mile la locul unde se uneau cele două drumuri, ne-am întâlnit cu şiruri de care ce fuseseră cu o zi înaintea noastră şi am aflat că drumul prin defileu nu era grozav, că apa trebuia trecută de patru ori prin vaduri anevoioase şi adânci, ceea ce i-a făcut să piardă timpul. Era o zi foarte călduroasă, iar colbul gros, norii de praf ce se ridicau în urma convoaielor făceau călătoria foarte neplăcută.

Câţiva puştani, gândindu-se că puteau da uşor de apă, luară o cazma şi, apucând-o într-o parte prin iarbă, se puseră pe săpat. La vreun sfert de metru de la suprafaţă au dat, nu de apă, ci de un strat de gheaţă, gros de vreo 10-15 cm. Treceau multe convoaie pe drum, dar toate s-au oprit să-şi facă rost de gheaţă curată, răcoritoare şi s-au pus în funcţie găleţile şi ne-am aprovizionat cu gheaţă. Gheţăria aceea naturală era o mare ciudăţenie, în plus, fiind aşezată acolo în câmpia uscată, golaşă, nisipoasă, avea dreptul să i se acorde titlul de diamant al deşertului. Multora, aceasta ar putea să li se pară o născocire, dar fenomenul se explică uşor pe baza unor principii fireşti. Eram la o altitudine de vreo două mii de metri. În locul acela fusese vreun iaz sau mai multe izvoare, acoperite de turbării sau ierburi de mlaştină; la această altitudine, iarna se lasă un ger necruţător, transformând apa mlaştinei în gheaţă zdravănă. Deşi în văile acestor munţi, soarele verii e foarte fierbinte, turba şi straturile de ierburi au oprit căldura, împiedicând topirea gheţii, aşa cum se întâmplă şi la gheţăriile din preajma casei. În felul

acesta, o blândă providenţă dă călătorului, sfârşit de oboseală prin aceste ţinuturi secetoase şi pustii, o binevenită mângâiere.

Eram pe o câmpie, la vreo şaisprezece mile de apă. Aici, salviei îi mergea foarte bine, ajungând cât omul de înaltă, cu un trunchi gros de vreo cincisprezece centimetri diametru. Am mai văzut şi o nouă specie de câine de prerie sau, poate, o verigă de legătură între câinele de prerie şi veveriţa de pământ. Are cam mărimea acesteia din urmă şi silueta celui dintâi şi îşi face vizuina sub tufişurile de salvie, spre care ţâşneşte la cel mai mic semnal de alarmă.

Erau atât de mulţi în unele locuri de popas, încât îi puteam doborî eu ciomege, iar puştii se distrau vânându-i cu pistolul. Erau foarte graşi, plini de osânză, însă, dacă erau trecuţi printr-un clocot şi apoi prăjiţi, erau destul de buni la gust… Erau şi antilope din belşug şi cârduri de capre sălbatice, sau ibex, pe înălţimi. Făcusem aproape şase mile din cele şaisprezece cât trebuia să facem pe porţiunea aceea de câmpie şi ne-am ridicat tabăra, având la îndemână numai nişte apă ca leşia şi aproape nici un pic de iarbă, aşa că am avut mult de furcă să ţinem vitele la un loc să nu se răzleţească în căutarea hranei şi să le împiedicăm să bea din apa aceea otrăvită…

26 august. Sierra Nevada – munţii înzăpeziţi, atât de mult doriţi şi atât de temuţi. Eram la poalele lor, urmând să începem curând urcuşul. Într-o zi-două urma să părăsim nisipurile sterpe ale deşertului şi să intrăm într-o zonă de dealuri şi munţi unde poate nu vom găsi cele necesare traiului, unde carele noastre se puteau face praf şi pulbere în fundul prăpăstiilor. În închipuirea noastră răsăreau mii de greutăţi neştiute, nebănuite. Însă toţi se simţeau în stare să treacă şi hopul acesta, ştiind că era cel din urmă. Acele greutăţi închipuite s-au dovedit fără nici un temei. Nu numai că nu ne-am pierdut carele şi n-am fost nevoiţi să ne mânăm vitele dejugate din urmă sau, cum spuneau unii, ca ultim remediu pentru cei sfârşiţi, să încălecăm câte un bou mai bătrân şi să ne arătăm astfel în ţara aurului; dar nici măcar n-am fost în stare să adăugăm, în această traversare a munţilor, nici o pagină de aventură remarcabilă, mai grozavă decât cele pe care le întâmpinasem până atunci.

După un drum de vreo patru mile am ajuns la un lac secat, uscat ca iasca, ce să tot fi avut vreo douăzeci de mile de jur împrejur şi era cuprins din trei părţi de munte. În partea de sus a

lacului, Sierra Nevada părea să coboare foarte mult şi, dincolo de câmpia pe care trecea drumul nostru, puteam vedea cum munţii se îngemănau la dreapta cu alte înălţimi şi am zărit o depresiune ce părea să ofere o trecere uşoară în direcţia aceea – chiar mai lesnicioasă decât pe unde trecusem noi.

Eram la vreo opt mile de defileu şi, cum am dat de iarbă foarte bună, convoiul nostru s-a oprit pentru prânz, cu intenţia de a porni după amiază ca să ajungem la acea trecătoare. Am profitat de această ocazie pentru a face o mică expediţie în munţi nu numai ca să-mi astâmpăr curiozitatea, ci sperând să am norocul să adaug şi nişte vânat la oala noastră. La poalele muntelui m-am întâlnit cu doi tineri aparţinând unui alt convoi din Missouri şi am început să urcăm. Fe panta muntelui am văzut o specie de piersici pitici, nu mai înalţi de vreo 30—50 de centimetri, cu fructe acre, încă necoapte. Prin râpe, o groază de mure sălbatice, dar nici acestea nu erau prea bune la gust. Pinii crescuseră înalţi şi ne bucuram de umbra lor răcoroasă.

O luasem înaintea tovarăşilor mei cu vreo două sute cincizeci de metri, pe malul unei râpe adânci, când, brusc, râpa fu barată de un zid de stâncă perpendicular, înalt de sute de picioare, pe lângă care părea să existe o trecere abruptă, o trecătoare. Zgâindu-mă la turnul de piatră din faţa mea, mi-am schimbat pe moment poziţia când ceva, trecând ca un fulger pe lângă mine, îmi şterse pulpana hainei. Uitându-mă la piciorul stâncii, am zărit doi indieni goi ţâşnind pe lângă o ieşitură şi am înţeles pe dată cum stăteau lucrurile. Servisem drept ţintă şi îmi expediaseră o săgeată care îmi ştersese haina fără să mă lovească. Am ridicat fulgerător arma şi am slobozit-o spre indienii care fugeau, apoi am sărit la adăpostul unui trunchi de copac. Trosnetul armei îi făcu pe cei doi tovarăşi să mi se alăture îndată şi, îndreptându-ne cu multă grijă spre stâncă, am văzut, după cele câteva pete de sânge, că nu-mi greşisem prea mult ţinta. Dar n-am găsit nici umbră de indian…

9 septembrie. Ni s-a spus că sunt douăzeci de mile până la cea mai apropiată sursă de apă. Drumul era bun şi, la vreo paisprezece mile de acolo, creştea şi puţină iarbă.

Ne-am înţeles ca, în urma noastră, convoiul să parcurgă cele douăzeci de mile şi să ajungem astfel la primul afluent al râului Feather. Şi împreună cu colonelul Watkins, am luat-o pe jos până la acel punct aflat la paisprezece mile.

Cum convoiul nu venea, m-am hotărât să merg singur mai departe până la apă. Drumul trecea prin păduri de pini măreţi. Ici-colo, stânci vulcanice ieşeau la faţa solului, pământul avea culoarea ocrului. Când am coborât o pantă abruptă spre valea în care curgea râul Feather, aproape amurgise. În vreme ce stăteam lângă o tabără, aşteptând răbduriu sosirea tovarăşilor mei şi jinduind după o coajă tare de pâine, umbrele serii începură să se lase tot mai mult şi totuşi nu se arătă nimeni. Perspectiva de a nu cina şi de a dormi fără o pătură măcar devenea tot mai certă, ceea ce nu-mi produse nici o bucurie, când se apropie de mine un domn şi, oprindu-se o clipă în faţa mea, îmi spuse:

— Eşti cam singur.

— Da. Am luat-o înaintea convoiului, care trebuia să ajungă până aici. Dar mă tem că ceva i-a oprit pe drum.

— Nu contează – răspunse el. Vreau să vii cu mine şi să-ţi petreci noaptea în tabăra noastră. Haide! Mă îndemnă el în timp ce eu mă codeam, ştiind că nimeni nu avea prea multe provizii în plus. Trebuie să vii şi să împărţi cu noi ceea ce avem. Fără scuze, fără mofturi.

L-am urmat şi m-am îndestulat cu ce aveau şi seara a trecut fără să băgăm de seamă, în vreme ce purtam o plăcută discuţie, aşa cum se întâmplă între oameni binecrescuţi.

În toată călătoria mea, atunci când anumite împrejurări m-au determinat să mă îndepărtez de tovarăşi, nu mi s-a întâmplat niciodată să nu fiu întâmpinat cu ospitalitate de alţii. Şi, deşi pe vremea aceea, drumul nostru se lungise cu aproape trei săptămâni şi fiecare abia avea pentru el îndeajuns, încât chiar şi o singură masă era o problemă, politeţea lumii civilizate a fost păstrată, iar cei sfârşiţi şi flămânzi s-au bucurat de ospitalitatea noastră, aşa cum mă bucuram şi eu acum.

Convoiul nu s-a arătat. Ajungând la acel popas, după paisprezece mile, au aflat de un minunat loc la vreo milă şi jumătate la est de drum şi s-au îndreptat într-acolo, unde, găsind iarbă din belşug, s-au hotărât să se odihnească toată ziua.

10 septembrie. Braţul acela al râului Feather, lângă care mi-am petrecut noaptea, e o apă rece ca gheaţa venind din Munţii Stâncoşi, lată de vreo 25 de metri. În valea în care am poposit noi mai ţâşnea de la poalele muntelui o altă apă cam la fel de mare. Ajungând la Feather, ne aşteptam să găsim urme aurifere, dar de-a lungul râului nu era decât o rocă nefritică, iar în munţi

formaţiuni monoclinice, fără urme de cuarţ sau ardezie.

Şirul de care a apărut târziu şi am mers mai departe... Cam pe la ora unu am ajuns în partea de vest a văii, unde era aşezată o tabără cu vreo sută de care, poposite ca să dea prilej vitelor să se mai întremeze, fiindcă se ştia că, până la aşezarea lui Lawson, în valea Sacramento, erau vreo şaptezeci de mile, din care cincizeci erau numai deşert muntos şi arid lipsit de iarbă şi apă. Cu o zi înainte trecuse pe acolo chiar Lawson în persoană, în fruntea unui grup de cercetaşi şi lăsase instrucţiuni pe ce cale să apucăm ca să ajungem în cealaltă vale, precum şi un plan cu distanţele până la apă, plan care fusese prins de trunchiul unui copac lângă drum, mai sus de tabăra noastră.

12 septembrie. Am ajuns în valea făgăduinţei. Sărmanele noastre măsele, care se trudiseră zdrobind pâinea de drum tare ca piatra, acum se odihneau aşteptând să mestece specialităţile de carne de California. Cum aveam de gând să ne mai tragem sufletul în ziua aceea, şeful convoiului nostru hotărî să măcelărim un bou şi flămânzii se ospătară la parastasul sărmanei vite. Simţind un jind aristocratic pentru o ciozvârtă copioasă, m-am socotit eu să-mi gătesc singur una. Nu găseai nici urmă de grăsime pe ciozvârta mea ca să fac puţin sos şi nici nu era de găsit vreo bucăţică de slănină în care s-o prăjesc, iar carnea era uscată şi tare ca osul. Dar aş fi vrut o friptură delicioasă care să înoate în sos. În prerie iese mereu la iveală spiritul inventiv al emigrantului şi aşa s-a întâmplat şi cu mine.

Am pus pe tăciuni o bucată de carne zdravănă, care, în loc să se prăjească, s-a ars şi s-a carbonizat ca o bucată de lemn, iar când una din părţi s-a făcut scrum, am întors-o ca s-o fac cărbune şi pe cealaltă. Cât pentru sos, am topit o lumânare de stearină pe care am turnat-o peste delicioasa mea friptură şi, lingându-mi buzele, m-am aşezat să mă ospătez, urmărit de invidia şi pofta mai multor privitori. Am dat prima îmbucătură prin sosul cel arătos şi am băgat-o în gură, dar sosul se slei aproape subit şi cerul gurii şi dinţii mi se acoperiră pe de-a-ntregul cu un fel de ceară, făcând mestecatul aproape imposibil.

— Cum e? întrebă unul.

— O, a-ntâia! am răspuns eu, luptându-mă sa fac bucata aceea tare şi uscată să alunece pe gât la vale.

Şi, tăind o altă bucată pe care n-ajunsese încă sosul acela apetisant, i-am spus:

— Hai, încearcă! E mai mult decât pot eu mânca (ceea ce era adevărat). Eşti binevenit să te ospătezi.

Sufletul acela plin de invidie şi flămând se aşeză şi, înfigându-şi dinţii într-o bucată zdravănă, după ce o plimbă o vreme prin gură, o scuipă alene şi spuse, însoţindu-şi vorbele eu o înjurătură:

— Nici unul mort de foame nu înghite o bucată de scrum dată prin ceară.

Cât de uşor pun stăpânire pe un om de treabă, chiar şi în prerie, cuvintele grele şi resentimentele. Cât priveşte restul fripturii, am lăsat-o să se otrăvească lupii cu ea.

Între timp am doborât nişte raţe, aşa că masa de seară a fost mai reuşită. Noaptea, un vânător aduse vestea că zărise o vână de ardezie pe un munte care mărginea valea, mai jos de noi şi, din spusele sale, am socotit noi că erau semne că se găsea şi aur, aşa că se formă o mică ceată care să prospecteze locul în dimineaţa următoare.

13. Nu ştiam cât timp vom fi plecaţi în prospectare, dar, luându-ne provizii de pâine şi cafea pentru două zile, ne-am pornit vreo şase la drum spre munte, călăuziţi de vânător, în vreme ce convoiul de care se îndrepta spre aşezarea lui Lawson, după ce fusese strânsă destulă iarbă drept nutreţ în timpul traversării deşertului. După vreo trei mile de mers, am ajuns la un munte semeţ şi, cam pe la mijlocul pantei sale, am zărit un filon subţire de ardezie cenuşie, cu o înclinaţie de vreo zece grade faţă de linia verticală, direcţia în stâncă fiind spre sud-est. Am săpat nu prea mult şi am spălat o parte din materialul obţinut, dar n-am găsit nimic şi ne-am hotărât să ne întoarcem pe o cale piezişă faţă de cea apucată de convoi, ca să scurtăm drumul şi să ajungem carele din urmă. Trei dintre noi, Nittle, Tuttle şi Jackson, au luat-o pe altă parte, au traversat creasta spre cealaltă vale, s-au rătăcit şi au orbecăit toată noaptea. Această mică expediţie de prospectare a răspândit printre emigranţii care soseau în urma noastră vestea că prin împrejurimi se afla aur din cel bun şi un grup de vreo patruzeci de oameni a petrecut mai multe zile căutând norocoasele filoane…

26 septembrie. Jumătate din noaptea trecută am tot mânat ca să ajungem la locul de popas şi am aflat că eram la numai trei

mile de Sacramento City şi de Fortul Sutter.

După ce ne-am ospătat în fugă cu nişte bolovani de pâine şi am băut o gură de apă, doctorul Hali, domnul Rood şi eu ne-am descotorosit de veşmintele noastre jegoase şi, punându-ne nişte haine mai acătării, mai pe gustul vieţii civilizate, am pornit-o spre târg, lăsând vitele şi carul în paza domnului Pope. Ajungând la vad, ne-am scos hainele şi am trecut Râul American, o apă limpede şi frumoasă, lată de vreo sută şi ceva de metri şi am ajuns la oraşul de corturi cam pe la ora patru după-amiază. M-am trezit deodată la mai bine de două mii de mile de casă, într-un oraş răsărit ca prin minune numai de când traversasem Missouri, simţindu-mă străin, sfârşit şi trudit de o lungă călătorie, pe jumătate lihnit din lipsa celor necesare traiului, învăţat să fiu cât se poate de strângător şi econom şi cu toate şansele de a practica în continuare această folositoare ştiinţă, fiindcă, examinând starea vistieriei mele, m-am trezit bogatul posesor al sumei de patru dolari! Destul pentru a mă găzdui la un hotel ieftin timp de o zi. Şi trăiam dinainte plăcerea de a-mi procura provizii suficiente care nu aveau să mă coste mai puţin de două sute de dolari.

La vremea când scriu aceasta, Sacramento City are o populaţie flotantă de vreo cinci mii de locuitori. Fusese ridicat pentru prima oară în primăvara lui 1849, pe malul estic al râului Sacramento, ce măsoară aici mai puţin de o optime de milă lăţime şi cam la vreo milă şi jumătate de fortul Sutter. La început, terenurile de casă se vindeau cu mai puţin de 200 de dolari, dar în numai un an au ajuns la 30 000 de dolari. În tot oraşul nu erau mai mult de o duzină de case de lemn sau bârne, restul fiind, mai ales, din pânză de cort întinsă pe nişte stâlpi subţiri de susţinere, sau chiar simple corturi înşirate de-a lungul uliţei. Prăvăliile, ca şi locuinţele, erau tot din pânză şi la marginea drumului zăceau întinse zi şi noapte tot felul de bulendre şi mărfuri, dar nu se ştia ce e acela furt. De fapt, cam aşa era în tot ţinutul şi merită amintit acest lucru mai ales datorită extraordinarei prefaceri care a urmat. Găseai o groază de crâşme şi locuri unde se putea servi masa, iar singurul edificiu public era un teatru. Toate erau, de asemenea, din canava.

Pretutindeni în hoteluri şi prăvălii, jocurile de noroc erau în floare şi toţi arătau o totală indiferenţă faţă de bani. Într-adevăr, banii păreau să-şi fi pierdut valoarea şi pe mese se îmbulzeau grămezi de bani şi praf de aur care îşi schimbau mereu stăpânii,

după cheful unei singure cărţi.

Când veneau apele mari, râul se revărsa şi semnele acestui dezastru aveau să apară mai apoi. De-a lungul râului, pe vreo milă, se înşirau tot felul de vase, barcaze, bărci încărcate eu provizii. Era dever mare şi preţurile exorbitant de ridicate. În partea de nord a oraşului se afla o mlaştină întinsă şi adâncă în care se împotmoleau adesea vitele şi piereau, iar pe vremea aceea, duhoarea leşurilor putrezite era aproape de nesuportat. Puţin mai departe de mlaştină se vărsa Râul American în Sacramento. Pe acest râu nu se putea naviga. Sacramento, deşi influenţat de flux, e curat şi dulce, de obicei cu apă mai bună de băut decât cea din fântâni, care e sălcie.

Toate lucrurile fiind rezolvate, la întâi octombrie eu şi Pomeroy, luându-l şi pe Pope, cu vitele domnului McNeil, am pornit-o încotro vedeam cu ochii, la întâmplare, fără să avem în vedere un loc anume.

Ajunşi la Râul Ursului, ne-am aşezat tabăra sub nişte copaci din vale şi, după ce am slobozit vitele la păscut şi ne-am gătit de mâncare, ne-am aşezat lăzile cu provizii la căpătâi, am întins păturile şi am început a trage îndată la aghioase, în ciuda urletelor coioţilor care apăruseră peste tot în jur. Trezindu-ne în zori, am descoperit că hoaţele de dihănii ne vizitaseră locurile de dormit în timpul nopţii şi trăseseră învelitorile de pe provizii, târându-le dincolo de drum, fără ca noi să simţim ceva…

Când am ajuns în California, aici nu se prea făcea multă agricultură. Aproape toate zarzavaturile, grânele erau aduse din porturi străine. În doi ani a avut loc o prefacere importantă: verdeţurile erau produse aici în cantităţi îndestulătoare ca să se oprească importul lor. Şi-apoi s-a văzut că grânele creşteau bine, producând de trei ori mai mult decât în alte părţi. În munţi, apele furnizează destulă energie pentru tot felul de instalaţii, iar pinii măreţi constituie o bogăţie pe măsura celei a subsolului. E adevărat, a fost şi foarte multă suferinţă pentru unii, poate mai multă decât se întâmplă de obicei la întemeierea unei ţări.

În încheiere, îndrăznesc să spun că sunt multe subiecte despre care mi-ar fi plăcut să vorbesc. Dar ceea ce sper din tot sufletul e ca cititorul să se delecteze cu aceste rânduri şi să înţeleagă greutăţile pe care le-au avut de înfruntat primii colonişti în California, mai ales minerii, pe care-i ştiu a fi nişte oameni inteligenţi şi cinstiţi.

Edward Gould Buffum[32]

AUR

La 26 septembrie 1846, cel de-al V-lea regiment de voluntari ai Statului New York, comandat de colonelul J. D. Stevenson, s-a îmbarcat în portul New York, cu ordin din partea secretarului apărării să se îndrepte spre California Superioară. Scopul şi operaţiile acestei expediţii, a cărei pregătire a provocat senzaţie la vremea aceea, sunt acum prea bine cunoscute pentru a mai necesita explicaţii[33]. Acest regiment, în care am avut onoarea de a deţine, gradul de locotenent, număra cam şapte sute douăzeci de cătane de rând şi am călătorit de la New York cu vasele *Loo Choo, Susan Drew*, şi *Thomas H. Perkins.* După o călătorie uşoară de numai cinci luni şi ceva, în timpul căreia am petrecut şi câteva zile plăcute în Rio de Janeiro, *Thomas H. Perkins* a intrat în portul San Francisco şi a ancorat în largul aşezării Yerba Buena, la 6 martie 1847. Celelalte vase au sosit şi ele îndată după aceea.

Când am ajuns, California Superioară era pe deplin în stăpânirea forţelor navale şi de uscat americane, iar drapelul american flutura deasupra vechiului presidios mexican. Neavând nici o misiune imediată de împlinit, regimentul nostru a fost împărţit în mici detaşamente şi risipit în diverse oraşe.

Renumitul oraş San Francisco de astăzi, aşezat la capătul cel mai îndepărtat al prelungii şi aridei peninsule care separă – Golful San Francisco de ocean, era aproape o pustietate când am coborât eu prima oară pe ţărm, privirea neîntâlnind decât vreo

---

[32] Una din primele relatări ale vieţii căutătorilor de aur aparţine lui Edward Gould Buffum şi a fost publicată la Philadelphia şi Londra în 1850 sub titlul „*Şase luni în minele de aur*”. Compania cu care el a sosit la Los Angeles a fost demobilizată în 1848 şi Buffum, ca şi alţi tovarăşi de-ai săi, abandonând cariera armelor, spori rândurile căutătorilor de aur. Relatarea sa a constituit în acelaşi timp unul din primele ghiduri despre prospectarea aurului în California, (n.t.).

[33] E vorba de războiul Mexicului, în urma căruia Statele Unite au anexat California, (n.t.).

douăsprezece-cincisprezece locuinţe improvizate şi câteva magazii temporare pentru piei. Acolo unde acum se ridică marea metropolă comercială a Pacificului, cu cei treizeci de mii de locuitori ai ei, cu străzile sale aglomerate, pline de zarva negoţului, erau numai nişte ocoale de vite şi dune de nisip ale nimănui. O dată cu descoperirea minelor de aur a început o nouă eră în istoria Californiei. Această împrejurare a transformat de pe acum o pustietate într-un stat înfloritor. Munţii şi văile sale, nu demult terenuri de vânătoare ale indienilor, sunt acum colonizate de o sută de mii de reprezentanţi ai civilizaţiei, porturile sale grandioase sunt pline de nave din colţuri îndepărtate ale lumii, râurile şi golfurile sale traversate de vase cu aburi, magaziile sale ticsite cu produse ale aproape tuturor regiunilor globului, populaţia sa energică, plină de speranţe şi prosperă…

*

Ne-am întâlnit cu aurul pe râul Yuba, unde se găseşte în grăuncioare foarte fine, socotite a fi de calitate superioară. I-am întrebat pe cei care spălau nisipul cum se descurcau, iar ei, văzând că eram nişte ageamii abia sosiţi şi gândindu-se că am putea să-i concurăm, ne-au dat ori răspunsuri în doi peri, ori, în unele cazuri, ne-au trântit nişte minciuni gogonate. De la ei am aflat că strângeau aur cam de douăzeci de dolari pe zi, în timp ce, mai apoi, din mărturiile demne de încredere a doi oameni care au lucrat acolo pe vremea aceea, ne-am convins că o sută de dolari în medie pe zi de om nu era ceva din cale afară de exagerat.

În timpul vizitei la Foster Bar am pornit prima oară în căutarea aurului. Cu mâinile goale am strâns pământul într-o cană de tinichea şi l-am spălat la râu. Cât de nerăbdător îmi zgâiam ochii în vreme ce pământul se ducea spălat de apă şi fundul cănii începea să se arate! Şi ce încântat am fost când, ajungând la fund, am zărit strălucind în soare vreo 20 de grăuncioare mărunte care nu făceau decât vreo cincizeci de cenţi. Le-am adunat cu grijă într-o bucată de hârtie şi le-am păstrat multă vreme, însă, ca şi celelalte dobânzi de aur cu mult mai mari care mi-au trecut prin mână de atunci încoace şi acestea mi-au scăpat printre degete şi, pe unde or mai fi, numai cerul ştie…

Fortul Sutter e un paralelogram mare: cinci sute de picioare lungime şi o sută de picioare lăţime, cu ziduri din cărămizi de lut nearse. În ziduri sunt făcute ambrazuri, iar în colţuri se ridică bastioane înzestrate cu tunuri. Când am ajuns acolo, înfăţişarea

sa războinică era lăsată pradă uitării şi scenele pline de animaţia zarvei negustoreşti dominau pretutindeni. Incinta fortului, care fusese folosită de Sutter pentru grânare şi depozite, era închiriată unor negustori, cu şaizeci de mii de dolari pe an şi transformată în prăvălii unde puteai cumpăra tot ce-ţi poftea inima la preţurile epocii minelor de aur. Sacul de făină se dădea cu 60 de dolari, butoiul cu carne de porc cu 150 dolari, o livră de zahăr cu 25 de cenţi, iar îmbrăcămintea la nişte preţuri nebuneşti. Cea mai serioasă casă de comerţ era Samuel Brannan & Co. Domnul Brannan mi-a spus că, de când se descoperiseră minele, firma încasase praf de aur în valoare de peste 75 000 de dolari.

Cu toate calabalâcurile încărcate într-un car cu boi, am părăsit Fortul Sutter în dimineaţa de 1 decembrie, am făcut vreo şapte mile şi ne-am aşezat tabăra într-un crâng minunat de stejari veşnic verzi, ca să se mai întremeze şi vitele cu iarbă şi ghindă din belşug, înaintea unui drum lung. Cum urma să rămânem acolo toată ziua, am folosit prilejul ca să ne luăm hainele şi rufele murdare, din care adunasem destule şi să ne ducem pe malul Râului American, la vreo milă depărtare de tabără şi să le spălăm, în vreme ce ne îndeletniceam noi cu această treabă trudnică dar folositoare, Higgins îmi atrase atenţia asupra somonilor care se luptau împotriva curentului, la o cascadă din partea opusă. Se arăta un prilej de distracţie. Mai încântaţi de asta decât de treabă, am lăsat baltă cămăşile pe jumătate spălate şi am luat-o înapoi spre tabără să ne aducem puştile, cu care ne-am întors îndată la râu. Tăindu-şi drum pe deasupra pragului, somonii îşi arătau spinările afară din apă, uneori mai bine de cinci centimetri; şi în clipa în care apărea un somon, un glonţ bine ţintit îi frângea şira spinării. Ca urmare, înainte de lăsarea serii, eu şi Higgins am cărat până în tabără treizeci şi cinci de somoni frumoşi, dibăciţi în acest fel. Ne-am ospătat pe săturate şi ce n-am reuşit să mâncăm noi în seara aceea şi a doua zi dimineaţă am dat unor indieni care-şi pierduseră toată ziua, străpungând fiecare cu suliţele câte o jumătate de duzină de somoni.

Probabil că şi pescuitul somonilor s-ar putea dovedi o afacere rentabilă în California.

A doua zi dimineaţă am strâns lucrurile şi am pornit-o din nou. În noaptea aceea am poposit la Izvoarele Verzi, la vreo douăzeci şi cinci de mile de Fortul Sutter. Izvoarele acestea sunt drept în

drum şi bolborosesc ţâşnind dintr-o mocirlă neagră, în vreme ce în jur domneşte cel mai proaspăt verde. Împrejurimile fiind înviorate de crânguri şi minunate pajişti cu flori. Apa e foarte bună.

Cum carul cu boi era foarte domol, iar noi trebuia să ne găsim un loc de iernat unde să ne durăm casă, a doua zi dimineaţă Higgins şi eu am fost desemnaţi să încălecăm doi cai pe care-i adusesem cu noi şi s-o luăm trap galop spre minele de aur. Am pornit pe la ora zece şi am trecut prin văi minunate, peste înălţimi semeţe. Ajungând pe creasta unui deal, ne-am oprit amândoi deodată, parcă înţeleşi, să privim peisajul şi să tragem în piept aerul acela curat. La picioarele noastre, văile îmbelşugate ale râuri lor Sacramento şi San Joaquin se întindeau ca pe o hartă plină de culoare. Frumoasele ape ce împrumută numele văilor se vedeau limpede şerpuind ca nişte fire de argint – mărginite de şirul întunecat al copacilor care cresc pe maluri – ici afundându-se în păduri adânci, colo ieşind la iveală, strălucind pline de lumină ea şi bogăţiile pe care le poartă. Turme de elani, căprioare şi antilope păşteau pe pantele munţilor, în vârful cărora îşi aveau sălaşul vulturii.

Aerul plin de miresme era aşa de limpede şi transparent, încât se distingea totul până la mari distanţe şi atât de proaspăt, încât ne înviora simţurile. Departe, în zare, piscul masiv al Shastei îşi înălţa, din mijlocul unei păduri dese, fruntea înzăpezită, până la paisprezece mii de picioare.

Pe la amurgit am ajuns la locul numit, pe vremea aceea, Pârâul Castorului. Vreo duzină de cabane din bârne, durate primitiv şi lipite eu lut, formau mica aşezare care avea să fie locul nostru de iernat şi unde aveam să ne iniţiem în tainele, bucuriile şi suferinţele vieţii de căutători de aur. Un pârâiaş pitoresc, strecurându-se printre dealurile acoperite de păduri de stejari semeţi şi pini, pe al cărui mal stâng fusese ridicată aşezarea, era apa ce spălase la vale bogăţiile din care speram să ne căpătuim şi noi.

Când am ajuns acolo, era o după-amiază minunată. Soarele scăpătase şi, poposind pe piscurile depărtate ale Sierrei Nevada, părea să le îmbrace într-o pulbere de aur. Cu uneltele pe umăr şi în mână cu câte o cutie de tinichea adăpostind metalul preţios, minerii se întorceau pe la casele lor din bârne. Am aflat că terenul aurifer, pentru care ne pornisem noi, era la vreo trei mile mai încolo, în munte, că nu prea se găsea apă şi că până nu

începea sezonul ploios, nu se putea face mare lucru.

Întâlnindu-ne cu câţiva vechi prieteni, care ne-au oferit podeaua de pământ a cabanei lor „să ne descurcăm” pentru început, am rămas în noaptea aceea la ei; ne-am întins păturile pe jos, ne-am aprins lulelele şi ne-am cufundat îndată într-o interesantă discuţie asupra singurului subiect care ne frământa.

A doua zi dimineaţă au sosit şi ceilalţi tovarăşi ai mei şi, după cele înfăţişate de prietenii noştri, am socotit să rămânem la Pârâul Castorului şi ne-am ridicat corturile pe malul apei. Plata cerută la sfârşit de căruţaş era ameţitoare pentru nişte oameni neobişnuiţi cu preţurile epocii de aur. I-am numărat trei sute de dolari pentru că ne-a dus aproximativ cincizeci de mile cei şase saci cu făină, vreo sută cincizeci de kilograme de carne de porc, alte calabalâcuri mărunte cântărind şi ele vreo şaptezeci de kilograme, revenind cam treizeci de dolari de fiecare cincizeci de kilograme transportate. Acesta era preţul obişnuit cerut de cărăuşi pe vremea aceea şi, bineînţeles, n-aveam altă cale decât să plătim, ceea ce am şi făcut, deşi asta a stors şi ultimul dolar pe care îl avea ceata noastră. Dar colo, dinaintea ochilor noştri, pe malurile minunatului pârâiaş şi prin văile din preajmă, zăceau comorile care aveau să ne umple buzunarele…

A doua zi după venirea noastră, aşteptând sosirea grabnică a sezonului ploios – vreme temută de toţi cei abia poposiţi în California, mai ales în regiunea de nord – am hotărât să ne construim o cabană din bârne şi eram pe cale de a începe lucrul, când ni s-a oferit prilejul să cumpărăm una. Ne-am uitat la ea şi am văzut că era o cutiuţă din buşteni neciopliţi de vreo 10 pe 20 de picioare, care ne-a fost oferită la preţul modest de cinci sute de dolari. Înţelegerea era totuşi convenabilă, oferindu-ni-se credit pe termen de 10 zile ca să plătim toată suma. Socotind că puteam achita casa spălând aur, în mai puţin timp decât ne-ar fi trebuit pentru construirea unei cabane, am cumpărat-o şi, în noaptea aceea, eram instalaţi ca lumea în locuinţă.

Ceata noastră era formată acum din zece oameni, între care şi un anume Russell, acelaşi despre care vorbeşte Dana[34] în „Doi ani marinar de rând” şi care ne-a convins să-l îngăduim între noi. Eram un grup ciudat. Mă descotorosisem de toate veşmintele mele împopoţonate şi, numai într-o vestă roşie şi nişte nădragi de catifea reiată, am făcut cea mai elegantă plecăciune în faţa publicului căutătorilor de aur. Bob era singurul membru al

---

[34] Richard Henry Dana (1815-1882) – jurist şi scriitor american, (n.t.).

trustului care îşi păstrase ceea ce, în colţul lui de lume, era socotită drept podoabă deosebită. Ar fi fost bucuros, săracul, să scape de ea acum, dar pătrunsese prea adânc ca să mai poată fi înlăturată: un tatuaj albastru măreţ care începea la coada unuia dintre ochi şi continua pe tot obrazul celălalt şi care-l făcea să semene cu unul ce priveşte din spatele unui ecran albastru. Tovărăşia noastră nu însemna să muncim împreună la căutarea aurului, ci numai să împărţim cheltuielile, greutăţile şi truda vieţii în timpul iernii.

„Săpatul uscat” la Pârâul Castorului fiind un exemplu al acestei activităţi pentru toată regiunea minieră, descrierea sa va da cititorului o idee generală asupra diferitelor moduri de căutare a aurului în California. Acest fel este numit „uscat” spre deosebire de cel „Umed”, practicat pe malul apelor unde aurul este obţinut prin spălare. Cum spuneam, pârâul şerpuia printre înălţimi acoperite de copaci înalţi, tăiate într-o parte şi-n alta de viroage mici şi văi. Cea mai mare parte a aurului se găsea în viroage. Dând la o parte bolovanii mari de deasupra, era săpat pământul plin de pietriş de dedesubt, urmând apoi a fi spălat, iar săpatul continua până se ajungea la stratul de piatră al viroagei, aflat de obicei la o adâncime variind între unu şi şase picioare. Faţa rocii era curăţată cu grijă şi, de obicei, descopereai că avea mici şănţuleţe şi scobituri, acestea din urmă numite în limbajul minerilor „buzunare” şi în care se găsea ascuns aurul, lucind precum comorile din peştera lui Monte Cristo. După ce se cerceta cu atenţie roca, iar şanţurile şi buzunarele erau scobite cu un cuţit bine ascuţit, apărea şi aurul în cantităţi mai mici sau mai mari.

N-am să uit niciodată bucuria cu care am găsit o astfel de crăpătură pe care apoi am scobit-o. Era în cea de-a doua zi după ce ne instalasem în cabana noastră de lemn, prima zi îndeletnicindu-ne cu ceea ce se numeşte prospectare, adică aflarea locurilor celor mai bune pentru începerea operaţiilor. Mi-am zvârlit în spinare târnăcopul, hârleţul şi ranga şi am pornit-o vesel spre o viroagă, la vreo milă de casa noastră. Târnăcopul, hârleţul şi ranga şi-au împlinit menirea şi curând mi-a apărut în faţa ochilor o stâncă lată. Vârându-mă în groapa pe care o făcusem şi ghemuindu-mă pe stâncă, am început să caut cu grijă vreo crăpătură şi, în cele din urmă, am găsit una de-a lungul stâncii. Părea să fie plină cu nişte pământ tare, albăstrui, amestecat cu pietriş, pe care l-am scos cu cuţitul şi acolo, pe

fund, pe toată lungimea, era aur galben, strălucitor – mici grăuncioare cam de mărimea unui bob de orz. Evrika! Şi cum îmi mai bătea inima! Am rămas nemişcat şi le-am privit lung câteva minute în şir înainte, de a le atinge, apoi am băut cu lăcomie apă, numai din plăcerea de a mă uita cât mai mult la aurul care aştepta la îndemână, simţind totodată un fel de mândrie la gândul că avusesem tăria să-l las să mai zacă o vreme acolo. După ce mi-am bucurat ochii îndestul, l-am scos afară cu vârful cuţitului şi cu o lingură de metal şi, aşezându-l într-o cutie, am dat fuga cu el acasă, încântat peste măsură. L-am cântărit şi am descoperit că prima mea zi de minerit mă făcuse cu treizeci şi unu de dolari mai bogat decât fusesem de dimineaţă.

Aurul ce fusese împrăştiat pe o mare întindere de vreo uriaşă erupţie vulcanică se afundase în pământul dealurilor, purtat de şuvoaiele sezonului ploios de iarnă, până ajunsese la vreun strat de teren mai tare prin care nu putuse răzbi sau la vreo stâncă unde se oprise. Datorită ploilor abundente, aurul a fost spălat de pe dealuri tot mai la vale, până a ajuns în viroage. Apoi s-a afundat adânc în pământul viroagelor până a ajuns la stâncă, iar de acolo a fost spălat pe fundul viroagelor până a ajuns la vreo crăpătură în care s-a oprit şi de unde apa nu l-a putut lua mai departe. Aici s-a adunat şi astfel s-au format „buzunarele” şi „cuiburile” de aur, care oferă ochilor minerului priveliştea strălucitoare a aurului, iar imaginaţiei sale câmp nemărginit de visare. De câte ori, când am dat peste vreun astfel de loc, n-am jinduit ca acesta să ducă spre miezul pământului, care să fie, ca şi acea gură, plin cu aur curat, galben, strălucitor!

Prima zi de lucru ne-a adus celor din ceata noastră o sută cincizeci de dolari, eu fiind unul dintre cei mai norocoşi. Dar am fost mulţumiţi, deşi experienţa nu era pe măsura poveştilor despre aur pe care le auzisem înainta de a ajunge în acele locuri. Văzând că dobânda obişnuită a unei zile de muncă la Pârâul Castorului era de vreo uncie de om, am fost mulţumiţi atâta timp cât am putut să ne ţinem în pas cu vecinii noştri. Există un spirit de competiţie printre mineri care-i împiedică să fie prea îmbătaţi de succes atâta vreme cât alţii în jur au mai mult noroc. Am continuat să muncim o săptămână întreagă şi, la sfârşit, am descoperit că echipa noastră scosese mai bine de o mie de dolari. După ce ne-am achitat cabana şi am rezolvat între noi micile noastre socoteli, am văzut că eram din nou pe drumul cel bun, neîmpovăraţi de datorii, în mijlocul unui ţinut unde comori

de o nebănuită bogăţie zăceau ascunse chiar în sânul pământului pe care-l băteam zilnic cu piciorul.

Mark Twain

TĂRÂMUL ARGINTULUI[35]

Încetul cu încetul m-a apucat şi pe mine febra argintului. În fiecare zi, „grupuri de prospectare” luau drumul munţilor, descoperind şi punând stăpânire pe filoane argintifere sau straturi de cuarţ. Aceasta era calea spre înavuţire! Când am sosit noi, un picior la mina „Gould and Curry” era preţuit la trei sau patru sute de dolari, însă în două luni se ridică vertiginos la opt sute de dolari; „Ophirul” valora o nimica toată şi n-a trecut bine un an şi a ajuns să se vândă cu *patru mii de dolari piciorul!* Nu-mi amintesc numele nici unei mine a cărei valoare să nu fi crescut uimitor de mult într-un timp foarte scurt. Toată lumea nu vorbea decât despre astfel de minuni. Oriunde te-nvârteai, nu auzeai altceva de dimineaţă până în crucea nopţii. Că Tom Cutare a vândut parte din „Amanda Smith” cu 40.000 de dolari şi n-avea para chioară când a pus mâna pe filon, cu şase luni în urmă; că John Jones şi-a vândut jumătate din partea pe care o deţinea la „Vulturul Pleşuv şi Mary Ann” cu 65. 000 de dolari, galbeni număraţi şi a dat apoi o fugă în est să-şi aducă şi familia; că pe văduva lui Brewster a pălit-o norocul cu „lâna de Aur” şi a vândut zece picioare cu 18. 000 de dolari şi doar n-avea nici cu ce să-şi cumpere o bonetă de înmormântare când Sing-Sing Tommy i-a ucis bărbatul, la priveghiul lui Johnson Chelul, primăvara trecută; că cei de la „Ultima Şansă” au dat de o inserţie argiloasă şi au priceput că au nimerit chiar în filon – ca urmare, *picioarele* care umblau ieri cerşind pomană făceau astăzi fiecare cât o casă sănătoasă de cărămidă, iar proprietarii jerpeliţi cărora ieri nu li se dădea în nici o crâşmă din regiune barem un pahar de băutură pe veresie, chiuiau, azi beţi-turtă de şampanie şi adunaseră o droaie de prieteni personali în jurul lor, într-un oraş unde sărmanii de ei şi uitaseră cum se mai salută sau se strânge o mână, din cauza unei îndelungate lipse de practică; cum că

---

[35] În urma unei călătorii întreprinse în Nevada, Mark Twain (1835-1910) scrie *Roughing It,* din care face parte şi fragmentul de faţă, (n.t.).

Johnny Morgan, un vagabond sadea, adormise într-un şanţ şi se trezise om de o sută de mii de dolari în urma hotărârii judecătoreşti în procesul „Lady Franklin şi Pospaiul”. Şi tot aşa mereu, în fiecare zi, sporovăiala asta ne împuia urechile, iar în jur pasiunile erau tot mai aprinse.

Ar fi însemnat să nu fiu om de nu mi-aş fi pierdut minţile ca toţi ceilalţi. Care încărcate cu lingouri de argint masiv, de mărimea unor bare turnate din plumb, soseau zilnic de pe la exploatări şi astfel de privelişti hrăneau istoriile ameţitoare din preajma mea. Am căzut şi eu pradă nebuniei şi am ajuns la fel de nebun ca cei mai nebuni.

La fiecare câteva zile soseau alte veşti despre descoperirea unei zone miniere cu totul noi. Îndată ziarele se umpleau de relatări despre bogăţia acesteia şi toţi cei care nu aveau vreun rost o porneau în grabă mare să pună şi ei mâna pe ceva. Pe vremea când m-a atins şi pe mine boala aceasta, *Esmeralda* tocmai se pornise, iar *Humboldt* începuse să ţipe ca să fie şi el băgat în seamă. *Humboldt! Humboldt!* se auzea pe toate drumurile şi de îndată *Humboldt* – noutatea noutăţilor, bogăţia bogăţiilor, minunea minunilor între toate celelalte terenuri argintifere – ocupă două coloane de ziar în vreme ce *Esmeralda* nu ţinea decât o coloană. Eram chiar pe punctul de a porni spre *Esmeralda,* dar m-am lăsat luat de curent şi am început să mă pregătesc pentru *Humboldt.* Ca cititorul să-şi dea mai bine seama ce mi-a dat brânci atunci şi ce l-ar fi îmboldit şi pe el de s-ar fi întâmplat pe-acolo, introduc aici una dintre relatările apărute în ziar pe acea vreme. Aceasta şi alte câteva, scrise de aceeaşi mână neşovăielnică, au fost principalul mijloc care m-a convertit:

„*Ce se aude cu minele noastre? Am să fiu sincer cu dumneavoastră şi am să exprim o părere cinstită, bazată pe o examinare amănunţită. Ţinutul Humboldt e cea mai bogată regiune minieră lăsată de Domnul pe pământ. Fiecare lanţ muntos a bucşit de minereu preţios. Humboldt e o adevărată Golcondă*[36]*.*

Cu o zi în urmă, dintr-o încărcătură de probă din stratul de la suprafaţă, s-a obţinut metal în valoare de patru mii de dolari per tonă. Acum o săptămână sau două, o probă dintr-un astfel de strat a produs şapte mii de dolari la tonă. Munţii noştri sunt plini

---

[36] Regiune în India renumită pentru diamantele sale, mină foarte bogată, (n.t.).

de prospectori care bat potecile.

Fiecare zi şi aproape fiecare ceas dau la iveală noi şi tulburătoare dovezi ale generoasei bogăţii a binecuvântatului nostru ţinut. Şi nu e vorba numai de argint. Sunt şi filoane aurifere distincte...”

Mi-era suficient. În clipa în care am terminat de citit articolul de mai sus, ne-am hotărât noi, patru prieteni, să ne îndreptăm spre *Humboldt.* Am început să ne pregătim de îndată. Mai întâi ne-am pornit pe ceartă fiindcă nu ne hotărâsem să plecăm mai din vreme, cuprinşi de teama ca cele mai bogate mine să nu fie descoperite şi să nu pună alţii mâna pe ele înainte de a ajunge şi noi acolo, aşa încât să fim nevoiţi să ne mulţumim cu filoane care să nu producă, poate, decât vreo două-trei sute de dolari la tonă. Cu un ceas înainte, m-aş fi simţit om bogat de-aş fi fost stăpân pe zece picioare la mina *Muntele de Aur,* care nu producea decât douăzeci şi cinci de dolari la tonă. Acum eram nemulţumit la gândul de a mă declara satisfăcut cu nişte filoane din care cel mai sărăcăcios ar fi fost o minunăţie pe lângă *Muntele de Aur.*

Fuga! Acesta era cuvântul de ordine. N-am mai pierdut vremea. Din ceata noastră făceau parte un fierar de vreo şaizeci de ani, doi tineri avocaţi şi eu. Am cumpărat un car şi două gloabe bătrâne şi amărâte. Am îngrămădit în car vreo mie de kilograme de provizii şi unelte de minerit şi am pornit din Carson într-o după-amiază rece de decembrie. Caii erau atât de slăbănogi şi bătrâni, că, în curând, am văzut că era mai bine dacă unul sau chiar doi dintre noi o luam pe jos. Era, oricum, un progres. Apoi ne-am dat seama că era şi mai bine dacă se dădea jos din car şi al treilea. Şi asta era un progres. Atunci m-am oferit eu să mă urc pe capra căruţei, deşi nu mai minasem în viaţa mea o mârţoagă şi mulţi în situaţia mea ar fi fost, pe bună dreptate, iertaţi de astfel de răspundere. Dar curând a reieşit că ar fi fost mai bine dacă şi vizitiul s-ar fi dat jos şi ar fi luat-o apostoleşte. Atunci am demisionat din funcţia de vizitiu şi n-am mai acceptat-o apoi nici în ruptul capului. Şi n-a trecut un ceas şi ne-am dat seama că nu numai, că era mai bine, ci şi absolut necesar, ca, pe rând, câte doi să punem umărul la car şi să-l împingem prin nisipuri, nelăsând gloabelor acelora care-şi dădeau duhul nimic altceva de făcut decât să-şi tragă sufletul şi să nu stea în calea noastră. Poate că e mai bine să-ţi cunoşti soarta încă de la început şi să te împaci cu ea. Noi am aflat-o pe a noastră în prima după-amiază. Era limpede că nu ne rămânea altceva de

făcut decât să ne împleticim pe drumurile acelea nisipoase şi să tot împingem carul şi mârţoagele pe următoarele două sute de mile. Ne-am acceptat pedeapsa şi, din clipa aceea, nu ne-am mai urcat în car, ba mai mult, l-am împins aproape tot timpul din spate.

Am făcut vreo şapte mile şi ne-am aşezat tabăra în deşert. Tânărul Claggett (acum membru al Congresului din partea Montanei) a deshămat caii, i-a hrănit şi i-a adăpat. Eu şi Oliphant am tăiat salvie, am făcut un foc şi am adus apă de gătit; iar bătrânul Ballou, fierarul, s-a apucat de bucătărit. Această diviziune a muncii şi aceste funcţii au fost păstrate în tot cursul călătoriei. N-aveam cort, aşa că ne-am învelit în pături şi ne-am culcat sub cerul liber. Eram atât de obosiţi, încât am dormit tun.

În vreo cincisprezece zile am făcut două sute de mile; de fapt, numai în vreo treisprezece, fiindcă vreo două zile ne-am oprit într-un loc să se mai întremeze caii. Am fi putut face călătoria asta în numai zece zile dacă am fi legat caii la coada căruţei, dar când ne-am gândit la asta. Era prea târziu, aşa că am mers mai departe împingând şi carul şi caii, când de fapt ne puteam scuti de jumătate de trudă. Cei cu care ne întâlneam uneori ne sfătuiau să urcăm şi caii în car, însă domnul Ballou, prin platoşa tenacităţii căruia sarcasmul nu putea răzbi, ne-a spus că aşa nu rezolvam nimic fiindcă proviziile ar fi fost în pericol şi ar fi avut de suferit, caii fiind „bituminoşi din cauza îndelungatelor lipsuri”. Să mă scuze cititorul că încerc să explic. Ceea ce voia să spună de obicei domnul Ballou când folosea un cuvânt mai răsunător era o taină între el şi Dumnezeu. Era omul cu cea mai bună şi mai milostivă inimă cu care a fost blagoslovită vreodată lumea celor sărmani. Era blândeţea şi simplitatea în carne şi oase, era generozitatea în persoană. Deşi era de două ori mai bătrân decât cel mai răsărit dintre noi, nu-şi dădea niciodată aere, nu pretindea să i se acorde privilegii sau să i se facă înlesniri. Singura lui ciudăţenie era. Slăbiciunea pentru cuvintele umflate pe care le folosea numai aşa de dragul lor, fără nici o legătură cu înţelesul lor sau cu ceea ce voia el să spună. Dădea drumul silabelor pline de greutate, cu o uşurinţă inconştientă, ceea ce le făcea total inofensive. De fapt, avea un aer atât de firesc şi simplu, încât te surprindeai înghiţind frazele lui sforăitoare, de parcă ar fi avut vreun sens când în realitate nu ascundeau nici un înţeles. Dacă un cuvânt era suficient de lung, pompos şi sonor, era destul ca să cucerească inima moşului, care avea să-l

trântească într-o discuţie taman unde se potrivea mai puţin, rămânând atât de încântat de treaba asta, de parcă, vorba aceea, ar fi fost exact ceea ce ar fi vrut el să spună.

Tuspatru ne întindeam toate păturile pe care le aveam laolaltă pe pământul îngheţat şi dormeam vârâţi unii în alţii. Descoperind că zăpăcitul nostru de căţelandru, care alerga peste tot, avea şi el oleacă de căldură într-însul, Oliphant a consimţit să-l îngăduie în aşternut, vârându-l între el şi domnul Ballou, ţinând câinele cu spatele cald la pieptul lui şi aflând o mare mângâiere în asta. Dar, în timpul nopţii, căţelul avea chef să se mai întindă şi se opintea cu labele în spinarea bătrânului, mârâind în vremea asta satisfăcut. Din când în când, simţindu-se bine la căldură, fericit şi recunoscător, îl bătea pe bătrân pe spate, dintr-un sentiment de prea multă bunăstare; alteori visa vreo vânătoare şi-l trăgea prin somn pe bătrân de păr şi lătra în urechea lui. Bătrânul se plânse cu blândeţe de aceste familiarisme şi, în cele din urmă, după ce rumegă fraza până la capăt, spuse că, locul unui astfel de câine, nu era în pat, cu nişte oameni obosiţi, deoarece era „prea persuasiv în mişcări şi prea organic în simţire”. Aşa că am dat câinele afară din aşternut.

A fost o călătorie grea, trudnică, obositoare, dar a avut şi părţile ei plăcute, fiindcă, după ce la capătul fiecărei zile ne astâmpăram foamea de lup cu slănină prăjită, marmeladă şi cafea, ne apucam de fumat, cântam, depănam istorii în jurul focului de tabără în pustietatea tăcută a deşertului – toate acestea constituind o fericită şi lipsită de griji tihnă, care ne părea culmea desfătării pe lumea aceasta. Acest fel de viaţă are un farmec copleşitor pentru toţi bărbaţii, indiferent în ce ţară sau oraş s-ar fi născut. Suntem toţi urmaşii unor triburi rătăcitoare ale deşertului şi nenumărate milenii către o totală civilizare n-au reuşit să ne smulgă acest instinct de nomazi…

Într-o zi am făcut douăzeci şi cinci de mile, altă dată patruzeci numai prin Marele Deşert American şi încă zece pe deasupra, după ce am trecut de el, deci cinzeci de mile în total în douăzeci şi trei de ceasuri, fără să ne oprim să mâncăm, să bem sau să ne tragem sufletul. Şi după ce te-ai opintit împingând o căruţă şi două gloabe pe cinzeci de mile, să te întinzi să dormi chiar şi pe pământul pietros şi îngheţat e o bucurie atât de mare, încât în clipa aceea ţi se pare că merită toată truda cu vârf şi îndesat.

Timp de două zile ne-am instalat tabăra în vecinătatea Căldării Humboldt. Am încercat să folosim apa aceea foarte alcalină din

Căldare, dar nu se putea. Parcă ai fi băut leşie şi nu o leşie oarecare. Îţi lăsa în gură un gust amar, greţos şi simţeai nişte arsuri tare neplăcute în stomac. Am pus marmeladă în ea, dar n-a folosit mare lucru; am adăugat şi murături, dar gustul de leşie rămânea şi nu puteai să bei. Cafeaua făcută cu apa aceea a fost cea mai scârboasă fiertură inventată vreodată de om; era mai dezgustătoare chiar decât apa leşioasă de la început. Domnul Ballou, el fiind creatorul acestei băuturi, s-a simţit obligat s-o aprecieze şi s-o laude, aşa că bău jumătate de cană, gustând puţin câte puţin, ostenindu-se în vremea asta să-i afle cât de cât nişte calităţi, dar, în cele din urmă, aruncă restul şi spuse cinstit că era „prea tehnică” pentru el.

Curând am găsit un izvor cu apă bună de băut, după care, nemaiîntâmplându-se nimic care să ne strice bucuria şi nefiind tulburaţi de nici un rătăcit prin acele părţi, ne-am aşezat şi noi să ne odihnim...

În cea de-a cincisprezecea zi am încheiat călătoria de două sute de mile şi am ajuns, în mijlocul viscolului, la Unionville, Districtul Humboldt. Unionville era format din unsprezece cabane şi un catarg cu steagul Uniunii. Pe marginea unui canion adânc se înşirau şase cabane, iar celelalte cinci erau în faţa lor. Restul peisajului era format din pereţi golaşi, înalţi de munte care se pierdeau spre cer, de o parte şi de alta a canionului, încât aşezarea rămânea undeva departe, în fundul unei prăpăstii, Când se risipea întunericul la Unionville şi se crăpa de ziuă, pe vârful muntelui era demult lumină.

Ne-am încropit şi noi o înjghebare mică, primitivă, în malul canionului, am acoperit-o cu pânză, iar un colţ al cabanei l-am lăsat deschis ca să servească drept vatră; pe aici obişnuiau să dea noaptea buzna vitele, făcându-ne mobila praf şi trezindu-ne din somn. Vremea era friguroasă, iar lemnele de foc cam puţine. Indienii cărau cu spatele sarcini de vreascuri şi uscături de la mai multe mile depărtare şi când puteam pune mina pe un indian cu sarcina-n spinare, era bine, iar când nu (ceea ce era regula, nu excepţia), tremuram şi înduram.

Mărturisesc fără ruşine că mă aşteptam să găsesc grămezi de argint zăcând peste tot în jur. Mă aşteptam să văd argintul lucind în soare pe piscurile muntelui. Despre asta n-am scos însă o vorbă fiindcă instinctul îmi şoptise că s-ar putea să am o idee cam exagerată şi că, de-mi dezvăluiam gândurile, aveam să-mi atrag batjocura celorlalţi. Dar, în mintea mea, eram cât se poate

de satisfăcut că aveam să strâng într-o zi-două sau cel mult o săptămână-două, destul argint ca să fiu om făcut, aşa că mintea mea avea mult de furcă croind planuri peste planuri cum să cheltuiesc banii. Îndată ce s-a ivit primul prilej, am pornit-o din cabană la plimbare, ca omul care n-are nici o treabă, trăgând cu coada ochiului la ceilalţi, oprindu-mă să privesc cerul când mi se părea că mă urmăresc; iar când a fost clar că nu mă mai ameninţă nici o primejdie, am rupt-o la fugă ca un hoţ şi nu m-am oprit decât acolo unde nu mă mai ajungeau privirile şi strigătele lor. Apoi am început să caut cu o emoţie febrilă, plină de speranţe, aproape de certitudine. Mă târam în patru labe pe pământ, apucând bucăţi de piatră, examinându-le, suflând praful de pe ele sau frecându-le de haine şi apoi zgâindu-mă la ele cu o nădejde plină de nerăbdare. Deodată am dat de o ţandără lucitoare şi inima mai să-mi sară din piept! M-am ascuns după un bolovan, am lustruit bucata, am cercetat-o cu nesaţ tulbure, mai încântat decât aş fi fost de aveam în mână certitudinea. Cu cât studiam mai mult acea bucată, cu atât mă convingeam mai vârtos că descoperisem poarta norocului. Am însemnat locul şi am luat proba aceea cu mine. Am răscolit muntele la deal şi la vale, cu tot mai mult interes şi sporită recunoştinţă că venisem la Humboldt şi ajunsesem la timp. Din toate bucuriile vieţii mele, căutarea aceea tainică, printre bogăţiile ascunse ale tărâmului de argint, s-a apropiat cel mai mult de starea de extaz deplin. Era un vis delirant. Până la urmă în albia unui râuleţ cu un fir de apă, am dat de nişte solzi aurii, strălucitori şi aproape că mi-am pierdut răsuflarea: o mină de aur! Iar eu, în prostia mea, mă mulţumisem cu nişte argint de rând. Eram atât de emoţionat, încât aproape credeam că îmi juca un renghi închipuirea. Apoi m-a apucat spaima că m-ar fi putut zări cineva şi mi-ar fi putut bănui secretul. Îmboldit de acest gând, am dat ocol locului, m-am urcat pe o înălţime să cercetez împrejurimile. Singurătate. Nici ţipenie în jur. Apoi m-am întors la mina mea, făcându-mi curaj împotriva unei eventuale deziluzii, dar frica mea era fără temei – solzii de aur erau tot acolo. M-am apucat să-i pescuiesc şi vreun ceas am trudit prin albia şerpuită a râului, jefuindu-l. În cele din urmă, soarele care amurgea m-a silit să abandonez căutarea şi am pornit spre casă, încărcat de bogăţie. În vreme ce mergeam, nu mă puteam stăpâni să nu zâmbesc amintindu-mi cât de emoţionat fusesem că dădusem peste o fărâmă de argint, când sub nasul meu aştepta un metal şi mai nobil. În scurtă vreme

argintul a scăzut în ochii mei atât de mult, încât o dată sau de două ori am fost pe punctul de a-l arunca.

Băieţii erau flămânzi ca de obicei, eu însă îmi pierdusem pofta de mâncare. Îmi pierdusem şi glasul. Eram cu gândul dus şi plin de visuri. Totuşi sporovăiala lor îmi tulbura şirul închipuirilor, ceea ce mă deranja oarecum. Mi-era silă de lucrurile meschine despre care trăncăneau. Era mai mare hazul să-i auzi drămuindu-şi economiile lor amărâte şi oftând pe când se gândeau la lipsurile şi greutăţile care ne aşteptau, când colea, numai cât să-ţi arunci ochii din cabană, zăcea o mină de argint, toată numai a noastră şi pe care aş fi putut s-o arăt cu degetul în orice clipă. Deodată, bucuria prea mult stăpânită începu să mă apese. Era greu să rezist tentaţiei de a izbucni exaltat şi a mărturisi totul. Dar m-am stăpânit. Mi-am spus în sinea mea că le voi dezvălui marea veste, calm şi senin ca o dimineaţă de vară, urmărind în acelaşi timp reacţia pe chipurile lor. Şi am început:

— Pe unde aţi tot umblat?

— Am prospectat.

— Ce-aţi găsit?

— Nimic.

— Nimic? Şi ce părere aveţi voi de ţinutul ăsta?

— Încă n-aş putea spune – făcu domnul Ballou, care era miner bătrân şi avea, aşadar, multă experienţă în materie de mine de argint.

— Şi chiar nu v-aţi făcut nici o părere?

— Da, într-un fel. Poate nu-i rău nici aici, dar realitatea a fost cam umflată. Filoane de câte şapte mii de dolari sunt cam greu de găsit pe aici. O fi Sheba bogată, nu-i vorbă, dar nu-i a noastră. Şi, în afară de asta, roca e atât de plină de metale proaste, încât toată ştiinţa de pe lume nu le poate veni de hac. Mă tem că n-o să murim de foame aici, dar nici n-o să ne pricopsim.

— Deci socoţi că perspectivele nu-s prea strălucite?

— Nici vorbă.

— Păi mai bine ne întoarcem, nu-i aşa?

— Oh, nu încă, sigur că nu. Mai întâi să cercetăm şi vreun torent.

— Da’ ia închipuiţi-vă – e numai o presupunere – închipuiţi-vă că daţi de vreo mină care să producă, să spunem, vreo sută cinzeci de dolari la tonă. Asta v-ar mulţumi?

— Ispiteşte-ne! rostiră toţi într-un glas.

— Sau închipuiţi-vă – tot numai o presupunere – închipuiţi-vă

că daţi de vreo mină care ar produce două mii de dolari la tonă. Asta v-ar mulţumi?

— Ia, ascultă, ce vrei să spui? Unde vrei să ajungi? Ce mistere tot ascunzi acolo?

— Nu contează. N-am spus nimic. Doar ştiţi foarte bine că nu e nici urmă de mină bogată pe aici. Sigur că ştiţi. Doar aţi bătut împrejurimile şi le-aţi cercetat cu ochii voştri. Oricine a bătut împrejurimile ştie asta. Dar numai aşa, de dragul discuţiei, închipuiţi-vă – aşa, în general vorbind – închipuiţi-vă că vine cineva şi vă spune că filoane de două mii de dolari sunt demne de dispreţ – demne de dispreţ, înţelegeţi? — şi că numai cât să-ţi arunci ochii din cabana asta şi zac grămezi de aur curat, de argint curat, un ocean, destul ca să vă facă pe toţi bogaţi în douăzeci şi patru de ore. Ei?

— Aş zice că e nebun de legat – spuse bătrânul Ballou, prins totuşi de o tulburare nebună.

— Domnilor, eu nu spun nimic, eu n-am cercetat împrejurimile, după cum ştiţi şi bineînţeles că nu ştiu nimic, dar nu vă cer decât un singur lucru: să va uitaţi puţin la *asta,* de exemplu şi să-mi spuneţi ce credeţi.

Şi mi-am aruncat comoara sub nasul lor. S-au înghesuit cu toţii peste ea şi şi-au aplecat toţi capetele să vadă mai bine, la lumina luminării. Apoi bătrânul Ballou spuse:

— Ce credem? Cred că nu e decât o grămadă de bucăţi de granit prost cu câteva luciri de mică scârboasă care nu face nici zece cenţi pogonul.

Aşa s-a spulberat visul meu. Aşa s-a topit toată averea mea. Aşa mi s-au dărâmat castelele mele pline de ifose şi am rămas jignit şi părăsit. Ajungând la morală, am spus atunci că nu tot ce luceşte e aur. Domnul Ballou a spus că pot să merg chiar mai departe şi, printre comorile minţii mele, să reţin şi învăţătura că nimic din ceea ce luceşte nu e aur. Aşa am aflat eu atunci, o dată pentru totdeauna, că aurul în stare nativă e o masă banală, fără nimic atrăgător şi că numai metalele de neam prost stârnesc admiraţia nepricepuţilor cu strălucirea lor ostentativă. Totuşi, ca tot restul lumii, continui şi eu să subestimez oamenii de aur şi să înalţ osanale oamenilor de mică. Natura banală omului nu poate depăşi acest mod de judecată.

Curând a venit şi adevărata cunoaştere a meseriei căutării argintului. Ne-am apucat de „prospecţiuni” împreună cu domnul Ballou. Ne-am urcat pe pantele munţilor, ne-am căţărat printre

tufele de salvie, pe stânci, prin zăpadă, până am ajuns că cădem din picioare de oboseală, dar n-am aflat argint, iar de aur nici urmă. Am trudit astfel zile în şir. Când şi când dădeam de gropi de câteva picioare săpate în coastele muntelui şi abandonate, iar uneori întâlneam câte unul-doi oameni apatici încă săpând. Dar argintul nu se arăta. Aceste gropi marcau intrarea în galerii şi urmau să se întindă pe sute de picioare în pieptul muntelui, pentru ca, într-o bună zi, să ajungă la filonul ascuns ce conţinea argint. Într-o bună zi! Ziua aceea părea foarte departe, fără speranţe. Am trudit zi de zi, am tot căutat, iar nouă, tovarăşilor mai tineri, ni s-a făcut tot mai lehamite de munca aceea narodnică. În cele din urmă ne-am oprit sub o stâncă ce ţâşnea înaltă din pământ. Domnul Ballou desprinse câteva bucăţi cu un ciocan, le cercetă îndelung, atent, cu o lupă, le aruncă şi sparse alte bucăţi. Ne spuse că acea rocă era cuarţ şi cuarţul era roca ce conţinea argint. Conţinea argint! Continuă să desprindă bucăţi de stâncă şi să le examineze cu un ochi critic, din când în când umezind eşantionul cu limba şi cercetându-l apoi cu lupa. În cele din urmă exclamă:

— Iată-l!

Eram plini de nelinişte. Roca era curată şi albă acolo unde fusese spartă şi de-a lungul ei mergea un firişor firav, albăstrui. Ne spuse că în acel firişor era argintul, amestecat cu metale proaste ca plumb, antimoniu şi alte resturi şi că se zărea şi un grăunte-două de aur. Cu mult efort am reuşit să vedem câteva punctişoare galbene şi am socotit noi că vreo două tone de rocă putea să ne aducă poate cam un dolar de aur. Nu eram prea încântaţi, dar domnul Ballou ne spuse că existau şi filoane mai sărace decât acesta. Opri bucata de rocă, pe care o socoti el „mai bogată”, ca să-i determine valoarea prin procesul numit „proba focului”. Apoi am botezat mina „Monarhul Munţilor” (în domeniul minelor, modestia denumirilor nu e o trăsătură importantă), iar domnul Ballou scrise şi lipi următoarea înştiinţare, păstrând o copie pentru a fi înscrisă în dosarul oficiului de înregistrare a minelor din oraş:

ÎNŞTIINŢARE

„Noi, subsemnaţii, ne afirmăm dreptul de proprietate asupra a trei părţi, de câte trei sute de picioare fiecare (şi o sută pentru dreptul de descoperire) din mina sau vina de cuarţ conţinând

argint – la nord şi sud de locul în care a fost fixată această înştiinţare – cu toate ocolurile, schimbările de direcţie, unghiurile, pintenii şi filoanele cufundate în pământ, precum şi cinzeci de picioare de teren de ambele părţi ale lucrării.”

Ne-am semnat dedesubt şi am încercat să ne simţim ca nişte oameni făcuţi. Dar când am discutat problema în amănunt cu domnul Ballou, am rămas descumpăniţi şi descurajaţi. Ne-a spus că filonul de cuarţ nu era numai ceea ce văzusem noi la suprafaţă, că mina numită „Monarhul Munţilor” continua în adânc pe sute şi sute de picioare. Ne-a arătat că semăna cu o bordură de trotuar care îşi menţinea aproape neschimbată forma – să zicem de douăzeci de picioare, până în miezul pământului şi era complet separată de roca din jur…

Şi ne mai spuse că acolo, la mare adâncime, era adevărata bogăţie a filonului, pentru că, pe măsură ce mergea mai în profunzime, era mai bogat. Aşa că, în loc să trudim aici la suprafaţă, trebuia ori să facem un puţ, urmărind filonul până unde devenea mai bogat să zicem la vreo sută de picioare – ori să coborâm la vale şi să tăiem o galerie lungă în coasta muntelui şi să ajungem la filon pe sub pământ. Era treabă de luni de zile pentru oricare din aceste încercări, fiindcă nu puteam arunca în aer sau săpa decât vreo câteva picioare zilnic, vreo cinci-şase. Şi asta încă nu era tot. Ne-a spus că, după ce scoteam minereul la iveală, acesta trebuia încărcat în căruţe şi dus la morile depărtate de argint, fărâmiţat şi apoi extras argintul printr-un procedeu plictisitor şi costisitor. Perspectivele noastre de îmbogăţire aveau să se împlinească peste un secol!

Cu toate astea ne-am pus pe treabă. Ne-am hotărât să facem un puţ. Aşa că vreo săptămână am bătut coastele muntelui, încărcaţi cu târnăcoape, sfredele, dălţi, bare de metal, hârleţe, cutii cu exploziv, colaci de fitil şi am trudit din răsputeri… După o săptămână mă săturasem. Mi-am dat demisia. Claggett şi Oliphant mi-au urmat exemplul. Puţul nostru nu ajunsese decât la vreo douăsprezece picioare. Am hotărât atunci că era mai degrabă nevoie de galerie. Aşa că ne-am retras la poalele muntelui şi am muncit încă o săptămână, la sfârşitul căreia săpasem un tunel destul de adânc ca să adăpostească un butoi şi am socotit noi că, după încă nouă sute de picioare, aveam să atingem filonul. Din nou am demisionat, iar ceilalţi n-au rezistat decât încă o zi. Nici cu galeria nu mergea. Am înţeles că era mai

bine să găsim un filon, care ieşea la suprafaţă. Prin împrejurimi nu exista aşa ceva.

Deocamdată am părăsit „Monarhul”. În vremea aceea, în tabără soseau mereu alţi prospectori şi faima minelor noastre din ţinutul Humboldt creştea mereu. Am căzut victime acestei epidemii şi ne dădeam de ceasul morţii să punem mina pe cât mai multe „picioare”. Am prospectat şi ne-am asigurat stăpânirea asupra a noi filoane, am pus înştiinţări şi le-am dat nume pompoase. Am început să facem afaceri, schimbând părţi la minele noastre cu părţi la alte mine. După o vreme stăpâneam mare parte din „Vulturul Cenuşiu”, „Columbiana”, „Sucursala Monetăriei”, „Maria Jane”, „Universul”, „Samson şi Dalila”, „Comoara”, „Golcondă”, „Sultana”, „Bumerangul”, „Marea Republică”, „Marele Mogol” şi alte vreo cincizeci de filoane care nu fuseseră niciodată atinse de hârleţ sau zgâriate de târnăcop… Stăpâneam nu mai puţin de treizeci de mii de „picioare” fiecare, la „cele mai bogate mine de pe pământ” – după cum spuneau osanalele aiurite vânturate peste tot – şi eram datori vânduţi măcelarului. Eram cu toţii nebuni de legat, cuprinşi de frenezie, beţi de fericire, striviţi de perspectiva munţilor de bogăţie, compătimind arogant milioanele de truditori care nici nu aflaseră de canionul nostru minunat, însă creditul nostru la băcan ne cam alarma.

A fost cea mai ciudată perioadă de viaţă pe care şi-o poate închipui cineva. Nimeni nu făcea nimic în tot ţinutul acela – nu se lucra nici la mine, nici la mori, nu se făcea nici o treabă care să producă ceva cât de cât, nu avea nimeni nici un venit, iar în întreaga tabără nu se găseau destui bani să cumperi un petic de pământ într-un amărât de sat pe coasta de est. Însă cine nu era familiarizat cu toate acestea şi-ar fi închipuit că se plimbă printre milionari ghiftuiţi de bogăţii. Cum mijeau zorile, grupuri de prospectori o porneau buluc din tabără şi se întorceau tot buluc la căderea serii, cu roci fără nici o valoare. Numai roci. Toţi aveau buzunarele pline de pietre, pe podelele cabanelor zăceau roci în neorânduială, iar altele, cu etichete, erau aşezate în şiruri pe rafturi…

Nu ne-am mai atins de galeria şi puţul nostru. De ce? Fiindcă am socotit că aflasem adevăratul secret al succesului în mineritul argintului: nu să scoţi argintul singur, cu sudoarea frunţii şi truda mâinilor, ci să vinzi filoanele sclavilor trudei ca să le minerească ei.

Înainte de a pleca din Carson eu şi fratele meu – secretarul – am cumpărat părţi de mină de la diferiţi rătăciţi din Esmeralda. Ne aşteptam la recuperarea imediată a investiţiilor, dar eram asaltaţi doar de noi „evaluări”, da cereri de bani pentru extinderea renumitelor mine. Aceste cereri deveniseră atât de apăsătoare, încât s-a vădit că eră necesar să examinăm afacerile cu ochii noştri. Aşa că am proiectat un pelerinaj la Garson şi, de acolo, la Esmeralda. Am cumpărat un cal şi am pornit în tovărăşia domnului Ballou şi a unui alt domn numit Ollendorff…

Două sau trei zile am tot mers călare prin viscol şi am ajuns la „Lacul de Miere al lui Smith”, un fel de han izolat pe malul râului Carson. Era o cabană din bârne cu două caturi, aşezată pe un dâmb în mijlocul imensului bazin sau deşert prin care şerpuia firavul Carson. Lângă han se ridicau şi grajdurile companiei de poştă „Overland”, durate din chirpici. Pe o rază de mai multe mile nu exista altă locuinţă. Spre amurg se arătară vreo douăzeci de care cu fân care poposiră lângă han şi toţi căruţaşii intrară înăuntru să cineze – o bandă cu înfăţişare cam cruntă. Mai erau înăuntru vreo câţiva vizitii de la „Overland” şi vreo jumătate de duzină de vagabonzi şi rătăciţi, aşa încât hanul era plin.

După cină am ieşit să vedem o mică tabără de indieni din vecinătate. Indienii erau cuprinşi de mare grabă, dintr-un motiv neştiut: îşi strângeau calabalâcurile şi o ştergeau cât puteau de repede. În engleza lor scâlciată ne-au spus:

— ’Cuş, ’cuş, mult apă!

Şi prin semne ne-au făcut să înţelegem că, după părerea lor, se porniseră viiturile. Era o vreme cât se poate de senină şi sezonul ploios nu venise încă. Amărâtul de râu nu avea decât vreo treizeci de centimetri de apă, sau poate de două ori pe atât şi nu era mai lat decât o uliţă dosnică de sat, iar malurile nu depăşeau un stat de om. Aşa că nu ne dumiream pe unde putea să vină inundaţia. Am dezbătut subiectul o vreme şi apoi am ajuns la concluzia că era vreo şmecherie şi că indienii aveau un alt motiv mai temeinic să o ştreargă în grabă decât teama de viituri într-un sezon atât de secetos.

Pe la şapte seara ne-am dus la catul de sus să ne culcăm, fără să ne mai scoatem hainele, ca de obicei, toţi trei într-un pat, fiindcă toate locurile pe jos şi pe scaune, erau ocupate şi chiar şi aşa, abia era unde să-i găzduiască pe toţi clienţii. O oră mai târziu am fost treziţi de o mare zarvă şi, sărind din pat, am

bâjbâit somnoroşi printre şirurile de căruţaşi ce sforăiau pe jos şi am ajuns la fereastra încăperii. Dintr-o singură privire am surprins o privelişte ciudată sub lumina lunii. Parşivul de râu se umflase din mal în mal şi apele lui spumegau sălbatic, apucate de turbare, goneau furioase pe la coturi şi purtau cu ele un talmeş-balmeş de trunchiuri, tufişuri, tot felul de gunoaie. Valea unde fusese mai înainte albia lui era toată o apă şi, în câteva locuri, începuse să se reverse. Oamenii alergau încoace şi-ncolo, aducând animalele şi carele mai aproape de han, fiindcă înălţimea pe care se ridica acesta nu se întindea decât pe vreo treizeci de picioare în faţă şi vreo sută în spate. Chiar lângă vechea albie a râului se afla un grajd mai pricăjit, taman unde ne adăpostisem şi noi caii. În vreme ce priveam, apa începu să crească atât de repede în acel loc, încât, în câteva minute, pe lângă grajd se porni să gonească un torent care se opintea în pereţii de lemn. Am priceput de îndată că viitura nu era doar un spectacol de vacanţă, ci un pericol real, nu numai pentru grajdul acela amărât, ci şi pentru clădirile firmei „Overland” din apropierea albiei principale a râului… Am dat fuga jos şi ne-am amestecat în mulţimea înnebunită şi printre animalele înspăimântate… în vremea asta am băgat de seamă că Owens, vizitiu la „Overland”, lipsea şi un om alergă la grajdul principal; trecând prin apa care-i ajungea până sus la carâmbul cizmelor, îl descoperi pe vizitiu dormind adânc în pat, îl zgâlţâi şi ieşi afară, însă Owens era prea adormit şi îşi reluă somnul, dar numai pentru un minut-două, fiindcă, răsucindu-se în aşternut, îi căzu mâna peste marginea patului şi dădu de apa rece. Apa era până la saltea. Ieşi afară, trecând prin şuvoiul care-i ajungea până la piept şi, în clipa următoare, chirpiciul pereţilor se topi ca zahărul, iar tainica clădire se prăbuşi, fiind măturată de ape într-o clipită.

Pe la ora unsprezece nu se mai vedea decât acoperişul grajdului de bârne, iar hanul era o insulă în mijlocul oceanului. Cât vedeai cu ochii, în bătaia lunii, nu se mai zărea urmă de deşert, ci doar o oglindă de apă strălucitoare. Indienii nu fuseseră profeţi mincinoşi, dar de unde aflaseră ei de asta? Nu-s în stare să răspund.

Am rămas zălog timp de opt zile şi tot atâtea nopţi în societatea aceea ciudată. La ordinea zilei erau înjurăturile, băutura şi cărţile de joc şi, din când în când, câte o încăierare mai înviora atmosfera. În a cincea sau a şasea zi apele s-au retras de pe câmp, însă, în albie, râul era încă umflat şi iute, aşa

că nici vorbă să treci în partea cealaltă.

În cea de a opta zi era încă prea mare pentru o traversare fără pericole, dar viaţa în han devenise aproape insuportabilă din cauza murdăriei, beţiilor şi bătăilor, aşa că am făcut un efort de a o şterge de-acolo.

În toiul unui viscol, ne-am urcat într-o canoe, am luat şeile cu noi şi am dus caii de hăţuri. La prova stătea Ollendorff, cu o padelă, Ballou trăgea la padelă în mijloc, iar eu stăteam la pupa, ţinând hăţurile. Când caii pierdură pământul sub picioare şi începură să înoate, pe Ollendorff îl apucă spaima, fiindcă exista un mare pericol ca bidiviii noştri să ne abată de la drum şi era clar că, dacă nu ajungeam la malul celălalt într-un anumit punct, curentul avea să ne poarte la vale şi să ne împingă în albia principală a râului, care era acum un torent în fierbere. Această catastrofă însemna moarte sigură, fiindcă am fi fost târâţi în mijlocul căldării sau răsturnaţi şi înecaţi. L-am prevenit pe Ollendorff să deschidă ochii mari şi să-şi păstreze tot cumpătul, dar a fost în zadar. În clipa în care prova a atins malul, s-a aruncat înainte, iar canoea s-a răsturnat în apa de vreo trei metri adâncime. Ollendorff s-a apucat de nişte tufişuri şi s-a târât afară, însă Ballou şi eu am fost nevoiţi să pornim înot la mal, încurcaţi în mantale. Dar ne-am ţinut de canoe şi, deşi am fost mânaţi la vale până aproape de Carson, am reuşit să împingem barca la mal şi să ieşim teferi din apă. Eram muraţi şi îngheţaţi, dar scăpaţi de pericol. Şi caii ieşiră afară, însă şeile se duseseră. Am legat caii de nişte tufe de salvie, unde au trebuit să stea vreme de douăzeci şi patru de ore. Am scos apa din canoe şi am traversat din nou să le aducem nişte pături şi hrană, însă noi am dormit încă o noapte la han…

A doua zi dimineaţă, când am pornit cu alte şei şi alte provizii, continua să ningă cu furie. Am încălecat şi am luat-o din loc. Se aşezase atâta zăpadă, că drumul nu se mai vedea de loc şi ningea atât de amarnic, de nu zăream la o sută de paşi înainte. Încercarea părea îndoielnică, dar Ollendorff ne spuse că avea un instinct de orientare sensibil ca o busolă şi că putea să ne ducă sfoară până la Carson City fără să se abată cu o iotă de la drum… Aşa că am luat-o pe urmele lui, mulţumiţi şi împăcaţi. Vreo jumătate de oră am bâjbâit drumul cu grijă, după care am dat de-o urmă proaspătă şi Ollendorff ne strigă mândru:

— V-am spus eu că sunt la fel de precis ca o busolă! Uite, am dat de urmele altora care n-au decât să se muncească ei de-

acum încolo cu drumul, pe noi nici capul nu ne mai doare. Să dăm pinteni şi să-i ajungem din urmă.

Am îndemnat caii la trap atât cât ne-a îngăduit zăpada adâncă şi nu mult după aceea fu limpede că ne apropiam de cei din faţa noastră, fiindcă urmele deveneau tot mai distincte. Ne-am grăbit şi, după vreo oră, urmele arătau încă proaspete, dar ne-a uimit faptul că numărul călătorilor din faţă părea să crească mereu. Ne-am mirat foarte tare cum de s-au pornit la drum atâţia oameni, pe o vreme ca aceea, printr-o astfel de pustietate. Cineva şi-a dat cu părerea că probabil era vreo companie de soldaţi de la fort, am acceptat ideea şi ne-am îndemnat caii şi mai şi, fiindcă acum nu mai puteau să fie prea departe. Însă urmele continuară să se înmulţească şi am început să credem că trupa de soldaţi sporise în mod miraculos, ajungând un adevărat regiment. Ballou spunea că erau vreo patru sute. Deodată îşi struni calul. Şi exclamă:

— Băieţi, astea sunt tot urmele noastre şi ne-am învârtit mereu în cerc mai bine de două ceasuri, tocmai în pustiul ăsta. Zău, treaba e curat hidraulică!

Bătrânul era tot numai furie şi sudalme. Îl făcu pe Ollendorff cu ou şi cu oţet, în toate felurile, spuse că n-a văzut în viaţa lui un nebun mai nebun şi încheie cu părerea deosebit de veninoasă că „habar n-are de nimic, nici măcar cât un logaritm”.

Într-adevăr, ne ţinusem după propriile noastre urme. Pentru moment, Ollendorff şi busola sa mintală intrară în dizgraţie. După atâta amar de drum eram din nou pe malul râului şi zăream hanul conturându-se întunecat prin ninsoarea deasă. În vreme ce ne gândeam ce să facem, dintr-o canoe se ivi un tânăr suedez – pe care-l mai întâlnisem la han – şi o luă apostoleşte spre Carson, lălăind acelaşi cântec obositor despre „frate-su şi soră-sa”, despre „copilul care zăcea cu maică-sa în groapă”, pe care îl mai auzisem şi curând dispăru în acea albă uitare. Nu s-a mai auzit niciodată de el. Fără îndoială, s-a rătăcit, oboseala l-a împins în braţele somnului, iar somnul l-a trecut morţii. Poate că a luat-o pe urmele noastre înşelătoare până n-a mai putut şi atunci s-a prăbuşit.

Deodată, diligenţa companiei „Overland” trecu prin vadul râului, care scădea foarte repede şi o luă spre Carson, în prima ei călătorie de la inundaţie. N-am mai stat pe gânduri şi ne-am reluat marşul pe urmele ei, în trap voios, fiindcă aveam încredere oarbă în instinctul vizitiului. Însă caii noştri nu se puteau măsura

cu echipajul proaspăt al poştei. Curând i-am pierdut din vedere, dar nu conta, fiindcă ne puteam conduce după făgaşurile adânci tăiate de roţi. Se făcuse ora trei după-amiază, aşa că nu mai era mult până avea să se lase întunericul şi nu ca un amurg zăbavnic, ci ca o uşă de beci care se trânteşte deodată, aşa cum se întâmplă în ţinutul acela. Ningea la fel de tare ca înainte şi nu mai puteam vedea nici la cincisprezece paşi înainte, însă lucirea albă a stratului de zăpadă ne îngăduia să zărim grămezile albe, ca nişte căpăţâni de zahăr, ale tufelor de salvie şi, chiar în faţa noastră, două şanţuri abia vizibile care ştiam că erau urmele roţilor ce se acopereau treptat cu zăpadă şi dispăreau încet… Şi imaginaţi-vă fiorul îngheţat ce ne-a străbătut când ne-a dat prin minte, în mijlocul nopţii, că de mult, de când dispăruse sub zăpadă ultima dâră a roţilor, rătăceam luându-ne după un şir de tufe de salvie şi că ne abătusem foarte tare de la drum, îndepărtându-ne tot mai mult, cu cât trecea vremea. Un bulgăre de gheaţă vârât după gât e numai o blândă mângâiere în comparaţie cu ceea ce încercam noi acum. Inimile au început să ne bată cu putere şi sângele amorţit de vreo oră a prins să alerge, mintea şi trupul s-au scuturat subit de somn. Ne-am dezmeticit şi ne-am trezit deodată, dârdâind, cutremuraţi de spaimă. Într-o clipă ne-am strunit caii şi am descălecat; ne-am frânt de mijloc, chiorându-ne alarmaţi în jos şi căutând drumul. Zadarnic!

Părea să fim pe un drum, dar nu eram siguri. Ca să ne încredinţăm, am luat-o fiecare în altă parte, iar şirurile regulate de moviliţe şi spaţiile libere regulate dintre ele l-au convins pe fiecare în parte că el descoperise drumul cel bun, iar ceilalţi se înşelaseră. Pe scurt, situaţia era disperată. Eram ţepeni de frig, iar caii obosiţi…

Toţi am fost de acord că cel mai bun lucru, care ar fi însemnat salvarea noastră, era să facem un foc, aşa că ne-am apucat să adunăm vreascurile necesare. N-am găsit nici urmă de chibrit, aşa că am încercat să-l aprindem folosind pistoalele. Nici unul dintre noi nu mai încercase treaba asta înainte, dar nici unul nu se îndoia că vom reuşi fără multă bătaie de cap, fiindcă toţi citisem despre asta în cărţi de nenumărate ori şi. Eram, fireşte, convinşi, stăpâniţi de o încredere naivă; aşa cum de mult acceptasem şi aveam încredere în cealaltă minciună gogonată, obişnuită prin cărţi, despre indienii şi vânătorii rătăciţi care făceau focul frecând două beţe uscate unul ide altul.

Ne-am lăsat în genunchi în zăpada adâncă, vârâţi unul în altul, iar caii şi-au aplecat şi ei botul deasupra noastră. Şi în vreme ce fulgii uşori se învolburau lăsându-se asupra noastră şi transformându-ne într-un alb grup statuar, noi pregăteam mai departe memorabila experienţă. Am rupt crengi dintr-un tufiş de salvie şi le-am clădit pe un loc curăţat, adăpostit cu trupurile noastre. În vreo zece-cincisprezece minute, totul a fost gata şi atunci, în vreme ce toţi amuţisem, până şi inimile abia ne mai băteau de încordare, Ollendorff potrivi pistolul, apăsă pe trăgaci şi mătură dintr-un foc toată grămada aceea dincolo de marginile ţinutului.

Toată treaba a fost descurajantă, dar până şi asta păli în faţa unei grozăvii şi mai mari; ia caii de unde nu-s! Eu fusesem cel pus să ţină hăţurile, dar, prins de experienţa pasionantă cu pistolul, fără să-mi dau seama le, lăsasem din mână, iar animalele o luaseră la pas prin viscol. N-avea nici un rost să încercăm să ne luăm după ele, fiindcă potcoavele lor nu făceau nici un zgomot şi puteam trece la câţiva paşi de ele fără să le vedem. Am lăsat caii în plata Domnului fără să ne mai trudim să-i găsim, blestemând cărţile mincinoase care spuneau că, în clipe de cumpănă ca ale noastre, caii stau lipiţi de stăpânii lor, căutând apărare şi tovărăşie.

Eram destul de amărâţi şi mai înainte; acum arătam cătrăniţi. Cu răbdare şi multă deznădejde în suflet, am rupt alte ramuri, le-am clădit şi din nou Ollendorff le-a trimis cu pistolul în neant... Am abandonat ideea asta îşi am încercat altceva. Fiecare a luat câte două beţe şi a început să le frece unul de altul. După vreo oră, noi eram îngheţaţi bocnă, iar beţele la fel. I-am blestemat cu amărăciune pe indieni, pe vânători şi cărţile care ne înşelaseră cu această metodă prostească şi ne întrebam înspăimântaţi ce să facem. În acest moment critic, domnul Ballou pescui, prin gunoaiele unui buzunar de care uitase, patru beţe de chibrit! Nici de găseam patru lingouri de aur n-am fi fost atât de fericiţi. Ne-am apucat de data asta plini de speranţe, să adunăm crengi şi când domnul Ballou se pregăti să aprindă primul chibrit, asupra lui se concentrase atâta atenţie câtă nu se poate descrie în pagini întregi. Băţul pâlpâi fără speranţe o clipă şi-şi dădu duhul. Nici de-ar fi fost suflet de om, n-ar fi lăsat în urma lui mai multă durere. Al doilea abia sfârâi şi se stinse. Pe al treilea îl stinse o răbufnire de vânt chiar când era pe cale să reuşim. Ne-am vârât unii în alţii mai strâns ca niciodată, cuprinşi de-o singură grijă

chinuitoare, în timp ce domnul Ballou freca de cizmă ultima noastră speranţă. Se aprinse, ţâşni o lucire albastră şi plăpândă care înflori într-o flacără viguroasă. Ferind-o cu mâna, moşul se lăsă încet în jos, inimile ni se lăsară în călcâie, o dată cu el, în vreme ce toţi ceilalţi ne aplecam şi noi plini de concentrare şi nici nu mai suflam. În cele din urmă, flacăra atinse beţele, le cuprinse treptat, şovăi, le cuprinse şi mai mult, şovăi iarăşi, trăi cinci secunde de tensiune teribilă, suspină aproape omeneşte şi-şi dădu sufletul.

Câteva minute nimeni nu scoase o vorbă. Era o linişte solemnă; se potolise până şi vântul, aşternându-se o tăcere sinistră, tainică, în care nu se auzea decât căderea fulgilor de zăpadă. În cele din urmă se stârni o discuţie tristă şi curând se vădi că fiecare, în adâncul inimii lui, era convins că îşi trăia ultima noapte printre cei vii. Sperasem că numai eu simţeam asta. Când ceilalţi îşi exprimară aceeaşi convingere, păru că ne sunase la toţi ceasul. Ollendorff spuse:

— Fraţilor, să murim împreună! Şi să nu trecem dincolo supăraţi unul pe celălalt. Să ne iertăm unii pe alţii şi să uităm cele petrecute. Ştiu că v-am necăjit răsturnând canoea, că m-am arătat prea atotştiutor când v-am purtat prin zăpadă tot roată mereu, dar n-am făcut-o înadins. Iertaţi-mă! De bunăvoie mă dau în vileag şi vă mărturisesc că i-am purtat pică domnului Ballou fiindcă m-a înjurat şi m-a făcut logaritm, lucru despre care, de altfel, nu ştiu nimic, dar fără îndoială că e ruşinos şi de ocară în America şi care m-a rănit adânc în sufletul meu. Dar să-l lăsăm deoparte. Îl iert pe domnul Ballou din toată inima şi…

Sărmanul Ollendorff se frânse şi-i dădură lacrimile. Şi nu era singurul: plângeam şi eu şi domnul Ballou. Ollendorff îşi recăpăta glasul şi mă iertă şi pe mine pentru cele ce-i greşisem cu vorba şi cu fapta. Apoi scoase sticla de whisky şi declară că, fie de trăia, fie de murea, n-avea să se mai atingă în viaţa lui de-un strop măcar. Ne spuse că îşi pierduse orice speranţă de a mai scăpa cu viaţă şi că, deşi nu prea era pregătit, era gata să se împace cu soarta; că dorea să fi fost cruţat încă puţin, nu mult şi nu din vreun motiv egoist, ci ca să o poată apuca şi el pe calea cea bună şi să devină alt om, dăruindu-se ajutorării săracilor, alinării bolnavilor, propovăduind în rândul oamenilor Bă se păzească de răul necumpătării, să fie o pildă bună pentru cei tineri şi să aibă prilejul să moară, în cele din urmă, împăcat că nu trăise în zadar. Încheie spunând că încă din clipa aceea trebuia să păşească pe

calea cea bună, chiar atunci, chiar acolo, fiindcă. Nu i se hărăzise timp destul ca să se dăruiască binelui şi oamenilor; şi cu aceste cuvinte zvârli sticla de whisky.

În spusele sale, domnul Ballou împărtăşi aceeaşi idee şi păşi pe calea cea bună – pe care, nemaiavând zile, nu-i era dat să ajungă prea departe – aruncând cât colo cărţile de joc cu care ne mai mângâiasem în timpul inundaţiei captivitatea, făcând-o suportabilă. Spuse că nu jucase niciodată pe bani, dar era bucuros în sufletul lui că a pune mâna pe cărţi era un păcat şi un lucru de ocară, de care se putea lepăda şi nimeni nu trebuia să se socotească fără pată dacă nu fugea de ele.

— Aşa că – spuse el mai departe – făcând această faptă bună, mă simt trecut prin acele flăcări fără de care nu se poate împlini nici o îndreptare.

Şi aceste câteva cuvinte îl emoţionară mai mult decât oricare discurs dezlânat, iar bătrânul hohoti, cu o durere nu lipsită şi de puţină mulţumire. Cele spuse de mine băteau în aceeaşi parte ca şi spusele tovarăşilor mei şi acum ştiu că i-au îndemnat sentimente sincere, smulse din inimă. Toţi eram sinceri, cutremuraţi până în adâncul sufletului şi nu luam îndreptarea noastră în deşert, fiindcă ne pândea moartea şi nu mai nutream nici o speranţă. Mi-am zvârlit pipa cât colo şi, făcând gestul acesta, am simţit că, în fine, mă eliberam de un viciu păcătos şi încă de unul care mă stăpânise cu tiranie toată viaţa. În vreme ce vorbeam, gândul la binele pe care l-aş fi putut face până atunci, la binele şi mai mare pe care-l puteam face de-atunci încolo, cu aceste noi imbolduri şi ţeluri nobile de viaţă ce mi-ar fi fost călăuză, de-aş fi fost cruţat numai încă vreo câţiva ani, mă copleşi şi-mi dădură din nou lacrimile. Ne-am aruncat unul de gâtul celuilalt şi am început să aşteptăm amorţeala care vesteşte moartea prin îngheţ. Şi aceasta ne pătrunse curând pe furiş şi ne-am urat atunci un ultim drum bun. O amorţeală plăcută îmi înfăşură în plasa ei simţurile adormite, în vreme ce fulgii de zăpadă ţeseau un linţoliu. În jurul trupului meu lăsat în voia sorţii. Şi veni şi uitarea. Lupta vieţii luase sfârşit…

Nu ştiu câtă vreme am fost pradă uitării, dar mi s-a părut că secole. Încetul cu încetul am revenit la viaţă şi apoi m-a săgetat o durere cumplită în toate mădularele şi prin tot trupul. M-am cutremurat. Un gând mi-a fulgerat prin minte: „Aşa e moartea, asta-i viaţa de dincolo!”

Deodată, lângă mine, se foi o grămadă albă şi o voce spuse cu

amărăciune:

— Este vreun gentleman dispus să-mi dea un picior în dos?

Era Ballou – sau cel puţin silueta lui zbârlită, aşezată în capul oaselor şi durată din zăpadă, vorbind cu glasul lui Ballou.

M-am ridicat în picioare şi, în lumina dimineţii, nici la cincizeci de paşi de noi, se conturau clădirile unei staţii de poştă, iar sub un şopron stăteau cuminţi caii noştri, cu şeile şi frâul pe ei.

Un troian de zăpadă cocoşat se desfăcu în două, din el ieşi Ollendorff şi ne-am trezit toţi trei zgâindu-ne la poştă, fără o vorbă. Şi nici n-aveam ce spune… Situaţia era atât de ridicolă şi umilitoare, încât cuvintele erau prea blânde, iar noi nici nu ştiam de unde să începem.

Bucuria mântuirii era otrăvită în inimile noastre. Treptat am devenit arţăgoşi şi posomoriţi, apoi ne-am mâniat unii pe alţii, mânioşi pe noi înşine, pe lumea întreagă, în general, ne-am scuturat, prost dispuşi, zăpada de pe haine şi, într-un singur şir, fără să ne mai uităm urni la alţii, am pornit-o călcând apăsat, spre cai, le-am scos şeile şi ne-am adăpostit în clădirea poştei.

N-am umflat nici cu o iotă această întâmplare ciudată şi absurdă. S-a întâmplat taman aşa cum am povestit-o eu.

Vreo două ore am stat fiecare deoparte şi am rumegat în sinea noastră, dezgustaţi. Misterul se lămurise şi acum era limpede de ce ne părăsiseră caii. Fără îndoială că, la un sfert de minut după ce au plecat de lângă noi, ei erau sub şopron şi mai mult ca sigur că auziseră şi se înveseliseră de spovedania şi smiorcăiala noastră.

După un mic dejun ne-am simţit mai bine şi ne-a revenit curând cheful de viaţă.

Lumea arăta din nou minunată şi viaţa ne era la. Fel de scumpă ca întotdeauna. Deodată mă cuprinse un fel de nelinişte, care crescu, mă asaltă fără încetare. Vai! Simţeam că nu-mi revenisem de tot, îmi lipsea ceva – un fum! Am rezistat cu fotă tăria, dar trupul era slab.. Am pornit-o de unul singur şi m-am luptat cu mine însumi vreo oră. Mi-am adus aminte făgăduielile mele de îndreptare şi m-am dăscălit singur cu stăruinţă, plin de dojană. Dar a fost zadarnic şi, curând, m-am surprins strecurându-mă printre nămeţi în căutarea pipei. După multă dibuială am aflat-o şi m-am furişat la loc ferit să mă bucur de descoperire. O bună bucată de vreme am stat după un pătul, gândindu-mă cum m-aş fi simţit eu dacă tovarăşii mei, mult mai bărbaţi decât mine, mult mai tari de virtute, m-ar fi prins în

păcat. În cele din urmă mi-am aprins pipa şi nimeni nu s-a simţit vreodată mai josnic, mai decăzut şi mai fericit decât mine în clipa aceea… Temându-mă să nu fiu dat în vileag, am socotit că poate în cealaltă parte a pătulului aş fi fost mai în siguranţă, aşa că m-am îndreptat într-acolo şi, în vreme ce eu dădeam colţul, trăgând din pipă, Ollendorff apăru în celălalt capăt, cu sticla la gură, iar între noi se afla Ballou, frunzărind concentrat, de unul singur, vechile lui cărţi soioase.

Absurditatea nu putea merge mai departe. Ne-am strâns mâinile şi am consimţit să nu mai scoatem o vorbă despre „îndreptare” şi „pilde pentru cei tineri”.

Staţia la care ne aciuasem era la marginea Deşertului de Douăzeci şi Şase de Mile. Dacă ajungeam noaptea trecută cu vreo jumătate de oră mai devreme, am fi auzit strigăte, împuşcături de pistoale, fiindcă erau aşteptaţi nişte ciobani cu turmele; se ştia că de nu li se arăta încotro s-o apuce, aveau să se piardă fără îndoială, abătându-se atât de mult de la drum, încât nu le-ar mai fi rămas nici o speranţă. În vreme ce eram şi noi acolo, sosiră trei ciobani, sfârşiţi de cât rătăciseră, însă de alţi doi din ceata lor nu s-a mai auzit niciodată nimic.

Am ajuns la Carson la timp şi ne-am odihnit. Odihna şi pregătirile de plecare spre Esmeralda ne-au ţinut acolo vreo săptămână.

Când în cele din urmă am plecat călare spre Esmeralda, aveam un nou tovarăş cu noi în persoana căpitanului John Nye, fratele guvernatorului. Avea o memorie excelentă şi o limbă harnică. Această combinaţie face ca o discuţie să n-aibă moarte. Căpitanul John nu suferea să audă trăncăneala lâncezind nici măcar o clipă în timpul unei călătorii de o sută douăzeci de mile. Pe lângă talentele lui de povestitor, mai era înzestrat şi cu alte câteva daruri deosebite. Unul dintre acestea era „priceperea” lui la toate; ştia să proiecteze o cale ferată, să organizeze un partid politic, să coasă un nasture, să potcovească un cal, să lege un picior frânt sau să pună o cloşcă pe ouă. Altul era marea lui putere de adaptare, care-l făcea să ia pe umerii lui oricând, în orice clipa, greutăţile, nevoile şi necazurile oricui şi să le poarte cu multă uşurinţă şi vioiciune, aşa încât găsea totdeauna un loc liber în hanurile aglomerate şi mâncare pe săturate în cele mai pustii cămări. Şi, în fine, oricând întâlnea un bărbat, o femeie sau un copil într-o tabără, han, pustiu, descoperea că ori îi cunoştea personal, ori cunoştea îndeaproape, vreo rudă de-a lor. Nu s-a

mai pomenit vreodată un tovarăş de călătorie ca el. Nu mă pot abţine să nu amintesc felul în care reuşea să rezolve dificultăţile. În cea de a doua zi de drum, foarte obosiţi şi flămânzi, am ajuns la un han prăpădit în mijlocul deşertului unde ni s-a spus că toată clădirea era ticsită, că nu era nimic de mâncare pentru noi, nici măcar fin sau orz pentru cai şi că trebuia să o pornim mai departe. Noi toţi ceilalţi voiam să-i dăm repede pinteni înainte cât mai era lumină, dar căpitanul John insistă să ne oprim totuşi puţin. Am descălecat şi am intrat. Pe nici una din feţe nu se citea bunăvoinţă. Căpitanul John începu să-i vrăjească pe toţi şi, în douăzeci de minute, ajunse la următoarele rezultate: găsi trei conducători de grup care îi era vechi cunoştinţe, descoperi că fusese la aceeaşi şcoală cu mama hangiului; o recunoscu pe nevastă-sa, căreia îi salvase odată viaţa în California, strunindu-i calul ce o luase la goană; repară jucăria unui copil şi câştigă recunoştinţa mamei sale – oaspete la han; ajută rândaşului să lase sânge unui cal şi îi dădu sfaturi pentru un alt cal ce suferea de tignafes; îi cinsti pe toţi în trei rânduri la barul hanului; scoase un ziar de ultimă oră pe care toată lumea îl văzuse cu o săptămână înainte şi se apucă să citească în gura mare în faţa unui auditoriu plin de interes. Ca să facem totalul, rezultatul a fost următorul: rândaşul a găsit nutreţ din belşug pentru cai, noi ne-am ospătat cu păstrăvi şi ne-am bucurat de multă atenţie din partea tuturor după aceea, am avut paturi ca lumea noaptea şi un uimitor mic dejun dimineaţa, iar când am plecat, am fost regretaţi de toată lumea. Căpitanul John avea unele apucături neplăcute, dar în acelaşi timp avea şi nişte calităţi neobişnuit de preţioase care le compensa pe celelalte.

În multe privinţe, *Esmeralda* era un fel de *Humboldt* într-o stare mult mai avansată. Concesiunile pentru care plătisem continuu banii ceruţi nu făceau nici cât o ceapă degerată şi am renunţat la ele. Cel mai important filon ieşea afară în vârful unui dâmb de vreo paisprezece picioare înălţime şi inspiratul comitet de conducere plănuise o galerie pe sub acel dâmb pentru a ajunge la filon. Galeria urma să aibă şaptezeci de picioare lungime şi ar fi ajuns la filon la aceeaşi adâncime la care ar fi ai uns un puţ de douăsprezece picioare. Comitetul trăia numai din cererile permanente de bani. Comitetul nu dorea să ajungă la vână, ştiind dinainte că aceasta avea tot atâta argint cât pietrele din caldarâm. Asta îmi aduce în minte tunelul lui Jim Townsend. Omul plătise o groază de bani. Pentru lucrări la o mină „Daley”,

până rămăsese fără para chioară. În cele din urmă veni o cerere de bani pentru săparea unei galerii de două sute cincizeci de picioare şi atunci se hotărî să se ducă să vadă cu ochii lui cum stăteau lucrurile. Se convinse că filonul ieşea la iveală în vârful unui ţanc foarte ascuţit şi dădu peste vreo doi oameni care, chipurile, porneau galeria, Townsend făcu nişte calcule. Apoi le spuse oamenilor:

— Şi aşa, va să zică, voi sunteţi cei care aţi semnat un contract să săpaţi în coasta aceasta o galerie de două sute cincizeci de picioare pentru a ajunge la filon?

— Da, dom'le.

— Păi ştiţi; voi că v-aţi angajat la una din cele mai costisitoare şi dificile treburi pe care le-au avut de înfăptuit vreodată cineva?

— Da' nici chiar aşa! Cum?

— Fiindcă înălţimea asta nu are decât douăzeci şi cinci de picioare dintr-o parte în alta, aşa că va trebui să construiţi celelalte două sute douăzeci şi cinci de picioare de galerie singuri, în aer liber, pe vreun fel de căpriori.

Foarte ciudate şi neştiute sunt căile comitetelor care operează la minele de argint…

Ne-am revendicat dreptul asupra diverselor concesiuni la care am început puţuri sau galerii, fără să terminăm nici una. Trebuia să lucrăm la fiecare cât de cât pentru a le păstra, altfel, după zece zile, ceilalţi puteau pune stăpânire pe proprietatea noastră. Eram mereu în căutare de noi terenuri argintifere, lucram puţin şi apoi aşteptam un cumpărător care nu apărea niciodată. N-am găsit niciodată vreun filon care să producă mai mult de cincizeci de dolari la tonă şi cum la morile de piatră ţi se cereau cincizeci de dolari numai pentru a sfărâma minereul şi a extrage argintul, banii ni s-au topit treptat şi alţii n-au mai venit de nicăieri. Locuiam într-o cabană mică şi ne găteam singuri. Era o viaţă grea, deşi plină de speranţe, fiindcă n-am încetat niciodată să credem că, într-o zi, ne va lovi şi pe noi norocul sau se va arunca la noi vreun cumpărător.

Când făina ajunse la un dolar livra şi nu se mai putea face rost de bani cu împrumut decât cu o camătă de opt la sută pe lună, dacă aveai ce lăsa zălog, eu, neavând aşa ceva, am renunţat la minerit şi am trecut la morile de extragere a argintului. Altfel spus, m-am apucat de lucru ca muncitor de rând, într-o moară de cuarţ, plătit cu zece dolari pe săptămână plus masă.

Învăţasem ce treabă trudnică nesfârşită şi îngrozitoare era să sapi spre pântecele pământului şi să scoţi afară minereul jinduit; acum învăţam că săpatul, era numai jumătate de muncă şi că extragerea argintului din minereu era cealaltă jumătate plictisitoare şi grea. Trebuia să ne sculăm la şase dimineaţa şi să lucrăm până se lăsa noaptea. Moara avea şase şteampuri şi funcţiona cu aburi. Şase drugi înalţi de oţel, groşi cât o gleznă de om, garnisiţi în partea de jos cu o masă grea de oţel şi fier, erau prinşi laolaltă într-o ramă, ca un grilaj de poartă şi se ridicau şi cădeau unul după altul, într-un dans greoi, izbind într-o cutie de oţel numită baterie. Fiecare din aceşti drugi sau şteampuri cântărea câte şase sute de livre. Cât era ziua de lungă, unul dintre noi stătea lângă baterie, zdrobind cu un baros bucăţi de rocă argintiferă şi aruncându-le cu lopata în baterie. Dansul fără odihnă al şteampurilor transforma roca în pulbere, iar o şuviţă de apă ce intra în baterie transforma totul într-o pastă groasă. Particulele mărunte treceau printr-o sită fină de sârmă, bine fixată în jurul bateriei şi apoi erau purtate spre căzi mari, încălzite cu abur supraîncălzit – numite oale de amalgamare. Pasta în această oală era mişcată în permanenţă. În baterie se afla totdeauna o cantitate de mercur şi acesta capta particulele libere de argint şi aur. Mercurul era turnat sub formă de ploaie fină în oale, cam la fiecare jumătate de oră, printr-o pânză de sac. Din când în când se adăugau cantităţi de sare gemă şi sulfat de cupru ca să grăbească amalgamarea, înlăturând metalele de rând care înglobau în ele aurul şi argintul şi nu le lăsau să se unească, aşa cum trebuia, cu mercurul. Şi noi trebuia să supraveghem şi să facem toate treburile acestea obositoare… Din oale se scurgeau în permanenţă şuvoaie de apă murdară care erau purtate de uluce mari de lemn spre o râpă…

Nimic nu-i mai sâcâitor decât să lucrezi la o moară de argint. La moara aceea nu aveai o clipă de răgaz să-ţi tragi sufletul. Totdeauna era ceva de făcut. Păcat că Adam n-a avut prilejul să ajungă din rai direct într-o moară de cuarţ, ca să priceapă pe deplin dimensiunea sorţii sale de „a-şi câştiga pâinea cu truda frunţii”. În timpul zilei trebuia să scoatem mereu pasta din oale şi s-o spălăm nişte linguri, s-o clătim încet-încet, lăsând să curgă puţin câte puţin apa peste buză, până când la urmă nu rămânea nimic decât câteva picături întunecate de mercur… După o săptămână, moara se oprea şi noi o curăţăm. Adică luam pasta din oale şi baterii şi spălam mâlul acela cu răbdare, până nu

rămânea decât masa de mercur atotstrângătoare, cu comoara pe care o adunase. Această masă era strânsă în bulgări grei, compacţi pe care îi clădeam grămadă – un morman strălucitor, impresionant – pentru inspecţie. Tot modelând bulgării aceştia, am rămas fără un inel frumos de aur, fiindcă mercurul a pătruns inelul, cu aceeaşi uşurinţă cu care apa pătrunde într-un burete, l-a desfăcut în mici particule şi inelul s-a risipit în bucăţele.

Puneam apoi grămada de mercur într-o retortă de fier, care avea o conductă ce ducea la o căldare cu apă, după care făceam un foc straşnic. Mercurul se evapora, ieşea prin conductă în căldare, iar apa îl transforma din nou în mercur curat. Deschizând – apoi retorta, vedeam, rodul muncii noastre de o săptămână – un lingou de argint alb, curat, de două ori mai mare decât un cap de om. Cam a cincea parte din masa aceea era aur, dar culoarea acestuia nu se distingea… Apoi topeam masa aceea şi o turnam în forme de metal, făcând-o lingouri.

Din calupurile noastre se rupea un colţ pentru „Proba focului” – metodă folosită spre a determina proporţia aurului, argintului şi a metalelor de rând în acea masă…

Cititorul îşi imaginează şi singur, fără să i se mai spună, că minerul întreprinzător, atunci când pregătea pentru proba focului o mostră de la mina sa, nu avea obiceiul să aleagă din grămadă cea mai săracă dintre roci, ci din contră. Am văzut unul umblând un ceas printr-o grămadă de cuarţ care nu făcea doi bani, până a găsit, în cele din urmă, o bucată mică, nu mai mare decât o alună, care era bogată în aur şi argint şi bucata aceea a fost păstrată pentru proba focului. Bineînţeles că proba avea să demonstreze că o tonă dintr-o astfel de rocă produce sute de dolari şi pe baza unor probe de felul acesta au fost vândute multe mine lipsite total de valoare.

Să te ocupi cu proba argintului era o afacere rentabilă şi aşa se face că se apucară de meseria asta unii care, întâmplător, nu erau nici prea savanţi, nici prea pricepuţi. Unul dintre aceşti verificatori ajungea la rezultate atât de excelente la toate probele ce i se aduceau, încât cu vremea puse aproape monopol pe acest tip de afacere. Dar ca toţi cei care au succes, îşi atrase şi el invidia şi neîncrederea semenilor. Ceilalţi verificatori se uniră şi puseră la cale o conspiraţie împotriva lui, făcându-i părtaşi la acest secret şi pe câţiva cetăţeni de vază, pentru a arăta că ei nu voiau decât să repună cinstea în drepturile sale. Apoi rupseră o bucată din piatra tocilei unui dulgher şi-l trimiseră

pe unul care nu era de prin partea locului să o ducă faimosului savant ca acesta să-i facă proba. După o oră veni şi rezultatul, care arăta că o tonă din acea rocă avea să producă 1.284,40 dolari în argint şi 366,36 în aur! Toată tărăşenia fu publicată în ziar şi popularul verificator părăsi oraşul în patruzeci şi opt de ore.

Numai în trecere amintesc că n-am stat la moara aceea decât o săptămână. I-am spus jupânului că nu mai puteam să rămân dacă nu primeam o sporire a lefii, că îmi plăcea să lucrez la o moară de cuarţ, că eram îndrăgostit de munca asta, că niciodată până atunci nu mă lipisem atât de tare de o meserie într-un timp atât de scurt, că nimic altceva – îmi părea mie – nu oferea atâta câmp liber activităţii minţii ca alimentarea bateriei, spălatul sitelor şi că nimic nu-mi stimula mai bine calităţile sufleteşti ca topitul lingourilor şi spălatul ţesăturilor de strecurare, dar, cu toate astea, mă simţeam nevoit să cer o mărire a salariului.

Îmi răspunse că îmi plătea zece dolari pe săptămână şi socotea că era o sumă bunicică. Cât voiam mai mult?

I-am spus că aproximativ patru sute de mii de dolari pe lună, plus masa, ar fi fost suma rezonabilă pe care aş fi cerut-o, ţinând seama că erau timpuri grele.

Am fost dat afară. Cu toate acestea, când mă întorc la acele zile şi îmi amintesc cât de trudnică a fost munca pe care am făcut-o în moara aceea, regret că nu i-am cerut şapte sute de mii.

Curând după asta, m-a lovit şi pe mine, ca şi pe toţi ceilalţi, damblaua cu misteriosul „filon de ciment” şi am început să mă pregătesc pentru a fi gata să profit de orice ocazie care s-ar fi ivit de a da o mână de ajutor la descoperirea sa. Se bănuia că minunata mină de ciment a lui Whiteman se afla în preajma lacului Mono. Din vreme în vreme se isca vestea că domnul Whiteman, deghizat, se strecurase pe furiş prin *Esmeralda,* în crucea nopţii şi atunci se pornea o zarvă nebună, fiindcă s-ar fi putut să se îndrepte spre mina lui tainică şi atunci era momentul să-l urmăreşti. În mai puţin de trei ceasuri de la revărsatul zorilor erau cumpăraţi, închiriaţi sau furaţi toţi caii, catârii şi măgarii din partea locului şi jumătate din populaţie pornea spre munţi, luând urma lui Whiteman. Însă Whiteman se abătea din drum, apucând-o prin trecători, mergând zile în şir fără ţintă, până când minerii rămâneau fără provizii şi erau nevoiţi să se întoarcă

înapoi acasă.

Odată, pe la unsprezece noaptea, într-o mare tabără de mineri, s-a lăţit vestea că Whiteman abia trecuse pe acolo şi, în două ceasuri, uliţele atât de liniştite înainte viermuiau de oameni şi dobitoace. Fiecare încerca să fie cât mai tainic, luându-şi totuşi inima în dinţi şi şoptind numai unui singur vecin că Whiteman trecuse chiar atunci pe acolo. Şi cu mult înaintea zorilor – asta în mijlocul iernii – zarva se potoli, tabăra rămase pustie, toată populaţia fiind pornită pe urmele lui Whiteman.

Tradiţia spune că, pe vremea primei imigraţii, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, trei fraţi, nemţi, toţi tineri, care supravieţuiseră unui masacru indian în prerie, mergeau pe jos, prin deşert, ferindu-se de toate cărările şi drumuri umblate, ţinând-o numai spre vest în speranţa de a ajunge în California înainte de a se sfârşi de foame sau de oboseală. Şi, într-o zi, pe când se aflau într-o trecătoare, s-au întins să se odihnească şi, deodată, unul dintre ei băgă de seamă o vână ciudată de rocă de ciment care ieşea la suprafaţă, plină de bucăţi de metal cu un luciu galben şters. Văzură că era aur şi că se puteau îmbogăţi într-o singură zi. Filonul era cam cât o bordură de trotuar de lat, dar două treimi din el era aur curat. Fiecare livră din acel ciment minunat făcea pe puţin două sute de dolari. Cei trei fraţi luară fiecare cam douăzeci şi cinci de livre şi apoi şterseră orice urmă de filon, făcură o schiţă primitivă a locului şi a principalelor puncte de reper din preajmă şi o porniră din nou spre vest. Dar necazurile se abătură tot mai multe pe capul lor. Unul din fraţi căzu şi-şi frânse un picior pe coclaurii prin care treceau, iar ceilalţi fură nevoiţi să-l lase să-şi dea sufletul singur în pustietate. Un altul, rupt de oboseală şi sfârşit de foame, se prăbuşi, de asemenea şi rămase să-şi aştepte ceasul, iar al treilea, după două sau trei săptămâni de suferinţe greu de imaginat, ajunse în California, la capătul puterilor, bolnav, cu mintea rătăcită de cele îndurate. Aruncase tot cimentul în afară de câteva bucăţi, care au fost suficiente pentru a-i înnebuni pe toţi. El însă se săturase de ţinutul acela al vânei de ciment şi nimic pe lume nu-l mai putea face să-i conducă pe ceilalţi într-acolo. Era cât se poate de mulţumit să lucreze ca angajat la o fermă. Însă îi dădu planul locului lui Whiteman, descrise ţinutul cât putu el mai bine şi astfel aruncă blestemul pe umerii acestuia, fiindcă atunci când l-am zărit eu din întâmplare în *Esmeralda,* domnul Whiteman căuta mina aceea de vreo doisprezece-treisprezece ani, ros de

foame, de sete, de sărăcie şi boli. Unii credeau că o găsise, alţii că nu. Am văzut o bucată de rocă de ciment mare cât pumnul care se spunea că-i fusese dată lui Whiteman de tânărul neamţ şi era cât se poate de atrăgătoare. Bucăţile de aur nativ erau tot atât de numeroase ca stafidele într-o felie de cozonac. Un om cu gusturi rezonabile ar fi agonisit de-ajuns pentru o viaţă întreagă dacă ar fi putut lucra într-o mină ca aceea numai o săptămână.

Un tovarăş de-al nostru, un oarecare domn Higbie, îl ştia destul de bine din vedere pe Whiteman, iar un prieten de-al nostru, domnul Van Dorn, nu numai că îl cunoştea bine, dar avea şi promisiunea lui Whiteman că, la vremea potrivită, îi va da de ştire ca să vină cu el în următoarea expediţie în căutarea minei. Van Dorn ne-a promis să ne dea, la rândul lui, de ştire nouă. Într-o seară, Higbie veni foarte tulburat şi ne spuse că era mai mult ea sigur că-l recunoscuse pe Whiteman prin târg, deşi era deghizat şi se prefăcea a fi beat-turtă. Îndată veni şi Van Dorn, care confirmă vestea. Aşa că ne-am strâns toţi în cabană şi, adunaţi grămadă, cu capetele vârâte unul în altul, am pus totul la cale, discutând în şoaptă, plini de emoţie.

Urma să părăsim târgul fără zarvă, după miezul nopţii, în două-trei grupuri mici, ca să nu atragem atenţia şi să ne întâlnim în zori la hotarul de unde se zărea lacul Mono, la vreo opt-nouă mile. După plecare nu trebuia să facem nici un zgomot sau să ridicăm glasul, ci să vorbim numai în şoaptă, indiferent de situaţie. Se credea că, deocamdată, nimeni nu ştia de prezenţa lui Whiteman şi nici nu se bănuia că el va pleca în expediţie. Sfatul nostru de taină se sparse pe la ora nouă şi ne-am apucat să ne pregătim cu grijă, în mare secret. La unsprezece am pus şeile pe cai, i-am legat cu nişte lasouri lungi, am scos o bucată de slănină, un sac cu fasole, un săculeţ de cafea, zahăr, o sută de livre de făină, căni de tablă, tigaia şi alte câteva ustensile necesare. Toate fură încărcate în spinarea unui cal de povară pe care-l duceam eu de frâu şi cine n-a urmat la şcoala vreunui spaniol ca să înveţe cum se împachetează şi se încarcă toate astea pe cal să nu-şi închipuie că va reuşi, bazându-se numai pe inteligenţa lui dăruită de natură. E imposibil. Higbie avea el ceva experienţă, dar nu era perfect. Puse şaua pentru poveri (un fel de capră de tăiat lemne), încărcă toate calabalâcurile pe ea, după care trecu o funie de jur împrejur, apoi în toate părţile, făcând câte un ochi ici şi colo, alteori opintindu-se de pârâiau coastele bietului animal, care se zbătea să poată respira, dar de

fiecare dată când legăturile erau mai strânse într-o parte, slăbeau în alta. N-am reuşit să legăm strâns toate buclucurile, însă le-am făcut să se ţină cât de cât şi apoi am pornit-o unul câte unul, în şir, fără o vorbă. Era o noapte ca păcura. Ţineam mijlocul drumului şi mergeam încet pe lângă şirurile de cabane; ori de câte ori se arăta în uşă vreun miner, tremuram de spaimă să nu bată lumina asupra noastră şi să le trezim curiozitatea. Dar nu se întâmplă nimic. Am început să urcăm o potecă şerpuită prin canion, spre hotar; cabanele începură să se rărească, ici şi colo mai vedeai câte una, între ele fiind tot mai mare distanţa şi atunci am început să respir şi eu oarecum mai uşurat şi să nu mă mai simt ca un hoţ sau criminal. Eram ultimul, ducând de frâu calul de povară. Cum urcuşul deveni mai abrupt, calul se arătă tot mai nemulţumit de încărcătură şi porni să tragă de lasou înapoi şi să încetinească pasul. Tovarăşii mei dispăruseră în noapte. Începusem să fiu neliniştit. Am îmboldit şi am momit calul până l-am făcut să o ia deodată la trap şi atunci toate tinichelele şi tigaia care erau legate de jur împrejur îl înspăimântară cu zdrăngănitul lor şi el o rupse la fugă. Capătul lasoului cu care era legat fusese înnodat de oblâncul şeii mele, aşa că, atunci când trecu pe lângă mine, mă aruncă de pe cal şi amândouă dobitoacele o porniră iute mai departe fără mine. Dar nu rămăsesem singur – tot calabalâcul, ale cărui legături slăbiseră, căzu şi el grămadă alături. Eram cam în dreptul ultimei cabane. Un miner ieşi afară şi strigă:

— Hei, care eşti acolo, mă?

Mă aflam la vreo treizeci de paşi de el şi ştiam că nu mă putea zări, atât era de întuneric acolo, în creierul munţilor. Aşa că am rămas nemişcat. În dreptunghiul de lumină al uşii se arătă încă un cap şi deodată cei doi se Îndreptară spre mine. Se opriră la vreo zece paşi şi unul spuse:

— Sst! Ascultă!

Nu puteam fi într-o stare mai nenorocită nici de-aş fi fugit ca să scap de mâna legii, cu o recompensă asupra capului meu. Apoi minerii părură să se fi aşezat pe un bolovan, deşi nu-i puteam vedea prea bine ca să-mi dau seama ce făceau. Unul spuse:

— Am auzit zgomot, cum te văd şi mă vezi. Părea să vină dintr-acolo…

O piatră vâjâi pe lângă capul meu. M-am făcut una cu ţărâna, lipindu-mă ca un timbru de plic şi mă gândeam în sinea mea că

de-şi regla tirul puţin mai bine, avea cu siguranţă să audă şi alte sunete. În sufletul meu blestemam expediţiile tainice. Mi-am promis ca aceea să fie ultima, chiar de-ar fi fost munţii Sierra pavaţi cu filoane de ciment. Apoi unul dintre ei glăsui:

— Ascultă la mine. Welch ştia el ce spune când a zis că l-a văzut în seara asta pe Whiteman. Am auzit nişte cai, asta era. Mă duc la Welch chiar acum.

Au plecat şi am fost bucuros. Nu-mi păsa încotro se duceau, numai să se ducă. Doream să se ducă la Welch şi cu cât mai repede, cu atât mai bine. Îndată ce-au închis uşa cabinei, din întuneric se iviră şi tovarăşii mei. Prinseseră caii şi au aşteptat să se liniştească lucrurile. Am pus iarăşi calabalâcurile pe cal şi am pornit la drum, iar când se crăpă de ziuă, eram şi noi la hotar, întâlnindu-l pe Van Dorn. Apoi am luat-o la vale spre lac şi, simţindu-ne în siguranţă, ne-am oprit să ne pregătim masa fiindcă eram obosiţi, nedormiţi şi flămânzi. Trei ceasuri mai târziu, toată suflarea taberei o pornise în şir, într-o lungă procesiune, trecând pe la hotar şi apoi pierzându-se în depărtare, în vreme ce ţinea drumul pe lângă malul lacului.

N-aveam să ştim niciodată dacă accidentul meu era răspunzător de acest, rezultat; un lucru însă apărea limpede: secretul era cunoscut de toată lumea şi Whiteman n-avea să se apuce de căutat mina nici de data asta. Eram amărâţi. Am ţinut sfat şi am hotărât să ne spălăm amărăciunea, bucurându-ne de o săptămână de vacanţă pe malurile ciudatului lac…

Şi acum am ajuns la un episod ciudat, cel mai ciudat, socot eu, culmea carierei mele trândave, fără sens, bicisnice. Pe un deal, în partea de sus a aşezării, era peretele unui filon de cuarţ roşietic, de fapt pintenul unei mine argintifere care se afunda adânc în pământ. Aparţinea unei companii numite „Wide West”. La vreo şaizeci sau şaptezeci de picioare mai jos, în coasta dealului, sub partea superioară a filonului, se afla o galerie şi toată lumea cunoştea roca ce se scotea de acolo – rocă destul de bogată, în rest nimic extraordinar. Îmi permit să spun aici că, deşi pentru un străin lipsit de experienţă tot cuarţul dintr-o anumită regiune pare la fel, pentru un vechi locuitor al taberei era destul să arunce un ochi la o grămadă de roci puse de-a valma, să ia în mână câteva bucăţi ca să-ţi spună din care mină provenea fiecare.

Deodată tot târgul fu apucat de turbare. În limbajul minerilor,

se spunea că „Wide West” dăduse lovitura cea mare. Toată lumea se duse să vadă noua minune şi câteva zile la galeria minei fu atâta îmbulzeală de popor, că un străin de acele locuri şi-ar fi închipuit că se desfăşura o adunare populară. Nu se discuta decât despre noua bogăţie şi nimeni nu se gândea şi nu visa altceva. Fiecare îşi luase o probă, o zdrobise într-un mojar, o spălase în vreo lingură şi se holbase, fără o vorbă, la minunăţia care se vedea acolo. Nu era o rocă dură, ci o materie închisă la culoare, care se sfărâma în mână ca un cartof copt şi, împrăştiată pe hârtie, lăsa să se vadă luciri intense de aur şi particule de argint nativ. Higbie aduse şi el o mână de rocă în cabană şi, după ce o spălă, uimirea lui întrecu orice închipuire. Valoarea acţiunilor „Wide West” se ridica până la ceruri. Se spunea că fuseseră făcute mai multe oferte la o mie de dolari piciorul, care fuseseră însă prompt refuzate. Toţi vedeau albastru, albastru obişnuit, eu însă vedeam negru, fiindcă nu aveam nici o acţiune „Wide West”. Lumea îmi părea pustie, viaţa un chin. Îmi pierdusem pofta de mâncare şi nu mă mai interesa nimic. Totuşi trebuia să stau şi să înghit fericirea altora fiindcă nu aveam destui bani ca să plec din tabără.

Compania „Wide West” interzise oricui să mai ia „probe” şi avea dreptate fiindcă fiecare pumn de minereu făcea ceva parale. Ca să arăt valoarea excepţională a rocii, am să spun că o grămadă de vreo mie şase sute de livre a fost vândută, aşa cum era aruncată la gura minei, cu un dolar livra, iar cel care a cumpărat minereul l-a încărcat pe catâri ca să-l transporte o sută cincizeci-două sute de mile, peste munţi, la San Francisco, convins că avea să-i aducă destul venit ca să compenseze cu vârf şi îndesat osteneala. Cei de la „Wide West” dăduseră dispoziţie supraveghetorului să nu îngăduie nimănui, decât oamenilor lor care lucrau acolo, să mai intre în mină, indiferent cu ce scop sau în ce moment. Eu mi-am stăpânit amărăciunea, în vreme ce Higbie îşi bătea capul cu alte gânduri. Se tot minuna de rocă, o examina cu lupa, o cerceta sub diverse unghiuri de lumină şi din diferite puncte de vedere şi, după fiecare încercare, îşi dădea cu părerea, vorbind de unul singur şi rostind aceleaşi neschimbate cuvinte:

— Asta nu-i rocă de la „Wide West”.

O dată sau de două ori spuse că avea de gând să-şi arunce un ochi în galeria minei „Wide West”, chiar de-ar fi fost să fie împuşcat pentru asta. Eram cătrănit şi nu-mi păsa dacă îşi

arunca sau nu ochii în mină. În ziua aceea nu reuşi şi încercă din nou noaptea; nu reuşi nici de data asta; se sculă dis-de-dimineaţă şi încercă, dar tot fără succes. Apoi se instală la pândă în tufişurile de salvie, ore întregi, aşteptând ca cei doi-trei oameni de acolo să se tragă la umbra unei stânci să ia cina; la un moment dat porni, dar fu prea devreme fiindcă unul se întoarse să ia ceva; încercă din nou, dar când ajunse aproape de gura galeriei, un altul se ridică din spatele stâncii ca să se uite în jur şi el se trânti la pământ şi rămase nemişcat. Apoi deodată porni în patru labe spre gura minei, aruncă scurt o ochire în jur, apucă funia şi se lăsă să alunece în galerie. Dispăru în întunericul unei galerii laterale tocmai când la gura minei se arătă un cap şi cineva strigă:

— Care-i acolo?

La care Higbie tăcu mâlc. Nu-i mai păsa de nimeni. O oră mai târziu intră în cabană, înfierbântat, roşu la faţă, gata să plesnească de tulburare şi izbucni în şoaptă.

— Ştiam eu! Suntem bogaţi. E un filon orb!

Credeam că se răstoarnă pământul cu mine. Îndoială, convingere, din nou îndoială, exaltare, speranţă, uimire, încredere, deznădejde – toate simţămintele imaginabile îmi trecură prin minte şi prin inimă, de-a valma, într-o goană nebună, iar eu nu puteam scoate o vorbă. După o clipă sau două de delir, m-am scuturat ca să-mi vin în fire şi am glăsuit:

— Mai zi o dată!

— E un filon orb!

— Hei, stai, hai să dăm foc cabanei sau mai bine, hai să strângem de gât pe cineva! Să ieşim undeva unde putem striga cât ne ţin bojocii. Dar ce folos? E de-o sută de ori prea minunat ca să fie adevărat.

— E un filon orb de milioane! Peretele, baza, roca din jur, totul, totul!

Îşi vântură pălăria şi scoase trei urale, eu mi-am lăsat deoparte toate îndoielile şi m-am băgat în vorbă cu toată râvna, din toată inima. Fiindcă acum făceam un milion de dolari şi nu-mi mai păsa care cu cine votează.

Poate că trebuie să dau nişte explicaţii. Un filon orb e un filon sau o vină care nu iese la suprafaţă. Un miner nu ştie unde să caute un astfel de filon, care e descoperit din întâmplare în timp ce se sapă o galerie sau un puţ. Higbie cunoştea roca de la „Wide West” cât se poate de bine şi cu cât cerceta mai mult roca

de la noua galerie, cu atât era mai satisfăcut şi convins că minereul nu putea proveni de la vâna „Wide West”. Şi aşa s-a făcut că dintre toţi cei din tabără numai lui i-a dat prin minte că în galerie era un filon orb şi că nici cei de la „Wide West” nu bănuiau nimic. Avea dreptate. Când intrase în galerie văzuse că filonul orb avea drumul lui independent prin filonul „Wide West”, tăindu-l diagonal şi că era bine conturat în propria lui rocă şi în propriul lui strat. Aşa că era proprietate publică. Amândouă filoanele fiind bine delimitate, orice miner putea lesne să vadă care filon aparţinea de „Wide West” şi care nu.

Am socotit de cuviinţă să avem şi pe cineva influent de partea noastră, aşa că l-am adus pe supraveghetorul de la „Wide West” la noi în cabană, chiar în noaptea aceea şi i-am dezvăluit taina. Higbie spuse:

— Avem de gând să punem stăpânire pe filonul acela orb, să-l înregistrăm şi să ne asigurăm drepturile de proprietate asupra lui şi-apoi să interzicem companiei „Wide West” să mai extragă cât de cât din roca aceea. Nu-ţi poţi ajuta compania în nici un fel, nimeni nu o mai poate ajuta. Am să cobor în galerie cu dumneata ca să-ţi dovedesc cât se poate de limpede că e un filon orb. Ei şi-acum îţi propun să te întovărăşeşti cu noi şi să cerem dreptul de stăpânire în numele celor trei care suntem aici. Ce spui?

Ce poate spune un om care are prilejul să întindă numai o mână şi să pună stăpânire pe o avere, fără nici un risc, fără să nedreptăţească pe nimeni, fără să-şi păteze numele în nici un fel? Nu poate spune decât: „În regulă!”.

Înştiinţarea fu lipită încă în noaptea aceea şi trecută cum se cuvine în registrul de înscrieri înainte de ora zece. Fiecare concesionam câte două sute de picioare, în total deci şase sute, cea mai mică şi mai strânsă întreprindere din regiune şi cea mai uşor de condus.

Nimeni nu-i atât de lipsit de minte ca să-şi închipuie că am închis ochii careva în noaptea aceea. Eu şi Higbie ne-am întins în pat la miezul nopţii, dar numai ca să ne zgâim pe pereţi, să ne gândim, să visăm, să punem, ţara la cale. Cabana aceea fără podele, dărăpănată era un palat, zdrenţele de pături cenuşii de pe noi – de mătase, mobila – numai din lemn de trandafir şi mahon. Fiecare nouă minune care-mi căşuna prin minte când mă gândeam la viitor mă făcea să mă foiesc în aşternut sau îmi dădea câte un ghiont de mă sculam în capul oaselor, de parcă aş fi fost conectat la o baterie electrică. Ne zvârleam unul altuia

frânturi de gânduri. La un moment dat Higbie spuse:

— Când pleci acasă, în State[37]?

— Mâine – i-am răspuns, răsucindu-mă şi pe-o parte şi pe alta şi, în cele din urmă, ridicându-mă de-a binelea. Ei, poate nu mâine, dar luna viitoare cel târziu.

— Mergem cu acelaşi vapor.

— În regulă.

Pauză.

— Vaporul de pe 10?

— Da. Nu. De pe întâi.

— S-a făcut.

Altă pauză.

— Unde ai de gând să te stabileşti?

— San Francisco.

— Şi eu.

Pauză.

— Prea înaltă altitudine. Mult de urcat – făcu Higbie.

— Adică cum?

— Mă gândeam la Dealul Rusului, să-mi fac o casă acolo.

— Prea mult de urcat? Dar nu-ţi iei un rădvan?

— Sigur. Uitasem de asta.

Pauză.

— Cal, ce fel de casă ai să-ţi faci?

— Chiar la asta mă gândeam. Trei etaje şi mansardă.

— Dar ce fel?

— Păi nu prea ştiu. Cred că din cărămidă.

— Cărămidă, pfui!

— De ce? La ce te gândeşti?

— Faţadă din piatră brună lângă sufragerie, statui şi tablouri…

— La dracu!

O lungă pauză.

— Cal, când te duci în Europa?

— Păi, nu m-am gândit la asta. Dar tu?

— În primăvară.

— Şi ai să fii toată vara plecat?

— Toată vara?! Am să stau trei ani.

— Nu mai spune. Vorbeşti serios?

— Da.

— Merg şi eu.

— Sigur. Hai!

---

[37] E vorba de statele din est, (n.t.).

— Pe unde ai de gând să colinzi Europa?

— Peste tot. Franţa, Anglia, Germania, Spania, Italia, Elveţia, Siria, Grecia, Palestina, Arabia, Persia, Egipt, peste tot, pretutindeni.

— S-a făcut!

— Bine.

— Aşa-i că va fi o plimbare grozavă?

— Şi ca să fie grozavă, o să zvârlim în treaba asta patruzeci-cincizeci de mii de dolari.

Altă pauză lungă.

— Higbie, îi datorăm măcelarului şase dolari şi ne-a ameninţat…

— Lasă-l în plata Domnului!

— Amin!

Şi tot aşa mai departe. Pe la trei am văzut că nu era rost de somn, aşa că ne-am sculat şi ne-am apucat să jucăm cărţi şi să fumăm până s-a arătat soarele. Era rândul meu în săptămână aceea să fac pe bucătarul. Totdeauna îmi fusese silă să gătesc, acum detestam treaba asta.

Vestea se răspândise în tot târgul. Şi înainte era destulă zarvă, acum era de-a dreptul. Balamuc. Treceam pe stradă, senin şi fericit. Higbie îmi spuse că supraveghetorului i se oferise două sute de mii de dolari pentru partea lui de mină. I-am răspuns că nu mă vedeam pe mine văzându-mi partea la preţul acela. Aveam gânduri mai măreţe. Mă socoteam de un milion. Totuşi cred eu sinceritate că, dacă mi s-ar fi oferit atâta, suma nu m-ar fi impresionat de loc, ci m-ar fi făcut să cer şi mai mult.

Găseam că era minunat să fii bogat. Unul îmi oferi un cal de trei sute de dolari şi nu voia de la mine decât o simplă chitanţă de mână. Asta mă făcu să trăiesc din plin, pentru prima dată, sentimentul că eram într-adevăr bogat, fără umbră de îndoială. Urmară alte numeroase dovezi de acelaşi fel, printre care aş putea aminti faptul că măcelarul ne-a adus de două ori mai multă carne decât de obicei, fără să pomenească nimic de bani.

Conform legilor ţinutului, cei care găseau sau concesionau un filon trebuiau să înceapă lucrările la noua lor proprietate în decurs de zece zile de la data descoperirii, în caz contrar, dreptul de proprietate era stins şi oricine se putea duce să pună mâna pe mină. Aşa că ne-am socotit noi să mergem să ne apucăm de treabă a doua zi. Pe la mijlocul după-amiezii, pe când ieşeam de la poştă, m-am întâlnit cu domnul Gardiner, care mi-a spus că

amicul nostru, căpitanul John Nye, căzuse rău bolnav la pat, îl luase la ferma lui şi că nici el, nici nevastă-sa nu erau în stare să se descurce cu el. I-am zis că, dacă mă aştepta o clipă, aveam să-l însoţesc ca să-l ajut şi eu pe bolnav. Am alergat la cabană să-i spun lui Higbie. Nu era de găsit, dar i-am lăsat pe masă un bilet şi, câteva minute mai târziu, am părăsit târgul, urcat în căruţa lui Gardiner.

Căpitanul Nye era foarte bolnav, doborât de un reumatism spasmodic. Bătrânul rămăsese aşa cum îl ştiam – adică un om cu o inimă de aur şi plăcut când se simţea bine şi un tigru nemaipomenit de furios când îi mergea prost. Zâmbea blând, din tot sufletul şi deodată, de la zâmbet, trecea la turbare când îl apucau crizele. Începea să geamă şi să urle de durere, folosind pauzele dintre accesele de tuse pentru cele mai savante înjurături pe care le putea născoci eu toată convingerea o minte plină de fantezie. Totuşi l-am văzut şi pe el îngrijind un bolnav şi împăcându-se senin cu dificultăţile situaţiei, aşa că acceptam cu uşurinţă să-l văd dându-şi frâu liber acum când îi venise lui rândul. Cu toată aiureala şi zarva pe care o făcea, nu mă putea scoate din sărite, fiindcă mintea îmi era continuu preocupată, indiferent dacă mâinile-mi stăteau degeaba sau aveau de lucru. Schimbam mereu sau îmbunătăţeam planurile casei, mă gândeam dacă nu era mai bine să aranjez sala de biliard la mansardă, în loc s-o pun la acelaşi etaj cu sufrageria, încercam să mă hotărăsc între tapetul verde şi cel albastru pentru salon fiindcă, deşi eu preferam albastrul, mă temeam să nu fie o culoare foarte sensibilă la praf şi razele soarelui. Tot aşa, în timp ce mă mulţumeam cu o uniformă modestă pentru vizitiu, nu eram sigur cum aveam să fac cu valetul... îmi aranjam, de asemenea şi călătoria în Europa şi, până la urmă, am reuşit să mă hotărăsc şi asupra itinerariului, timpului pe care să-l consacru acesteia, în fine totul, în afară de un singur lucru: dacă să traversez deşertul de la Cairo la Ierusalim, călare pe cămilă, sau să mă duc cu vaporul la Beirut şi de acolo să traversez ţara cu o caravană. Între timp scriam în fiecare zi prietenilor de acasă, împărtăşindu-le planurile şi gândurile care mă frământau, dându-le instrucţiuni să caute o casă pentru maică-mea, urmând să stabilim preţul abia când aveam să mă întorc eu, dispunând să-mi vândă toate acţiunile asupra terenului din Tennessee şi să verse sumele încasate în fondul pentru ajutorarea orfanilor şi văduvelor Uniunii tipografilor, la care fusesem şi eu multă vreme

membru de vază.

După ce l-am dădăcit nouă zile, căpitanul începu să se simtă ceva mai bine, cu toate că era slăbit. În după-amiaza aceea l-am aşezat pe un scaun şi i-am făcut o inhalaţie cu vapori de alcool, apoi ne-am apucat să-l mutăm din nou în pat. Trebuia să avem foarte multă grijă fiindcă cea mai mică zdruncinătură îi provoca dureri. Gardiner îl luase de umeri şi eu de picioare. Într-un moment nenorocit m-am poticnit şi pacientul s-a prăbuşit cât era de greu în pat, zvârcolindu-se de moarte. N-am auzit în viaţa mea pe cineva înjurând în halul acela. Era turbat de furie, încercă să pună mâna pe un revolver de pe masă, dar i-am luat-o înainte. Mi-a spus să dispar din casă şi s-a jurat pe toţi dumnezeii că avea să mă împuşte ori unde mă va găsi, după ce se va pune pe picioare. Nu era decât o furie trecătoare şi nici vorbă să se ţină de cuvânt. Ştiam că după un ceas avea să uite totul şi să-i pară rău. Însă treaba m-a cam supărat pe moment, în aşa măsură că m-am hotărât să mă întorc la *Esmeralda.* Am socotit că de-acum încolo se putea descurca să singur dacă era în stare să se încaiere. Am cinat şi, îndată ce se arătă luna, am pornit pe jos să străbat cele nouă mile până la *Esmeralda.* Pe vremea aceea nici milionarii n-aveau nevoie de cai pentru o azvârlitură de băţ de nouă mile, mai ales când n-aveau nici bagaje.

Când am ajuns pe creasta dealului de unde se vedea tabăra, mai era un sfert de oră până la miezul nopţii. Am aruncat o ochire la dealul din partea cealaltă a canionului şi, în lumina strălucitoare a lunii, am văzut adunată în jurul filonului „Wide West” cam jumătate din populaţia târgului. Am simţit cum îmi tresare inima de tulburare şi mi-am spus: „Iar au dat de un filon în noaptea asta, mai bogat decât oricare altul, fără îndoială”. Şi m-am pornit într-acolo, dar apoi am renunţat. Am socotit că filonul avea să fie şi mâine tot acolo, mai ales că bătusem destule dealuri în noaptea aceea. Am luat-o la vale spre târg şi, pe când treceam prin faţa brutăriei sfrijitului de neamţ, a ieşit afară o femeie şi m-a rugat să-i dau o mână de ajutor. Mi-a spus că pe bărbatul ei îl lovise pandalia. Am intrat şi m-am gândit că avea dreptate: părea să-l fi apucat o sută de pandalii deodată. Doi nemţi care erau acolo încercau să-l stăpânească fără prea mult succes. Am dat fuga în stradă, am alergat câteva case mai încolo şi am smuls din pat un doctor adormit, l-am scos din casă numai pe jumătate îmbrăcat şi toţi patru ne-am luptat cu apucatul, l-am doftoricit, i-am administrat o porţie bună de

medicamente, i-am luat sânge şi toate astea în mai bine de un ceas, în vreme ce sărmana nemţoaică a urlat pentru noi toţi. Bolnavul s-a liniştit, iar eu şi doctorul ne-am retras, lăsându-l pe mâna prietenilor.

Abia trecuse ora unu. Intrând în cabană obosit, dar cu sufletul împăcat, la lumina chioară a unei lumânări, de seu l-am zărit pe Higbie stând lângă masa de brad şi holbându-se prostit la biletul meu, pe care-l ţinea în mână, arătând palid, îmbătrânit şi confuz. M-am oprit şi m-am uitat la el. El se uită la mine, nătâng. I-am spus:

— Higbie, ce s-a întâmplat?

— Suntem ruinaţi, n-am început lucrarea. Filonul orb a trecut în stăpânirea altora.

Am priceput… Am rămas aşa vreo oră, cu mintea fierbând de gânduri, de remuşcări zadarnice, fără folos, întrebându-ne mereu de ce n-am făcut asta, de ce n-am făcut aia, dar n-am scos o vorbă. Apoi ne-am apucat să ne explicăm şi misterul s-a lămurit. Eu mă lăsasem în baza lui Higbie, el se bazase pe mine şi amândoi. Pe supraveghetor. Nu văzuse biletul meu până în clipa aceea, fiindcă, de când ne întâlnisem ultima oară, nu mai intrase în cabană. Şi el îmi scrisese un bilet în după-amiaza aceea nenorocită, dar fiindcă venise călare, se uitase pe fereastră şi văzând că nu eram acolo şi fiind grăbit, aruncase biletul înăuntru prin geamul spart. Îl vedeam acum pe jos, unde rămăsese timp de nouă zile nesupărat de nimeni.

„Nu uita să începi lucrul înainte de a expira cele zece zile”.

W. A trecut pe aici şi mi-a făcut semn. Urmează să-i întâlnesc la lacul Mono şi de acolo pornim mai departe la noapte. Mi-a spus că de data asta găseşte mina de ciment cu siguranţă.”

Cal

W. însemna Whiteman. De trei ori afurisit ciment!

Că aşa e cu treburile astea. Un miner îmbătrânit în meserie, ca Higbie, nu putea rezista fascinaţiei unei misterioase mine, ca această nebunie a filonului de ciment, mai degrabă ar fi putut să uite de mâncare, sau s-o refuze chiar de-ar fi fost mort de foame. De luni de zile visa Higbie la acea minunată mină. Iar acum, în ciuda înţelepciunii care-l îndemna să nu se ducă, el plecase… De data aceasta n-au fost urmăriţi. Era un lucru atât de firesc să plece călare în plină zi, încât n-a atras atenţia nimănui. Spunea

că timp de nouă zile şi-au continuat cercetările în creierii munţilor, însă a fost în van; n-au reuşit să dea de filon. Apoi fu apucat de-o teamă cumplită să nu se fi întâmplat ceva care să împiedice începerea lucrărilor atât de necesare pentru păstrarea filonului orb (deşi socotea că era imposibil), aşa că porni înapoi cu toată graba. Ar fi ajuns la *Esmeralda* la timp, dar calul se prăbuşise sfârşit, iar el fusese nevoit să meargă pe jos o bucată bună. Şi aşa s-a făcut că, în vreme ce el intra în *Esmeralda* pe un drum, eu intram pe celălalt. El a avut totuşi mai multă tărie, fiindcă s-a dus glonţ la „Wide West”, în loc să se lase pe tânjeală cum făcusem eu şi astfel a ajuns acolo cu cinci sau zece minute prea târziu! Fusese pusă altă înştiinţare, stabilirea proprietăţii se făcuse fără drept de apel, iar mulţimea se împrăştia în grabă. Înainte de a părăsi locul mai află câteva amănunte. Din noaptea în care luasem în stăpânire mina, supraveghetorul nu mai fusese zărit prin târg, fusese chemat telegrafic în California pentru o chestiune de viaţă şi de moarte. În orice caz nu pusese mâna să înceapă lucrul şi târgul luase act de aceasta. La miezul nopţii, în acea nenorocită zi, a zecea, filonul urma să fie reconcesionat şi, pe la ora unsprezece, dealul era negru de oameni veniţi să apuce şi ei câte ceva. Când s-a anunţat miezul nopţii, înarmaţi cum se cuvine şi gata să-şi susţină drepturile, au lipit înştiinţarea şi-şi anunţară proprietatea asupra filonului orb, sub noul nume de „Johnson”. Însă A. D. Alien, tovarăşul nostru, supraveghetorul, îşi făcu deodată apariţia cam la vremea aceea, cu un revolver cu cocoşul ridicat în mână şi spuse că pe listă trebuia trecut şi numele lui sau avea să „rărească rândurile companiei *Johnson*”. Era un tip foarte hotărât, bărbătos, impresionant, cunoscut că se ţine de cuvânt, aşa că se făcu un compromis. Îi trecură şi numele lui, cu o sută de picioare, păstrând pentru ei cele două sute de picioare ca de obicei…

Dacă am fi lucrat cu târnăcopul şi hârleţul la mina noastră măcar o singură zi lăsată de Domnul şi ne-am fi asigurat proprietatea ei, am fi fost milionari.

Totul pare să sune a basm, însă mărturiile a numeroşi oameni care au fost acolo pe vremea aceea, ca şi registrul districtului Esmeralda pot dovedi uşor că acesta e adevărul adevărat. Oricând mă pot lăuda că am fost odată milionar, timp de zece zile.

Acum un an, bătrânul meu milionar, prietenul Higbie, mi-a scris dintr-o obscură tabără de mineri din California că, după

nouă sau zece ani de tăvăleală şi multe strădanii, era în situaţia de a dispune de două mii cinci sute de dolari şi-mi spunea că avea de gând să se apuce de un modest negoţ cu fructe!

Bret Harte[38]

CLOPOTARUL DIN ANGEL

Acolo unde Braţul Nord al râului Stanislaus începe să-şi piardă graţia, vigoarea şi sprinteneala tinerească şi să se lărgească, mai plin de maturitate odată ajuns în câmpie, se află un mic promontoriu care, atunci când apele se umflă până la un anumit punct, rămâne ca o insulă mică în mijlocul râului. În contrast cu măreţia peisajului Sierrei, aceasta pare să trăiască o aparte linişte pastorală.

Laţe de muşchi albe şi cenuşii atârnând de stâncile de la mal şi arini pletoşi încreţesc faţa apei domoale, iar prin luminişuri se iţesc pajişti care-şi arată nuanţele catifelate chiar şi atunci când ovăzul sălbatic şi fâneaţa îngălbenesc. Neîntinat de şuvoaiele de apă de la mine sau de scursorile de la mori, leneşul râu curge limpede pe sub umbrele contemplative. Fiind la început locul de tabără al unei căpetenii a indienilor şi-a schimbat proprietarul o dată cu glonţul de armă americană care a pus capăt carierei acestuia.

Pionierul care a moştenit astfel această linişte îmbietoare a cedat locul în faţa unui glonţ bine ţintit, pornit din revolverul unui prospector de cuarţ, la fel de impresionat de farmecul acestei tihnite linişti. Nu se ştie exact cât timp s-ar fi bucurat de această sihăstrie pe malul apei. O viitură neaşteptată, într-o noapte de martie, l-a luat cu tot cu stejarul sub care medita adânc şi neştiutor. Damigeana de whisky a fost prinsă mult mai la vale. Dar nici o altă urmă a acestor succesive stăpâniri nu tulbura odihnitoarea seninătate a locului.

Mai târziu acolo s-a ridicat o cabană şi locul a intrat în stăpânirea unui oarecare Alexander McGee, cunoscut mai degrabă sub numele de Clopotarul din Angel. Acest sonor titlu ce ar fi putut sugera o îndeletnicire statornic paşnică se datora priceperii cu care omul lovea o ţintă mecanică unde, dacă

---

[38] Scriitor american, unul dintre cei mai reputaţi cronicari ai „goanei după aur” (1836-1902), (n.t.).

nimereai chiar în semn, se auzea ca răsplată un clinchet de clopoţel. Probabil că acestei neobişnuite îndemânări se datorează faptul că nimeni nu i-a disputat dreptul asupra nobilei sihăstrii. În orice caz, nimeni nu călca pe acolo. N-o împărţea decât cu păsările cerului. Probabil că de acolo i-a trecut prin minte şi ideea de a-şi dura un cuib, fiindcă într-o minunată dimineaţă de primăvară şi-a adus şi o nevastă. Era proprietatea lui şi, în acest fel, se poate spune că a introdus acea moralitate ce se presupune a fi apanajul şi rezultatul vieţii pastorale.

Uneori printre arbori se zărea fusta roşie a doamnei McGee – o pată de culoare veselă. Adesea în amurg, pe malul râului, se puteau vedea obrajii îmbujoraţi, faţa mică şi plinuţă a doamnei McGee, pălăria şi cosiţele ei castanii, încă de fetiţă, în tovărăşia soţului, care părea încântat de admiraţia tainică, de la distanţă, cu care erau urmăriţi. Păşind rar pe sub umbra moale a plopilor, pe lângă aurul pal al râului, fără îndoială că a încercat acea pace pe care lumea, ea singură, nu o poate oferi şi care nu pălea în faţa ochiului limpede, precis al neîntrecutului ţintaş.

Cei mai apropiaţi vecini erau cei doi fraţi Wayne, care-şi asiguraseră drepturile asupra unui lot şi îşi ridicaseră o cabană pe malul râului, lângă promontoriu. Oameni de treabă, liniştiţi, bănuiţi că adesea cântau psalmi şi duminica se retrăgeau, izolându-se de ceilalţi, ceea ce nu se cădea, ei nu prea au atras atenţia nimănui. Însă când, după o adâncă chibzuinţă, le-a trecut prin minte o idee originală şi au schimbat cursul râului în aşa fel, încât să împiedice inundarea părţii cuprinse între promontoriu şi mal, scoţând astfel la iveală un veritabil grind aurifer neînchipuit de bogat, susţinându-şi astfel teoria că pe acolo fusese vechea albie a râului, blocată de-a lungul veacurilor de aluviunile purtate de apele ce şi-au schimbat apoi matca, atunci deci se poate spune că au schimbat ei şi soarta micii aşezări.

Pentru bunăstarea care a început să mijească în casele minerilor, opinia publică a dat o deplină recunoaştere meritelor celor doi fraţi, botezând aşezarea care se năştea şi oficiul de poştă, cu numele de „Grindu' lui Wayne”. Deşi era acum mult mai accesibil, paşnicul promontoriu îşi păstră netulburat sihăstria şi drăguţa doamnă McGee putea să contemple fără să fie văzută prin frunzişul umbrarului ei cum înainta lucrul la picioarele promontoriului.

Cu toate acestea, micul colţ de Arcadie era asediat încet şi sigur, ba mai mult chiar, peisajul înconjurător suferea

transformări şi până şi apele râului se schimbară. Maşinăriile fraţilor Wayne, instalate mai în susul râului, vărsau resturile şi depunerile de la spălat în apele care se mâliră şi curgeau gălbui pe lângă cotul împădurit. Hotarele acestui eden erau pătate de pe acum de culoarea aurului.

E totuşi îndoielnic ca doamna McGee să fi fost prea tare afectată de aceste reflecţii sentimentale, iar soţul ei, într-un fel, dădu şi el o mână de ajutor la profanarea domeniului său exclusiv, acceptând concesiunea unui lot de-a lungul râului – oferit de scrupuloşii fraţi Wayne, în compensaţie pentru faptul că stânjeniseră accesul spre promontoriu – devenind astfel părtaş la destinul Grindului.

Doamna McGee se amuza, urmărind din cuibuşorul ei, pesemne cu o curiozitate copilărească, activitatea de pe grind a celor doi fraţi, în cămăşile lor roşii; totuşi, ori de câte ori traversa grindul spre mal, o întovărăşea şi soţul ei. În tabără apăruseră alte două-trei femei – soţii ale minierilor – dar era limpede că McGee era tot atât de puţin înclinat să-şi lase nevasta în tovărăşia femeilor ca şi în cea a bărbaţilor lor. Se încetăţeni părerea că McGee, vechi locuitor al acelor meleaguri, cu pretinse relaţii suspuse în Angel, era înclinat să aibă o atitudine aristocratică şi exclusivistă.

În acelaşi timp, celor doi fraţi care întemeiaseră prosperitatea aşezării li se acordă o poziţie la fel de privilegiată şi fură primiţi cu aceeaşi rezervă. În mod cert, erau din alt aluat decât ceilalţi minieri, ceea ce-i ferea de prea multe avansuri şi familiarisme, tot aşa cum faima domnului McGee reuşea să apere sihăstria soţiei sale. Madison Wayne, cel mai în vârstă, era înalt, bine legat şi uscăţiv, nu prea vorbăreţ şi cam încet la minte; fratele său, Arthur, era ceva mai rotunjor, însă mai mic de statură şi cu o fire mai gingaşă şi, probabil, mai sensibilă.

Unii socoteau că era totuşi foarte posibil ca Arthur „să se dea pe brazdă la un păhărel, ca orice alb respectabil” sau „să-şi lase sunătorii” la pocher. Deocamdată însă, păreau amândoi mulţumiţi să-şi petreacă serile în cabana lor, iar duminicile la un posomorit lăcaş de închinăciune prezbiterian din oraşul vecin, până la care făceau câte zece mile pe jos şi unde, se credea îndeobşte, „se slobozeau flăcările iadului” şi erau pedepsiţi copii de ţâţă nevinovaţi. Când nu se duceau ei la întruniri, se bănuia că venea preotul la ei, până când lumea s-a încredinţat că vocea ce se auzea din cabană recitind versetele sfinte era a lui Madison

Wayne, care-i citea din Biblie fratelui său mai mic. Se spune că odată, pe când vocea aceea se auzea până afară, McGee, neînsoţit de nevastă-sa, s-ar fi oprit în faţa cabanei şi ar fi pornit apoi din nou mai departe, altfel decât cu obişnuita lui mulţumire netulburată.

Era cam pe la ora unsprezece, într-o dimineaţă, iar Madison lucra singur pe grindul lui.

Cum trudea, îmbrăcat cu un pulover cenuşiu-închis, cu nişte nădragi de doc suflecaţi deasupra cizmelor de cauciuc, prin mâlul amestecat cu pietriş al albiei numai pe jumătate secate, părea un pescar ce-şi înfigea parii plaselor. Ajunsese destul de departe de mal, la numai o zvârlitură de băţ de promontoriu.

Deodată, urechea lui fină surprinse un ţipăt neobişnuit şi un plescăit. Ridicându-şi iute privirea, zări fusta roşie a doamnei McGee în apă, chiar în dreptul crengilor ce se zbăteau neobişnuit de agitat ale unui copac aplecat deasupra râului. Madison Wayne alergă la mal, îşi zvârli cizmele grele şi se aruncă în râu. Din câteva lovituri de braţe ajunse la fusta doamnei McGee, în care, precum bănuise el cu multă perspicacitate, se afla şi doamna McGee, ce se ţinea încă de o creangă de copac. Apucând cu o mână mijlocul femeii şi cu cealaltă creanga, reuşi să pună un picior pe mal şi s-o tragă şi pe ea afară. O clipă mai târziu, stăteau amândoi în picioare, cu apa şiroind de pe ei la rădăcina copacului.

— Ei? zise doamna.

Wayne aruncă o privire în jur, cu obişnuita lui prevedere, îşi încruntă uşor sprâncenele nedumerit şi spuse:

— Ai căzut în apă?

— Nici pomeneală de aşa ceva. Am sărit în apă.

Wayne se uită iute din nou în jur, ca şi cum s-ar fi aşteptat să-l vadă şi pe soţul doamnei venind şi îşi stoarse apa din părul des.

— Ai sărit? repetă el rar. De ce?

— Ca să te fac să vii încoace, Mad Wayne – spuse ea, râzând scurt şi punându-şi mâinile în şold.

Rămaseră uitându-se unul la celălalt, şiroind de apă ca doi zei ai râului. Şi la fel ca ei, Wayne părea să fi uitat că avea nădragii suflecaţi deasupra genunchilor goi, iar doamna McGee că fusta roşie i se lipise de trupul destul de atrăgător. El îşi reveni însă îndată.

— Ar fi mai bine să te întorci acasă şi să te schimbi – spuse el,

îngrijorat. Ai să răceşti.

Ea se scutură, plină de dispreţ:

— N-am nimic. Dar ce-i cu tine, Mad Wayne, de nu mă mai cunoşti, de ce nu-mi spui o vorbă? N-ai să zici că m-am schimbat chiar atât de mult.

Cu un gest pe jumătate cochet, îşi trecu mâna de-a lungul cosiţelor lungi, ude, ca şi cum ar fi vrut să le stoarcă de apă. O nouă expresie se lupta să se arate pe chipul bărbatului, iar în ochii lui gravi se ivi o altă lucire.

— Arăţi la fel – spuse el, tărăgănat – dar te-ai măritat, ai un bărbat…

— Şi crezi că asta poate schimba chiar într-atâta o fată? replică ea, râzând. Aşa vă daţi voi toţi bărbaţii în petic. Ţi-e teamă de puşca lui, asta-i toată noutatea care te stânjeneşte pe tine, Mad.

— Doar ştii bine că nu mă tem de armele care rănesc trupul – spuse el, liniştit.

Ea ştia asta, dar e dreptul femeilor să scornească fapte şi apoi să treacă cu graţie peste ele, ca şi cum ar fi fost simple pretexte.

— Atunci de ce te ţii departe de mine? De ce-ţi întorci privirea când trec? întrebă ea repede.

— Fiindcă eşti măritată – răspunse el rar.

Ea se scutură din nou de apă ca un dulău de Newfoundiand.

— Asta-i. Eşti plin de draci fiindcă m-am măritat. Eşti plin de draci fiindcă n-am vrut să mă mărit cu tine şi cu biserica ta de colo, de la Cross-Roads şi să cânt imnuri alături de tine şi să ajung *sora* Wayne. Voiai să mă las duminica de dans şi de plimbatul cu şareta, dar eu nu m-am lăsat. Da, plin de draci, rău, plin de draci ca un ţânc, domnule Maddy[39] Wayne, cu toată resemnarea ta creştină. Asta te supără pe tine.

Era drăguţă şi atrăgătoare în acea criză de mânie care era în acelaşi timp şi generală şi superficială, încât păru să se scuture de ea, lovindu-se din greşeală eu mâna peste fustă şi dezvăluindu-şi genunchii frumoşi.

— L-ai preferat pe McGee în locul meu – zise el, posomorit. Te înţeleg.

— Cine spune că l-am preferat pe el? replică ea de îndată. Că multe mai ştii!

Apoi, schimbându-şi cu o feminină iuţeală atitudinea, ea

---

[39] Joc de cuvinte în original, *mad* însemnând în engleză: *nebun, furios, mânios*, (n.t.).

adăugă cu un râs scurt:

— E totuna dacă eşti păzită cu o puşcă sau cu o biserică, numai că…

— Numai că ce? făcu Madison, nerăbdător.

— Că-s bărbaţi care ar risca să fie împuşcaţi chiar şi pentru o fată care nu suferă mofturile acelea de psalmi.

Expresia de suferinţă ce trecu iute pe faţa lui severă şi întunecată păru să facă şi mai arogantă răutatea ei drăgălaşă. El însă aruncă din nou o privire asupra împrejurimilor pustii, îşi trecu palma peste mâneca udă şi spuse:

— Acum trebuie să plec. Soţului tău nu i-ar plăcea să mă ştie aici.

— Lucrează la lotul lui de teren… lotul pe care *tu* i l-ai dat – spuse doamna McGee, cu veselă răutate. Mă-ntreb ce-ar zice dacă ar afla că i l-a dat tocmai omul care numai cu doi ani de zile în urmă îi făcea curte celei ce avea să-i fie nevastă. Şi cum se împacă asta cu conştiinţa ta de creştin, Mad?

— Dacă n-aş fi socotit că între noi totul s-a isprăvit şi că n-o să ne mai întâlnim niciodată, i-aş fi spus – replică el pe un ton atât de ceremonios, că fetei i se păru că aude rezonanţa casei de rugăciuni.

— Aşa ai fi făcut, frate Wayne? spuse ea, imitându-l. Ei bine, dă-mi voie să-ţi spun că eşti singurul om de la Grind pentru care Sandy are slăbiciune.

Obrajii palizi ai lui Madison se colorară puţin, dar el nu scoase o vorbă.

— Ei – continuă doamna McGee, nerăbdătoare – nu cred că ar avea ceva împotrivă să mă vezi, dacă ai dori-o.

— Iar eu n-aş dori să vin decât dacă şi el ar afla mai întâi că am fost logodiţi – spuse Madison, grav.

— Poate că el nici n-ar da atâta importanţă ca tine la asta – îi aruncă obraznic femeia. Nu toată lumea e aşa de puritană ca tine şi fiecare fată a avut odată unul sau doi logodnici. Dar fă cum pofteşti, stai acasă de ai chef şi cântă-i psalmi şi citeşte-i Biblia fratelui aceluia mai tânăr al tău. Da’ să ştii că săracul ar dori mai degrabă să mai umble şi el cu băieţii.

— Fratele meu e om cu frica lui Dumnezeu şi conştiinţa curată – spuse Madison iute. Nu-l ştii. Nici nu l-ai văzut vreodată.

— Nu – răspunse doamna McGee scurt.

Apoi se cutremură, pe jumătate prefăcându-se apucată de frig în veşmintele ei ude şi adăugă:

— Mie mi-a fost de-ajuns un sfânt. N-aş fi putut rezista la o întreagă biserică, Mad.

— Ai să răceşti – spuse el iute, cu toată faţa străluminată deodată de duioşia care părea să-i transfigureze trăsăturile aspre. Trebuia să-ţi schimbi hainele şi, uite, eu te ţin aici. Du-te, te rog, chiar acum.

Ea rămase nemişcată, provocatoare.

— Du-te, te rog, Safie!

— Ah! strigă ea, trăgând iute triumfătoare aer în piept. Atunci ai să vii din nou să mă vezi, Mad?

— Da – spuse el rar şi mai grav decât înainte.

— Atunci lasă-mă să-ţi arăt drumul, pe după pomii ăştia, pe unde nu te vede nimeni.

Ea îi întinse mina.

— Mă duc pe unde am venit – spuse el, liniştit, apucând cea mai apropiată creangă şi lăsându-se în apă.

Şi înainte de a putea ea să protesteze, el porni la fel de liniştit de-a latul curentului, lovind ritmic apa cu braţele.

O săptămână mai târziu, Madison Wayne stătea singur în cabană. Bucătarul chinez pe care-l avea tocmai curăţase masa, după cină, fiindcă se făcuse târziu, iar soarele în amurg, care-i incendiase ferestrele timp de jumătate de oră, transformându-le în adevărate faruri pentru călăuzirea celor ce treceau de-a lungul malurilor, se cufundase în cele din urmă în spatele pădurii de plopi. El stătea cu capul odihnind pe un braţ; cartea pe care o citise până când pălise lumina zăcea deschisă pe masă dinaintea sa. Şi cum stătea aşa, auzi deodată un pas şovăielnic pe prundişul din dreptul uşii deschise. Fusese atât de cufundat în ale lui, încât nu băgase de seamă că se apropia cineva mergând pe singurul drum ce exista de-a lungul râului. Ridicând privirea, descoperi că în dreptul uşii stătea domnul Alexander McGee, sprijinindu-se cu mâna de uşor. Obrajii lui Wayne prinseră deodată culoare; întinse mâna după carte, pe care o trase grăbit spre el, cu un gest mai degrabă instinctiv, de parcă ar fi apucat o armă să se apere.

Clopotarul din Angel observă gestul, nu însă şi roşeaţa şi dădu din cap în semn de aprobare.

— Nu te supăra prea mult pentru mine. Tocmai eram în drum şi ce-am zis eu? Ia să m-abat şi să-l întreb de sănătate.

Se rezemă uşor de tocul uşii şi pentru asta fu nevoit să

schimbe poziţia revolverului care-i atârna la şold. La vederea armei, sprâncenele lui Wayne se încruntară uşor. Spuse cu tonul lui grav:

— Nu intri puţin?

— Dar nu cumva te rugai? întrebă McGee, politicos.

— Nu.

— Nici nu te munceai, cu învăţăturile Scripturii? continuă, gânditor.

— Nu.

— Fiindcă, nu-mi pare nimerit, ca să zic aşa, ştii, să superi omu' când el are altceva mai bun. De făcut, nu-i aşa? Înţelegi ce vreau să spun.

Era o cunoscută ciudăţenie a lui să pară mereu că suferă de neputinţa de a se exprima limpede şi de teama de a nu fi înţeles greşit, mai ales când era vorba de cele mai banale sau cele mai lipsite de importanţă detalii din spusele lui. Ceea ce contrasta neobişnuit de mult cu ochii lui limpezi şi pătrunzători.

Wayne îl încredinţă, păstrându-şi aerul lui grav, că nu deranja în nici un fel.

— Am chibzuit adesea – asta-i o idee de-a mea, înţelegi ce vreau să spun – să mă opresc în trecere. Dumneata şi cu mine, vezi, suntem cam dintr-un aluat. Îmi pare că nu ne prea potrivim în pas cu ceilalţi din tabără; înţelegi ce vreau să spun? Nu jucăm cu aceleaşi cărţi. Pricepi încotro bat?

Madison Wayne îşi aruncă, aproape instinctiv, privirea spre revolverul lui McGee. Ochiul limpede al lui McGee nu scăpă această privire.

— Asta-i, înţelegi? Dumneata cu cărţile acelea şi eu cu pistoalele mele suntem altfel decât ceilalţi şi ar trebui să fim pretenari. Înţelegi ce vreau să spun. Îi ţinem pe cei din tabără la distanţă. Avem atuurile în mână şi la noi nu ţine cu cacialmale.

— Dacă vrei să spui că pilda creştinească, de om cu frica lui Dumnezeu, are vreo urmare asupra lor… – începu Madison pe tonul lui grav.

— Asta-i! Frica lui Dumnezeu, frica revolverului e totuna când e vorba să înghiţi găluşca şi te-aşteaptă un culcuş în pământ – îl întrerupse McGee. Nu mă aştept să ai o părere prea bună despre stilul meu, dar merg cu toate paralele pe mâna dumitale, chiar de nu-ţi cunosc jocul. I-am zis deunăzi nevesti-mii: „Safie" – aia care tot păşeşte repejor pe lângă mine câteodată; şi-i zic eu. „Safie, trebuie să-l cunosc pe omul acela, e musai. Şi poftesc să-l

cunoşti şi tu”. Stai, nu te porni – adăugă el iute, văzându-l pe Madison că se ridică, roşu la faţă, făcând un gest nemulţumit. N-ai înţeles! Eu citesc ce-i în mintea dumitale, nu vezi? Când m-am luat cu nevastă-mea şi am adus-o încoace, în tabăra asta, i-am spus: „Fără ochi dulci, fără prostii, fără ademeneli cu nimeni pe-aici, drăguţa mea! Tu eşti fragedă şi nu ştii cum sunt bărbaţii. Primul pe care-l văd că stă cu tine de vorbă îl împuşc. Nu trebuie să te temi, drăguţo, de vreun glonţ rătăcit. Eu pot să trag peste tot în jurul tău, peste umăr, deasupra capului, printre degetele tale chiar, draga mea, fără să te ating sau să te zgârii nici atâtica. Da’ el nu-mi scapă. Tu cam bagi de seamă ce vreau să-ţi spun, i-am zis eu, aşa că mai bine nu-ncerca”. Şi ai văzut, dom’le Wayne, cât e de respectată nevasta asta a mea?! Regina Victoria, pe tronul acela al ei, e nimic pe lângă Safie a mea. Dar când am văzut că dumneata nu te pui în cârd cu ceilalţi, că nici nu ridici capul să te uiţi la mine sau la Safie când trecem, nu te-abaţi pe la crâşmă, nu te ţii de şagă, nu faci ochi dulci, nu trăncăneşti poveşti murdare despre femei, ci stai mereu şi te rogi şi citeşti istoriile Scripturii, colea mereu, cu fratele dumitale alături, atunci mi-am spus eu şi-am zis: „Sandy, când e el prin preajmă, poţi să pui revolverul deoparte şi să spânzuri puşca-n cui. Fincă între el şi nevastă-ta nu-i nevoie de revolver, ci ajunge frica de Dumnezeu şi de iad, de pedeapsa lumii de apoi!” înţelegi ce vreau să spun, nu-i aşa? Chiteşti încotro bat, ei? Acum vezi de ce-mi stric plumbii cu dumneata, nu-i aşa? Aşa că vreau să treci pe la noi, ca între megieşi şi să-mi faci o vizită să-mi cunoşti nevasta.

Faţa lui Madison Wayne se posomori şi deveni din nou severă, el se îndreptă spre McGee, ţinând cartea strâns la piept, cu un deget vârât între file.

— Eu o cunosc pe soţia dumitale, domnule McGee! Am văzut-o încă înainte de a o întâlni dumneata. Am fost logodit cu ea. Am iubit-o şi… încă o iubesc atât cât poate un bărbat iubi nevasta altuia respectând învăţăturile acestei cărţi!

Spre surprinderea lui, McGee, a cărui privire liniştită nu păli, nici nu se întunecă, după ce-l cântări curios, îi luă cartea din mână, o puse pe masă, o deschise, dădu câteva pagini, măsurând-o cu un ochi critic, apoi spuse convins:

— Aşa-i legea aici, nu-i aşa?

Apoi îi întinse mâna:

— Bate palma!

Madison Wayne ezită, apoi apucă mâna întinsă.

— Dacă ştiam asta – continuă McGee – socot că n-aş mai fi fost atât de aspru şi neîngăduitor cu Safie. E mai bună decât am socotit-o eu… de-a avut un ibovnic ca dumneata. Înţelegi ce vreau să spun. Mă urmăreşti… nu-i aşa? Eu m-am cam mirat ce i-o fi venit să mă ia tocmai pe mine, da’ acum că-mi zici că i-ai cam tras clopotele, în felul dumitale, cu frica lui Dumnezeu, socot că dumneata ai dat-o pe brazdă pentru mine. Înţelegi? Ei şi acum ai să treci pe la mine, nu-i aşa?

— Am să trec într-o seară, cu fratele meu – spuse Wayne, stânjenit.

— Cu cine? întrebă McGee.

— Cu fratele meu Arthur. De obicei ne petrecem serile împreună.

McGee tăcu o vreme, se rezemă şi mai bine de tocul uşii şi, ţintuindu-l pe Wayne cu privirea lui limpede, spuse:

— Dacă pentru dumneata tot nu are mare importanţă, aş socoti mai degrabă să nu-l iei. Înţelegi ce vreau să spun. Mă asculţi, nu-i aşa? Nici un alt picior de bărbat decât dumneata şi cu mine. Nu zic nimic de fratele dumitale, da’ vezi cum stau lucrurile, aşa-i? Numa’ eu şi dumneata.

— Foarte bine, am să vin – spuse Wayne, întunecat.

În vreme ce McGee se retrăgea de la uşă, Wayne se îndreptă spre el, şovăind. Apoi, făcând un efort, păru să-şi revină şi spuse aproape cu asprime:

— Ar trebui să-ţi mai spun un lucru; că de când am venit la Grind, eu am văzut-o pe doamna McGee şi am vorbit cu ea. Săptămâna trecută a căzut în apă, eu am pornit înot şi am tras-o la mal. Ne-am amintit şi am vorbit de trecut.

— A căzut în apă – repetă ca un ecou McGee.

Wayne şovăi, apoi se înroşi tot şi repetă tărăgănat:

— A căzut în apă.

Ochii lui McGee se luminară.

— Am fost prea aspru eu ea. De nu aveai dumneata curajul să-i vii în ajutor, s-ar fi putut îneca. Vezi? Înţelegi? Nici n-a pomenit că i-ai întins o mână de ajutor. Păi bine, atunci vino şi ai s-o întâlneşti din nou.

Se întoarse şi se îndepărtă bucuros. Wayne intră din nou în cabană. Rămase mult timp lângă fereastră, până când deasupra râului se arătară stelele şi, alături de ele, încă o stea, care îi era cunoscută de multă vreme, părea că se aprinsese în mijlocul

înălţimii împădurite de pe micul promontoriu. Apoi pădurea ce mărginea malul dimpotrivă deveni o linie întunecată, iar prundişul lucitor şi umed din faţa cabanei începu să-şi piardă culoarea.

Deodată, faţa aceea întunecată dispăru din dreptul ferestrei şi domnul McGee ar fi fost mulţumit de-ar fi ştiut că Wayne se lăsase să cadă în genunchi în faţa scaunului pe care şezuse mai înainte, că-şi plecase capul în pământ, sprijinindu-l pe palmele împreunate. Dar îndată se sculă din nou şi, dând la iveală dintr-un colţ un geamantan învechit, scoase mai multe scrisori legate pachet şi cu ele începu să hrănească încet focul care pâlpâia în vatră. Astfel, din când în când, ferestrele cabanei se luminau, transformându-se într-un fel de far şovăielnic pentru un Arthur Wayne la fel de şovăielnic, care se întorcea acasă după o vizită la Angel şi care căzuse în acea uşoară morocăneală şi arţag ce urmează după o veselie exagerată şi care pot fi un indiciu al nesiguranţei sufleteşti.

Când intră el, arsese şi ultima scrisoare, iar în cabană era aproape întuneric. Fratele său stătea lângă focul care se stingea încet, iar Arthur spera că, la lumina aceea chioară, expresia feţei şi mişcările sale nesigure – de care el însuşi era jenant de conştient – vor trece nebăgate în seamă.

— Cam târziu – spuse Madison, grav.

La aceste cuvinte, fratele său luă îndată o postură agresivă. Nu venise mai târziu decât alţii şi dacă tinerii Rogers fuseseră atât de cumsecade, încât să-i ţină tovărăşie la întoarcere, el nu putea s-o ia la goană înaintea lor numai fiindcă îl aştepta frate-su! Nu voia să mai mănânce nimic, luase ceva în gură la Cross-Roads, laolaltă cu ceilalţi. Da! *Whiskey,* dacă voia neapărat să ştie. Oamenii nu erau obligaţi să aibă numai cafea şi băuturi nealcoolice numai ca să-i facă plăcere lui şi lui frate-su, iar el n-avea de gând să-i jignească pe ceilalţi, ţinându-se deoparte. Şi, oricum, el nu se jurase niciodată să nu bea, iar atâta vreme cât nu jurase, nu vedea de ce trebuia să refuze un singur pahar. Şi aşa toată lumea i-a spus că e un papă-lapte, neînţărcat şi se săturase de toată treaba asta.

Madison se ridică, aprinse o lumânare şi o ţinu în dreptul feţei fratelui său. Îl privea un chip tânăr, atrăgător, aprins de emoţia noilor experienţe şi de stimuli şi mai substanţiali. Mustăcioara mică, mătăsoasă era ostentativ răsucită în sus, cârlionţii aveau un iz puternic de grăsime de urs. Totuşi păstra oarecare

nervozitate şi timiditate copilărească în ciuda ochilor albaştri, care, pe moment, îl impresionară pe fratele mai mare. „Am fost prea aspru cu el” – îşi zise Madison, repetând, numai pe jumătate conştient de asta, cele spuse de McGee despre Safie. Stinse lumânarea, îşi puse blând mâna pe umărul lui Arthur şi rosti cu o oarecare duioşie prevenitoare:

— Haide, Arty, stai jos şi spune-mi cum a fost.

După care, schimbătorul Arthur, eliberat nu numai de starea lui de enervare, ci şi de îndoielile morale şi remuşcările de mai înainte, deveni deodată vesel şi vorbăreţ. Terminase de făcut cumpărăturile la Angel, iar negustorul îi făcuse cunoştinţă cu colonelul Starbottle, din Kentucky, prezentându-l drept „unul dintre fraţii Wayne, cei care au făcut Grindul Wayne faimos”. Colonelul Starbottle, în stilul său pompos – şi de fapt nu era om rău colonelul – spusese că fraţii Wayne ar fi trebuit să fie reprezentanţi în Consiliile Statului şi că el, Starbottle, ar fi fost mândru să-l numească pe Madison candidat pentru următoarea legislatură şi să-l aleagă.

— Şi ştii, Mad, zău, dacă ai mai ieşi şi tu în lume şi ai mai sta de vorbă cu oamenii şi nu le-ar mai fi, ei bine, teamă de tine, sunt sigur c-ai reuşi. Păi mi-am făcut o groază de prieteni acolo, numai învârtindu-mă oleacă printre ei şi una din fetele bătrânului Slevedge – ştii tu, negustorul – spunea că, din câte a auzit, ea credea că eu am vreo cincizeci de ani şi că-mi arătam nu mustăţile răsucite, ci albul ochilor daţi peste cap. E isteaţă foc! Apoi şefului poştei i-a venit nevasta şi cele trei fiice din statele din est şi m-au poftit să mă duc la sărbătoarea bisericii lor, săptămâna cealaltă. Nu e biserica noastră, sigur, dar cred că nu e nimic rău în asta.

Aminti încă multe altele, eu volubilitatea sentimentului de uşurare. Când se opri să-şi mai tragă sufletul, Madison spuse:

— De când ai plecat, am avut un musafir pe-aici: domnul McGee.

— Şi nevastă-sa? întrebă iute Arthur.

Madison roşi uşor:

— Nu, dar el m-a invitat să-i fac o vizită.

— Atunci tot ea a pus la cale asta – reluă Arthur, râzând. Ori de câte ori trece, mă fură cu coada ochiului. Păi John Rogers mai ieri mă lua peste picior din cauza ei şi mi-a spus că într-o zi McGee are să-mi dea cep, dacă nu bag bine de seamă. Desigur – adăugă Arthur, răsucindu-şi afectat mustaţa – e o prostie. Doar

ştii cum trăncănesc toţi şi, în plus, ea e prea drăguţă pentru tipul ăla de McGee.

— Şi-a aflat un soţ plin de grijă în bărbatul ei – spuse Madison, sever – şi nu-i nici cuviincios, nici creştineşte din partea ta, Arthur, să repeţi bârfele murdare, hulitoare de la Grindu'. Eu o cunosc dinainte de a se mărita şi chiar dacă nu era prea des în biserică, era şi este o femeie cumsecade! Şi să nu mai vorbim despre asta.

Poate impresionat de tonul fratelui său, poate numai din cauza firii sale nestatornice, Arthur aduse vorba de alte impresii culese în cursul vizitei sale la Angel. Şi nu păru nici încurcat, nici dezamăgit pentru că fratele său, tocmai când povestea el mai cu foc, puse lumânarea şi Biblia pe masă, aşezând şi două scaune dinainte. Ascultă eu plictisită pioşenie vocea monotonă a lui Madison citind predica de seară. Apoi amândoi se sculară în picioare, fără să se uite unul la altul, cu feţe la fel de rigide şi impasibile şi îngenunchează fiecare în faţa scaunului său, apucând spătarul cu amândouă mâinile, apăsându-şi din când în când, cu mişcări convulsive, marginea lemnului în piept, de parcă ar fi fost un act de pocăinţă. În seara aceea, fratele mai mare fu cel care se rugă cu glas tare. Vocea lui deveni treptat tot mai puternică, răzbătu dincolo de tavanul şi pereţii cabanei care-i împrejmuiau, dincolo de luminile ce se oglindeau în apele râului şi tremurau apoi în fereastră, dincolo de brâul întunecat al pădurii de pe mal şi lumina de pe înălţimea promontoriului, ridicându-se până la stelele indiferente şi reci. Era un rechizitoriu la adresa lumii, în general, a Grindului, a sa şi a fratelui său. Faptul că în acest rechizitoriu mai rămăsese şi o urmă de simţire şi blândeţe omenească putea fi dovedit de tremurul mâinilor sale şi de chipul înrourat de lacrimi, la sfârşitul rugăciunii. Iar fratele său fu într-atât de zguduit, încât se hotărî ca de-atunci încolo să nu se mai arate la ruga de seară.

O săptămână mai târziu, spre uimirea Grindului, Madison Wayne şi domnul McGee au fost văzuţi mergând agale împreună către promontoriu. Amândoi dispărură într-un pilc de sălcii abătute şi printre tufişurile de dafin care păreau să mărginească domeniul, apoi urcară o potecă de pădure deasă până ajunseră pe creasta care, spre surprinderea lui Madison, era de fapt un teren defrişat, având şi o cultură primitivă pe un acru sau doi. Acolo era căminul conjugal al domnului McGee – o căsuţă cu patru camere, dar cu un aspect atât de ciudat şi străin, încât îl

smulse chiar şi pe Madison din gândurile lui. Era o casă demontabilă în stil elveţian, construită pe bucăţi şi ambalată iniţial în lăzi, unul din primele lucruri exportate din Europa în California după descoperirea aurului, pe vremea când ţara era socotită un pustiu fără urmă de pădure.

Cu obişnuita lui grijă pentru detalii, domnul McGee îi relată cum cumpărase casa la Marysville, nu numai pentru pitorescul ei, ci şi pentru că ambalajul nesugestiv nu spunea nimic curioşilor minieri din Grindu', aşa că în felul acesta casa a putut fi montată numai de el şi de un chinez tăcut, fără ca cineva să bănuiască măcar existenţa ei. Această mostră a meşteşugului Lumii Vechi, tăbliile bine îmbinate, în două culori, ornamentele mici, romboidale, acoperişul în trepte, cornişele ieşite în afară, balconul miniatural – toate erau cu adevărat foarte ciudate.

Oricât de lipsit de simţ artistic era Madison, ca toţi oamenii cu minte şi principii rigide, chiar obtuze şi obişnuit cu suficienţa posomorită şi economică a cabanei lui de minier, chiar şi el fu ciudat de tulburat de eleganţa şi prospeţimea locuinţei. Îi amintea de ea. Şi încercă un alt respect faţă de acest bărbat aspru, păcătos, care-şi idolatriza în felul acesta nevasta şi căminul. Câteva viţe de Madeira şi trandafiri cerochezi se căţăraseră până la balconaş. Şi în balconaş stătea doamna McGee.

Pe chipul care se întoarse spre cei doi bărbaţi, Madison putu citi că nu se aştepta să-i vadă, iar după uşoara umbră de curiozitate cu care se uită la soţul ei, îşi dădu seama că acesta nu-i pomenise o vorbă despre vizită sau despre invitaţie. Şi această impresie deveni certitudine la primele cuvinte ale domnului McGee.

— Ţi-am adus un vechi prieten. Safie. Ţi-a fost ibovnic pe vremuri, la Angel, înainte de a-mi veni mie timpul. Aşa mi-a spus. Iar aici te-a scos din apă. Tot el mi-a spus şi asta. Ţii minte că ţi-am zis că e singurul bărbat pe care vreau să-l cunoşti. Acum socot că şi tu voiai ca el să fie omul pe care să-l cunoşti. Înţelegi ce vreau să spun… mă asculţi, nu-i aşa?

Indiferent dacă îl asculta sau nu, ea nu arătă nici interes, nici plăcere, nici măcar cea mai mică stânjeneală. Un îndrăgostit cu mai multă experienţă ar fi socotit această lipsă de sfială drept semn rău. Dar Madison nu era un ibovnic cu experienţă. El socoti că zâmbetul ei amuzat însemna că-i împărtăşea simţămintele, tremură când atinse mâna ei rece, de parcă ea i-ar fi strâns-o pe

a lui, cu toată căldura şi abia îndrăzni să se uite în ochii ei, ce zâmbeau răutăcios.

Când îl urmă pe domnul McGee în balconaş, îşi lămuri şi cu ce se îndeletnicise doamna McGee până atunci. Acea mică ridicătură oferea o vedere perfectă asupra întregului peisaj şi a râului din vale. Grindul se întindea ca o hartă la picioarele ei, în atmosfera aceea limpede, transparentă se putea observa fiecare gest şi mişcare a fratelui lui Madison, care lucra pe Grind şi nici nu bănuia că era supravegheat. O clipă, obrajii palizi ai lui Madison roşiră, nici el nu ştia de ce şi-l încercă un fel de remuşcare pentru faptul că ar fi trebuit să fie şi el acolo, cu Arthur.

Glasul doamnei McGee păru să-i continue gândul:

— Poţi vedea tot ce se petrece în vale, fără să te vadă nimeni, în schimb. Uneori e o distracţie grozavă. Ieri l-am văzut pe tânărul Carpenter învârtindu-se în jurul cabanei doamnei Roger, aţinându-se prin tufişuri, pe când bătrânul Roger era plecat. Şi am văzut-o pe doamna Rogers furişându-se afară şi întâlnindu-se cu el, fără să viseze măcar că o poate vedea cineva.

Ea râse şi căută privirea lui Madison, care se feri să se uite spre ea, aşa că femeia nu băgă de seamă sprâncenele lui încruntându-se deodată. Nu-i răspunse decât domnul McGee.

— De-aceea – îi explică el lui Madison, nu sufăr s-o văd pe Safie împreună cu femeile acelea. Şi nu fincă aş fi văzut mai ştiu eu ce sau că mi-aş fi bătut capul să văd, da’ aşa, în principiu. Înţelegi ce vreau să spun.

— Cel de colo e fratele dumitale, nu-i aşa? întrebă doamna McGee, arătând spre Arthur, care se vedea în depărtare şi se întoarse spre Madison, trecând senină peste explicaţia soţului ei, fără s-o ia în seamă. De ce nu l-ai adus cu dumneata?

Madison şovăi şi se uită la McGee.

— Pentru că n-a fost poftit – răspunse înveselit acesta. Unul înseamnă tovărăşie, doi nu mai înseamnă nimic. Tu nu-l cunoşti, draga mea şi ăsta nu-i bairam pentru tot Grindu’. Mă asculţi?

Doamna McGee nu comentă, însă îl pofti pe Madison să vină cu ea să-i arate casa aceea mică. La un loc mai strimt ea reuşi să-i atingă mâna, mai adăstă, din când în când, să-l aştepte şi pe soţul ei, care îi urma dintr-o cameră în alta şi, o dată sau de două ori, se uită, peste umărul domnului McGee, cu subînţeles în ochii lui Madison. Tulburat şi stânjenit, acesta încercă să bâlbâie şi el câteva banalităţi, dar cu atâta stângăcie, că până şi McGee băgă

îndată de seamă. Iar rezultatul fu şi mai stânjenitor.

— Ascultaţi – spuse el deodată, întorcându-se spre amândoi – bag seamă că vreţi să vorbiţi de cele de pe vremuri şi eu tocmai vreau să mă duc la lotul meu şi să mai stârnesc oleacă de treabă. Pe mine să mă iertaţi. Iar dacă dumnealui – şi arătă cu degetul spre Madison – ajunge iar la religie, să-l ierţi şi pe el. N-o face ca să te rănească pe tine, Safie, cum nu te poate răni revolverul meu, da' e un bun îndemn şi pază, mă înţelegi? Asculţi ce spun? Ei, atunci, eu am plecat.

Se întoarse iute şi dispăru îndată printre copaci. O clipă, Madison se gândi, stânjenit, să-l urmeze; între el şi uşă se iviră însă ochii parşivi şi faţa zâmbitoare a doamnei McGee, care-l înfruntară. Apoi, luându-şi un aer serios, cu o prefăcută gravitate, ea arătă spre un scaun:

— Ia loc, frate Wayne. Dacă vrei să mă îndrepţi pe calea cea bună, păi pentru asta tot e nevoie de oleacă de vreme, doar ştii, aşa că poţi să te aşezi ca lumea. Iar eu am să ard de nerăbdare pe locul pocăitului.

Râse cu un aer de fetişcană, de care el îşi aduse bine aminte şi se săltă pe marginea mesei, unde rămase cu mâinile pe genunchi, legănându-şi papucii eleganţi înainte şi-napoi.

Palid şi tulburat, cu ochii sticlind, Madison o privea disperat, în tăcere.

— Şi dacă vrei să stăm de vorbă ca mai înainte, Mad, cum stăteam pe treptele din faţa casei, la Angel, iar mămica şi tăticu se retrăgeau înăuntru, să ne lase la largul nostru, atunci saltă-te şi tu aici lângă mine.

Ea făcu un gest, ca şi cum ar fi vrut să-şi mai adune fusta şi să-i facă loc.

— Safie! izbucni nefericitul, pe un ton ce părea tot mai solemn pe măsură ce-i sporea şi frământarea. E eu neputinţă. Legile Domnului care te-au unit pe tine ca acest bărbat…

— Aha! Am ajuns, aşadar, la ora de rugăciune, nu-i aşa? spuse Safie şi-şi răsfiră iar fustele, cu exagerată resemnare. Haide, dă-i drumul!

— Ascultă. Safie – spuse Madison, întorcându-se deznădăjduit spre ea. Pentru numele Său, pentru amintirea scumpă a trecutului binecuvântat, hai să vorbim serios, plini de evlavie. Să smulgem din inimile noastre slabe orice pofte care nu ne vin de la El, pofte care, prin unirea la cu acest bărbat, sunt păcătoase şi neîngăduite. De dragul trecutului, să ne mărturisim unul altuia,

ca frate şi soră.

— Sora McGee! îl Întrerupse ea în bătaie de joc. La Angel nu-mi prea dădeai târcoale ca un frate surorii sale.

— Nu! Atunci te iubeam şi te-aş fi făcut nevasta mea.

— Şi-acum nu mă mai iubeşti de loc – spuse ea privindu-l sfidătoare şi răutăcioasă drept în ochi – numai fiindcă nu m-am măritat cu tine? Şi socoteşti că e creştineşte?

— Doar ştii că te iubesc aşa cum te-am iubit întotdeauna – zise el înfocat.

— Şşt! făcu ea în derâdere. Ia gândeşte-te că te-ar auzi ce-ai spus.

— El ştie! spuse Madison cu amărăciune. I-am destăinuit totul!

Îl privi ţintă.

— I-ai spus lui… că… încă tot mă iubeşti? repetă ea rar.

— Da! Altfel n-aş fi aici, acum. Am făcut-o pentru el… pentru cugetul meu.

— Şi el ce-a spus?

— A insistat să vin şi, martor mi-e Dumnezeu, că părea mulţumit şi bucuros.

Ea îşi strânse buzele, slobozind un şuierat prelung, apoi sări de pe masă. Când se duse la fereastră să se uite afară, avea o expresie încruntată şi ochi strălucitori. El păşi sfios în urma ei.

— Să nu mă atingi! spuse ea, dându-i peste mâna întinsă.

El se întoarse, roşu la faţă şi se îndreptă încet spre uşă. Hohotul ei de râs îl făcu să se oprească.

— Haide, haide! Bănuiesc că strânsul mâinii nu face parte din înţelegerea ta cu Sandy – spuse ea, uitându-se la mâna ei. Aşa deci, pleci?

— Voiam să vorbesc cu tine serios, cu evlavie, măcar câteva clipe, Safie şi-apoi să nu te mai văd niciodată.

— Şi ce are să zică el de treaba asta, dacă vrea să te mai vadă pe-aici? întrebă ea sec. Deci aşa, fiindcă nu m-ai putut converti şi nu m-ai putut aduce pe drumul tău cel bun numai după o singură vizită, acum bănuiesc că socoteşti că-i creştineşte s-o ştergi! Şi de dai acum bir cu fugiţii, nu crezi că o să-i dea prin minte că toată resemnarea ta creştinească şi credinţa ta nu-s decât vorbe goale?

Madison se prăbuşi pe scaun, îşi puse coatele pe masă şi-şi îngropă faţa în mâini. Ea veni puţin mai aproape şi-i puse uşor mâna pe braţ. El făcu un gest de parcă ar fi vrut să o apuce, dar ea şi-o retrase grăbită.

— Haide – spuse ea deodată – dacă ai intrat în joc, acum dă-i bătaie mai departe. El are mare încredere în tine. Dacă vede că tu singur nu te poţi. Bizui pe tine, te împuşcă… oriunde te vede. Asta nu te sperie? Ei, atunci poate măcar asta. Are să spună că toată credinţa ta e o minciună, iar tu un făţarnic şi toată lumea o să-i dea crezare. Ei, cum îţi surâde treaba asta, frate Wayne? Cu ce are să ajute biserica? Haide! Amândoi aveţi câte o păsărică, numai că de data asta eşti tu în mâna lui. Singurul lucru care-ţi rămâne de făcut e să fii pe măsura părerii pe care şi-a făcut-o el despre tine. Haide, ia-ţi inima-n dinţi şi arată-te pe aici cât mai des, cu cât mai des, cu atât mai bine; şi cu atât mai repede o să vi se facă lehamite unul de altul… şi de mine. Doar asta poftiţi amândoi, nu-i aşa? Acum vă pot spune că nici unul nu trebuie să vă temeţi de mine.

Ea se duse din nou la fereastră, fără să arate pic de mânie şi-şi netezi creţurile fustei viu colorate, ca şi cum s-ar fi şters pe mâini de soţul ei şi de musafirul lui. Prin platoşa de habotnic a acestuia se zbătu să iasă la iveală o senzaţie foarte precisă şi bărbătească de ruşine. Bâlbâi:

— Tu nu mă înţelegi, Safie.

— Atunci spune şi tu ceva pe înţelesul meu – replică ea obraznic. Spune ce mai e pe la Angel. Frate-tu a fost ieri acolo. I-a mers faima printre tinerele cucoane, sau cel puţin aşa mi-a spus madam Slevedge. Poţi să-mi povesteşti când ajungem pe mal, în drum spre lotul lui Sandy. Cum asta-i prima vizită, se cade să porneşti înapoi, iar data viitoare poţi rămâne mai mult.

Ea se duse într-un colţ de cameră, îşi scoase papucii eleganţi de casă, îşi puse nişte încălţări de purtat pe-afară şi, ca să-şi lege şireturile, îşi ridică un picior pe scaun, iară să ia în seamă prezenţa musafirului. Luă o bonetă din olandă maro, o tufli peste părul brunet, o legă sub bărbie, părând să facă toată treaba asta fără nici o intenţie de cochetărie, cum s-ar fi cuvenit şi fără să-i arunce măcar o privire.

Vai de strădaniile lui morale! Vorbele ei pângăritoare şi dispreţul ei de femeie tânără erau nimic pe lângă faptul că, în mod tacit, nu-l lua în seamă pe iubitul ei care era şi el bărbat, că, la fel de tacit, îl accepta drept ceva mai de nimic decât soţul ei. El o urmă cu obrajii arzând, cu toată fiinţa lui plină de o ciudată revoltă care, e de temut, nu era prea creştinească. Pletele sălciilor se dădură în lături să le facă loc şi căzură înapoi în urma lor.

După un ceas, doamna McGee se întoarse singură în iatacul ei. Îşi scoase boneta, o agăţă în cuiul din perete, îşi scutură cozile, lăsându-le să-i cadă pe spate, îşi scoase încălţările mânjite de globul de pe lotul minier al soţului şi îşi puse iarăşi papucii. Apoi se urcă în cuibul ei din balconaş şi privi zâmbitoare pe deasupra Grindului însorit. Cele două umbre sfrijite, ale soţului şi ibovnicului, parcă îngemănate, lunecau încet pe malul râului, urmând a fi înghiţite de obscuritatea pădurii de plopi.

Mai la vale, aproape la picioarele ei, neştiind ce se petrecea, Arthur Wayne îşi vedea mai departe de treabă pe vechea albie, aproape de promontoriu. Soarele bătea din plin cămaşa-i stacojie, grumazul gol, ciuful tot numai cârlionţi mustind de sudoare. Acelaşi soare mângâia şi capul brunet al doamnei McGee, stârnind în el, se pare, o idee năstruşnică. Dădu fuga în odaia de dormit, se întoarse cu o oglindă luată de pe perete şi, după câteva încercări, găsind unghiul potrivit, trimise o rază tocmai unde lucra Arthur. O clipă. În jurul lui dansă o lucire de diamant. El ridică încet capul şi-şi întoarse curios privirea spre culmea de deasupra lui. În momentul următor îşi acoperi cu mâinile ochii orbiţi de lumină, dar zâmbitori, în vreme ce doamna McGee, la adăpost în obscuritatea umbrarului ei, se lăsă pe spate şi începu să râdă ca o şcolăriţă.

Trecuseră vreo trei săptămâni şi, într-una din zile, Madison Wayne stătea singur în cabană. În ultima vreme, singurătatea aceasta se întâmpla tot mai des, pentru că Arthur se răsculase şi dezerta pe faţă de la îndatoririle sale religioase, în favoarea distracţiilor mai plăcute ale Grindului. Deşi Madison îi resimţea puternic lipsa, el era totuşi prea preocupat de alte lucruri pentru a da importanţă prea mare acestui fapt. Arthur fusese împins pe panta vieţii păcătoase şi a nebuniei de imboldurile care zăceau în inima sa, a lui Madison, imbolduri de care, în parte, era chiar el, Madison, vinovat. Nu-şi putea dojeni fratele tocmai acum când simţea că sufletul îi era preocupat de nevasta vecinului; deşi rămăsese devotat ideilor sale primitive de loialitate faţă de McGee, străduindu-se să stea în umbra acestuia, totuşi fusese de mai multe ori oaspetele lui.

Era adevărat că şi doamna McGee înlesnise aceasta, acceptând în mod tacit condiţiile relaţiilor dintre ei, arătându-se mai naturală, mai veselă şi uneori chiar mai tandră şi plină de atenţii, ceea ce-l incintă pe soţ şi-l uimi pe îndrăgostit. Nu se

putea spune dacă această minunată prefacere se datora cu adevărat predicilor întunecate sau moralei încă şi mai lipsite de speranţe a acestuia din urmă. Ea nu vădea nici o înclinaţie să-şi însuşească politeţurile cu care se firitiseau unul pe altul, nici nu se arăta impresionată când acestea, în rare ocazii, i se adresau ei.

Totuşi ea părea să-i unească, uneori chiar fizic, ca atunci când, luând braţul amândoura, se plimba afectuoasă între ei, de-a lungul promenadei de pe malul râului, spre marea uimire şi admiraţie a Grindului. Se spunea totuşi că domnul Jack Hamlin, jucător de cărţi – aflat în acel timp cu probleme profesionale la Grindu' lui Wayne – şi mare cunoscător al farmecului şi slăbiciunii feminine, le aruncase o privire pe sub genele lui frumoase şi pusese o singură întrebare, evident atât de amuzantă pentru mai tinerii locuitori ai Grindului, încât Madison Wayne se încruntă, iar Arthur Wayne se roşi.

Domnul Hamlin nici nu se uită la încruntătura fratelui mai mare, însă se opri, oarecum, la roşeaţa celui mai tânăr şi, ceva mai mult, la una din ocheadele uşor cochete ale drăguţei doamne McGee. Faptul că şi bărbatul şi femeia recunosc sau nu unul la celălalt, printr-un fel de instinct misterios, înclinaţia spre uşurinţă şi aventuri mărunte – aşa cum susţin cu abilitate unii moralişti – nu constituie neapărat obiectul acestei relatări; e destul să-l consemnăm.

Şi totuşi Madison Wayne ar fi trebuit să fie mulţumit de roadele trudei sale. Sacrificiul său fusese primit. Reuşise pe deplin să se salveze în mod fericit dintr-o situaţie primejdioasă, victoria sa asupra unei ispite şi mai primejdioase era, de asemenea, deplină şi, pe deasupra, repurtată în spiritul teoriilor sale pline de deznădejde asupra mântuirii sufletului şi reînvierii. Şi totuşi nu era prea fericit. Inima omului e câteodată greu de ostoit. Şi în seara aceea stătea nemişcat în întunericul tot mai dens. Scriptura, care ar fi trebuit să-i dea mângâiere şi alinare, odihnea închisă pe genunchii lui.

Pasul ce se auzi pe prundişul din faţa casei era prea familiar ca să-l mai surprindă. Domnul McGee apăru în cabană ca o umbră deşirată. Trebuie să recunoaştem că prietenia acestor oameni ciudat de deosebiţi, deşi sinceră şi plină de înţelegere, nu era prea veselă. Convingerea lor comună că lumea era păcătoasă până în măduva oaselor.

— Păcătoşenie care nu putea fi ţinută la respect decât prin

teama de aspre pedepse şi sever canon, fizic şi spiritual – nu era de natură să-i îndemne la o discuţie, amuzantă şi lipsită de griji. Tot ceea ce spuneau era mai ales, o întunecată cronică a vieţii de la Grind, ea însăşi fiind pe jumătate o pedeapsă.

În seara aceea, domnul McGee vorbi de sosirea domnului Jack Hamlin şi amândoi deplânseră irosirea banilor câştigaţi cu atâta trudă şi a timpului atât de preţios ăl celor de la Grind datorită strădaniilor ingeniosului domn.

— Se zice că ştie să ochească destul de bine şi am auzit spunându-se că nu minte niciodată – adăugă McGee, cântărindu-şi cu grijă cuvintele. E şi bine, e şi rău că fratele dumitale se învârte în jurul lui o grămadă de vreme: depinde cum o iei. Înţelegi ce vreau să spun? Mă asculţi?

Cu toate acestea, în acea seară, conversaţia părea să lâncezească, în parte din cauză că Wayne era cam distrat, în parte fiindcă McGee era şovăielnic şi părea a se teme şi mai mult decât de obicei că nu se exprima prea limpede, în cabană se făcu aproape întuneric când, în cele din urmă, desprinzându-se de locul unde stătea el rezemat, totdeauna – tocul uşii – domnul McGee se îndreptă spre fereastră şi se sprijini, mai mohorât ca de obicei, de scaunul lui Wayne.

— Vreau să-ţi spun ceva – făcu el, tărăgănat – şi nu vreau să mă înţelegi pe de lături. Ştii? Şi asta nu înseamnă că mi-a căşunat pe dumneata sau că îţi caut pricină. Înţelegi ce vreau să spun. Încă de când dumneata şi cu mine am avut atunci o vorbă despre dumneata şi Safie şi de când am dibuit cum chiteşti şi socoteşti dumneata în mintea dumitale, am fost încredinţat, că pot avea încredere şi în dumneata şi în ea, de parcă eu ţi-aş fi ţinut tovărăşie în carne şi oase şi eu un revolver la brâu. Şi acum sunt la fel de încredinţat de dumneata. Pricepi ce vreau să spun. Mă înţelegi? Şi mie şi ei ne-ai făcut mult bine. Ea mai că e altă fiinţă de când te-ai apropiat dumneata de ea şi dacă vreodată ai nevoie de cineva care să vină şi să pună mâna în foc pentru dumneata, cum spuneţi voi la biserică, Sandy McGee e gata s-o facă. Şi uite ce încerc eu să-ţi spun. Dacă eu te pricep pe dumneata, felul de-a fi, încotro baţi… mai sunt şi oameni care nu pricep… Mă asculţi? Înţelegi ce vreau să spun? Şi tocmai de asta am venit. Uite, aseară, când o întovărăşeai pe Safie pe poteca de sub mal, lângă râu şi m-am nimerit peste dumneata…

— Dar – îl întrerupse Madison iute – te înşeli… eu n-am fost…

— Stai, nu te porni! spuse McGee, liniştit. Ştiu că ai dispărut

fără să mă vezi sau să te văd, tocmai fincă nu ştiai că-s eu. Nu pricepi? Mă asculţi? Taman asta-i. Putea să fie careva din Grindu' şi să te vadă. Nu? De-asta ai şters-o înainte de a apuca să te văd şi de-asta sărmana Safie s-a fâstâcit atât de tare la început şi era gata-gata s-o rupă la fugă şi numai după aia şi-a venit în fire. Şi-atunci, bineînţeles că a râs şi a spus că poate m-ai luat drept altcineva.

— Dar – zise domnul Madison iute – *eu nici n-am călcat pe-acolo aseară.*

— Cum?

Cei doi bărbaţi se ridicară deodată drept în picioare şi rămaseră faţă în faţă. McGee, cu o expresie bine dispusă, uşor critică, puse mâna pe umărul lui Wayne şi-l suci uşor spre fereastră ca să-i poată vedea chipul.

— N-ai călcat pe-acolo… aseară? repetă el, cu uşoară îngăduinţă.

Nu trecu decât abia un minut, dar conştiinţa lui Wayne probabil că a încercat suferinţele unui ceas întreg înainte de a răspunde. Apoi tot sângele îi năvăli în obraji, o dată cu prima sa minciună şi se bâlbâi.

— Nu! Da! Sigur… Am încurcat eu… eu am fost.

— Aşa deci… socoteai că am fost supărat? spuse McGee, calm.

— Nu. Am crezut că era vorba de alaltăieri seară. Sigur… Aseară a fost. Am început să mă prostesc.

Încercă să râdă, ceea ce i se întâmpla foarte rar şi râse atât de silit, încât pe McGee asta îl deranjă mai mult decât încurcătura lui de mai înainte. Se uită gânditor la Wayne, apoi rosti rar:

— Socot că aseară am cam dat buzna peste dumneata, da', vezi, eram cu mintea la alte treburi şi nu mi-a trecut prin cap că puteai să fii pe-acolo. Da' n-am fost supărat. Nu, nu. Şi-acum am pomenit de asta numai ca să fii puţin mai cu grijă când te-ntâlneşti cu oamenii. Mă asculţi? Înţelegi ce vreau să spun?!

Se întoarse, se îndreptă spre uşă şi deodată se opri:

— M-ai auzit ce-am spus, nu-i aşa? N-am spus fincă aşa mi-a căşunat mie sau că mi-am pierdut încrederea, înţelegi? Poate că nici nu trebuia să pomenesc de asta. Trebuie să-mi bag bine în cap că uneori şi dumitale şi ei trebuie să vă vină foarte greu. Mă asculţi? Înţelegi ce vreau să spun? Noapte bună!

O luă încet pe poteca ce cobora spre râu. Dacă Madison Wayne l-ar fi urmărit cu privirea, ar fi băgat de seamă că-şi lăsase bărbia în piept, iar pasul său era mai puţin sigur. Dar în

clipa aceea, Madison Wayne stătea ţeapăn pe scaun, hrănind, cu toată puterea de imaginaţie a firii lui de schimnic, o singură bănuială îngrozitoare.

Cu toate acestea, soarele luci vesel deasupra Grindului a doua zi dimineaţă şi dimineaţa următoare; în aer plutea suflarea muncii şi a vieţii; aşezarea nu fusese niciodată mai prosperă şi în săptămână aceea, cantitatea de aur adunată din noile săpături în albia secată a râului fusese enormă. Se spunea că fraţii Wayne se scăldau în aur.

Lumea socotea că aşa era firea lui Madison Wayne, să nu i se citească urmă de bunăstare pe faţă sau în felul de-a fi, fără să observe, de fapt, că el devenise mai nervos, mai neliniştit şi posomorit. Totul se punea pe seama zgârceniei lui posace în contrast cu veselia risipitoare a mult mai dezgheţatului Arthur; era un avar temut şi respectat. Plimbările sale îndelungi şi singuratice în jurul promontoriului, continua lui veghe şi rezerva cu care răspundea când i se puneau întrebări, toate acestea erau socotite drept semne grăitoare ale firii sale preocupate numai de bani şi câştig.

Respectul pe care nu-l arătau faţă de izolarea sa religioasă i-l acordau din toată inima pentru preocupările sale financiare. Însă domnul McGee nu se lăsă înşelat, într-o bună zi, ajungându-l din urmă pe lângă brâul de sălcii, îl dojeni ca de obicei pentru că nu se mai arătase dinaintea doamnei McGee şi în casa ei tocmai de când stătuseră ultima dată de vorbă.

— Gândesc că în sufletul dumitale de creştin nu poate fi loc pentru ranchiună, dar parcă ne-ai purta pică şi mie şi nevesti-mii pentru cele ce ţi-am spus.

Zadarnic protestă mohorât şi neînduplecat Madison. Domnul McGee îl măsură din cap până-n picioare cu privirea sa limpede, cumpănită şi câteva minute rămase neobişnuit de tăcut. În cele din urmă spuse:

— Mi-am făcut eu socoteala să mă duc până la Frisco şi mi-aş simţi sufletul mult mai uşor dacă mi-ai făgădui să ai grijă de Safie din când în când.

— Doar n-ai s-o laşi singură? sări Madison, aspru.

— De ce nu?

O clipă Wayne ezită. Apoi izbucni.

— Dintr-o mie de motive. Dacă a avut femeia asta vreodată nevoie de protecţia dumitale, apoi acum e momentul. Crezi că Grindu’ e mai puţin păcătos sau s-a îndreptat cât de cât de pe

vremea când socoteai că era nevoie s-o aperi cu revolverul? Omule! Acum e de o sută de ori mai rău. Noile loturi aurifere concesionate l-au făcut să se umple de aventurieri curioşi… de lupi flămânzi, ca Hamlin şi tovarăşii săi… păgâni care au să ridice aici altare lui Baal şi Astartea… şi au să atragă asupra corturilor tale blestemele Sodomei.

Ochii limpezi ai lui McGee se luminară, vădind uşurare, aprobare şi admiraţie, poate fiindcă îl impresionaseră cuvintele ca din Scriptură, sau din cauza neobişnuitei mânii a omului.

— Iar dumneata eşti tocmai omul în stare să-i pună la respect – spuse el, lăsându-şi greu mâna pe umărul lui Wayne. Asta-i pasul, ţine-o aşa! Însă – adăugă el, cu voce mai scăzută – eu şi revolverul meu ne-am cam trăit traiul.

Ceva străin în tonul acestuia îi atrase atenţia lui Wayne.

— Da – continuă McGee, mângâindu-şi încet barba – oameni ca mine au fost buni la timpul lor, iar revolverele şi ele, la vremea lor. Lumea se roteşte, Grindu-i plin de oameni şi până şi râul ăsta îşi schimbă albia, aşa e în firea lucrurilor. Înţelegi ce vreau să spun, mă asculţi? Şi dacă mi se întâmplă mie ceva, nu fincă gândesc eu, da’ oameni suntem, vreau să ai grijă de Safie. Nu oricărei femei îi e dat să aibă doi bărbaţi. Atât de asemănători şi osebiţi ca s-o vegheze. Mă asculţi? Înţelegi ce vreau să spun, nu-i aşa?

Cu aceste cuvinte, se despărţi oarecum brusc de Wayne, luând-o pe cărarea abruptă spre înălţimea promontoriul lui şi lăsându-şi tovarăşul pradă gândurilor întunecate. A doua zi, Alexander McGee se duse cu treburi la San Francisco.

În starea sufletească ce-l frământa, cu noile răspunderi ce-i reveneau şi prins de un plan pe care-l concepuse foarte vag pentru a înlătura groaznica idee ce pusese stăpânire pe el, Madison Wayne simţi chiar uşurare când fratele său îl încunoştinţă, de asemenea, că avea de gând să plece la Angel pentru câteva zile.

Fiindcă, de la memorabila discuţie cu McGee, era convins că ea primise pe ascuns pe cineva. Nu-l preocupa atât dacă era vorba de o necugetată şi vremelnică nechibzuinţă a urnei femei îndărătnice sau urmarea vreunei intrigi bine puse la cale, cât falsitatea propriei sale situaţii şi minciuna îngăduitoare care-o salvase şi pe ea şi pe ibovnicul ei…

În primele momente de groază îi fusese frică s-o vadă pentru ca nu cumva tocmai mărturia ei – şi el îi cunoştea francheţea

necugetată faţă de el – să-i dezvăluie amploarea propriei sale complicităţii. Dar de atunci reuşise să se convingă că, în timpul lipsei soţului, era de datoria lui să se lupte şi să se chinuie cu sufletul ei slab, s-o implore să-i dezvăluie bărbatului toată povestea, iar apoi el avea s-o ajute să-i câştige iertarea. Acesta era caracterul contradictoriu al convingerilor sale religioase; pentru că el era generozitatea în persoană şi, în sufletul lui, o iertase de jignirea ce i-o adusese. Trebuia s-o vadă de îndată.

Dar se întâmplă să fie o noapte liniştită, adâncă, plină de strălucirea tremurată a lunii pline, care arunca suliţi frânte de lumină, ca fulgerele verii, pe faţa râului întunecat şi aşternea un covor de dantelării complicate de-a lungul cărării ce şerpuia printre sălcii către înălţime. În aer se simţea mireasma uscată şi înviorătoare a pinilor încinşi din vale, parfumul languros al tufelor de saxifragă, izul uşor feminin al pădurii sudice şi nemărginita taină a tăcerii. Tăcerea era uneori tulburată de şoapta blândă, nearticulată a frunzelor care cădeau, de suspinul vârfurilor copacilor, de trosnetele melancolice ale ramurilor care se trezeau şi se întindeau.

Vai! Însă Madison Wayne nu luă seama la această subtilă conspiraţie a naturii şi a nopţii şi urcă tot mai sus, paşii începură să-i şovăie sub povara unor noi şi ciudate simţăminte. Ţelul neîndurător care-i călăuzise asprele convingeri religioase şi careul susţinuse întotdeauna începu să slăbească. În sufletul lui pogorî o blândă înduioşare; o milă afectuoasă faţă de el ca şi faţă de ceilalţi îi pătrunse inima.

Îşi aminti cum se cuibărea ea lângă el, stând mână în mână, pe veranda luminată de lună, acasă la tatăl ei, înainte ca asprele lui convingeri s-o sperie şi s-o îngheţe, îşi aminti simplitatea ei plină de prospeţime, frumuseţea ei feciorelnică, care-i păruse minunată şi iată! La un cot mai brusc al potecii se trezi înfiorat şi cu suflarea tăiată în faţa casei. Razele lunii cădeau blând pe acoperişul paşnic, vrejurile prelungi, pline de floare ale viţei de Madeira păreau şi ele să doarmă. Roşul aprins al unui trandafir cerochez devenise de un alb cast sub acea ireală lumină.

Ajunsese, desigur, prea târziu ca să mai stea de vorbă. Sub lumina albă a lunii ferestrele stăteau oarbe; numai la una singură, cea de la odaia ei de dormit – se vedea lumină în spatele storului de muselină lăsat în jos. O dată sau de două ori zări umbra ei proiectându-se pe faldurile storului. Era pe cale s-o ia înapoi cu paşi uşori, ţinându-şi răsuflarea, când se opri

deodată. Pe stor se proiectă o umbră uriaşă, negreşit a unui bărbat, lângă cea a femeii.

Dintr-o săritură furioasă de maniac el fu la uşă, izbind cu pumnii, zăngănind, scoţând strigăte turbate şi răguşite. Cu toată furia sa, el surprinse totuşi paşi iuţi, râsul ei uşor, nesocotit, pe jumătate isteric, auzi cum se trăgeau în grabă zăvoare şi se deschideau nişte uşi undeva mai departe, în vreme ce uşa subţire în care se izbea el, în cele din urmă cedă în faţa turbării sale oarbe şi căzu cu zgomot în sufragerie. Uşa din spate era larg deschisă. Se auzea trosnet de ramuri şi mlădiţe frânte, venind din direcţii diferite, arătând că fugarii se despărţiseră căutând să scape. Cu toate astea el rămase o clipă uluit, întrebându-se: „Şi acum?”

Privirea îi căzu asupra puştii lui McGee, aşezată în picioare într-un colţ. Era o armă frumoasă, îngrijită, sigură chiar şi pentru ochiul unui necunoscător, ţeava ei prelungă, hexagonală lucind albăstrui în lumina lunii.

O smulse de la locul ei. Avea capsa pusă şi era încărcată. Fără o clipă de răgaz, o luă la fugă pe panta dealului la vale.

În mintea lui nu dăinuia decât un singur gând: simpla, aspra datorie. Îi ţinea locul lui McGee; trebuia să facă ceea ce ar fi făcut şi McGee. Dumnezeu îşi întorsese faţa de la el, dar îi rămăsese puşca lui McGee.

În câteva minute, aruncându-se de-a dreptul la vale, ajunse la malul apei. Dinaintea lui, faţa liniştită, argintie a apei scânteia şi tremura. Văzu ceea ce se aştepta să vadă: un cap întunecat oferit drept ţintă deasupra apei îndreptându-se spre Grind. Ochi cu sânge rece şi trase, împuşcătura seacă nu stârni nici un ecou. Numai departe se auzi un lătrat de câine, prin copacii de lângă el trecu un oftat uşor şi asta fu tot! Capul bărbatului nu se mai zărea, faţa apei se închise deasupra lui nepătată.

Săltă arma pe umăr şi, aşa cum fac totdeauna bărbaţii în momentele de mare cumpără, o apucă încet, fără grabă, spre casă şi puse cu grijă arma la locul ei. Nu-i mai păsa de păcătoasa care fugise; dacă i-ar fi apărut dinainte în clipa aceea, nici n-ar fi băgat-o în seamă. Totuşi un imbold ciudat – i se părea că numai o uşoară curiozitate – îl făcu să urce scările şi să intre în iatacul ei.

Pe masă, lumânarea încă ardea cu acea înfiorătoare indiferenţă şi simplitate care face atât de groaznică scena adevăratei tragedii. Alături zăcea o cingătoare şi o pungă de

piele. Madison Wayne zvâcni deodată, înaintă şi le apucă, scoţând un urlet sălbatic, nearticulat; se clătină, se prăbuşi peste scaun, se ridică din nou în picioare şi porni orbeşte pe scări, ţâşni afară şi, strângând punga la piept, goni ca un nebun la vale.

Cadavrul lui Arthur Wayne fu găsit două zile mai târziu, la vreo douăsprezece mile mai jos. Nimic nu era mai limpede şi mai simplu decât felul în care-şi găsise sfârşitul. Era numai pe jumătate îmbrăcat şi punga de bani şi brâul cu care se încingea direct pe piele, după obiceiul minierilor, dispăruseră.

Se ştia că plecase din Grindu’ cu o mare sumă de bani asupra sa. Fusese, fără îndoială, urmărit, jefuit şi ucis pe când mergea pe malul râului de către acei desperado care începuseră să invadeze împrejurimile.

Suferinţa şi durerea fratelui său – unicul supravieţuitor al acelei tovărăşii frăţeşti şi religioase atât de binecunoscute întregii tabere – deşi trădate numai de o posomorâtă şi tăcuta melancolie, tulburata de izbucniri de neînţeles şi deliruri religioase – erau atât de adevărate, încât mişcară chiar şi inimile acelei împietrite aşezări.

Dar abia îşi reluă Grindu’ distracţiile sale pătimaşe, când fu zguduit de altă veste. Alexander McGee căzuse de pe bordul unui vapor din Sacramento, în Strâmtoarea Carquinez, iar trupul său fusese mânat de ape în largul mării. Se părea că vestea ajunsese întâi la urechile credincioasei sale soţii, pentru că, atunci când cei din Grindu’ – scăpaţi de vechea oprelişte – urcară spre locuinţa ei să-i ducă aspra lor mângâiere, găsiră casa zăvorâtă şi părăsită. Până la urmă se impusese tot înrâurirea nefastă a promontoriului şi taina mohorâtă a sihăstriei sale rămase pecetluită.

Şi cu asta se stinse şi prosperitatea Grindului. Madison Wayne îşi vându terenul; biserica de la Cross-Roads profită de banii lui, iar amvonul: de prezenţa sa demascatoare, plină de amărăciune şi deznădejde. După primele ploi se porni viitura asupra Grindului. Râul trecu zăgazul şubred care fusese ridicat în locul instalaţiilor lui Wayne şi îşi reluă vechea albie.

Se pare că blestemul aruncat de reverendul Madison Wayne asupra acestei Sodome de pe malul râului se împlinise. Dar nici măcar asta nu-l mulţumi pe întunecatul profet, fiindcă în curând se află că îşi părăsise turma îngrozită, pornind-o pe drumuri ca predicator ambulant, hotărât să reînvie credinţa în mijlocul celor

mai păcătoase şi nelegiuite suflete. La picioarele sale se zbătură ca viermii ticăloşi disperaţi, prinşi de neputincioasă spaimă sau şi mai neputincioasă turbare; criminali şi bandiţi îl ascultară, galbeni, la faţă şi cu dinţii încleştaţi, stăpâniţi de o groază şi mai cumplită.

De nenumărate ori îşi primejdui viaţa, luând Scriptura în mână şi ridicându-se deasupra mulţimii înfuriate; s-a tras cu arma în el, a fost plimbat legat burduf de prăjină, a fost alungat, dar niciodată nimeni n-a reuşit să-i închidă gura.

Şi astfel, bătând ţara în lung şi-n lat, aducând cu el groază şi nebunie, refuzând viaţa şi milostivirea, stârnind deopotrivă pe păcătoşi şi pe cei nevinovaţi, el ajunse într-o sfântă zi de duminică pe o culme a Sierrei, ultimul petic soios, zdrenţuit şi rufos de civilizaţie nimerit pe drumul cel mare. Şi aici urma să „se mărturisească”, aşa cum îi era obiceiul.

Dar nu după cum se aştepta el. Fiindcă, în vreme ce stătea cocoţat pe un bolovan deasupra unei mulţimi de vreo treizeci-patruzeci de oameni – care aşezaţi, care lungiţi pe alte pietre sau blocuri de stâncă în jurul lui, pe acel brâu abrupt de munte – un bărbat se ridică în picioare, îşi făcu loc cu coatele şi, împins de grabă, încercă să coboare povârnişul. Dar, deodată, din pieptul celorlalţi izbucni un strigăt, scurt şi puternic, care făcu întreaga adunare să sară în picioare şi se vădi că fugarul, dintr-un fel de stângăcie, căzuse în prăpastie. Fu adus sus, groaznic schilodit, mutilat cumplit, cu coastele frânte, un plămân perforat, dar încă suflând şi conştient. Ceru să-l vadă pe predicator. Faptul că abia mai sufla şi moartea părea iminentă făcu această cerere deosebit de imperativă. Madison Wayne îşi întrerupse predica şi o porni încet, mohorât şi neîndurător, spre locul unde zăcea muribundul. Dar acolo se cutremură.

— McGee! spuse el pe nerăsuflate.

— Fă ca oamenii ăştia să plece! murmură McGee. Trebuie să-ţi spun ceva numai dumitale.

Oamenii se traseră înapoi fără o vorbă.

— Ai socotit că am murit – spuse McGee, cu ochii încă minunat de limpezi şi neînceţoşaţi. Aşa ar fi trebuit să fie, da’ acum n-am nevoie de doctor ca să-mi spună că nu mai am mult. Am plecat de la Grind ca să termin cu viaţa; am încercat s-o isprăvesc într-o bătaie, da’ tipul s-a speriat de mine, gândind că am să-l împuşc. Renumele îmi stătea împotrivă, asta-i! Mă asculţi? Înţelegi ce vreau să spun?

Îngenunchind lângă el şi apucându-i amândouă mâinile, Madison Wayne, schimbat la faţă şi îngrozit, bâigui:

— Dar…

— Ai răbdare. Am sărit din vaporul acela din Sacramento… a treia oară că mă duceam la fund… cei de pe vas au crezut că m-am înecat… şi acum tot aşa cred! Da’ un pescar care trecea pe-acolo s-a scufundat după mine. M-am încleştat de el… era dintr-o bucată omul şi s-ar fi dus la fund cu mine cu tot, da’ nu-l puteam osândi şi pe el… ca să zic aşa, n-aveam motiv. Mă asculţi, înţelegi ce spun? L-am lăsat să mă tragă afară. Da’ mi-era totuna… fincă atunci când am ajuns la Frisco, am citit cum m-am înecat. Şi-atunci am socotit că totul era în regulă şi am pornit-o încoace, unde nu mă ştia nimeni… până te-am văzut pe dumneata.

— Dar de ce să mori? spuse Wayne, aproape turbat. Ce drept ai dumneata să mori, când alţii… de două ori pătaţi şi mânjiţi de sânge… sunt condamnaţi să trăiască, „să se mărturisească” şi să sufere?

Muribundul făcu un semn dezaprobator cu mâna lui zdrobită şi reuşi chiar să schiţeze un zâmbet şters.

— Ştiam că ai să spui şi asta. Ştiu ce gândeşti, da’ acum mi-e totuna. Am făcut-o pentru dumneata şi pentru Safie! Ştiam că vă stau în cale, ştiam că dumneata erai omul pe care-l merita; ştiam că dumneata ai scos-o din mocirla şi mizeria în care o lăsasem eu, aşa cum ai făcut şi atunci când a căzut în apă. Ştiam că fiecare zi pe care o trăiam te făceam pe dumneata să suferi, iar ei îi frângeam inima, cu toate că încerca să fie drăguţă şi veselă.

— Doamne, Dumnezeule! Taci! spuse Wayne, sărind în picioare, dându-se de ceasul morţii.

O umbră de spaimă – prima pe care a văzut-o cineva vreodată în ochii limpezi ai. Clopotarului din Angel – se citi în privirea lui, iar el murmură tremurat:

— Bine, bine… uite că tac.

Acelaşi lucru făcu şi inima lui, fiindcă ochii lui minunaţi începură să se înceţoşeze încet. Dar îşi adună încă o dată puterile, venindu-şi a treia oară în fire, după cum i se păru lui Wayne şi buzele i se mişcară încet. Predicatorul se aruncă disperat la pământ lângă el.

— Spune, frate! Pentru numele lui Dumnezeu, vorbeşte!

Era ultima lui suflare, atât de slabă, de parcă ar fi fost cea dintâi şoaptă a sufletului său eliberat. Dar nu spuse decât atât:

— Asculţi… ce… spun? Înţelegi… ce vreau… să… spun?

O. Henry[40]

ASCUNZĂTOAREA LUI BILL CEL NEGRU

I

Un bărbat înalt şi uscăţiv, bine clădit, roşu la faţă, cu un nas coroiat ce amintea de Wellington, ochi mici, scăpărători, umbriţi de gene bălane, stătea pe o bancă pe peronul gării Los Pinos şi-şi bălăbănea un picior. Lângă el stătea un altul – dolofan, melancolic şi cam târnosit – ce părea să-i fie prieten. Arătau a oameni pentru care viaţa era ca o haină cu două feţe pe care, oricum ar fi sucit-o, tot de căptuşeală dădeau.

— Nu te-am mai zărit de vo' patru ani, Ham – spuse târnositul. Pe un' mi-ai tot umblat?

— Texas – spuse cel roşu la faţă. În Alaska se făcuse prea frig pentru mine. Iar în Texas am dat de căldură. Stai că-ţi spun prin ce călduri am trecut eu pe-acolo. Într-o dimineaţă mă dau eu jos din internaţionalul oprit la o pompă de apă şi-apoi îl las să plece fără mine. Era un ţinut de păşuni, plin de case învrăjbite, mai ceva decât la New York, numai că acolo sunt semănate cam la vreo douăzeci de mile mia de alta, aşa că n-ai cum să adulmeci ce au vecinii pe foc, fincă nu mai gătesc la două degete de fereastra ta.

Nu se prea vedeau ele multe drumuri, aşa că am luat-o peste câmp pe jos. Iarba era cam până la glezne de-naltă, iar desişurile de mesquite[41] arătau ca nişte livezi de piersici. Aducea atât de mult cu proprietatea particulară a vreunui grangure, că te aşteptai în fiecare clipă să zăreşti o haită de ogari care să se dea la tine. Da' să tot fi mers eu vreo douăzeci de mile până să zăresc o fermă. Era o fermă nu prea răsărită, cam cât o gară. Şi sub un copac, în faţa uşii, văd un tip mărunţel într-o cămaşă albă şi o haină de lucru maronie, cu o batistă roşie în jurul gâtului şi

[40] Celebru nuvelist american (1862-1910), (n.t.).

[41] Plantă specifică sud-vestului SUA şi Mexicului, (n.t.).

care tot răsuceşte ţigări.

— Salutare! îi zic eu. Ceva de băut, un bun venit, niscaiva parale, ba chiar şi ceva de lucru se mai găseşte pentru unul cam străin de locurile astea?

— O, intră! spune el, cu o voce mai spălată. Ia loc, te rog, pe scaunul acela. Nu ţi-am auzit calul când veneai.

— Dacă nici el n-a venit mai aproape – îi răspund eu. De fapt, am venit pe jos. N-aş vrea să fiu o belea pe capul dumitale, dar mă întreb dacă n-ai la-ndemână vreo trei-patru galoni de apă.

— Arăţi cam prăfuit, într-adevăr – spune el – dar instalaţiile noastre de baie…

— Un gât de apă – îi zic eu. Nu te uita la praful de pe dinafară.

Îmi dă el un căuş de apă dintr-o bărdacă roşie atârnată la umbră şi apoi zice mai departe:

— Vrei de lucru?

— O vreme – zic eu. E o regiune destul de liniştită în ţinutul ăsta, nu-i aşa?

— Aşa-i – îmi spune el. Uneori, sau cel puţin aşa mi s-a spus, nu vezi picior de om pe-aici cu săptămânile. Eu nu-s decât de o lună prin părţile astea. Am cumpărat ferma de la un vechi colonist care voia s-o pornească şi mai departe spre vest.

— Îmi vine turnat – zic eu. Uneori, omu' mai vrea şi linişte şi sihăstrie. Şi mi-ar trebui şi ceva de lucru. Mă descurc la bar, într-o mină de sare, să ţin conferinţe, să mân buşteni, să trebăluiesc fără să mă spetesc, să cânt la pian.

— Dar să mii oile? mă întreabă mărunţelul.

— Vrei să spui dacă am mânat oile? zic eu.

— Poţi să le strângi laolaltă… să ai grijă de-o turmă? îmi zice el.

— Oh, fac eu, acum înţeleg. Vrei să spui dacă mă pricep să gonesc după ele, să le strâng grămadă şi să latru la ele ca un câine ciobănesc. Păi aş putea – îi zic eu. Pân-acum n-am prea păstorit eu oi, dar le-am văzut adesea pe geamul vagonului, meşterind părăluţe şi nu arătau prea primejdioase.

— Îmi lipseşte un cioban – spune fermierul. Pe mexicanii ăştia nu te prea poţi bizui. N-am decât două turme. Poţi s-o iei pe cea de berbeci, nu-s decât vreo opt sute, chiar de mâine dimineaţă, dacă-ţi convine. Ai pentru asta doisprezece dolari pe lună şi tainul. Stai într-un cort lângă turmă, în prerie. Îţi găteşti singur, dar apa şi lemnele ţi se aduc. Nu-i treabă grea.

— S-a făcut! îi zic eu. Mă prind la treaba asta chiar de-ar fi să

port cunună pe cap, să mă sprijin în bâtă, să arăt cam stricat şi să cânt din fluier, aşa cum fac ciobanii prin poze.

Aşa că, a doua zi dimineaţă, micul fermier îmi ajută să scot turma de berbeci din ocol şi s-o mân la vreo două mile mai departe, unde o las să pască pe o coastă de deal în prerie. Îmi dă o seamă de îndrumări, cum că să nu las să se răzleţească de turmă vreun ciopor, să le mân la o băltoacă să se adape la amiază.

— Am să-ţi aduc cortul şi toate cele de trebuinţă şi tainul într-un coş, înainte de lăsarea serii – îmi zice el.

— Grozav! îi zic eu. Şi nu uita cele de-ale gurii. Nici cele de trebuinţă. Şi vezi s-aduci şi cortul. Te cheamă Zollicoffer, aşa-i?

— Mă cheamă Henry Ogden – spune el.

— S-a făcut, dom'le Ogden – îi zic eu. Pe mine, domnu' Percival Saint Clair.

Păstoresc eu oile alea vreo cinci zile la ferma Chiquito, până simt că începe să mă mănânce atâta lână. Tot apropiindu-mă de natură, începusem să mă-ndepărtez de mine. Eram mai orfan decât capra lui Crusoe. La viaţa mea cunoscusem şi fiinţe mai vesele care-mi ţinuseră tovărăşie, nu numai oi ca acelea. În fiecare seară le băgăm în ţarc, le închideam acolo, apoi îmi făceam mămăliga, îmi găteam ciozvârta de berbec şi cafeaua şi mă vâram în cortul cât o faţă de masă, de unde ascultam coioţii şi rândunicile de noapte care-mi ţineau de urât. În cea de-a cincea seară, după ce închid eu berbecii mei preţioşi nevoie mare, dar cam nesuferiţi, mă duc la fermă şi mă arăt în uşă.

— Dom'le Ogden – zic eu – noi doi ar trebui să fim ceva mai apropiaţi. Oile sunt bune să împestriţeze câmpul şi să facă bumbac pentru hainele omului, dar când e vorba să-ţi ţie de urât pe lângă foc sau drept tovarăşi de vorbă la masă, pot să se ia de mână cu ageamiii care beau ceaiul la ora cinci. De ai vreo pereche de cărţi, vreun pachisi[42] sau vreo mână de bărboşi, dă-i la iveală şi hai să ne-apucăm de-o treabă intelectulană. Eu trebuie să am o ocupaţie intelectulană, chiar de-ar fi să zbor creierii cuiva.

Tipul ăsta de Henry Ogden era un fermier cam ciudat. Purta inele pe degete şi un ceas mare de aur şi nişte cravate foarte aranjate la fix. Avea o faţă liniştită, iar ochelarii îi luceau de şterşi ce erau mereu. Odată, în Muscogee, am văzut un tâlhar spânzurat pentru uciderea a şase oameni, care avea mare

[42] Joc de zaruri indian, (n.t.).

patimă pentru inele. Dar am întâlnit şi un preot, în Arkansas, care ai fi jurat că-i e frate. Mie, oricum, puţin îmi păsa de el; nu voiam decât să-mi ţie tovărăşie un suflet de om cu care să mă-nţeleg, nu importa că era sfânt sau păcătos, numai să nu aducă a oaie.

— Bine, Saint Clair – spune el, punând jos cartea pe care o citea – bănuiesc că ţi-e cam urât, acum pentru prima oară. Şi nu tăgăduiesc că şi pentru mine e cam plictisitor. Eşti sigur că ai închis bine oile în ocol să nu se răzleţească?

— Îs la fel de bine păzite ca juriul unui criminal care are pe suflet un milionar – i-am zis eu. Şi mă vezi tot pe mine cu ele înapoi înainte de-a începe ele să behăie după doică.

Şi Ogden iese cu o pereche de cărţi şi ne apucăm de cazinou. După cinci zile şi nopţi numai cu oile, asta făcea cât un tămbălău pe Broadway. Când am prins o carte mai mare, m-am simţit tulburat de parcă aş fi săltat un milion. Iar când H.O. s-a mai încălzit şi el puţin şi mi-a spus bancu' acela cu doamna din vagon, am râs vreo cinci minute. Ca să vezi cât de năstruşnică-i viaţa. Omul poate ajunge atât de sătul de câte a văzut, de să-i fie silă să întoarcă măcar capul să vadă cum ard trei milioane de dolari, sau să se uite la Joe Weber sau la Marea Adriatică. Dar lasă-l să pască oile o vreme şi ai să-l vezi plesnind de râs când aude chestia cu „în seara asta nu bat clopotele" sau distrându-se grozav la o pasienţă cu doamnele, încetul cu încetul, Ogden se lasă şi cu o butelcă de bourbon şi oile se şterg definitiv de pe firmament.

— Nu-ţi aminteşti – îmi spune el – să fi citit prin ziare, acum vreo lună, de jaful unui tren la M. K. şi T? Conducătorul vagonului poştal a fost împuşcat în umăr şi au dispărut vreo cincisprezece mii de dolari valută. Şi se spune că toată treaba asta e opera unui singur om.

— Parcă – îi zic eu. Da' lucruri de astea se petrec atât de des, că nu se întipăresc pentru mult timp în mintea omului în Texas. L-au dibuit, l-au găbuit, l-au prins sau au pus măcar mâna pe pungaş?

— A scăpat – spune Ogden. Şi tocmai azi citeam într-un ziar că poliţiştii i-au dat de urmă prin partea asta a ţinutului. Se pare că bancnotele pe care le-a furat banditul erau prima emisie de valută de la Second National Bank of Espinosa City. Aşa că s-au luat după locurile unde au fost cheltuiţi banii şi au ajuns prin părţile astea.

Ogden îşi mai toarnă nişte bourbon şi-mi împinge sticla.

— Mă chitesc – zic eu după ce mai gâlgâi un gât din băutura aceea a regilor – că n-ar fi o idee rea deloc pentru un pungaş de trenuri să caute să se ascundă în regiunea asta. Păi o fermă de oi – zic eu – e cel mai straşnic loc. Cine s-ar aştepta să dea peste un tip atât de zănatic, printre păsări cântătoare, berbeci şi flori de câmp. Şi fincă tot veni vorba – zic eu, privindu-l pe H. Ogden din cap până-n picioare – nu s-a dat nici o descriere a acestui şmecher? Nu s-a spus nimic cam cum aduce la chip, ce înălţime are, cum e făcut, ce plombe are sau cum se găteşte?

— Păi nu – spune Ogden – fiindcă zic că nimeni n-a apucat să-l vadă ca lumea deoarece purta mască. Dar se ştie că e înrăitul jefuitor de trenuri Bill cel Negru, pentru că totdeauna lucrează de unul singur şi a lăsat să-i cadă în vagonul de poştă o batistă pe care avea numele.

— Atunci e-n regulă – zic eu. Eu îi dau voie lui Bill cel Negru să se retragă printre oi. Socot că n-or să-l prindă.

— S-a pus un premiu de o mie de dolari pe capul lui – spune Ogden.

— Eu, din partea mea, n-am nevoie de banii ăştia – zic – privindu-l pe dom' Cioban drept în ochi. Cei doisprezece dolari pe care mi-i dai pe lună mie îmi ajung. Trebuie să-mi mai odihnesc şi eu ciolanele şi să pot strânge destui bani să-mi plătesc drumul până la Texarkana, unde locuieşte maică-mea, care e văduvă. Şi dacă Bill cel Negru – zic eu mai departe, uitându-mă cu înţeles la Ogden – a venit încoace… să zicem acu' o lună… şi şi-a cumpărat o fermă şi nişte oi acolo şi…

— Opreşte! face Ogden, sculându-se în picioare şi uitându-se la mine destul de veninos. Vrei să zici pe ocolite că…

— Nu, nimic – zic eu – nici un ocol. Eu o spun de-a dreptul. Spun că dacă Bill cel Negru a venit încoace şi şi-a cumpărat o fermă şi nişte oi şi m-a angajat şi pe mine s-o fac pe micul păstor şi se poartă cinstit şi prietenos cu mine, aşa cum ai făcut dumneata, din partea mea nu are a se teme. Omu-i om, nu importă ce-ncurcături a avut cu oile sau cu trenurile. Ei, acum ştii de unde să mă iei.

Ogden se face negru ca ceaunul vreo nouă secunde, apoi râde înveselit.

— Eşti om de treabă, Saint Clair – spune el. De-aş fi Bill cel Negru nu mi-ar fi teamă să mă-ncred în tine. Ia să facem noi un şeptic-două în seara asta. Dar numai dacă nu te supără să joci cu

unul care a jefuit trenuri.

— Ţi-am mărturisit – zic eu – sentimentele mele sus şi tare şi nu ţi-am vândut gogoşi.

Şi în vreme ce-mi aranjam cărţile să văd ce pun jos, îl întreb pe Ogden de unde era – ca şi cum atunci mi-ar fi trecut ideea aceea prin minte întâmplător.

— Oh – spune el – din Mississippi Valley.

— E un locşor minunat – zic eu. M-am oprit deseori acolo. Dar nu ţi-a părut că aşternutul era cam jilav şi mâncarea cam proastă? Păi, eu mă trag de pe coasta Pacificului – spun eu. Ai călcat vreodată pe-acolo?

— Cam trage curentul acolo – spune Ogden. Dar dacă ajungi din întâmplare prin Middle West, pomeneşte numele meu şi se găseşte îndată ceva ca să-ţi încălzeşti picioarele şi nişte cafea din aia de filtru.

— Ştii, eu nu mă dau în vânt să aflu numărul telefonului dumitale particular, nici numele mic al mătuşii dumitale, care l-a dus în ispită pe preotul prezbiterian din Cumberland. Nu contează. Nu vreau decât să te încredinţez că în mâinile ciobanului dumitale eşti în siguranţă. Hei, nu juca cupele pe pici şi nu fi nervos!

— Tot şaua asta o baţi – spune Ogden, râzând din nou. Nu crezi că, de-aş fi Bill cel Negru şi mi-ar trece prin minte că mă bănuieşti, ţi-aş plasa un glonţ de Winchester în cap şi aş isprăvi: şi cu nervozitatea?

— Ba deloc – zic eu. Unul căruia nu-i tremură mâna când e vorba să jefuiască singur un tren, nu face el o prostie ca asta. Am bătut lumea asta destul ca să învăţ că oamenii ăştia ştiu să preţuiască un prieten. Nu că m-aş crede prietenul dumitale, dom’le Ogden – zic eu – fincă nu-s decât cioban. Da’ la nevoie am fi putut fi.

— Lasă oile în pace, deocamdată, te rog – spune Ogden – şi taie cărţile.

Cam la vreo patru zile după aceea, tocmai când oile se adăpau şi ele de amiază din băltoacă, iar eu eram adânc cufundat în pregătirea unei căni de cafea, numai iaca ce se apropie, călărind neauzit prin iarbă, un tip misterios în nişte veşminte care-l arătau a fi ceea ce dorea el să fie.

După îmbrăcăminte era ceva între un detectiv din Kansas City, Buffalo Bill şi hingherul oraşului Baton Rouge. Ochii şi bărbia n-aveau o linie bătăioasă, aşa că m-am dumirit că era numai o

iscoadă.

— Cu oile? mă întreabă el.

— Păi – zic eu – cu un om de ispravă ca dumneata, după cum se vede, n-aş avea nas să spun că-mi omor vremea eu decorarea bronzului vechi sau că-mi ung bicicleta.

— Mie nu mi se pare că vorbeşti sau arăţi a cioban – spune el.

— Dumneata vorbeşti taman aşa cum îmi pari – zic eu.

Apoi mă întreabă pentru cine lucrez şi-i arăt ferma Chiquito, la vreo două mile de-acolo, la poalele unui deluşor, iar el îmi spune că-i ajutor de şerif.

— Se bănuie că unul Bill cel Negru, care a jefuit un tren, s-a aciuat pe aici pe undeva – spune iscoada. I s-a luat urma până la San Antonio, poate şi mai departe. Ai văzut sau ai auzit să fi apărut vreunul nou prin părţile astea în ultima lună?

— Nu prea – zic eu – în afară de o veste despre unul printre mexicani, la ferma Loomis, în Frio.

— Şi ce ştii despre el? întreabă ajutorul.

— Că are vreo trei zile – zic eu.

— Cam cum arată omul pentru care lucrezi? întreabă el. Tot bătrânul George Ramey e stăpân? A tot crescut oi pe-aici ultimii zece ani, dar n-a prea avut noroc.

— Bătrânul şi-a vândut ferma şi a pornit-o spre vest – îi zic eu. Acum vreo lună i-a cumpărat ferma alt crescător de oi.

— Şi cam cum arată? mă ispiteşte din nou ajutorul.

— Păi – zic eu – un fel de danez zdravăn şi îndesat, cu nişte favoriţi lungi şi ochelari albaştri. Nu cred că deosebeşte o oaie de o veveriţă. Bănuiesc că bătrânul George l-a cam îmbrobodit în afacerea asta – zic eu.

După ce-a mai înghiţit nişte informaţii scoase cu cleştele şi mai bine de jumătate din mâncarea mea, ajutorul de şerif a pornit-o călare mai departe. În seara aceea i-am povestit lui Ogden toată tărăşenia.

— Caracatiţa îşi întinde braţele în jurul lui Bill cel Negru – zic eu.

Apoi i-am zis despre ajutorul de şerif şi cum l-am mai încondeiat în ochii ajutorului şi ce-a zis ajutorul de toată treaba asta.

— Ei, bine – spune Ogden – să nu ne legăm la cap cu necazurile lui Bill cel Negru. Avem noi destule ale noastre. Ia scoate bombonul acela din bufet şi să bem în sănătatea lui… numai dacă, zice el. N-ai nimic împotriva celor care jefuiesc

trenurile.

— Am să beau, zic eu, în cinstea oricui rămâne prieten unui prieten şi cred – zic eu mai departe – că Bill cel Negru e din soiul ăsta. Aşa că, în sănătatea lui Bill cel Negru şi să-i dea Domnul noroc!

Şi am băut amândoi. La vreo două săptămâni după aceea veni şi vremea să tundem berbecii. Trebuia să mânăm oile la fermă şi o şleahtă de nespălaţi aveau să le tundă cu nişte foarfeci. Aşa că, după-amiază, înainte de a veni frizerii, mi-am mânat berbecii mei, numai buni de tuns, peste deal, prin vâlcea, spre pârâul care şerpuia în vale şi apoi pe coastă în sus, până la fermă, unde i-am băgat în ocol şi le-am urat noapte bună. De acolo m-am dus la fermă. L-am. Găsit pe H. Ogden, apropitar, dormind dus în pătuţul lui de campanie. Bănuiesc că îl doborâse adânc somnul, sau continua soileală, sau vreo altă boală care-i loveşte pe cei ce se ocupă de treaba asta cu oile. Stătea cu gura şi vesta căscate şi sufla ca o pompă de bicicletă de ocazie. M-am uitat la el şi am dat şi eu glas la câteva cugetări de-ale mele: „Dacă Cezar împăratul, zic eu, le doarme fără ocol, bine-ar fi să-nchidă gura şi să sufle mai domol”.

Un bărbat care doarme e o privelişte care ar trebui să facă îngerii să plângă. La ce-i foloseşte tot creierul, muşchii, proptelele, nervii, influenţa şi rudele? E la cheremul duşmanilor şi, mai ales, al prietenilor. Şi e la fel de arătos ca o mârţoagă amărâtă de trăsură care se reazemă de Metropolitan Opera House la 12,30 visând la câmpiile Arabiei. Da' o femeie adormită o priveşti cu alţi ochi. Nu conteşte cum arată, da-ţi dai seama că-i mai bine pentru toată lumea că doarme.

Şi cum îţi spun, trag o duşcă de bourbon, una şi pentru Ogden şi mă pregătesc să mă simt ea acasă, în vreme ce-şi făcea el suma. Pe masă avea nişte cărţi în care era vorba de lucruri neaoşe, de prin partea locului, cum ar fi Japonia şi asanarea, cultura fizică… precum şi nişte tutun care era mult mai la obiect. După ce-am tras câteva fumuri şi am ascultat aghioasele artistice ale lui H.O., mi-am aruncat ochii din întâmplare pe geam, spre ţarcul de tuns, pe unde urca un fel de drum ce se făcea dintr-un alt fel de drum ce trecea peste un fel de pârâii ceva mai departe.

Şi văd cinci bărbaţi călare îndreptându-se spre casă. Toţi aveau puşca de-a curmezişul şeii şi printre ei era şi ajutorul de şerif care stătuse cu mine de vorbă la tabăra oilor. Veneau cu

băgare de seamă, la distanţă unul de altul, cu armele la îndemână. Din ochi îl dibuise pe cel care-mi dădeam eu cu părerea a fi mai marele cu măturoiul al acestei cavalerii a legii şi ordinii.

— Bună seara, dom'lor! zic eu. Nu descălecaţi să vă priponiţi caii?

Mai marele se trage călare mai aproape şi începe să-şi vânture puşca de colo-colo, până când gaura ei păru să-mi acopere toată scăfârlia.

— Să nu mişti nici măcar un deget – spune el – până când tu şi cu mine nu avem plăcerea unei discuţii ca lumea.

— Nu – zic eu – că doar nu-s surdo-mut şi n-o să fie nevoie să-ţi încalc porunca pentru ca să-ţi răspund.

— Suntem în căutarea lui Bill cel Negru – zice el – cel care a prădat-o pe Katy de cincisprezece mii de dolari, în mai. Răscolim fermele la rând şi cercetăm pe fiecare. Cum te cheamă şi ce cauţi la ferma asta?

— Căpitane – zic eu – Percival Saint Clair e ocupaţia mea şi mă cheamă cioban. Mi-am adus în seara asta turma de viţei… nu… de berbeci şi am închis-o în ocol. Cei care or să-i tundă vin mâine, bănuiesc.

— Unde-i stăpânul fermei? mă întreabă căpitanul cetei.

— Stai numai o clipă, dom'le căpitan! zic eu. Nu cumva s-a pus o răsplată pentru prinderea pungaşului ăsta de care ai vorbit la-nceput?

— S-a oferit o răsplată de o mie de dolari – spune căpitanul – dar asta pentru prinderea şi osândirea lui. Pare să nu fie nici o menţiune în legătură cu informatorul.

— Pare că-ntr-o zi sau două plouă – zic eu, cam obosit, uitându-mă la cerul albastru-azuriu.

— Dacă ştii ceva despre locul unde se află, în ce stare sau cum se ascunde numitul Bill cel Negru – zice el, într-o limbă cam severă – şi nu declari, eşti pasibil de urmărire legală.

— Am auzit pe unul care călărea la curse cu obstacole – zic eu cu voce poticnită – spunând că un mexican a zis unui cowboy, pe nume Jack, la prăvălia lui Pidgin, la Nueces, că a auzit cum Că Bill cel Negru a fost văzut la Matamoros de vărul unui cioban, acum două săptămâni.

— Să-ţi spun ce-am să fac, dom'le Mutulică – zice căpitanul după ce mă priveşte din cap până-n picioare, cântărindu-mă. Dacă ne pui pe urmele lui, aşa încât să-l umflăm pe Bill cel

Negru, am să-ţi dau o sută de dolari din buzunarul meu… al nostru. E prea destul – zice el. De fapt, n-ai dreptul la nimic. Ei, ce spui?

— Bani număraţi acum? întreb eu.

Căpitanul are un fel de sfat cu ajutoarele lui şi îşi întorc cu toţii buzunarele pe dos să le cerceteze. Totalul general a fost de 102,30 dolari bani gheaţă şi nişte tutun de vreo 31 de dolari.

— Ei, ş-acum, fă-te mai încoace, *capitan mio* – zic eu – şi ascultă.

Şi aşa făcu.

— Eu îs cam sărac şi tare scăpătat pe lumea asta – zic eu. Pentru doisprezece dolari pe lună mă spetesc să ţin laolaltă o mulţime de dihănii care n-au alt gând decât cum s-o ia razna mai iute. Şi deşi mă socot mai grozav decât Statul Dakota de Sud, e o înjosire pentru mine, zic eu, care până acum n-am văzut berbec decât sub formă de cotlete. Am ajuns cam jos, din cauza ambiţiilor nenorocite, a romului şi a unui cocteil care se-ntâlneşte la vagonul-restaurant tot drumul de la Scranton la Cincinnati: gin sec, vermut franţuzesc, cât storci o lămâie, un strop bun de bitter de portocale. Dacă te întâmpli pe-acolo, să nu uiţi să încerci băutura asta. Şi să-ţi mai spun ceva – zic eu – nu m-am dat niciodată în lături pentru un prieten. I-am fost credincios şi când i-a mers bine, iar când au început să mă încerce necazurile, nici atunci nu l-am părăsit. Da’ – zic eu mai departe – aici nu e chiar vorba de prieten. Doisprezece dolari pe lună nu-s bani pentru care să te căciuleşti. Iar nişte fasole neagră şi mămăligă nu e tocmai mâncare s-o dai unui prieten. Sunt om sărman – zic eu – şi am o mamă văduvă la Texarkana. Ai să-l găseşti pe Bill cel Negru – zic eu – dormind pe un pat de campanie, în casa de colo, în odaia din dreapta. E omu’ dumitale, după cum am aflat din cele ce mi-a spus şi mi-a povestit chiar el. Într-un fel mi-a fost prieten – îi explic eu – şi de eram eu omu’ care-am fost, nici toată bogăţia minelor Gondola nu m-ar fi ispitit să-l dau în vileag. Da’ – zic eu – în fiecare săptămână, jumătate din fasole erau viermănoase şi nici pe departe n-aveam destule lemne. Aşa că eu zic, dom’lor – zic eu – să intraţi cu băgare de seamă. Uneori e cam nervos şi când te gândeşti la ocupaţiile lui profesionale din ultima vreme, te poţi aştepta să reacţioneze brusc, dacă dă cineva buzna peste el.

Aşa că toată ceata descalecă, îşi leagă caii, îşi ia armele şi muniţia şi intră în casă în vârful degetelor. Iar eu, după ei,

precum Dalila când s-a pus pe Samson cu un Philip Stein. Mai marele cetei îl zgâlţâie pe Ogden şi-l trezeşte. El sare-n sus, dar îl înşfacă alţi doi vânători de răsplată. Ogden, cu toate că părea firav, era destul de zdravăn şi s-a luptat de unul singur împotriva tuturor, cum rar mi-a fost dat să văd.

— Ce înseamnă asta? zice el după ce l-au doborât.

— Te-am umflat, dom'le Bill cel Negru – zice căpitanul. Asta-i!

— E o încălcare a legii – zice H. Ogden, încă şi mai furios.

— A fost – face omul păcii şi bunăvoinţei. Katty, sărmana, nu te-a supărat cu nimic şi există o lege care interzice să te joci cu coletele poştale.

Şi unde nu se-aşeză pe stomacul lui H. Ogden şi-l buzunăreşte bine, cu grijă.

— Pentru treaba asta am să te fac să asuzi din greu – zice Ogden, asudând el deocamdată. Pot să dovedesc cine sunt.

— Şi eu – spune căpitanul, scoţând din buzunarul de dinăuntru al hainei o mână de bancnote nou-nouţe de la Second National Bank of Espinosa City. Nici cărţile de vizită cu invitaţii pentru zilele dumitale de primire de marţi şi vineri n-ar putea să-ţi strige mai tare nevinovăţia decât valuta asta. Acum te poţi ridica să te găteşti să mergi cu noi ca să-ţi expirezi păcatele.

H. Ogden se ridică şi-şi aranjează cravata. După ce-au luat banii aceia din buzunarul lui, el n-a mai scos o vorbă.

— Bine brodită ideea asta – zice şeriful cu admiraţie – să te strecori până aici, să cumperi o fermă mică şi nişte oi, tocmai unde nu calcă picior de om, E cea mai şmecheră ascunzătoare pe care am văzut-o vreodată – zice căpitanul.

Apoi unul dintre ei se duce la ţarcul de tuns, să-l dibuiască pe celălalt cioban, un mexican căruia îi spuneau John Sallies, care pune şaua pe calul lui Ogden şi toţi şerifii se strâng ciotcă în jurul lui, cu armele în mână, gata s-o pornească cu prizonierul spre oraş. Înainte de a pleca, Ogden lasă toate treburile fermei în seama lui John Sallies şi-i dă instrucţiuni cu privire la tuns, unde să ducă oile la păscut, de parcă avea de gând să se întoarcă în câteva zile. Iar la vreo două ceasuri după aceea, un oarecare Percival Saint Clair, fost cioban la ferma Chiquito, putea fi văzut eu o sută nouă dolari în buzunar – banii trădării şi cei din leafă – pornind-o călare spre sud pe un alt cal aparţinând susnumitei ferme…

Bărbatul cel roşu la faţă se opri şi trase cu urechea. Departe, printre dealurile joase, se auzi şuieratul unui tren de marfă care

se apropia. Târnositul cel gras de lângă el pufni, îşi scutură încet şi dezaprobator capul greoi.

— Ce s-a-ntâmplat, Snipy? întrebă celălalt. Iar te-au apucat pandaliile?

— Nu, nu-i asta – spuse târnositul, pufăind din nou. Da’ nu mi-a plăcut ce mi-ai zis. Noi doi suntem prieteni la cataramă de vreo cincisprezece ani şi până acum n-am ştiut şi n-am auzit ca tu să fi vândut pe cineva legii. Nu. Pe nimeni. Şi uite, un om al cărui salariat ai fost şi la masa căruia ai jucat cărţi… dacă, ştiu eu, cazinoul poate fi numit aşa. Şi totuşi l-ai dat pe mâna legii şi ai luat şi bani pentru asta. Eu zic că asta nu-i de tine.

— Păi tipul ăsta, H.. Ogden – se porni din nou cel cu faţa roşie – a dovedit prin avocatul său că n-a avut nici un amestec şi că avea şi acoperire şi tot felul de alte terminaţuri avocăţeşti, după cum am auzit eu mai târziu. N-a avut de suferit nimic. E drept că mi-a făcut un mare serviciu şi mi-a venit greu să-l bag în bucluc.

— Dar ce-i atunci cu banii pe care i-au găsit în buzunarul lui? întrebă cel zdrenţăros.

— Păi eu i-am pus acolo pe când dormea – spuse cel cu faţa roşie – după ce am văzut potera apropiindu-se călare. Eu eram Bill cel Negru. Uite, Snipy, că vine. Ne urcăm pe tampoane când ia apă.

Stephen Crane[43]

LUCIREA LUNII PE ZĂPADĂ

I

Târgului War Post îi mersese vestea de deocheat ce era cale de trei sute de mile ori încotro te îndreptai. Radia ca un soare de jur împrejur. Locuitorii săi fuseseră ani de zile ciudat de mândri de faima de a fi o alesătură de pistolari iuţi de mână care-i nimereau fără greş pe cei ce le stăteau împotrivă. Când vreunul dintre ei scotea nasul în lume, catadicsea să spună doar atât „Eu mi-s din War Post”. Şi era ca şi cum ar fi zis: „Sunt dracu în came şi oase”.

Dar, în cele din urmă, s-a aflat chiar şi la War Post că îngerul blând al păcii adăsta prin preajmă. Îngerul era doldora de proiecte, gândindu-se cum să împartă întinderile nefolosite de prerie în loturi de construcţie, trasând el, cu mâna lui, minunate şi nevinovate hărţi...

Călătorea de obicei de colo-colo cu o căruţă uşoară şi, cocoţat în coada harabalei, ţinea discursuri care se înălţau până la cerurile binecuvântate unde domneşte numai hidrogen din cel curat. Aşezări mai depărtate şi mai apropiate îi ascultau glasul şi-l urmau înălţând osanale, până când în tot ţinutul nu mai puteai zvârli cu piatra într-un iepure, fără să nimereşti în terenul vreunui plănuit hotel-gigant (preţ estimativ – cincisprezece mii de dolari). Toate ţancurile nenorocite şi pustii primiră titluri, aşa cum se acordă pompoase ranguri nobiliare îndârjiţilor veterani: Muntele Cedrului, Stâncile Roşii, Piscul de Veghe. Dinspre est începu să se scurgă tot felul de lume şi mai trăsnită şi mai aşezată, cu nădejdi, îndrăzneală, ceva bani chivernisiţi, cărţi de joc terfelite, cu scripturi, cuţite la carâmbi, cu umilinţă şi teamă, cu amabilă neruşinare. Cei mai mulţi veniră pe banii lor, alţii pe

---

[43] Scriitor şi ziarist american (1871-1900), autorul cunoscutului roman Semnul roşu al curajului, (n.t.).

bani câştigaţi într-un moment de neatenţie din partea vreunuia de pe coasta de est. Şi în înalturi plutea îngerul păcii cu ochi senini, cu nesfârşita lui trăncăneală şi nostimele lui de hărţi. Era ciudat să o porneşti seara până la marginea vastului ocean tăcut al preriei şi să te gândeşti că îngerul împărţise acest infinit în loturi de construcţie.

Dar la War Post nu se simţea nici o schimbare. War Post îşi alăpta cu mândrie la sân faima sângeroasă şi se uita cum amărâţii săi vecini se ajunseseră oraşe ca lumea. Privea bătrâni beţivani înrăiţi cum îşi vindeau peticele lor de ţărână încinsă ca plita şi deveneau bogaţi oameni de afaceri ce se felicitau că fuseseră atât de iscusiţi, încât să-şi păstreze pământul care, înainte de valul prosperităţii, l-ar fi dat pe un chiolhan ca lumea la „Potopul Abundenţei”, numai că nimeni nu le-ar fi oferit nici măcar atât.

War Post văzu că banii se rostogoleau în sipetele unor oameni de nimic, care nu erau în stare să ochească nici cât un chior. Era uluit şi indignat. Văzu prăbuşindu-se, de jur împrejur, ideile sale de perfecţiune, crezul, raţiunea sa de a fi şi când i se tăie răsuflarea, se aşeză jos să se dumirească.

Primul care-şi recăpătă glasul şi-şi spuse păsul fu Bob Hether, barmanul de la „Palatul de Cristal” a lui Stevenson, om respectat de toată lumea.

— Tot treaba cu pistoalele şi-a vârât coada şi aici – spuse el, rezemându-se de tejghea şi aţintindu-şi ochii blânzi, serioşi, de copil, asupra unui grup de cetăţeni de vază care veniseră să bea pe socoteala lui Tom Larpent, pocheristul.

Rămăseseră tăcuţi în picioare, cu paharele în mână, gânditori. Larpent era un element principal în viaţa târgului. Casa lui de jocuri de noroc era cea mai importantă instituţie din War Post. Pe lângă asta, fusese şi pe la şcoli, pe undeva şi vorba lui tărăgănată avea acea ironie muşcătoare care punea târgul în încurcătură, iar oamenii îl ascultau cu mare băgare de seamă, tocmai fiindcă nu erau întotdeauna siguri că înţeleseseră ce spunea.

— Da, Bob – spuse el într-o doară – înainte de a avea teatre, canalizare, tramvaie, femei şi copii, trebuie să se vadă cam cât valorează o viaţă de om.

Ceilalţi rămaseră destul de tulburaţi de această afirmaţie cam încâlcită, dar unul râse aprobator şi tensiunea slăbi. Smith Hanham, care învârtea ruleta lui Larpent, îşi dădu şi el cu

părerea:
— Păi când s-o porni toate paralele astea să curgă prin jur, mă bate gândul c-ar trebui să mai înşfăcăm şi noi câte ceva. Maimuţoii, de la Crowdger's Corners se lăfăiesc în bani până-n gât, iar noi n-am mai văzut para chioară. O părăluţă! Asta nu-i în regulă. Nu e nici un rău să sfănţuieşti nişte văcari nevinovaţi, când n-ai altceva mai bun de făcut. Dar când se arată acţionarii ăştia mânând fişicuri cât o căldare, rămâne-n seama noastră să învârtim treburile aşa fel ca să apucăm şi noi ceva.
Târgul îşi însuşi această părere şi, fiindcă principala condiţie era virtutea, War Post se hotărî să devină virtuos. Se ţinu o mare adunare, la care se decretă că nimeni nu mai avea voie să-şi ucidă semenii, altfel îl pândea pedeapsa de a fi spânzurat fără nici o zăbavă de către obşte. Au fost de faţă toţi cetăţenii de vază, care-şi afirmară hotărârea de a duce la împlinire pedeapsa, cu toată promptitudinea, fără să ţină seama dacă vinovatul le era cunoscut sau prieten. Bob Hether ţinu un discurs lung, trâmbiţând cât îl ţinea gura că el, unul, avea să dea o mână de ajutor la spânzurarea propriului său frate, dacă propriul său frate încălca această lege care era consfinţită acum, o dată pentru totdeauna, spre binele obştei. Toţi au fost entuziaşti, în afară de câţiva mexicani, care n-au prea priceput despre ce era vorba, dar cum aceştia aveau toate şansele să fie mai degrabă victime în orice încăierare în care s-ar fi amestecat, tăcerea lor nu a fost socotită drept semn rău.
A doua zi dimineaţă, la ora zece jumătate, Larpent scoase pistolul şi-l ucise pe unul care-l acuzase că trişa. Apoi Larpent se aşeză pe un scaun lângă fereastră.

II

Larpent se cam sătură să tot stea pe scaun lingă fereastră. Se duse în dormitorul ce se afla dincolo de sala de joc. Pe masă odihnea o sticlă de whisky din orez, sortiment pe care-l importa din est în taină, special pentru el. Bău pe îndelete. Îşi schimbă haina, după ce se spălă pe mâini şi se pieptănă. Se aşeză să citească, punând mâna din obişnuinţă pe o veche ediţie a cărţii lui Scott „*Frumoasa din Perth*”.
La timpul potrivit, auzi paşii unei mulţimi de oameni urcând

alene pe scări. Zgomotul nu vădea nici o grabă; trăda, de fapt, tot felul de ezitări. Mulţimea se revărsă în sala de joc. Se auzea cum vorbeau cu voce scăzută. Tăcere. Iar discutau în surdină. În cele din urmă cineva bătu sfios la uşa dormitorului.

— Intră! spuse Larpent.

Uşa se trase încet înapoi şi dădu la iveală târgul, în frunte cu o delegaţie formată din cei mai de vază bărbaţi ai săi, iar mai pe la coadă, oameni care se ridicaseră în vârful degetelor şi-şi lungiseră gâturile să vadă şi ei. Nu se auzea nici musca. Larpent se uită ca din întâmplare în ochii lui Bob Hether.

— Şi zi aşa, te ţii de promisiune şi nu te dai înapoi, nu-i aşa, Bobbie? spuse el, blând. Mă tot întrebam eu de nu ţi-a slăbit cumva hotărârea din cuvântarea aceea care ne-a îngheţat ieri sângele în vine.

Hether se făcu mai întâi palid ca un mort, apoi se înroşi ca o sfeclă. Se trezi cu revolverul lui de şase focuri în mână şi o clipă se păru că degetele lui nevolnice aveau să-l scape jos.

— Ah, nu face nimic – spuse Larpent, pe acelaşi ton blând şi protector. Obştea trebuie să apere cu sfinţenie această lege, în veci. Dar fratele tău locuieşte în Connecticut, nu-i aşa?

Puse cartea jos şi se ridică. Îşi descinse cureaua revolverului şi-o aruncă pe pat. Pe faţă îi trecu o expresie de nerăbdare.

— Doar nu vreţi să fiu tot eu şi maestru de ceremonii la propria mea spânzurare! Ce-aţi amuţit, ce-aţi înţepenit cu toţii? Staţi toţi grămadă ca nişte sticle goale şi unde-i, mă rog, copacul vostru? Că doar ştiţi că de aici şi până hăt, la râu, nu e urmă de copac. Oraşul ăsta afurisit de iepuri fricoşi n-are nici măcar un copac să te spânzuri. Hei, Coats, parcă locuiai la Crowdger's Corners, nu-i aşa? Ei bine, atunci fereşte-te să-ţi bagi nasul în afacerea asta. La Corners aţi cunoscut valul prosperităţii, iar aici e vorba de o speculaţie imobiliară care e numai treaba cetăţenilor din War Post.

Mulţimea începu să se poarte foarte ciudat. Oamenii porniră să se tragă înapoi, nu mai îndrăzneau să se uite în ochii celorlalţi; erau victimele unei puteri inexplicabile; parcă ar fi auzit din întuneric un hohot sinistru de râs.

— Aha – rosti Larpent, plin de respect – asta nu-i ca şi cum aţi avea de spânzurat pe un străin oarecare, într-un fel, e o treabă de familie. Ştiu bine că sunteţi în stare să vă apucaţi să săltaţi în ştreang un străin, să-l trimiteţi la ceruri şi să faceţi din asta o adevărată sărbătoare. Dar când e vorba să facă serviciul ăsta

unui vechi prieten, chiar şi fiorosul Bobbie Hether ajunge un gură-cască, la fel ca oricare fricos gălbejit. Pe scurt, dragii mei patrioţi papă-lapte, păreţi destul de grei de cap ca să vă închipuiţi că am să mă spânzur eu cu mâna mea, dacă o să aveţi destulă răbdare. Dar, din nenorocire, am să vă las pe voi să vă conduceţi propriile afaceri imobiliare. Mi se pare că pe-aici trebuie să fie destui bărbaţi care înţeleg valoarea unui maidan într-un târg cucernic, unde se simte omul în siguranţă, aşa că sunt convins că aceştia ard de nerăbdare să dea brânci mai repede întregii afaceri.

Vocea aceea tăioasă se stinse, iar mulţimea respiră adânc uşurată, de parcă i s-ar fi luat o mare piatră de pe suflet. Dar, deocamdată, nimeni nu ştia de unde să apuce pisica şi să pună capăt acelei situaţii nefireşti. În cele din urmă, la o margine, se stârni puţină înghesuială şi se putea vedea cum vreo câţiva oameni îl împingeau nu fără oarecare proteste pe bătrânul Billie Simpson înainte, în anumite ocazii, Simpson era vocea târgului. Cândva, demult, fusese predicator baptist. Scăpătase mult, foarte mult de atunci şi singura rămăşiţă a rangului de altădată era uşurinţa limbii, de care nu putea scăpa când era pe jumătate beat. War Post îl folosea în acele ocazii importante când îl încerca gândul să facă lucrurile „cum se cuvenea”. Aşa că cetăţenii îl împinseră pe bătrânul ticălos, cu ochi urduroşi, în faţă, până când acesta se trezi bâlbâindu-se dinaintea lui Larpent. Se văzu de îndată că era beat mort şi deci cu totul nepotrivit pentru misiunea care i se încredinţase. Orăcăi ca o broască de vreo zece ori, în vremea asta ştergându-se iute la gură cu dosul mâinii. În cele din. Urmă reuşi să îngaime:

— Dom’le Larpent!

Într-un fel greu de definit, Larpent reuşi să facă în aşa fel, că atitudinea lui de respectuoasă atenţie să fie grosolan de dispreţuitoare şi jignitoare.

— Da, dom’le Simpson!

— Ăă… acu’… dom’le Larpent… – începu bătrânul, răguşit – noi vrem să ştim…

Apoi părându-i-se deodată că-şi amintise un amănunt, se întoarse spre mulţime şi şopti:

— Unde-i?

Mai mulţi oameni se traseră în grabă deoparte şi Larpent, privind pe poteca croită astfel, putu să vadă nestânjenit cadavrul celui pe care-l omorâse. Bătrânul Simpson începu să orăcăie din

nou:

— Dom’le Larpent!

— Da, dom’le Simpson!

— Ştii… a, a, a… recunoşti…

— O, sigur că da – răspunse pocheristul, bine dispus. Nu e nici o îndoială, dom’le Simpson, deşi, cu binecunoscuta dumitale pricepere de a încâlci lucrurile, ai putea mai târziu să dovedeşti că ai făcut-o chiar dumneata. L-am împuşcat fiindcă se cam întrecuse cu obrăznicia. Şi pentru treaba asta, încă nici nu sunt împuşcaţi toţi cei care ar merita, dom’le Simpson. Ca unul bine înzestrat de la natură să fie o culme a obrăzniciei, sper că vei fi de acord cu mine, dom’le Simpson.

Ceilalţi îl trăgeau pe moş Simpson de mânecă şi-i dădeau tot felul, de sfaturi. Îl puteai auzi bombănind: „Ce?”, „Cum?”, „Da”, „În regulă”, „Cum?”, „S-a făcut.” În cele din urmă se întoarse grăbit spre Larpent şi i-o trânti de-a dreptul:

— Păi socot că o să te cam spânzurăm.

Larpent se înclină:

— Aşa bănuiesc şi eu – spuse el pe un ton amabil. Toată ceremonia asta a avut un aer plin de hotărâre, dom’le Simpson.

Urmă un moment de stânjeneală.

— Păi… bine… păi… haide…

Curtenitor, Larpent îi salvă pe toţi de stinghereală:

— Da, cum să nu! Să pornim! Întâi faţa bisericească, dom’le Simpson. De-a dreapta am să-l iau pe vechiul meu prieten Bobbie Hether şi o s-o pornim cumpătat să ne-apucăm de treabă, dând astfel oleacă de demnitate la naşterea acestor acţionari pe tărâmul proprietăţii imobiliare.

— Tom – spuse cu voce tremurată Bob Hether – pentru Dumnezeu, mai ţine-ţi gura!

— Oh, imploră divinitatea! remarcă Larpent, indiferent. Da’ nu, sunt hotărât ca ultimele minute să mi le dăruiesc prietenilor, interesându-mă de bunăstarea lor. Ei, tu, de-o pildă, dragul meu Bobbie, prezent astăzi sub înfăţişarea lamentabilă a unui şarpe cu clopoţei, ucis de patru ori şi lăsat în mijlocul drumului să-i putrezească oasele la soare! Acesta-i efectul prieteniei asupra unui sistem deosebit de gingaş. Suferi? E crud. Nu contează, îndată ai să te simţi mai bine.

III

War Post se socotise totdeauna superior fiindcă nu avea nici urmă de copac şi folosea în schimb nişte scripeţi ficşi de lemn care atârnau deasupra unui geam de la etajul doi al faţadei magazinului universal al lui Pigrim. De scripeţi atârna o funie lungă, totdeauna la îndemână pentru ridicarea mărfurilor la ultimul cat al magazinului. Mergând în mijlocul unei mulţimi ce se mişca alene, Larpent făcu cu ochiul lui strălucitor de pasăre spre macaraua aceia.

— Hmm, da! zise el.

Oamenii începură să-i dea zor nebuneşte. Strigau unii la alţii cu voce scăzută, dar plină de încordare. Îi apucase graba şi voiau să termine mai repede. Larpent, care trecea totul în revistă cu o ironie rece, îi înnebunea şi unora le fulgeră prin minte că ar fi o idee fericită să-l spânzure înainte de a putea să-şi dea drumul la gură şi mai şi dar el o ducea tot într-un plăcut discurs:

— Văd că Smith Hanham nu-i aici. Probabil că o nepotrivită duioşie îl face să se aţină mai departe. Sentimentele astea n-au nici un rost. Nu-i aşa, Bobbie? Ia bagă de seamă hărnicia turbată cu care pastorul renegat se munceşte cu frânghia. Tu, Simpson, n-ai s-ajungi să fii spânzurat niciodată. Ai să fii împuşcat fiindcă ai să te fâţâi pe lângă vreo fustă care nu-ţi aparţine – aceeaşi veche meteahnă din cauza căreia ai pătimit şi ai fost azvârlit din biserică, satâr bătrân, cu ochii înroşiţi! Oh, uite că se apropie şi diligenţa de la Cross Trail. Ce încurcătură!

Mulţimea se întoarse, stânjenită, urmărindu-i privirea şi văzu, într-adevăr, vechiul vehicul hodorogit şi plin de praf venind în goana celor patru mârţoage sfrijite. Pe capră stătea Ike Boston, care văzuse de departe mulţimea din faţa magazinului lui Pigrim şi pricepuse despre ce era vorba. După ce mai întâi le transmise, tulburat, pasagerilor săi informaţia, el începu să şfichiuie caii cu biciul şi să chiuie. Ca urmare, intră şi el hodorogind în scenă tocmai când i se aranja lui Larpent frânghia în jurul gâtului.

— Ptrruu! făcu vizitiul, strunindu-şi caii.

Locuitorii târgului se chiorâră pe ferestrele diligenţei şi văzură înăuntru şase feţe palide, cuprinse de groază. Cei cu funia în mână rămaseră în picioare, şovăitori. Larpent zâmbea curtenitor. Urmă un moment de tăcere. În cele din urmă, din diligenţă se auzi o voce spartă:

— Vizitiu! Vizitiu! Ce-i asta? Ce se-ntâmplă?

Ike Boston scuipă între hulube şi bombăni; socotea că oricine putea să vadă şi singur, numai de nu era orb. Uşa diligenţei se deschise şi se arătă o tânără femeie frumoasă. În urma ei veneau două fetiţe ţinându-se de mână şi un bătrân gentleman cu părul alb şi o figură venerabilă şi paşnică. Şi vestul necioplit rămase în toată goliciunea şi imoralitatea sa în faţa ochilor blândului est. Cei cu faţa tăbăcită din War Post nici nu-şi închipuiseră vreodată că putea exista o astfel de perfecţiune a farmecului feminin, atâta strălucire; şi când ochii luminoşi ai femeii poposiră, şovăielnici, temători, asupra omului cu funia de gât, cei mai mulţi dintre acei inveteraţi ticăloşi încercară să arate ca şi cum ei n-aveau nici în clin nici în mânecă în vreun fel cu ceremonia.

— Oh – zise ea, cu voce slabă – ce vreţi să faceţi?

La început, nimeni nu spuse nimic, dar în cele din urmă un erou reuşi să rupă acea tăcere copleşitoare:

— ’Nica…

Şi-apoi, parcă tulburat că se făcuse remarcat, se trase înapoi, în spatele unui vecin lat în umeri.

— Oh, ştiu eu – zise femeia – dar e păcat. Nu vedeţi cât e de păcat, Papa, spune-le ceva!

Vocea limpede, stăpânită a lui Tom Larpent îi făcu pe toţi să îngheţe. La început, când pregătirile fuseseră întrerupte, el se aşezase pe treptele prăvăliei lui Pigrim, postură în care arborase un aer uşor plictisit. Acum stătea în picioare, cu funia în jurul gâtului şi se înclină. Arăta distins şi frumos, ca un diavol. Un diavol rece, ca lucirea lunii pe un sloi de gheaţă.

— Aveţi perfectă dreptate, duduie. Au de gând să mă spânzure, dar vă pot da cuvântul de onoare că toată tărăşenia e în ordine. Tocmai în dimineaţa asta am ucis un om şi, aşa cum vedeţi, toată şleahta asta, care arată ca o adunătură de şnapani de mâna-ntâi, s-a apucat să facă drum cu forţa unor înfloritoare afaceri imobiliare. Pe Beuxt, toţi sunt speculatori, baroni ai pământului şi, în nici un caz, nişte copii ai ticăloşiei, aşa cum, fără îndoială, i-aţi socotit la început.

— Oh, vai! exclamă ea şi se cutremură.

Tatăl ei interveni, plin de importanţă:

— Ce a făcut acest om? Cum de-l spânzuraţi fără judecată, chiar dacă aveţi dovezi temeinice?

Mulţimea se sfiise să răspundă tinerei femei, dar vreo duzină de glasuri răspunseră tatălui:

— Păi, cum, chiar el recunoaşte!…
— Ce, n-aţi auzit?…
— Nu e nici o îndoială…
— Nu!…
— O spune şi el cu gura lui…
Bătrânul domn se uită la zâmbitorul pocherist:
— Recunoşti că ai comis o crimă?
Larpent răspunse răspicat:
— Din partea unui om pe care abia l-am cunoscut întâmplător, această primă întrebare mi se pare un început cam îndrăzneţ. Vreţi să vă vorbesc ca de la om la om, sau ca unuia care are vreo împuternicire oficială să se amestece într-o treabă care nu-l priveşte?
— Eu… ah… eu… se bâlbâi celălalt. Oh… ca de la om la om.
— Atunci – spuse Larpent – trebuie să-ţi aduc la cunoştinţă că azi-dimineaţă, pe la ora zece treizeci, în salonul meu de joc a fost împuşcat şi ucis un bărbat. Se afla prins într-o emoţionantă afacere, încercând să pună mâna pe nişte bani pe care pretindea că-i fuseseră luaţi prin înşelăciune. Amănuntele nu sunt interesante.
Bătrânul domn îşi flutură mâna într-un gest de groază şi disperare şi o porni clătinându-se spre diligenţă. Tânăra femeie leşină, cele două fetiţe începură să urle. Larpent se aşeză pe scări şi rămase aşa, cu funia de gât.

IV

Principala menire a târgului War Post era să jumulească bandele de cowboy, care, după ce-şi primeau plata, o porneau veseli călare spre târg în căutare de păcate. În acest scop, în War Post se prăsiseră mulţi ticăloşi şi hoţi. Unde te întorceai, nu vedeai decât perfidie, neruşinare şi o neîndurătoare poftă de câştig. Chiar şi Mexicul se străduise să furnizeze un soi de pungaşi aparte. War Post nu era blând; n-avea simţul onoarei, nu era bun de nimic, însă…
Însă…
Situaţia care se crease în faţa prăvăliei lui Pigrim era de aşa natură, încât târgul voia să-şi ia lumea-n cap. Cei doi copii, eu feţele lor angelice ridicate spre cer, plângând cuprinşi de-o

teamă îngrozitoare; apoi trupul minunat al tinerei femei care zăcea în praful drumului şi bătrânul aplecat asupra ei; Larpent aşteptând pe trepte, cu un zâmbet batjocoritor pe faţă şi sucindu-şi din când în când capul în laţul funiei ca să mai arunce o observaţie otrăvită cu privire la purtarea şi apucăturile vreunei cunoştinţe – toate astea la un loc spulberară naturaleţea unui simplu linşaj. Datorită unei uimitoare puteri lăuntrice, acesta scăpase din mâinile celor ce-l puseseră în scenă şi continua ca o veritabilă tragedie la care ei nu mai erau decât nişte simpli spectatori. Pentru ei, totul era de nestăpânit. Nu le mai rămânea decât să stea într-o rână şi să se mire.

Unii se saturaseră până peste cap de tot balamucul şi ar fi vrut să spele putina. Alţii erau atât de prinşi de noua întorsătură a lucrurilor, încât uitaseră pentru ce veniseră la început în faţa prăvăliei lui Pigrim. Aceştia erau poeţii. Un mare număr de oameni practici voiau să stabilească pe dată identitatea noilor sosiţi. Cine erau?

De unde veneau? Încotro se îndreptau? Se susţinea, pe bună dreptate, că ar fi fost preotul noii biserici de la Crowdger’s Corners împreună cu familia. Iar a patra categorie – oameni încruntaţi, puşi pe bombăneală – doreau să treacă la miezul întregii încurcături şi să-l ucidă pe Ike Boston fiindcă îşi rostogolise vechitura lui de diligenţă tocmai acolo şi procopsise fireasca lor adunare de linşaj cu transportul acela de ageamii, lacrimi şi sentimentalisme. Îi adresau reproşuri veninoase, cu voce înăbuşită.

— Da’ de un’ să ştiu eu? protesta el, aproape plângând. De un’ să ştiu eu că or să strice toată petrecania?!

Deodată, Larpent stârni agitaţie. Se ridică în picioare, cu chipul însufleţit de o nouă hotărâre.

— Ascultaţi, băieţi! spuse el, neclintit. O să mă spânzuraţi mâine. Sau tot azi, dar mai târziu. Nu putem s-o ţinem tot aşa şi să înspăimântăm această tânără şi pe cei doi copilaşi. Slăbeşte funia. Simpson, ticălosule! La atâta te pricepi şi tu, să sperii nişte biete femei şi copii, dar eu n-am de gând să-ţi fac jocul! Ike Boston, du-ţi pasagerii la Crowdger’s Corners şi spune-i tinerei doamne că, datorită intervenţiei sale, băieţii şi-au schimbat gândul şi n-or să mă mai dea în leagăn. Să scoată careva funia asta care mi s-a prins pe după ureche! Băieţi, când aveţi nevoie de mine, mă găsiţi la Crystal Palace.

Avea un ton atât de autoritar, încât vreo câţiva îl ascultară

îndată fără să vrea. De fapt, ideea lui era încuviinţată de toţi. War Post răsuflă cu mare uşurare. Cum de nu se gândise nimeni mai înainte la o cale atât de lesnicioasă de a scăpa de toate lacrimile acelea?

V

Larpent se duse la Crystal Palace, unde se relaxă ca un gentleman, discutând cu prietenii şi sorbindu-şi pe îndelete băutura. La căderea serii, intrară în târg doi oameni călare, îşi zvârliră frâiele după un stâlp aflat la îndemână şi intrară zornăind la Crystal Palace. War Post îi dibui dintr-o ochire cine erau. Toate discuţiile încetară şi în jurul lor se făcu un cerc larg, care nu-i pierdea din ochi.

Cel din frunte era Jack Potter, un faimos inspector de poliţie din Yellow Sky, în prezent şerif al ţinutului. Celălalt era Scratchy Wilson, pe vremuri un nu mai puţin faimos desperado, amândoi oameni plini de pricepere, de o deosebită îndrăzneală, dar War Post nu-şi putea crede ochilor la vederea acestui sfidător amestec. Era fără precedent. Potter se duse drept la barul în spatele căruia se încrunta Bobbie Hether:

— Cunoşti un om cu numele de Larpent?

— Şi de l-aş cunoaşte? răspunse Bobbie, acru.

— Ei bine, îl caut. E în local?

— Poate că e, poate că nu e – zise Bobbie.

Potter se întoarse, urmărit de privirile aprinse ale cetăţenilor.

— Domnilor, caut pe un anume Larpent. Se află aici?

War Post se posomori, însă Larpent răspunse alene.

— Păi mi se pare că de mine e vorba. Mă numesc Larpent. Ce vrei?

— Am un mandat de arestare împotriva dumitale.

În tot localul se stârni agitaţie, de parcă o pală de vânt ar fi răbufnit deodată înăuntru. O singură mişcare a mâinii ar fi fost deajuns ca să pornească un tămbălău ucigător. Dar, după o clipă, înţepeneala din aer fu spulberată de râsul lui Larpent.

— Păi te-ai trezit târziu, şerifule! exclamă el. Am o întâlnire fixată dinainte. Băieţii au să mă spânzure în seara asta.

Chiar dacă Potter fu surprins, nu se trădă cu nimic.

— Băieţii n-au să te spânzure în seara asta, Larpent – spuse el

calm – fiindcă am să te iau cu mine la Yellow Sky.

Larpent se uită la mandat.

— Numai înşelătorie gravă – comentă el. Dar ştii, eu totuşi am promis oamenilor ăstora să mă arăt la zaiafetul lor.

— Vii cu mine la arest! spuse netulburat şeriful.

— Pariu că vine, şerifule! strigă o voce entuziastă şi aceasta se vădi a aparţine lui Bobbie Hether.

Barmanul se foi după tejgheaua lui şi, inspirat ca un profet, începu să-i dăscălească pe cetăţenii din War Post:

— Ei, băieţi, ascultaţi, păi e tocmai ce voiam noi, nu-i aşa? Şi noi eram taman pe cale să-l spânzurăm pe Tom Larpent tocmai pentru renumele oraşului. Şi uite că vine şeriful Potter, ofiţerul îndrituit de lege şi spune: „Nu, omu-i al meu”. Ei, păi noi vrem să răspândim faima că War Post e un loc care păzeşte legea. Aşa că ce-i răspundem noi şerifului Potter? Noi spunem: „În regulă, şerifule, eşti în dreptul dumitale! Noi nu suntem. Omu' îţi aparţine”. Da' ia închipuiţi-vă că ne apucăm să ne răfuim pentru asta. Ce rămâne din reputaţia târgului pentru care eram pe cale să-l atârnăm pe Tom Larpent de funie?

Opoziţia subită faţă de aceste vederi veni dintr-un izvor pe care un străin cu greu şi i-ar fi imaginat. Frunţile bărbaţilor se zbârciră din cauza încăpăţânatelor cute de dezaprobare. Erau dispuşi să-l spânzure pe Larpent şi ieri şi azi şi mâine, ca un amănunt fără importanţă într-un complex de împrejurări aparţinând vieţii târgului War Post; dar, când unul din afară, din străinul Yellow Sky, intră în sfânta sfintelor târgului ca să-şi proclame intenţia de a ridica vreun cetăţean pentru vreun motiv – oricare cetăţean, indiferent din ce motiv – stomacul târgului simţea că e hrănit cu sângele clanului şi copiii săi se adunau sub o flamură invizibilă, gata să se bată aşa cum puţini oameni, în puţine epoci, au fost în stare să se bată pentru… punctele lor de vedere. Se auzi un murmur gutural.

— Nu, staţi! urlă Bobbie, zvârlindu-şi mâinile în sus. Are să se-ntoarcă-napoi, teafăr şi nevătămat. Tom – făcu el, tulburat, apel la Larpent – n-ai comis niciodată nici o josnică înşelătorie?!

— Nu – răspunse Larpent, rece.

— Da' cum? Ne poţi spune cum s-a-ntâmplat?

Larpent răspunse cu evidentă silă. Dădu din mână ca să arate că toată tărăşenia nu avea nici o importanţă:

— Era un ageamiu şi s-a apucat să joace pocher cu mine şi nici măcar nu prea ştia să joace ca lumea. Dar îşi închipuia că ştie.

Ştia să joace grozav de bine, îşi închipuia el. Aşa că şi-a pierdut toţi banii. Am crezut că avea să facă gălăgie.

— Băieţi – imploră Bobbie – lăsaţi-l pe şerif să-l ia!

Vreo câţiva au răspuns pe dată: „Da”. Alţii au continuat să bombănească. Şeriful nu se amestecase până atunci, deoarece, ca tot omul liniştit şi de treabă, nu voia să împiedice demersurile spre o soluţie paşnică. Dar acum se hotărî să apuce el frâiele situaţiei şi s-o mâne cum voia el.

— Dom’lor! spuse oficial. Omul acesta vine cu mine. Larpent, scoală-te şi haide!

Acesta ar fi putut fi începutul, dar, de fapt, a fost sfârşitul. Cele două curente de opinie ale cetăţenilor din War Post se înfruntară în aer, ca un vârtej de zăpadă şi paralizară orice acţiune. În mijlocul confuziei generale, Jack Potter şi Scratchy Wilson se îndreptară spre uşă, cu prizonierul lor. Ultimul lucru pe care-l zăriră cel de la Crystal Palace fu chipul de bronz al lui Jack Potter în vreme ce se îndepărta de-a-ndărătelea.

Unul, care reacţionă cu întârziere, strigă deodată:

— Păi bine, tot îl spânzură ei pentru distracţia aia cu pistolu’!

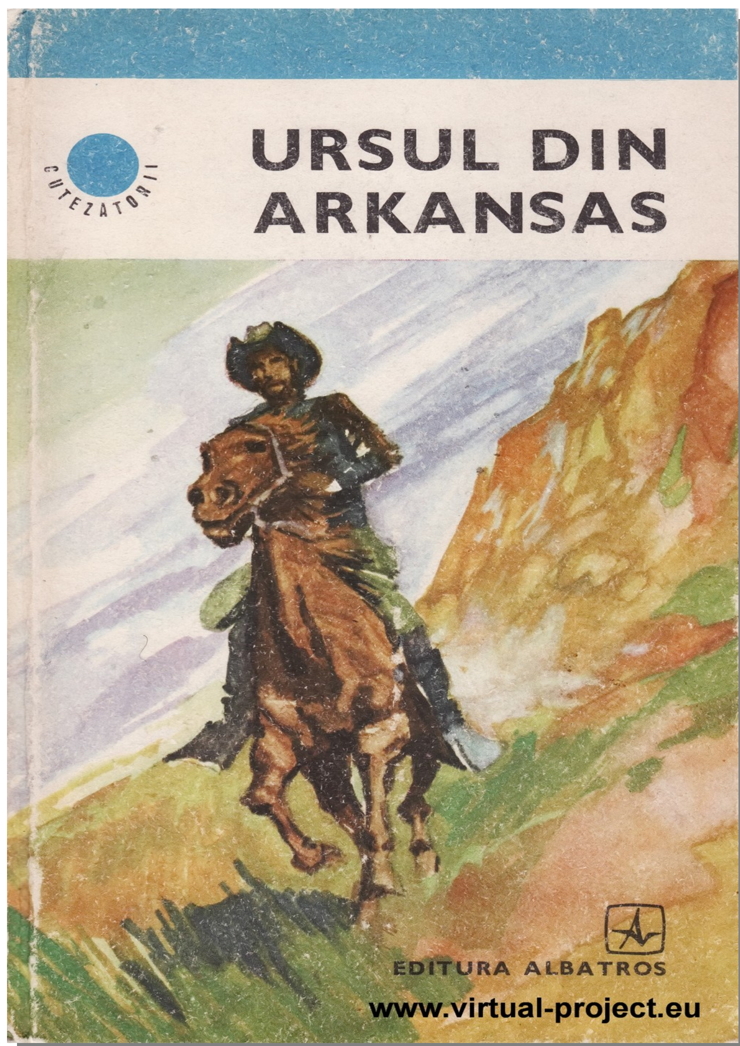
Bobbie Hether se uită cu dispreţ la cel care vorbise:

— Oare! Şi de unde, mă rog, o să facă rost de martori? De-aici, crezi tu? Nu. Nici unul. Nu-i priponit decât pentru înşelătorie de gradu-ntâi. Şi chiar de-am zice că a făcut-o, cât dracu crezi că au să-i dea pentru înşelătoria asta?



Cuprins

Coperta originala: Gheorghe Marinescu



Lei 12,50

